

สีกทอง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

Vol.26 No.2 April-June 2020

ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2563

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

HUMANITY
AND
SOCIAL SCIENCE JOURNAL

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2563 Vol.26 No.2 April-June 2020

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรม เผยแพร่แก่นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป

ขอบเขต

ตีพิมพ์ทั้งผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรม

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ วงษ์บุญมาก อธิการบดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพิงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ศาสตราจารย์ ดร.อารี วิบูลย์พงศ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์ มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.โสริช โพธิแก้ว	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อาจารย์ ดร.ชยันต์ วรรณะภูติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Dr.William James	Kasem Bundit University
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐดา วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจริย์ ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลี ตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร ประคองชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ฝ่ายจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีก้อง
 อาจารย์ประภัสสร ห่อทอง
 นายทวิช ปิ่นวิเศษ
 นางสาวนิสาชล จันทะระ

ผู้จัดทำและเผยแพร่ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม
 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

สำนักงาน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000
 โทรศัพท์ 0 5570 6555 ต่อ 4231
http://research.kpru.ac.th/Journal_HSS/

วารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (<https://tci-thailand.org/>)

บทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบทความหรือ
 ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
 ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)
The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)
ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2563 Vol.26 No.1 April-June 2020
ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

เรื่อง	สารบัญ	หน้า
○ บรรณาธิการแถลง.....		ก
○ บทความวิชาการ		
การนำเสนอคอนเทนต์ของเน็ตไอดอลในมุมมองด้านการตลาด บดินทร์ เดชาบุรณานนท์ Content presentation of Net idols on marketing perspective Bodin Dechaburananon.....		1
วิธีการฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ จอมขวัญ สุทธินนท์ Pronunciation Training Techniques for Thai Initial Consonant Sounds for International Students Jomkwan Sudhinont.....		14
○ บทความวิจัย		
การศึกษารูปแบบการค้าและวิธีการกระจายสินค้าบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ชลิตา รัตราสาร และสมชาย เบ็ญจวรรณ The Studies of Patterns of Transaction and Cargoes Distribution methods on East-West Economic Corridor Chalisa Rattarasarn and Somchai Benjawan.....		29
พฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจารของเยาวชน จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์, จริญญา หัตถา, ณัฐพร สารสุ และสุทิน ทองดี Pornography Media Behaviors among Youths Jakkrite Pinyaphong, Jariya Hattha, Natthaporn Sarnsu and Sutin Thongdee.....		41
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประดิษฐ์ เอกทัศน์, สมาน เอกพิมพ์ และขวัญชัย ช้วนนา A Development of Training Curriculum for Enhancing Competencies of Academic Program Chiefs in Rajabhat Mahasarakham University Pradit Ekgatus, Samarn Ekkapim and Khwanchai Khuana.....		51

เรื่อง	สารบัญ (ต่อ)	หน้า
	การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สมชาย ไจบาน, แสงระวี ณ ลำพูน และธิดารัตน์ สุขประภากรณ์ The Development of Science Activity Packages Using Local Resources of the Demonstration School Students Chiang Rai Rajabhat University Somchai Jaiban, Saengrawee Nalumphun and Thidarat Sukprapaporn.....	65
	การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนใน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สุวัฒน์ วรรณสาสน์, ถาวร สารวิทย์ และนิชวัน วรรณสาสน์ The Synthesis of the Ethical Leadership Components of Administrators of Schools under the Department of Local Administration Suwat Waranusast, Thaworn Sarawit and Nisawan Waranusast.....	73
	รูปแบบดำเนินชีวิตกับพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดพิษณุโลก เอกรงค์ ปั่นพงษ์, พิษญาพร ประครองใจ และสิรินทร์ คงสง Lifestyle and Line Communicative Innovation in Smartphone's Usage Behavior of Undergraduate Students in Phitsanulok Province Akkarong Punpong, Phitchayaporn Prakrongjai and Sikarint Kongsong.....	81
	The concept of Active learning in the 21 st Century : Who is active and what is considered as ‘‘active’’ in Active learning? Anchunda Henry Yuh and Wichian Thamrongsotthisakul.....	91
	การพัฒนาเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้วยชุดกิจกรรมฝึกผิวปาก เป็นเพลง : การศึกษาเชิงพฤติกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมอง ชัยวัฒน์ สุ่มังคะละ, พูลพงศ์ สุขสว่าง และธนชัย รัตนเศรษฐ์ Enhancing Musical Intelligence among Primary School Students with Whistling Song Activity Packages : Behavioral and EEG Study Chaiwat Sumungkala, Poonpong Suksawang and Ronnachai Rattanaset.....	100
	การพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ณัยรัตน์ กาศเกษม และฉลอง ชาตुरुประชีวิน The Professional Development of STEM Teacher in Secondary School by Participatory Action Research Danairat Kaskasam and Chalong Chatruprachewin.....	117

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา วรณกร พรประเสริฐ, เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, ปกรณ์ ประจันบาน และน้ำทิพย์ งามาจาณชัย Student Digital Citizenship Indicators in Higher Education Institutions Wannakorn Phornprasert, Teamjan Parnichparinchai, Pakorn Prachanban and Namthip Ongardwanich.....	134
แนวทางการจัดให้มีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชน สุชิน รอดกำเหนิด และศิริพงษ์ โสภา Guidelines for the Establishment of Laws to Determine the Powers and Duties of Community Police Suchin Rodgumnoed and Siripong Sopha.....	151
การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชาย ในเขตกรุงเทพมหานคร นิภา วีระสอน, สันหัตต์ ทองรินทร์ และปิยฉัตร ล้อมขวการ Facebook Media use, Advertising Strategy and Impact on Decision-making of Men in Bangkok for Undergoing Facial Surgery Nipha Virasorn, Santat Thongrin and Piyachat Lomchavakarn.....	166
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วิรัตน์ ไชยโคตร, ทองสุข วันแสน, จรูญ คุณมี และศิริกรณ์ นิยมะจันทร์ Desirable Characteristics of School Administrators in the 21st century according 3 thought of teacher in Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office Wirat Chaiyacote, Thongsook Wansean, Jaroon Koonmee and Rattikorn Niyomajun.....	180
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียง ภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ศิริโสภา แสนบุญเวช, เฉลิมชัย มนุเศวต และไพฑูรย์ สีนลารัตน์ The Development of an Instructional Model Based on Digital Storytelling to Enhance English Pronunciation and Creativity of Undergraduate Students Sirisopa Sanboonvej, Chalearmchai Manoosawet and Paitoon Sinlarat.....	193
○ คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ.....	
○ แบบฟอร์มการส่งบทความ.....	
○ แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เผยแพร่.....	
○ จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร (Publication Ethics).....	
○ ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.....	

บรรณาธิการแถลง

วารสาร สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 2
เมษายน – มิถุนายน 2563 ประกอบด้วย บทความวิชาการซึ่งเกี่ยวกับการนำเสนอคอนเทนต์
ของเน็ตไอดอล และบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ 1) วิธีการฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทย
2) รูปแบบการค้าและวิธีการกระจายสินค้า 3) พฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร 4) หลักสูตร
ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหาร 5) ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่น
6) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 7) รูปแบบดำเนินชีวิตกับพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการ
สื่อสาร 8) The concept of Active learning in the 21st Century 9) การพัฒนาเยาวชนปัญญา
ด้านดนตรี 10) การพัฒนาครูสะเต็ม 11) ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล 12) กฎหมายกำหนด
อำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชน 13) การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กที่ 14) คุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 15) รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อ
ดิจิทัล

กองบรรณาธิการวารสาร สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลงานทางวิชาการของอาจารย์
และนักศึกษาได้เป็นอย่างดี และคาดหวังว่าสาระของบทความในวารสารฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อ
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติ
ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณาธิการ

การนำเสนอคอนเทนต์ของเน็ตไอดอลในมุมมองด้านการตลาด
Content presentation of Net idols on marketing perspective

บดินทร์ เดชาบุรณานนท์*

Bodin Dechaburananon

Received : August 2, 2018

Revised : November 12, 2018

Accepted : February 25, 2019

บทคัดย่อ

การนำเสนอรูปแบบคอนเทนต์ของเน็ตไอดอลในมุมมองด้านการตลาดปัจจุบัน สินค้าและบริการมากมายนิยมใช้เน็ตไอดอลรีวิวสินค้าเพื่อโน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้า โดยผ่านสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ได้แก่ เฟซบุ๊ก โปรไฟล์, เฟซบุ๊ก แฟนเพจ และอินสตาแกรม ผู้เขียนใช้วิธีการสำรวจเอกสาร จากงานวิจัย บทความวิชาการ เว็บไซต์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักวิชาชีพด้านสื่อดิจิทัล จำนวน 2 คน และเน็ตไอดอลจำนวน 4 คน โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างคอนเทนต์มาใช้วิเคราะห์ ซึ่งพบว่า การนำเสนอคอนเทนต์ของเน็ตไอดอล มีปัจจัยสำคัญ โดยเริ่มตั้งแต่ 1) สิ่งที่ธุรกิจต้องการ กล่าวคือ ธุรกิจสินค้าต้องการใช้เน็ตไอดอล ซึ่งมีจำนวนผู้ติดตามตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป 2) ความเข้าใจผู้บริโภคในเชิงลึก กล่าวคือ การทราบความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสินค้าจะผนวกกับรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างกลมกลืน 3) บทบาทของสินค้า กล่าวคือ สินค้าตอบโจทย์ผู้บริโภค เจ้าของสินค้าให้เน็ตไอดอลทดลองใช้สินค้าก่อนรีวิวจริง 4) การเล่าเรื่องและบริบทของสื่อ กล่าวคือ การนำเสนอคอนเทนต์ในแพลตฟอร์มต่างๆ ต้องคำนึงถึงช่วงเวลาการนำเสนอ

คำสำคัญ : เน็ตไอดอล / คอนเทนต์ / มุมมองด้านการตลาด

ABSTRACT

Presenting the content of net idols in the current marketing perspective. Many products and services use net idol reviews to persuade consumers that effect to demand goods through online media such as facebook profile, facebook fanpage and instagram. The author use survey document from research paper academic article website and in-depth interviews with two digital media professionals and four net idols using the concept of content creation. It found that the content of the net idol, there are important factors starting from 1) Business need : Some business needs net idols for their roles which are followers up to 10,000 2) Target's insight : recognized consumer needs 3) Brand role : real review by net idols use consumer products 4) Storytelling & Media contexts : appearing contents and platforms which are concerning presentation period.

Keywords : Net idols / Content / Marketing perspective

*นักศึกษาลัทธิปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
Philosophy Program Communication Arts Program Dhurakij Pundit University

บทนำ

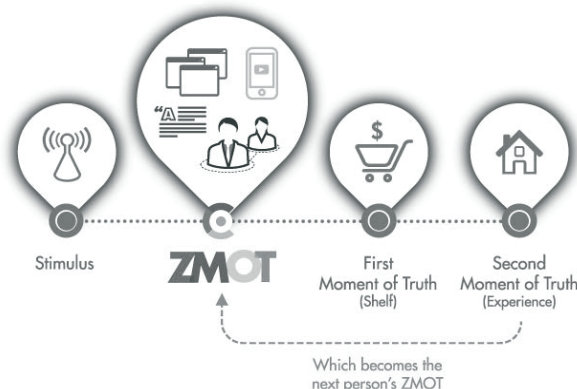
พัฒนาการในการสื่อสารมีปรากฏตั้งแต่ในสมัยอดีต จากเดิมคือยุคก่อนการสื่อสารที่ไม่มีอินเทอร์เน็ต เปลี่ยนเป็นการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดนในยุค 4G โดยสามารถเชื่อมต่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่งผลให้เป็นการสื่อสารสองทาง (two-way communication) ที่สามารถก้าวพ้นขีดจำกัดของอุปสรรคทางด้านระยะเวลาและระยะทางอย่างสิ้นเชิง ซึ่งเป็นการเข้าสู่สังคมดิจิทัล (digital society) อย่างเต็มรูปแบบ สอดรับกับนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือที่เรียกว่า ไทยแลนด์ 4.0 เป็นการใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อน โดยมีประชากรเป็นพลเมืองเน็ต (netizens) ที่ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลให้เข้ากับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันอย่างกลมกลืน โดยมีอุปกรณ์สมาร์ทโฟน (smartphone) หรือแท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ (tablet computer) เป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อ ที่สามารถรับส่งอีเมล, สนทนา, ค้นหาข้อมูล, ติดตามข่าวสาร, ค้นหาเส้นทาง, ซื้อสินค้าและบริการ, ทำธุรกรรมทางการเงิน, เสพความบันเทิง ฯลฯ กล่าวทางด้านเทคโนโลยีที่มีความเจริญรุดหน้านี้เอง ทำให้สื่อมีการหลอมรวม (media convergence) หรืออภิสารมากขึ้น ผู้บริโภคสามารถเปิดรับสื่อออนไลน์ เช่น ชมรายการโทรทัศน์ โดยยึดเอาความสะดวกของผู้บริโภคหรือผู้ชมเป็นหลัก (Prime time is my time) ดังนั้นในส่วนของภาคธุรกิจจึงต้องปรับตัวตลอดจนให้ความสำคัญกับช่องทางการสื่อสารทางสื่อออนไลน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากตัวเลขการเติบโตของสื่อออนไลน์ได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าสื่อออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ โดยมีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล ในเชิงธุรกิจเจ้าของสินค้าสามารถเลือกแพลตฟอร์ม (Platform) หรือช่องทางสำหรับสื่อสาร ที่เหมาะสมกับธุรกิจของตนเอง เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย สำหรับมูลค่าการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ในปี 2016 ของตลาดโดยรวมมีตัวเลขสูงถึง 1.73 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นเว็บไซต์และอื่นๆ 7,400 ล้านบาท และยูทูบ (youtube), อินสตาแกรม (instagram), เฟซบุ๊ก (facebook) 9,900 ล้านบาท (Chalongsak, 2017)

ภาพที่ 1 สัดส่วนการเติบโตของตลาดออนไลน์ (Chalongsak, 2017)

พฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันนิยมใช้สื่อออนไลน์ ดังเช่นที่ กูเกิล (google) ทำการเผยแพร่ ZMOT (zero moment of truth) ซึ่งเป็นทฤษฎีการตลาดที่ใช้สำหรับอธิบายถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในช่วงเวลา ก่อนที่เขาจะทำการสั่งซื้อสินค้า กล่าวคือ การที่ผู้บริโภคเกิดความต้องการในตัวสินค้าหรือบริการ จากนั้นจึงมีการหาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสินค้าทางสื่อออนไลน์ ด้วยการอ่านรีวิวจากผู้มีประสบการณ์ตรงหรือพิจารณาความคิดเห็นจากผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ร่วมในเว็บบอร์ดสาธารณะ จนถึงขั้นตอนการตัดสินใจซื้อสินค้ามาบริโภคหรือทดลองใช้ และแบ่งปันประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองเป็นผลตอบรับ (feedback) จากการใช้สินค้าในโลกออนไลน์

ภาพที่ 2 สัดส่วนการเติบโตของตลาดออนไลน์ (hooktalk, 2018)

เนื้อหา

กล่าวในกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าทางออนไลน์ของผู้บริโภคนั้น เน็ตไอดอล (net idol) ถือเป็นผู้อิทธิพล (influencer) ที่มีบทบาทสำคัญทางออนไลน์ ช่วยในการโน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้บริโภคซื้อสินค้า โดยยึดหลักที่ผู้บริโภคฟังเสียงผู้บริโภคด้วยกันเองมากกว่าฟังเสียงจากเจ้าของแบรนด์ เน็ตไอดอลอาศัยพลังของสื่อออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สร้างให้คนธรรมดาทั่วไปกลายเป็นคนดังในโลกออนไลน์ได้ภายในระยะเวลาเพียงชั่วข้ามคืน เน็ตไอดอลที่ได้รับความนิยมจะมีความโดดเด่นในเรื่องบุคลิกภาพ และความสามารถที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การทำให้ตนเองดูแตกต่างเพื่อต้องการเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง (value added) บางรายได้รับกระแสความสนใจมาจากการทำศัลยกรรมพลาสติกจนกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือแบ่งปันประสบการณ์ด้านความสวยความงาม และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความสวยความงาม (beauty blogger) ให้ผู้บริโภคติดตามในระยะเวลาอันรวดเร็ว บางรายชอบนำเสนอความรู้, สอนร้องเพลง, สอนภาษาอังกฤษ หรือใช้ความตลกขบขันมาเป็นจุดขาย และมีจำนวนไม่น้อยที่เรียกร้องความสนใจโดยใช้วิธีอวดเรือนร่าง ผิวดุจดื่น สวมเสื้อผ้าน้อยชิ้น อาศัยความเว้าวอนทางเพศ สร้างยอดไลค์ (Like) หลักหมื่น หลักแสน ให้แฟนคลับได้ติดตาม ทำให้แบรนด์สินค้าต่างๆ เริ่มจับจ้องพื้นที่การแสดงตัวตนของเน็ตไอดอลในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นกระบอกเสียงในโลกออนไลน์ ผ่านรูปแบบการโพสถ่ายภาพสินค้า (Positioning, 2015)

Vongtragullek. (2018, February 13) นักโฆษณาที่อยู่ในแวดวงสื่อดิจิทัล กล่าวเสริมในประเด็นของเน็ตไอดอลว่า “...ปัจจุบันแบรนด์ต่างๆ ยังมีการใช้เน็ตไอดอลหรือผู้มีอิทธิพลทางออนไลน์ในการนำเสนอสินค้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งระดับของเน็ตไอดอล มีตั้งแต่กรณีการรับรีวิวสินค้าอย่างเป็นระบบ มีพันธมิตรในการลงสื่อ และการรีวิวทั่วไปไม่ได้มีระบบ แบบแผน ซึ่งถ้าเป็นเน็ตไอดอลที่รับรีวิวสินค้าอย่างเป็นระบบ จะมี KPI เป็นตัวชี้วัดเรื่องคอนเทนต์....”

ภาพที่ 3 เน็ตไอดอล ผู้ทรงอิทธิพลในโลกออนไลน์ (positioningmag, 2015)

ความแตกต่างระหว่างผู้มีชื่อเสียง (celebrity) และผู้มีอิทธิพล (influencer)

กรณีที่สินค้าไม่มีความน่าสนใจในตัวเอง นักการตลาดหรือเจ้าของสินค้า นิยมใช้เทคนิคการใช้ผู้มีอิทธิพลทางความคิดในสื่อออนไลน์ มาช่วยแนะนำหรือบอกกล่าวข้อดีของสินค้าเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในช่องทางที่หลากหลาย ได้แก่ เฟซบุ๊ก, อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ สำหรับความแตกต่างระหว่างผู้มีชื่อเสียง และผู้มีอิทธิพล มีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1. ผู้มีชื่อเสียง (celebrity) คือ ผู้เป็นที่รู้จักหรือเป็นจุดสนใจของประชาชนทั่วไป มีกลุ่มคนที่ชื่นชอบรวมกลุ่ม หรือให้การสนับสนุนอย่างชัดเจน เช่น ดารา, นักแสดง, นักร้อง, พิธีกร หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งงานโฆษณาประชาสัมพันธ์นิยมใช้ผู้มีชื่อเสียงในการโน้มน้าวชักจูงให้ผู้บริโภคให้ซื้อสินค้า ซึ่งการใช้ผู้มีชื่อเสียง มีวิธีการใช้หลายรูปแบบ สามารถแบ่งได้เป็น

1.1 ผู้ให้การสนับสนุน (endorser) คือ นักการตลาดเลือกใช้ผู้ให้การสนับสนุนที่เป็นดาราหรือนักแสดง เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของสินค้า ส่งผลให้เกิดแรงกระตุ้นที่มีพลังช่วยให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมตอบสนองเลือกซื้อสินค้าตามที่นักการตลาดหรือเจ้าของสินค้าคาดหวัง

1.2 ทูตของสินค้า (ambassador) คือ บุคคลที่เป็นตัวแทนของแบรนด์ ทำหน้าที่เสมือนเป็นสื่อกลางระหว่างแบรนด์กับผู้บริโภค คล้ายกับเป็นตัวแทนของสินค้าเมื่อต้องพบปะสื่อมวลชนตามงานต่างๆ ในฐานะตัวแทนของแบรนด์สามารถพูดแทนหรือให้ความรู้แก่ผู้บริโภคได้

1.3 ผู้นำเสนอ (presenter) คือ ผู้นำเสนอสินค้าให้กับผู้บริโภคทั่วไป ไม่จำเป็นต้องใช้สินค้าเองมุ่งหวังให้เกิดการรับรู้อย่างรวดเร็ว ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดใจให้กับแบรนด์ใหม่ๆ โดยอาศัยรูปร่าง หน้าตา บุคลิกภาพ หรือแม้กระทั่งรูปแบบการใช้ชีวิต

2. ผู้มีอิทธิพล (influencer) คือ ผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของผู้ติดตาม เป็นผู้ที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญทางใดทางหนึ่งอย่างเป็นที่ประจักษ์ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือการกระทำของผู้บริโภคโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมหาข้อมูลสินค้าเพื่อเปรียบเทียบ ผู้มีอิทธิพลไม่จำเป็นต้องเป็นคนดังเสมอไป แม้คนรู้จักจะไม่เท่ากับกลุ่มผู้มีชื่อเสียง แต่กลุ่มนี้มีพลังในการสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้มีอิทธิพลมีหลายประเภท เช่น บล็อกเกอร์, นักวิชาการ, นักวิเคราะห์, นักการตลาด เป็นต้น หัวใจสำคัญของผู้มีอิทธิพล คือ การผลิตคอนเทนต์ที่มีคุณภาพที่ตนเชี่ยวชาญเหมาะสมกับผู้ติดตามทางสื่อออนไลน์ ผู้มีอิทธิพลที่น่าสนใจ ได้แก่ เน็ตไอดอล คือ บุคคลที่พลเมืองเน็ตซึ่งหลงใหลเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ สามารถสร้างการรับรู้ในกลุ่มเล็ก (niche awareness) ผ่านสื่อออนไลน์ เน็ตไอดอลมักจะได้รับการชื่นชมในสื่อออนไลน์อย่างมากในรูปแบบลักษณะภายนอก หรือการกระทำที่ไม่เหมือนใคร ในส่วนของรูปร่าง, วิดีโอ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ติดตาม

Sirikiatsoon (2015, February 13) ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด กล่าวว่า แบนด์ที่ต้องการลงทุนใช้ผู้มีอิทธิพล จะจ่ายค่าตอบแทนตั้งแต่หลักพันไปจนถึงหลักแสน มีให้เลือกทั้งเฟซบุ๊ก, อินสตาแกรม, ยูทูบ หรือโซเชียลแคม ซึ่งความครอบคลุมขึ้นอยู่กับงบประมาณ โดยส่วนใหญ่จะใช้เน็ตไอดอลรีวิวลินค้า จำนวน 10-20 คน และลงในช่วงเวลาใกล้เคียงกันเพื่อสร้างผลกระทบ (impact) กับผู้บริโภค การเลือกเน็ตไอดอลจะดูจากโจทย์ของสินค้าหรือแคมเปญ และรูปแบบการดำเนินชีวิตของเน็ตไอดอลเป็นหลัก ดังนั้นเน็ตไอดอลจึงควรถ่ายทอดงานให้ตรงกับความต้องการของแบนด์ ต้องมีการบริหารจัดการคอนเทนต์ให้ดี ตลอดจนรักษาภาพลักษณ์ในแง่บวก ไม่มีข่าวเสียหาย การโพสต์ข้อความควรเป็นเรื่องจริง ไม่บิดเบือน สิ่งเหล่านี้จะช่วยรักษามาตรฐานของเน็ตไอดอลไว้ได้ (Marketingoops, 2015)

พัฒนาการและการนำเสนอคอนเทนต์ของเน็ตไอดอล

หากทำการย้อนถึงพัฒนาการของเน็ตไอดอลที่ปรากฏในอดีตนั้น พบว่า เน็ตไอดอลมีปรากฏในช่วงปลายทศวรรษ 1990 ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีแม่บ้านญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน และสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตคือเน็ตไอดอลกลุ่มแรกๆ โดยเป็นการนำเสนอคอนเทนต์ เป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวัน อย่างการทำอาหารเข้า, เขียนไดอารี่ หรือตอบปัญหาเรื่องกระดูกงูกระดูกงูผ่านการใช้พื้นที่ออนไลน์ ซึ่งเป็นพื้นที่ใหม่ในการแสดงออกของผู้หญิงในสังคมญี่ปุ่น การสร้างบล็อก (blog) ถือเป็นใบเบิกทางให้กับเน็ตไอดอลวัยเยาว์ตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 2000 เป็นต้นมา ดังเช่นในกรณีของเทวี เกวินสัน (Tevi Gevinson) เน็ตไอดอลวัยทีนเจ้าของบล็อกแฟนชั่น Style Rookie ที่เปิดมาตั้งแต่ปี 2008 (อายุ 12 ปี) และมีผู้ติดตามอ่านเฉลี่ยมากกว่า 30,000 คน ต่อวัน ปัจจุบันเทวีมีเว็บไซต์นิตยสารแฟชั่นของตัวเอง rookiemag.com และยังได้รับคัดเลือกจากนิตยสารไทม์ให้เป็น 1 ใน 25 เด็กวัยรุ่นผู้ทรงอิทธิพล ด้วยต้องสร้างความแตกต่างเพื่อแย่งพื้นที่ออนไลน์กับคนอื่นบ้าง เน็ตไอดอลรุ่นใหม่จึงต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถ และทักษะที่หลากหลายขึ้น ตั้งแต่การเขียน, การเล่าเรื่อง, การถ่ายรูป, การทำอาหาร, การร้องเพลง หรือการแสดงออกต่างๆ เทคโนโลยีกล้องบนสมาร์ตโฟนพร้อมแอปพลิเคชันตัดต่อสำเร็จรูป ยังได้ช่วยเร่งเน็ตไอดอลในรูปแบบที่หลากหลายขึ้น “มะเฟื่อง” ทำคลิปจากโปรแกรม Vine ที่จำกัดแค่ 6 วินาที เขียนสคริปต์ เล่น ถ่าย ตัดต่อ และอัปโหลดจนได้รับความนิยม นอกจากการชื่นชมในความสามารถและความบันเทิงที่ได้รับ เน็ตไอดอล บางกลุ่มยังช่วยคลายความเหงาอีกด้วย ในปี 2004 กระแส “Gastronomic voyeurism” การเฝ้าดูการถ่ายทอดสด การกินอาหารออนไลน์ทำเงินได้มากกว่าเดือนละ 280,000 บาท ให้กับเน็ตไอดอลชาวเกาหลี ปาร์ก ซูยอน (Park Seo Yeon) โดยเม็ดเงินดังกล่าวมาจากค่าโฆษณาและเงินสมทบจากแฟนคลับที่ไม่ต้องการกินข้าวเหงๆ คนเดียวกว่าพันรายที่เข้ามาลือคินในแต่ละวัน ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาถือเป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงและให้ความหมายใหม่แก่วงการเน็ตไอดอลในประเทศไทย เพราะนอกจากเน็ตไอดอลที่มีดีที่หน้าตา ฐานะ และการแต่งตัวแล้ว หากนับที่ยอดการติดตามหรือยอดวิว ยังเกิดเน็ตไอดอลในรูปแบบที่หลากหลายขึ้น จนดูเหมือนว่าใครๆ ก็สามารถเป็นเน็ตไอดอลได้ ไม่ว่าจะเป็นสายตลกอย่าง โคม ปะการัง แม่บ้านมีหนวด หรือแก๊งค์เฟดเฟ บอยแบนด์ หรือจะเป็นสายร้องเพลงอย่างแป้งโกะ (จินตนิคดา ลัมะกานนท์) จึงทำให้ยังมีคนจำนวนไม่น้อยที่ยังติดตามอยู่เสมอ (ยังไม่นับแอมมี บอกรักผิว มันแกลวนมคุณธรรม หรือเน วัตดาว ที่แม้ว่าจะไม่ได้แสดงความพิเศษอะไร แต่ก็ยังมีความ “เกเรียน” ที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้ยอดวิวสูงถึงหลักล้านในเวลาไม่นาน) การเกิดของเน็ตไอดอลยังส่งผลต่อกับวงการบันเทิงและเอเจนซีโฆษณาที่สามารถค้นหาดาวดวงใหม่ในการขายสินค้าและบริการโดยไม่ต้องจัดการประกวดหรืออาศัยโมเดลลิ่ง ดังนั้นอง ก้อง (เสียใจแต่ไม่แคร์) ได้ปรากฏตัวในภาพยนตร์เรื่องหอแตรแตก 4 โคม ปะการัง ได้รับการทาบทามให้ไปทำงานกับบริษัทเวิร์กพอยท์ หรือเฟดเฟ บอยแบนด์ ที่ได้ค่าโฆษณาจากการแฝงสินค้า (Tie-in) ในคลิป และแป้งโกะที่ได้กลายเป็นศิลปินตัวจริงในค่ายโซนี่ มิวสิค เป็นต้น (Phahulo. & Boonnak, 2018)

แนวคิดเกี่ยวกับ “การสร้างคอนเทนต์”

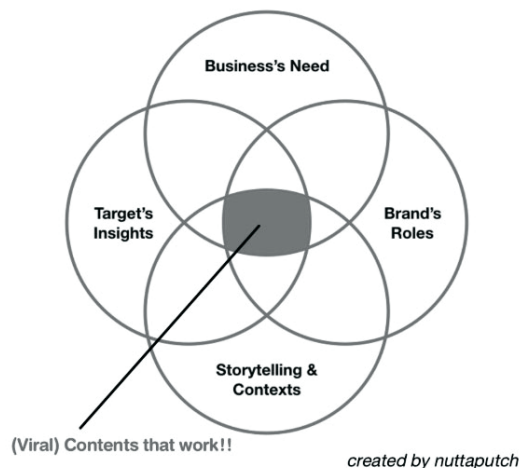
คอนเทนต์คือข้อมูลหรือเนื้อหาในสื่อสังคมออนไลน์ ดังเช่นที่ บิล เกตส์ นักธุรกิจชาวอเมริกัน และหนึ่งในผู้ก่อตั้งบริษัทไมโครซอฟท์ เคยกล่าวไว้ในวันที่ 1 มีนาคม 1996 ว่า “Content is king” หรือ “คอนเทนต์คือราชา” โดยเฉพาะการเติบโตอย่างรวดเร็วของสื่อออนไลน์ทำให้คนสามารถเข้าถึงคอนเทนต์ได้สะดวก รวดเร็ว และง่ายดายมากขึ้น ทุกๆ 1 นาที จะมีคนโพสต์ แชร์ ทวิต อัปโหลด คอนเทนต์ต่างๆ มากมาย หากเปรียบเทียบคอนเทนต์คือพระราชาราชินีก็คือตัวบริบท (Context) บริบทเป็นการส่งคอนเทนต์ที่ใช้ในเวลาที่ใช้ คอนเทนต์ที่ส่งอาจอยู่ในรูปของบทความ, รูปภาพ, วิดีโอ หรืออินโฟกราฟิก (Content Shifu, 2016) นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาในเรื่องของช่องทางการสื่อสาร ได้แก่

เฟซบุ๊ก ช่องทางการกระจายการรับรู้ให้กับแบรนด์ได้ดีที่สุด สร้างการรับรู้ให้กับแบรนด์ในวงกว้างในโลกออนไลน์ เหมาะกับการสื่อสารแบบสองทาง โดยมีผู้ใช้งานหลายกลุ่มอายุ หลายช่วงวัย ทั้งยังเป็นช่องทางที่แสดงความเป็นตัวตนของแบรนด์ได้ชัดเจน เพราะมีรูปแบบคอนเทนต์ที่หลากหลาย

อินสตาแกรม เหมาะสำหรับแบรนด์ที่ต้องการนำเสนอภาพลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน โดยเน้นที่รูปภาพ เช่น แฟชั่น เสื้อผ้า ร้านอาหาร เป็นต้น ช่องทางนี้มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่น และวัยทำงาน ซึ่งในปัจจุบันมีไอจีทีวี (IGTV) ทำให้ผู้ใช้สามารถอัปโหลดวิดีโอที่มีความยาวนานถึง 1 ชั่วโมง

จากการที่เฟซบุ๊กได้ออกมาประกาศเรื่องการลดค่าการเข้าถึง (reach) ในการมองเห็นของเพจต่างๆ และถูกแสดงน้อยลง แต่จะแสดงข่าวที่มีประโยชน์ ที่มีแหล่งข่าวน่าเชื่อถือได้เพิ่มมากขึ้นสำหรับเพจต่างๆ ที่จะนำเสนอคอนเทนต์ที่มีคุณภาพ (value content) มีโอกาสอยู่บนหน้านิวส์ฟีด (news feed) อยู่หากแต่โพสต์จากเพจของคนดัง (influencer) หรือบุคคลสาธารณะจะเห็นบนหน้าเฟซบุ๊กมากขึ้นหากมีการคุยโต้ตอบกัน (engagement) ระหว่างเพจกับผู้ใช้ (Panson, 2018)

The (Viral) Content Success Formula

ภาพที่ 4 การสร้างคอนเทนต์ให้เกิดผลสำเร็จ (Wongernthong, 2018)

แนวคิดเรื่องการสร้างคอนเทนต์ เสนอโดย Wongernthong. (2018) สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ปรากฏการณ์การนำเสนอคอนเทนต์ของเน็ตไอดอล โดยมีปัจจัยสำคัญ เริ่มตั้งแต่

1. สิ่งทีธุรกิจต้องการ (business need) กล่าวคือ ธุรกิจสินค้าต้องการใช้เน็ตไอดอล ซึ่งมีจำนวนผู้ติดตามตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป ซึ่งบุคคลที่มีผู้ติดตาม (followers) ตั้งแต่ 500-10,000 คน เรียกว่าเป็นผู้ใช้ผู้มีอิทธิพลทางความคิดในระดับจุลภาค (micro-influencer) เน็ตไอดอลยังมีหลายประเภท อาทิ สายยอ สายฮา สายดีเด่น สายคุณหนู สายเช็กชี เป็นต้น นิยมให้รีวิวสินค้าพร้อมกันหลายคน นอกจากนี้หากธุรกิจมีงบประมาณสูงอาจเลือกใช้ผู้มีชื่อเสียง ดารา นักแสดง สามารถสร้างการรับรู้แบรนด์ในวงกว้าง จะเป็นมีอิทธิพลทางความคิดในระดับมหภาค (macro-influencer)

2. ความเข้าใจผู้บริโภคในเชิงลึก (target's insight) กล่าวคือ การทราบความต้องการของผู้บริโภค เช่น กระแสความต้องการของผู้บริโภคในธุรกิจความงามยังเติบโตได้ดี สินค้าที่นำเสนอควรมีคุณสมบัติช่วยให้ผู้บริโภคดีขึ้น เช่น เครื่องสำอาง อาหารเสริม เป็นต้น ซึ่งสินค้าจะผนวกกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของเน็ตไอดอลอย่างกลมกลืน

3. บทบาทของสินค้า (brand role) กล่าวคือ สินค้าตอบโจทย์ผู้บริโภคอย่างแท้จริง ในเรื่องของ การแก้ปัญหา การสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งเจ้าของสินค้าให้เน็ตไอดอลทดลองใช้สินค้าก่อนรืจริง

4. การเล่าเรื่องและบริบทของสื่อ (storytelling & media contexts) กล่าวคือ การนำเสนอคอนเทนต์ในแพลตฟอร์มต่างๆ ซึ่งต้องคำนึงถึงช่วงเวลาการนำเสนอที่จะได้ยอดไลค์ ยอดแชร์ มากที่สุด ในรูปแบบของภาพนิ่งและคลิปวิดีโอจะมาพร้อมกับข้อความแคปชั่น และแฮชแท็ก (hashtag) ที่สินค้าเป็นผู้กำหนดให้

การนำเสนอคอนเทนต์ของเน็ตไอดอลในมุมมองด้านการตลาด

ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ของเน็ตไอดอลซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลทางสื่อออนไลน์ จำนวน 4 คน โดยแบ่งเป็น เน็ตไอดอลชาย 2 คน คือ Tangvorakul. (2018, March 1) เน็ตไอดอลเจ้าของแบรนด์สินค้าสบู ตำแหน่ง CEO & FOUNDER OF SONGSU THAILAND และ Khuaikeen. (2018, March 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยเนชั่น และเน็ตไอดอลหญิง 1 คน คือ Jamoadip. (2018, March 5) นักศึกษามหาวิทยาลัยเนชั่น และ Travel and life influencer คือ Nanachin. (2018, February 27) พบว่า วิธีการสื่อสารของเน็ตไอดอลนิยมใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางหลักสำคัญ ได้แก่ เฟซบุ๊ก โปรไฟล์, เฟซบุ๊ก แฟนเพจ และอินสตาแกรม ซึ่งจะขยอกตัวอย่างการนำเสนอคอนเทนต์ในแต่ละช่องทาง ดังนี้

1. เฟซบุ๊ก (facebook)

1.1 เฟซบุ๊ก โปรไฟล์ (facebook profile)

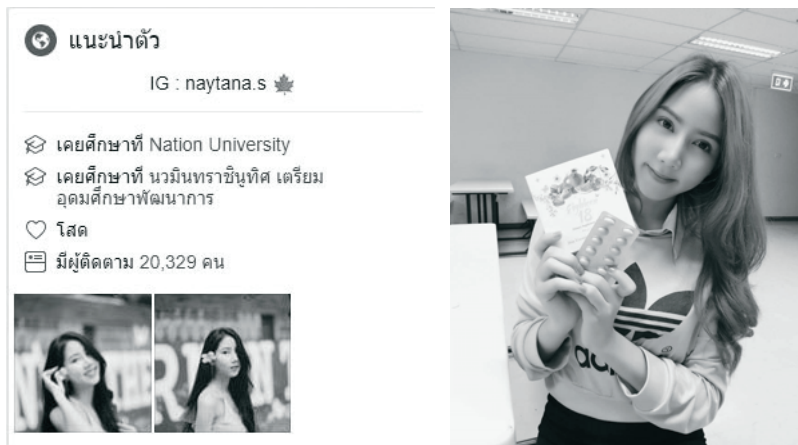
เน็ตไอดอลที่ใช้เฟซบุ๊กจะมีผู้ติดตามตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป ตัวแทนจากแบรนด์สินค้าจะเข้ามาติดต่อพูดคุยเพื่อยื่นข้อเสนอให้รีวิวสินค้า ซึ่งมีทั้งการส่งผลิตภัณฑ์มาให้ทดลองใช้ก่อน หรือไม่ส่งตัวอย่างมาทดลองใช้ก็ได้ การนำเสนอคอนเทนต์ จะมีการรีวิวสินค้าผ่านหน้าเฟซบุ๊กของตนเอง รูปแบบการรีวิวแบ่งได้เป็นการโพสต์สินค้าอย่างเดียว, การถือสินค้าพร้อมแคปชั่นประกอบ (ซึ่งส่วนใหญ่แบรนด์สินค้าจะเป็นผู้กำหนดข้อความแคปชั่น และแฮชแท็ก (hashtag) มาให้) หรือคลิปวิดีโอ นอกจากนี้ราคาในการรีวิวสินค้าสำหรับเน็ตไอดอลแต่ละรายจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความมีชื่อเสียงและยอดผู้ติดตามเป็นหลัก

ในกรณีของนันหนา จำปาติบ การนำเสนอคอนเทนต์ในหน้าเฟซบุ๊ก จะเป็นการนำเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองในแต่ละวัน เช่น การเช็คอินสถานที่, ลงรูปตนเอง, แชร์เคล็ดลับดูแลตัวเองของสุภาพสตรี ซึ่งเป็นการวางแก่นแท้หลัก (core) ของตนเอง ในเรื่องความสวยความงาม

ดังเช่นที่ Thammaraagsa. (2011) กล่าวว่า แก่นแท้หลักของตนเองหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การนิยามความเป็นตัวเองออกมาด้วยคำหรือข้อความสั้นๆ โดยแก่นแท้หลักควรจะต้องมาจากความเป็นตัวตนของ

เราอย่างแท้จริง หรือพัฒนามาจากจุดแข็งที่เราอยู่จริง ทั้งนี้แกนหลักดังกล่าวจะต้องมีคุณลักษณะคือ มีความแตกต่าง (differentiation) และมีความสัมพันธ์ (relevance) หรือเป็นสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายนั้นต้องการหรืออยากจะพบเห็น

ดังนั้นการรีวิวนั้นจึงเน้นในหมวดหมู่ประเภทความสวยงามเป็นหลัก เริ่มตั้งแต่ผลิตภัณฑ์ที่เป็นกลุ่มเมคอัพ, สกินแคร์บำรุงผิว และอาหารเสริม เน้นในลักษณะของภาพนิ่งเป็นหลัก การนำเสนอภาพการรีวิวนั้นจะลงภาพเดียวกันซ้ำ 2 แพลตฟอร์ม คือ เฟซบุ๊ก โปรไฟล์ และอินสตาแกรม

ภาพที่ 5 การรีวิวนั้นในลักษณะภาพนิ่ง (Jumpadib, 2018)

1.2 เฟซบุ๊ก แฟนเพจ (facebook fanpage)

กรณีของคุณณภัทร นานาชิน Travel and life influencer มียอดผู้ติดตามในเฟซบุ๊กที่เป็นโปรไฟล์ส่วนตัว จำนวน 27,347 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่ชื่นชอบเดินทางท่องเที่ยว และเป็น Travel blogger จึงเปิดเฟซบุ๊ก แฟนเพจขึ้น เพื่อขยายกลุ่มผู้ชื่นชอบเรื่องการท่องเที่ยวและเดินทางซึ่ง Nanachin. (2018, February 27) กล่าวว่า “...ในเพจนี้ คอนเทนต์ที่ภูมิใจ คือคอนเทนต์เที่ยวดัลลัส อยู่ทางภาคใต้ของประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นคอนเทนต์แบบ Organic reach ไม่ได้จ่ายเงินโปรโมท ได้ประมาณ 1 ล้าน Reach แชร์ประมาณ 8,000 ครั้ง และมีคนเข้ามาคอมเมนต์จำนวนมาก สำหรับคอนเทนต์ที่ประสบผลสำเร็จ วัดจากยอด Reach และการมีส่วนร่วม....”

ภาพที่ 6 การรีวิวในลักษณะการเล่าเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวในลักษณะภาพนิ่งและคลิปวิดีโอ (Nanachin, 2018)

2. อินสตาแกรม (instagram)

เน็ตไอดอลจะใช้อินสตาแกรมลงภาพนิ่งที่ถูกแต่งปรับแต่งด้วยฟิลเตอร์ (filters) ต่างๆ ทั้งที่เป็นภาพนิ่งและคลิปวิดีโอ ภาพและคลิปวิดีโอจะมาพร้อมกับข้อความแคปชั่น และแฮชแท็ก (hashtag) ที่สินค้าเป็นผู้กำหนด มักจะลงภาพเดียวกันภาพซ้ำ 2 แพลตฟอร์ม คือ เฟซบุ๊ก และอินสตาแกรม

ในกรณีของคุณภริษฐกฤษ ตั้งวรการกุล มีการนำเสนอคอนเทนต์ของอินสตาแกรม โดยเน้นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดี มีระดับ คิดก่อนโพสต์ว่าภาพหรือคลิปที่ลงเข้ากับบุคลิกภาพของตนหรือไม่ โดยสินค้าที่ให้รีวิวมีหลายสินค้า การรีวิวสินค้าต้องมีความกลมกลืนไปกับชีวิตประจำวัน เช่น การรีวิวชุดชุดที่สามารถใส่ไปงานแต่งงานหรือคลิบแนะนำร้านอาหารมื้อกลางวัน โดยมีคนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาพนิ่งและคลิบดังกล่าวมากมาย การลงภาพนิ่งหรือคลิบจะใช้วิธีการลงคอนเทนต์วันละ 1 โพสต์เท่านั้น เช่น ลงรูปอินสตาแกรม 1 ใบ และลงรูปเดียวกันในเฟซบุ๊ก 1 ใบ ไม่ใช้วิธีลงรูปในอินสตาแกรมแล้วกดเชื่อมต่อมายังเฟซบุ๊ก นอกจากนี้ราคาภาพนิ่งกับคลิบวิดีโอจะแตกต่างกัน คลิบวิดีโอมีราคาสูงกว่า และมีช่วงเวลาในการลงที่ต้องการให้คนมากดไลค์และมีส่วนร่วมมากคือช่วงหัวค่ำของทุกวัน

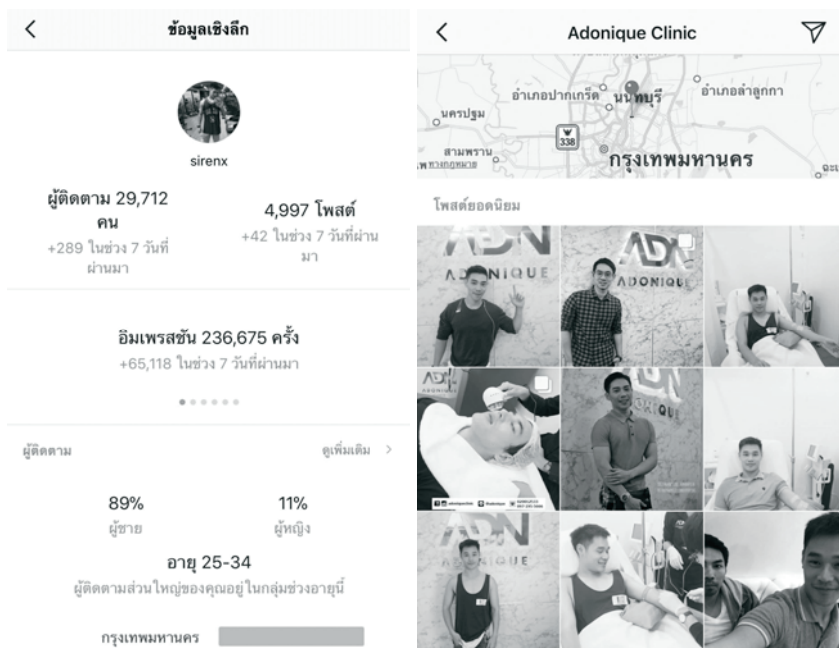

ภาพที่ 7 การรีวิวสินค้าของไอดอลสำหรับอินสตาแกรมในลักษณะภาพนิ่งและคลิปวิดีโอ
ที่มา : <https://www.instagram.com/pirattakritt/>

กรณีของคุณภัครพงษ์ ขวัญเงิน เมื่อได้ยอดผู้ติดตามในอินสตาแกรม จำนวน 10,000 คน อินสตาแกรมจะเผยข้อมูลที่เราเรียกว่า Instagram analytics ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึกของผู้ติดตาม (followers) มาให้ ซึ่งจะมีรายละเอียดหลายส่วน อาทิ ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ (demographic), ข้อมูลเรื่องการโพสต์ยอดนิยม ทำให้ทราบถึงคอนเทนต์ที่ดีที่สุดสำหรับผู้ชมของเน็ตไอดอล

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก Samritchindakun. (2018, March 1) ผู้บริหารในสายงานดิจิทัล ให้ทัศนะว่า “...Instagram analytics สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ ซึ่งในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก มีเว็บไซต์ที่สามารถวิเคราะห์ผลได้สำเร็จรูป สำหรับเฟซบุ๊กและอินสตาแกรม คือ

<http://www.fanpagekarma.com/home/mobile> และ <https://web.stagram.com/?locale=en...>”

ภาพที่ 8 ข้อมูลเชิงลึกของผู้ติดตาม (Followers) เน็ตไอดอล
ที่มา : <https://www.instagram.com/sirenx/>

ในเรื่องผลตอบแทนการผลิตคอนเทนต์ให้กับแบรนด์ต่างๆ โดยใช้เน็ตไอดอลนั้น ในรายที่เป็นรีวิวล้างของ อาจจะมอบสิ่งของให้แทนค่ารีวิวล้าง หรือบางอย่างอาจจะมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่น เช่น รีวิวล้างโรงแรม อาจจะได้บัตรกำนัล หรือห้องพักร้างฟรีแทนค่ารีวิวล้างที่เป็นตัวเงิน หรืออาจจะมีการตกลงเป็นอย่างอื่น เช่น จ่ายเป็นเงินครึ่งหนึ่ง เป็นของตามราคาอีกครึ่งหนึ่ง แล้วแต่กรณี แต่เมื่อพิจารณาถึงผลตอบแทนแล้ว ถ้าคุณแคไปนั่งกินอาหารฟ้าง ถ้าถูกล้างอินสตาแกรมแล้วได้เงิน (หรือบัตรกำนัลห้องพักร้าง/ห้องอาหารกลับมาด้วย) ในราคาการรีวิวล้างครึ่งหนึ่ง 3-4 หมื่นบาท เน็ตไอดอลจึงเป็นสิ่งที่หลายคนใฝ่ฝัน (Apornsri, 2560)

สรุป

ปรากฏการณ์เน็ตไอดอลรีวิวล้างสินค้าให้กับแบรนด์ต่างๆ ยังคงเป็นหนึ่งในเครื่องมือของการส่งเสริมการตลาดที่ยังคงเดินทางไปทีคนรุ่นใหม่ยึดเป็นอาชีพหลักหรือเป็นอาชีพในฝัน บางรายสามารถต่อยอดก้าวสู่อาชีพในวงการบันเทิง อย่างไรก็ตามเน็ตไอดอลมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งควรประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม มีจิตสำนึกในการแสดงออก และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

อย่างไรก็ตามในบริบทสังคมไทยการใช้เน็ตไอดอลดังกล่าวสอดคล้องกับพฤติกรรมการตลาดใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค โดยเฉพาะกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นพลเมืองรุ่น Y หรือรุ่นสหัสวรรษ (generation y or millennials) ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล นิยมเสพสื่อออนไลน์มากกว่าสื่อออฟไลน์ โดยผู้เขียนได้นำเอาแนวคิดเรื่องการทำคอนเทนต์มาใช้วิเคราะห์ ซึ่งพบว่า การนำเสนอคอนเทนต์ของเน็ตไอดอล มีปัจจัยสำคัญ โดยเริ่มตั้งแต่ 1) สิ่งที่ธุรกิจต้องการ กล่าวคือ ธุรกิจสินค้าต้องการใช้เน็ตไอดอล ซึ่งมีจำนวนผู้ติดตามตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป 2) ความเข้าใจผู้บริโภคในเชิงลึก กล่าวคือ การทราบความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสินค้าจะผนวกกับรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างกลมกลืน 3) บทบาทของสินค้า กล่าวคือ สินค้าตอบโจทย์ผู้บริโภค เจ้าของสินค้าให้เน็ตไอดอลทดลองใช้สินค้าก่อนรีวิวล้างจริง 4) การเล่าเรื่องและบริบทของสื่อ กล่าวคือ การนำเสนอคอนเทนต์ใน

แพลตฟอร์มต่างๆ ซึ่งต้องคำนึงถึงช่วงเวลาการนำเสนอ นอกจากนี้บางรายยังมีตัวชี้วัด (KPI) ความสำเร็จของคอนเทนต์ การประเมินคอนเทนต์วัดได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เช่น การใช้ Instagram analytics เพื่อดูยอดการเข้าถึง (reach) และการมีส่วนร่วม (engagement) ของผู้ติดตาม ประเภทไลค์, คอมเมนต์ หรือแชร์ ข้อมูลของคอนเทนต์นั้นๆ ซึ่งบางสินค้าต้องการข้อมูลในส่วนนี้ และมีกรณีที่ไม่สนใจข้อมูลเชิงลึก

References

- Apornsri, S. (2017). **Net Idols 2**. [Online]. Available : <http://www.vogue.co.th/beauty/investigating-net-idols-2> [2018, February 28].
- Chalongsak. (2017). **Superstar Net idol and Reviewer**. [Online]. Available : <https://marketeeronline.co/archives/4872> [2018, February 5].
- Content Shifu. (2016). **Content is king but who is the queen**. [Online]. Available : <https://www.contentshifu.com/content-marketing/content-is-king-but-who-is-the-queen/> [2017, February 5].
- Euamornvanich, P. (2018). Media Literacy in Social Media. **The Golden Teak : Humanity And Social Science Journal**, 24(Special Issue), 22-30.
- Hooktalk Online. (2016). **ZMOT : Zero Moment of Truth**. [Online]. Available : <http://hooktalk.com/zmot-%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87-google-E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/> [2018, March 10].
- Khuaioken P. (2018, March 1). Net idol. Interview.
- _____. (2018). **Product reviews**. [Online]. Available : <https://www.instagram.com/sirenxx/> [2018, March 1].
- Jamoadip N. (2018, March 5). Net idol. Interview.
- _____. (2018). **Product reviews**. [Online]. Available : <https://th-th.facebook.com/people/Nantana-Jumpadib/100000893233446> [2018, March 5].
- Nanachin, N. (2018, February 27). Travel and life influencer. Interview.
- _____. (2018). **Travel reviews**. [Online]. Available : <https://www.facebook.com/snapat.page/photos/pcb.977659722381978/977657055715578/?type=3&theater> [2018, February 27].
- Panson, S. (2018). **Facebook News Feed Changes**. [Online]. Available : <https://www.mangozero.com/facebook-change-news-feed/> [2018, February 5].
- Positionmag. (2015). **Key success net idol**. [Online]. Available : <https://positioningmag.com/59079> [2018, April 1].
- Phahulo, S. & Boonnak, P. (2018). **Net Idol**. [Online]. Available : <https://issuu.com/creativethailand/docs/ct-magazine-65/12> [2018, April 1].
- Samritchindakun, P. (2018, March 1). AVP, Digital Marketing & Social Media Strategy Head Krungsri Ayudhya Card Co.,Ltd. Interview.

- Sirikiatsoon, P. (2015). **Influencer marketing**. [Online]. Available : <https://www.marketingoops.com/news/brand-move/nuffnang-interview-influencer-marketing/> [2015, February 13].
- Tangvorakul, P. (2018, March 1). Net idol. Interview.
- _____. (2018). **Product reviews**. [Online]. Available : <https://www.instagram.com/pirattakritt/> [2018, March 1].
- Thammaragsa, S. (2011). Personal branding : Creating brand heroes. **Executive Journal**, 31(1), 106-116.
- Vongtragullek, K. (2018, February 13). Digital Managing Dtrector, IMC Advertising Agency : Advocrazy Co.,LTd, Bangkok. Interview.
- Wongeranthon, N., (2018). **The Content Success Formula**. [Online]. Available : <http://www.nuttaputch.com> [2018, July 5].

วิธีการฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ Pronunciation Training Techniques for Thai Initial Consonant Sounds for International Students

จอมขวัญ สุทธินนท์*

Jomkwan Sudhinont

Received : October 16, 2018

Revised : January 21, 2019

Accepted : March 13, 2019

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวไทย ทั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสิ่งหนึ่งที่กำหนดขอบเขตการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ การเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของเซลล์สมองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการทางชีววิทยา เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรรู้ เนื่องจากนำมาซึ่งเทคนิคการนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐานที่ส่งเสริมให้นักศึกษาชาวต่างชาติเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว 3 ประการ ได้แก่ การให้ออกเสียงตามบ่อยๆ การสอนอย่างไม่เร่งรีบ และการจัดให้มีประสบการณ์การใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริงจากการออกเสียงชื่อภาษาไทย กล่าวคือ ผู้สอนใช้เทคนิคดังกล่าวเชื่อมโยงต่อเนื่องมาจากกิจกรรมการตั้งชื่อภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ โดยให้นักศึกษาชาวต่างชาติออกเสียงชื่อภาษาไทยของตนเอง และเพื่อนร่วมโครงการ ประกอบการอธิบายความหมายเป็นภาษาอังกฤษ พร้อมแสดงรูปภาพอันเป็นรูปอักษรภาษาไทย และรูปภาพที่สื่อความหมายชื่อภาษาไทยจากเว็บไซต์ Google เนื่องจากจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ภาษา คือ การที่สมองจะนำเอาเสียงที่ได้ยินเชื่อมโยงกับรูปภาพทั้งสองลักษณะ การเรียนรู้ลักษณะนี้จึงมีความหมาย และยั่งยืน จากนั้นผู้สอนจึงเชื่อมโยงเข้ากับระบบเสียงในภาษาไทยจากชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวต่างชาติดังกล่าว โดยเริ่มต้นจากเสียงพยัญชนะต้นซึ่งเป็นเสียงแรกที่เปล่งจากช่องปาก อันเป็นแนวทางไปสู่การเรียนรู้เสียงอื่นๆ ในภาษาไทยและการสนทนาต่อไป

คำสำคัญ : เทคนิค / การสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ / เสียงพยัญชนะต้น

*อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Lecturer of the Department of Education Faculty of Liberal Arts Prince of Songkla University Hat Yai Campus

ABSTRACT

Learning management of Thai language lessons for international students is different from that for Thai students in terms of learning objectives, contents, and measurement and evaluation. Learning objectives, thus, identify course content and the scope of learning. Moreover, understanding of the functioning of the brain during the learning process, which is a biological process, is important for teachers to select lead-in techniques that promote rapid learning of the lessons. This article presents lead-in techniques used in teaching basic Thai to international students which were: repetition to get the right pronunciation, appropriate instructional pacing, and use of the language in an authentic situation, particularly pronouncing Thai names. The teacher used these techniques following an activity of giving a Thai name to each student who learned to pronounce his/her Thai name and Thai names of other participants of the project. The meanings of their names were given in English along with pictures of the Thai alphabets from Google websites because learning begins when the brain associates the sound with these two types of pictures. Thus, this makes learning meaningful and sustainable. Then, the teacher linked the sound of their Thai names with the sound system of the Thai language beginning from initial sounds which are the first sounds uttered through the mouth leading to learning of other sounds in the Thai language and conversations.

Keywords : Teaching Techniques / Teaching Thai to International Students / Initial Consonant Sounds

บทนำ

“การสอน คือ การทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลาย ๆ วิธีรวมกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้” (Misathan, W., 2017, p. 4) “การเรียนรู้ภาษาแรกของคนไม่ได้ใช้ความพยายามมากเท่ากับภาษาที่สอง” (Sakdetchayon, N., Songsiri, Y. & Buranasombat, J., 1984, p.9) และ “การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน” (Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, 2010, p.3) คำอธิบายความหมายของการสอน ความพยายามในการเรียนภาษาแรกของบุคคล และการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สอดคล้องกับประสบการณ์การสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติของผู้สอน กล่าวคือ การสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ ไม่ได้มีหลักการที่แน่ชัดว่าผู้สอนควรเริ่มสอนตั้งแต่อักษร ก ข ค เช่นเดียวกับที่นักศึกษาชาวไทยเริ่มเรียนภาษาอังกฤษจากอักษร a b c ผู้สอนพบว่าวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติแต่ละโอกาสมีความแตกต่างกัน (Misathan, W., 2017, p.13) อย่างไรก็ตาม กรณีที่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ประสงค์ให้ผู้สอนวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาชาวต่างชาติ ผู้สอนจำเป็นต้องเน้นย้ำธรรมชาติของระบบเสียงต่าง ๆ ในภาษาไทยอย่างจริงจัง อันนำไปสู่การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไม่เช่นนั้นแล้วผู้สอนอาจไม่สามารถหาเกณฑ์เพื่อสร้างเครื่องมือการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ และไม่อาจเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะพิสัยของผู้เรียนชาวต่างชาติก่อนและหลังการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยผู้สอนมีโอกาสจัดการเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐาน (basic Thai language) สำหรับนักศึกษาชาวมาเลเซีย ในโครงการการอบรมภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติ (Thai culture course) เพื่อฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาชาวมาเลเซียจาก School of Humanities, Universiti Sains Malaysia (USM) จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ระหว่างวันที่ 4-5 กันยายน พ.ศ. 2561 เป็นเวลา 5 ชั่วโมง ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการมุ่งให้นักศึกษาชาวมาเลเซียได้รับการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐาน ผู้สอนจึงคิดหาวิธีการสอนออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยแก่นักศึกษาชาวมาเลเซีย

ก่อนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวมาเลเซีย ผู้รับผิดชอบโครงการการอบรมภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติ ออกแบบให้นักวิชาการอุดมศึกษา (educator) ชาวต่างชาติ งานวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร (International Relations and Communication Affairs Section) ร่วมกับ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงแก่นักศึกษาชาวมาเลเซีย จัดกิจกรรมการตั้งชื่อภาษาไทยพร้อมป้ายชื่อสำหรับนักศึกษาชาวมาเลเซียทั้ง 15 คน โดยให้นักศึกษาชาวมาเลเซียกำหนดชื่อภาษาไทยของตนเอง จากคำแนะนำที่ว่าชื่อเล่นทั่วไปของชาวไทยมักเกี่ยวกับธรรมชาติ สี ชนิดของผลไม้ ชนิดของสัตว์ หรือชนิดของดอกไม้ เป็นต้น ชื่อที่ได้จำแนกเป็นชื่อภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติเพศชาย 2 คน ได้แก่ กล้วย และหมอก และชื่อภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติเพศหญิง 13 คน ได้แก่ ปลายฟ้า ดอกไม้ กวาง แดง ลูกแก้ว รุ่ง ทานตะวัน มะม่วง บัว ชมพู มะลิ กอหญ้า และ น้ำหวาน

เมื่อถึงลำดับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวมาเลเซีย ผู้สอนจึงใช้ประโยชน์จากกิจกรรมการตั้งชื่อภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวมาเลเซียดังกล่าว นำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ ให้นักศึกษาชาวมาเลเซียได้ทราบว่า ธรรมชาติของภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งเป็นสิ่งจำแนกความหมายของคำศัพท์ที่มีเสียงใกล้เคียงกัน และผู้สอนประยุกต์ใช้อักษรโรมัน (Roman alphabet) ร่วมกับสัทอักษร (phonetic alphabet) เป็นอักษรระบบคาราโอเกะ (Karaoke) เทียบเสียง เนื่องจากการใช้สัทอักษรในการสอนออกเสียง ทำให้นักศึกษาชาวต่างชาติต้องเพิ่มความใส่ใจที่จะจดจำรูปอักษรสัทอักษร (Misathan, W., 2017, p.47) ทั้งที่มีระยะเวลาเรียนเพียง 5 ชั่วโมง ดังนั้น ผู้สอนจึงใช้รูปตัวอักษรระบบคาราโอเกะสอนนักศึกษาชาวมาเลเซีย เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซียกับผู้สอนเข้าใจได้สะดวกและตรงกัน ทั้งยังนำไปสู่การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

นอกจากนี้ ผู้สอนอธิบายความหมายชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาคำข้อมูล พร้อมให้เห็นรูปภาพอันเป็นอักขระแทนเสียงภาษาไทย และรูปภาพที่สื่อความหมายของชื่อภาษาไทยแต่ละชื่อ เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพทำงานประสานกัน (cross-modal matching) ตามทฤษฎี Brain-Based Learning (BBL) ที่ว่า สมองของผู้เรียนจะนำเอาเสียงที่ได้ยินเชื่อมโยงกับภาพ (cross-modal matching) นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ภาษา และเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในการทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ (Lertvicha, P., 2014, p.29)

การเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ โดยเฉพาะทักษะด้านการออกเสียงที่จะนำไปสู่การสนทนาได้รวดเร็ว ผู้สอนต้องเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของเซลล์สมองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และตัวแปรของแบบแผนการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่เทคนิคการจัดการเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติดังนี้

1. การทำงานของเซลล์สมองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทย สำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ

สมองของบุคคลจะเริ่มทำงานเมื่อถูกกระตุ้น กล่าวคือ เมื่อบุคคลกำลังเรียนรู้ เซลล์สมองหนึ่งจะส่งผ่านข้อมูลต่อไปยังเซลล์สมองอื่นๆ เป็นวงจรนับไม่ถ้วน (Lertvicha, P., 2014, p.13) เช่น เสียงพยัญชนะต้นนาสิกเสียง [m] เท่ากับหนึ่งวงจร เสียงพยัญชนะต้นนาสิกเสียง [m] กับเสียงสระ [aa] รวมกันเป็นเสียง [maa] เป็นอีกหนึ่งวงจร เสียงพยัญชนะต้นนาสิกเสียง [m] เสียงสระ [aa] และเสียงวรรณยุกต์ตรี ['] รวมกันเป็นเสียง [máaa] เป็นอีกหนึ่งวงจร ชุดวงจรในสมองของบุคคลจึงมีมากมาย

การเรียนรู้เกิดขึ้นจากกระบวนการที่ใยประสาท (axon) ติดต่อกับเซลล์สมองที่มีกิ่งก้านสาขาจำนวนมาก (dendrites) (Lertvicha, P., 2014, p.14) เมื่อตาของนักศึกษาชาวต่างชาติมองเห็นอักษรระบบคาราโอเกะ (Karaoke) เสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลม (aspirated stops) เสียง [ph] พร้อมกับได้ยินเสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลมเสียง [ph] ของผู้สอน และออกเสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลมเสียง [ph] ตามผู้สอน เซลล์ที่เกี่ยวข้องกับมองเห็น การได้ยินเสียง และประสบการณ์การออกเสียงของนักศึกษาชาวต่างชาติ มีการส่งผ่านข้อมูลในสมองผ่านใยประสาท และเส้นประสาทซึ่งก็คือใยประสาทหลายเส้นที่ทอดยาวเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ระหว่างร่างกายกับสมอง

นอกจากนี้ การเรียนรู้ (learning) ของบุคคลสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างซินแนปส์ (synapse) กล่าวคือ การเรียนรู้ของบุคคลเป็นกระบวนการส่งผ่านข้อมูลในสมอง ณ จุดซินแนปส์ในวงจรเซลล์สมอง ซึ่งเป็นกระบวนการทางชีววิทยาของการเรียนรู้ หากใยประสาท (axon) ได้รับการกระตุ้น ณ ตำแหน่งเดิมบ่อยครั้ง ใยประสาทตำแหน่งนั้นจะหนาขึ้น เมื่อมีฉนวนมาหุ้มใยประสาท (myelin) สัญญาณข้อมูลจะส่งต่อจากเซลล์สู่เซลล์ได้เร็วขึ้นเป็นร้อยเท่า (Lertvicha, P., 2014, pp.16-17) ดังนั้น เมื่อผู้สอนเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของเซลล์สมองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แล้ว จึงนำไปสู่เทคนิคการสอนภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติต่อไป

2. ตัวแปรของแบบแผนการเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ

Thomas E. Clayton แสดงแนวคิดเกี่ยวกับแบบแผนการเรียนรู้ว่าขึ้นกับตัวแปร (variables) 3 ประการ ได้แก่ สิ่งเร้า (stimulus) อินทรีย์ (organism) และการตอบสนอง (response) (Phongsopha, P., 2001, p.72) ซึ่งการเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติก็ขึ้นกับตัวแปรทั้งสามดังกล่าว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 สิ่งเร้าที่ทำให้นักศึกษาชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทย พื้นฐานได้นั้น ผู้สอนต้องกำหนดให้สิ่งเร้านั้นมีความหมายและให้นักศึกษาชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้ที่ดี กล่าวคือนักศึกษาชาวมาเลเซียทราบความหมายของชื่อภาษาไทยของตนเองและเพื่อนร่วมโครงการแล้ว ย่อมปรารถนาจะออกเสียงชื่อภาษาไทยของทั้งตนเองและเพื่อนร่วมโครงการได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ผู้สอนจึงออกเสียงชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียเพื่อให้ออกเสียงตาม พร้อมกับแสดงภาพให้เห็นทั้งภาพอันเป็นรูปอักษรภาษาไทยแทนเสียงประกอบกับรูปภาพที่สื่อความหมายของเสียงนั้น เพื่อให้สิ่งเร้านั้นมีความหมาย และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

2.2 อินทรีย์หรือสภาพร่างกายของนักศึกษาชาวต่างชาติพร้อมทั้งด้านการรับรู้ การฟัง แรงจูงใจ ทักษะ สติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์เดิม ฯลฯ ซึ่งนักศึกษาชาวมาเลเซียที่เข้าร่วมโครงการการอบรมภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติ (Thai culture course) เป็นผู้สนใจภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็น

พื้นฐานเดิม การจัดการเรียนรู้การฝึกออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยจากชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซีย จึงดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เนื่องจากนักศึกษาชาวมาเลเซียมีความพร้อม มีสมาธิ และสนใจเรื่องการฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทย และสามารถออกเสียงชื่อภาษาไทยของตนเองและเพื่อนร่วมโครงการได้

2.3 การตอบสนองที่เป็นพฤติกรรมการออกเสียงพยัญชนะต้นจากชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวต่างชาติสะท้อนให้ผู้สอนเห็นว่านักศึกษากระทำได้ และจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้การออกเสียงพยัญชนะสะกด สระ และวรรณยุกต์ และพัฒนาไปสู่การสนทนาได้ในบทเรียนที่มีคำศัพท์หมวดต่างๆ ได้

อย่างไรก็ตาม แบบแผนการเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ นอกจากต้องอาศัยความพร้อมด้านสิ่งเร้า อินทรีย์ และการตอบสนองของนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ สุขภาพ และอารมณ์แล้ว ผู้สอนเองก็จำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีความรู้พร้อมที่จะสอน ร่างกายและจิตใจพร้อม ซึ่งจะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาชาวต่างชาติเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้เป็นอย่างมาก (Misathan, W., 2017, p.23) นอกจากนี้ การเสริมแรงเมื่อนักศึกษาชาวต่างชาติออกเสียงได้ถูกต้องในสถานการณ์ที่เหมาะสม ก็จะส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อีกด้วย (Misathan, W., 2017, p.24)

3. การจัดการเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติความถี่เกี่ยวกับการทำงานของเซลล์สมองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ นำมาสู่เทคนิคการทำให้นักศึกษาชาวต่างชาติเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐานได้อย่างรวดเร็วดังนี้ (Lertvicha, P., 2014, p. 17)

3.1 ผู้สอนต้องให้นักศึกษาชาวต่างชาติออกเสียงตามบ่อยๆ กระทั่งออกเสียงได้คล่องแคล่ว เนื่องจากวงจรของเซลล์สมองที่เต็มไปด้วยใยประสาทถูกกระตุ้น ณ จุดเดิมซ้ำๆ ใยประสาทจะหนาขึ้น ฉนวนหุ้มแขนงใยประสาทจึงส่งผ่านข้อมูลระหว่างเซลล์สมองได้รวดเร็วขึ้นนับร้อยเท่า เช่น การสอนออกเสียงพยัญชนะต้น ซึ่งเป็นเสียงหนึ่งที่จำแนกให้คำในภาษาไทยต่างความหมายกัน แม้บริบททางสังคมและบริบททางภาษาอาจช่วยให้ผู้รับสารทราบเจตนาการสื่อสารของนักศึกษาชาวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม การสอนออกเสียงพยัญชนะต้นดังกล่าวในภาษาไทยให้ถูกต้องจะช่วยให้การสนทนาภาษาไทยของนักศึกษาชาวต่างชาติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 ผู้สอนต้องไม่เร่งรีบ แม้ว่าผู้สอนได้อธิบายให้นักศึกษาชาวต่างชาติทราบธรรมชาติของเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย และให้นักศึกษาชาวต่างชาติออกเสียงตามบ่อยๆ กระทั่งคล่องแคล่วแล้ว แต่การเห็นตัวอย่างและลองออกเสียงตามเพียงไม่กี่คำ ยังไม่ได้ทำให้นักศึกษาชาวต่างชาติคล่องแคล่วอย่างแท้จริง เนื่องจากเซลล์สมองยังทำงานไม่บ่อยมากพอที่จะสร้างฉนวนมาหุ้มใยประสาทได้ ผู้สอนจึงต้องค่อยๆ สอนไปตามบทเรียนแต่ละระดับ และเชื่อมโยงเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยไปยังคำศัพท์ต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาชาวต่างชาติได้เรียนรู้คำศัพท์พร้อมกับเสียงของคำศัพท์นั้นๆ อย่างมีความหมาย

3.3 ผู้สอนควรให้นักศึกษาชาวต่างชาติมีประสบการณ์การใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง ในการสอนครั้งนี้ ผู้สอนให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงชื่อภาษาไทยของทุกคนที่ได้มาจากกิจกรรมการตั้งชื่อภาษาไทยพร้อมป้ายชื่อสำหรับนักศึกษาชาวมาเลเซีย ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์การใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริงรูปแบบหนึ่ง ก่อนนำไปเรียบเรียงเป็นประโยคสนทนาต่อไป ประสบการณ์การออกเสียงชื่อภาษาไทยดังกล่าวจึงส่งเสริมให้เกิดเป็นความเข้าใจธรรมชาติของระบบเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย และออกเสียงคล่องแคล่วได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่ซับซ้อนกว่าเพียงการเรียนรู้คำศัพท์โดยการออกเสียงและทราบความหมาย เช่น การเรียนรู้ไวยากรณ์ (ระบบการจัดหมวดหมู่อักษรไทย) ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับวรรณยุกต์ นักศึกษาชาวต่างชาติต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้ร่วมกับประสบการณ์จริง จึงจะทราบความแตกต่างของรูปและเสียงของไวยากรณ์เมื่อผันวรรณยุกต์

เทคนิคการสอนภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการทำให้นักศึกษาชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่สอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ และมีทักษะ จะช่วยให้นักศึกษาชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และมีคุณค่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และสัมฤทธิ์ผล (Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, 2010, p.1)

การสอนการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยแก่นักศึกษาชาวมาเลเซีย

ผู้สอนแนะนำให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเข้าใจธรรมชาติของเสียงต่างๆ ในภาษาไทย โดยเริ่มต้นจากพยัญชนะต้นในภาษาไทยอย่างง่ายเนื่องจากโครงการการอบรมภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติ ออกแบบให้จัดการเรียนการสอนภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวมาเลเซียเพียงระยะสั้น ผู้สอนแนะนำให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียเข้าใจเบื้องต้นว่าเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยสำคัญเช่นเดียวกับเสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ กล่าวคือ การออกเสียงพยัญชนะต้นแตกต่างกันในภาษาไทยทำให้ความหมายของ คำแตกต่างกัน ผู้สอนจำแนกกลุ่มพยัญชนะต้นให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเข้าใจได้ง่ายๆ เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่ม พยัญชนะต้นที่มีเสียงปฏิภาคกัน (sound correspondence) ระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลม (aspirated stops) กับเสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลม (unaspirated stops) และ 2) กลุ่มพยัญชนะต้นที่ไม่มีเสียงปฏิภาค (sound incorrespondence) กับเสียงพยัญชนะต้นอื่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มพยัญชนะต้นที่มีเสียงปฏิภาคกันระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลมกับเสียง พยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลม

ผู้สอนแนะนำให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเข้าใจอักษรระบบคาราโอเกะ (Karaoke) ของผู้สอน สำหรับเทียบเสียงพยัญชนะต้นที่ปฏิภาคกันระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลม (aspirated stops) กับเสียง พยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลม (unaspirated stops) จากชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียว่า หากเห็น รูปอักษร h ปรากฏร่วมกับรูปอักษร p t j และ k ในพยางค์ใด ให้ออกเสียงพยัญชนะต้นของพยางค์นั้นอย่างมี กลุ่มลม อันได้แก่เสียงพยัญชนะต้น [ph] [th] [jh] และ [kh] และหากไม่เห็นรูปอักษร h ปรากฏร่วมกับรูปอักษร p t j และ k ในพยางค์ใด แสดงว่าให้ออกเสียงพยัญชนะต้นของพยางค์นั้นอย่างไม่มีกลุ่มลม (unaspirated) อันได้แก่เสียงพยัญชนะต้น [p] [t] [j] และ [k] ดังตารางแสดงกลุ่มพยัญชนะต้นที่มีเสียงปฏิภาคกันระหว่างเสียง พยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลมกับเสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลมต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มพยัญชนะต้นที่มีเสียงปฏิภาคกันระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลมกับเสียงพยัญชนะต้นกัก ที่ไม่มีกลุ่มลม

เสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลม	เสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลม
[ph]	[p]
[th]	[t]
[jh]	[j]
[kh]	[k]

เมื่อนักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกความแตกต่างระหว่างพยางค์ที่พยัญชนะต้นปรากฏรูปอักษร h กับ พยางค์ที่พยัญชนะต้นไม่ปรากฏรูปอักษร h ต่าง ๆ ข้างต้นได้แล้ว ผู้สอนกับนักศึกษาชาวมาเลเซียร่วมกันจำแนก ชื่อภาษาไทยที่มีเสียงพยัญชนะต้นอยู่ในกลุ่มที่มีเสียงปฏิภาคกันระหว่างเสียงกักที่มีกลุ่มลมกับเสียงกักที่ไม่มีกลุ่ม

ลม โดยฟังจากการออกเสียงของผู้สอน ผลจากการจำแนกเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลมกับเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลม พบชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นดังกล่าว จำนวนทั้งสิ้น 6 ชื่อ ได้แก่ กล้วย ปลายฟ้า กล้วย ลูกแก้ว หวานตะวัน ชมพู และกอหญ้า

จากนั้นผู้สอนกับนักศึกษาชาวมาเลเซียร่วมกันจำแนกชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นปรากฏกันระหว่างเสียงกึ่งที่มีกลุ่มลมกับเสียงกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมในแต่ละพยางค์ 6 ชื่อข้างต้น เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ชื่อที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลม และชื่อที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมในแต่ละพยางค์ ดังนี้

1.1 ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลม

ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลม มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ชื่อ ได้แก่ หวานตะวัน และชมพู ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลม 3 เสียง ได้แก่ [th] [jh] และ [ph] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 พยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลมเสียง [th]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกึ่งที่มีกลุ่มลมเสียง [th] ในพยางค์แรกของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ หวานตะวัน [thaan-ta-wan] ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านลิ้นส่วนปลาย (tip of the tongue) ที่แตะกับปุ่มเหงือก (gum ridge) โดยมีปริมาณลมออกมาอย่างชัดเจน (Hengsomboon, J., 1999, p.72) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [th] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป th เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ หวานตะวัน โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพหวานตะวันบนจอร์รับภาพโปรเจกเตอร์ ว่า [thaan-ta-wan] หมายถึง sunflower เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน sunflower รูปอักษรระบบคาราโอเกะ [thaan-ta-wan] และรูปภาพหวานตะวัน ทำงานประสานกัน

1.1.2 พยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลมเสียง [ch]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกึ่งที่มีกลุ่มลมเสียง [jh] ในพยางค์แรกของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ชมพู [jhom-phuu] ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านลิ้นส่วนหน้า (front of the tongue) ที่แตะกับเพดานแข็ง (hard palate) โดยมีปริมาณลมออกมาอย่างชัดเจน (Hengsomboon, J., 1999, pp.72-73) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [jh] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป jh เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ ชมพู โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวต่างชาติ พร้อมแสดงรูปภาพชมพูบนจอร์รับภาพโปรเจกเตอร์ ว่า [jhom-phuu] หมายถึง pink เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน pink รูปอักษรระบบคาราโอเกะ jhom-phuu และรูปภาพชมพู ทำงานประสานกัน

1.1.3 พยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลมเสียง [ph]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลาลมเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกึ่งที่มีกลุ่มลมเสียง [ph] ในพยางค์ที่สองของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ชมพู [jhom-phuu] ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านริมฝีปากบนและริมฝีปากล่าง (lips) ที่ประกบกัน โดยมีปริมาณลมออกมาอย่างมากอย่างชัดเจน (Hengsomboon, J., 1999, p.71) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [ph] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป ph เพื่อให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ ชมพู โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวต่างชาติออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ ชมพู ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อ และแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลมเสียง [jh] ของพยางค์แรก แต่ให้แสดงความแตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นที่มีกลุ่มลมเสียง ph กับรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นที่มีกลุ่มลมเสียง jh เพื่อให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกความแตกต่างระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลมที่แตกต่างกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลม

ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลม มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ชื่อ ได้แก่ กล้วย ปลายฟ้า กวาง ลูกแก้ว ทานตะวัน และกอหญ้า ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลม 3 เสียง ได้แก่ [k] [p] และ [t] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 พยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [k]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลาลมเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [k] ในพยางค์แรก กล้วย [kluai] กวาง [kwaang] และกอหญ้า [kor-yaa] และพยางค์ที่สองของชื่อ ลูกแก้ว [luuk-kaew] ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านลิ้นส่วนหลัง (back of the tongue) ที่แตะกับเพดานอ่อน (soft palate) โดยไม่มีกลุ่มลมออกมา (Hengsomboon, J., 1999, p. 73) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [k] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป k เพื่อให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ กล้วย กวาง ลูกแก้ว และกอหญ้า โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพกล้วย กวาง ลูกแก้ว และกอหญ้า บนจอร์บภาพโปรเจคเตอร์ ว่า [kluai] หมายถึง banana, [kwaang] หมายถึง deer, [luuk-kaeo] หมายถึง marble, และ [kor-yaa] หมายถึง clump of grass เนื่องจากสมอจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพ ซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน a banana, deer, marble และ clump of grass รูปอักษรระบบคาราโอเกะ kluai, kwaang, luuk-kaeo และ kor-yaa และรูปภาพ กล้วย กวาง ลูกแก้ว และกอหญ้า ทำงานประสานกัน

1.2.2 พยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [p]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลาลมเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [p] ในพยางค์แรกของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ปลายฟ้า [plaai-faa] ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านริมฝีปากบนและริมฝีปากล่าง (lips) ที่ประกบกัน โดยไม่มีกลุ่มลมออกมา

(Hengsomboon, J., 1999, p.70) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [p] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป p เพื่อให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ ปลายฟ้า โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพ ปลายฟ้า บนจอร์รับภาพโปรเจคเตอร์ ว่า [plaa-faa] หมายถึง the end of the sky เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน the end of the sky รูปอักษรระบบคาราโอเกะ plaa-faa และรูปภาพปลายฟ้า ทำงานประสานกัน

1.2.3 พยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [t]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกักที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [t] ในพยางค์ที่สองของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ทานตะวัน [thaan-ta-wan] ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านลิ้นส่วนปลาย (tip of the tongue) ที่แตะกับปุ่มเหงือก (gum ridge) โดยไม่มีกลุ่มลมออกมา (Hengsomboon, J., 1999, pp.71-72) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [t] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป t เพื่อให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ ทานตะวัน โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ ทานตะวัน ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหาข้อมูลความหมายของและแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลมเสียง [th] ของพยางค์แรก แต่ให้แสดงความแตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นที่มีกลุ่มลมเสียง th กับรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง t เพื่อให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกแหว่งเสียงพยัญชนะต้นกักที่มีกลุ่มลมกับเสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มพยัญชนะต้นที่ไม่มีเสียงปฏิภาคกับเสียงพยัญชนะต้นอื่น

ผู้สอนแนะนำให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเข้าใจอักษรระบบคาราโอเกะ (Karaoke) ของผู้สอนสำหรับเทียบเสียงพยัญชนะต้นที่ไม่มีเสียงปฏิภาค (sound incorrespondence) กับเสียงพยัญชนะต้นอื่น โดยใช้ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียเป็นหลัก ได้แก่ หมอก ปลายฟ้า ดอกไม้ แดง ลูกแก้ว ฐิง ทานตะวัน มะม่วง บัว มะลิ กอหญ้า และน้ำหวาน

จากนั้นผู้สอนกับนักศึกษาชาวมาเลเซียร่วมกันจำแนกชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นที่ไม่มีเสียงปฏิภาคกับเสียงพยัญชนะต้นอื่นเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) พยัญชนะต้นที่มีเสียงกัก (stops) และก้อง (voiced) 2) พยัญชนะต้นที่มีเสียงเสียดแทรก (fricatives) 3) พยัญชนะต้นที่มีเสียงนาสิก (nasals) 4) พยัญชนะต้นที่มีเสียงข้างลิ้น (laterals) 5) พยัญชนะต้นที่มีเสียงร่ว (rolls) และ 6) พยัญชนะต้นที่มีเสียงกึ่งสระ (semivowels) ดังนี้

2.1 ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกัก และก้อง

ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกัก และก้อง มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ชื่อ ได้แก่ ดอกไม้ แดง และบัว ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นกัก และก้อง 2 เสียง ได้แก่ [d] และ [b] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 พยัญชนะต้นกัก และก้อง เสียง [d]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมกลาเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกัก และก้องเสียง [d] ในพยางค์แรกของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ดอกไม้ [dork-mai] และของ พยางค์เดียวของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ แดง (daeng) ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านลิ้น ส่วนปลาย (tip of the tongue) ที่แตะกับปุ่มเหงือก (gum ridge) โดยไม่มีกลุ่มลมออกมา และเส้นเสียง (vocal cords) สั่นสะเทือน (Hengsomboon, J., 1999, p.72) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้น เสียง [d] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป d เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับ ภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ ดอกไม้ และแดง โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของ นักศึกษาชาวมาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพ ดอกไม้ และแดง บนจอรับภาพโปรเจคเตอร์ ว่า [dork-mai] หมายถึง flower, และ [daeng] หมายถึง red เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับ ภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน flower และ red รูปอักษรระบบคาราโอเกะ doork-mai และ daeng และรูปภาพดอกไม้ และแดง ทำงานประสานกัน

2.1.2 พยัญชนะต้นกัก และก้อง เสียง [b]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมกลาเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกัก และก้องเสียง [b] ในพยางค์เดียวของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ บัว [bua] ว่า ทำได้โดยการ เปล่งเสียงพร้อมกับกลุ่มลมผ่านริมฝีปากบนและริมฝีปากล่าง (lips) ที่ประกบกัน โดยไม่มีกลุ่มลมออกมา และ เส้นเสียง (vocal cords) สั่นสะเทือน (Hengsomboon, J., 1999, p.71) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออก เสียงพยัญชนะต้นเสียง [b] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป b เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซีย เชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ บัว โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาว มาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาว มาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพ บัว บนจอรับภาพโปรเจคเตอร์ ว่า [bua] หมายถึง lotus เนื่องจากสมองจะทำงาน ได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน lotus รูปอักษรระบบ คาราโอเกะ bua และรูปภาพบัว ทำงานประสานกัน

2.2 ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นเสียดแทรก

ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นเสียดแทรก มีจำนวน ทั้งสิ้น 1 ชื่อ ได้แก่ ปลายฟ้า ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นเสียดแทรก 1 เสียง ได้แก่ [f] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมกลาเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงเสียดแทรก เสียง [f] ในพยางค์ที่สองของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ปลายฟ้า [plai-faa] ว่า ทำได้โดยการ เปล่งเสียงพร้อมกับลมผ่านระหว่างฟันบน (teeth) กับริมฝีปากล่าง (lower lip) (Hengsomboon, J., 1999, p.75) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [f] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอ เกะรูป f เพื่อให้นักศึกษาชาวต่างชาติเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ ปลายฟ้า โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษา ชาวต่างชาติออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ ปลายฟ้า ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหาข้อมูลความหมาย ของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียและแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทย

ของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [p] ของพยางค์แรก แต่ให้แสดงความแตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง p กับรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นเสียดแทรกเสียง f เพื่อให้ให้นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกแหว่งเสียงพยัญชนะต้นเสียดแทรกกับเสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นนาสิก

ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นนาสิก มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ชื่อ ได้แก่ หมอก ดอกไม้ มะม่วง มะลิ และน้ำหวาน ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นนาสิก 2 เสียง ได้แก่ [m] และ [n] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 พยัญชนะต้นนาสิก เสียง [m]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงนาสิกเสียง [m] ในพยางค์เดียวของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ หมอก [mork] ในพยางค์ที่สองของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ดอกไม้ [dork-maai] ในพยางค์แรกและพยางค์ที่สองของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ มะม่วง [ma-muang] และของพยางค์แรกของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ มะลิ [ma-li] ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านริมฝีปากบนและริมฝีปากล่าง (lips) ที่ประกบกัน โดยให้ลมผ่านออกทางจมูก และเส้นเสียง (vocal cords) สั่นสะเทือน (Hengsomboon, J., 1999, p. 76) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [m] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป m เพื่อให้ให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ หมอก มะม่วง และมะลิ โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวต่างชาติออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพ หมอก มะม่วง และมะลิ บนจอร์รับภาพโปรเจคเตอร์ ว่า [mork] หมายถึง fog, [ma-muang] หมายถึง mango และ [ma-li] หมายถึง jasmine เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน fog, mango และ jasmine รูปอักษรระบบคาราโอเกะ mork, ma-muang และ ma-li และรูปภาพ หมอก มะม่วง และมะลิ ทำงานประสานกัน

นอกจากนี้ ผู้สอนออกเสียงชื่อ ดอกไม้ โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ ดอกไม้ ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียและแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกัก และก้องเสียง [d] ของพยางค์แรก แต่ให้แสดงความแตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นกัก และไม่ก้องเสียง d กับรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นนาสิกเสียง m เพื่อให้ให้นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกแหว่งเสียงพยัญชนะต้นกัก และก้อง กับเสียงพยัญชนะต้นนาสิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.2 พยัญชนะต้นนาสิก เสียง [n]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงพยัญชนะต้นนาสิกเสียง [n] ในพยางค์เดียวของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ น้ำหวาน [nam-waan] ในพยางค์แรกของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ น้ำหวาน ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงผ่านลิ้นส่วนปลาย (tip of the tongue) ที่แตะกับปุ่มเหงือก (gum ridge) โดยให้ลมผ่านออกทางจมูก และเส้นเสียง (vocal cords) สั่นสะเทือน (Hengsomboon, J., 1999, pp.76-77) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียง

พยัญชนะต้นเสียง [n] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป n เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซีย เชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ น้ำหวาน โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของ นักศึกษาชาวมาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพ น้ำหวาน บนจอรับภาพโปรเจคเตอร์ ว่า [naam-waan] หมายถึง nectar เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็น รูปอักษรโรมัน nectar รูปอักษรระบบคาราโอเกะ naam-waan และรูปภาพ น้ำหวาน ทำงานประสานกัน

2.4 ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นข้างลิ้น

ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นข้างลิ้น มีจำนวน ทั้งสิ้น 5 ชื่อ ได้แก่ กล้วย ปลายฟ้า ลูกแก้ว มะลิ ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นข้างลิ้น 1 เสียง ได้แก่ [l] ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลาเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงข้างลิ้น เสียง [l] ในพยางค์แรกของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ปลายฟ้า [p_laa_i-faa] ว่า ทำได้โดยการเปล่ง เสียงผ่านลิ้นส่วนปลาย (tip of the tongue) ที่แตะกับปุ่มเหงือก (gum ridge) โดยให้ลมผ่านออกมาข้างลิ้น (tongue) และเส้นเสียง (vocal cords) สันตะเทือน (Hengsomboon, J., 1999, p.78) และให้นักศึกษาชาว มาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [l] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป l เพื่อให้ นักศึกษาชาว มาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ ลูกแก้ว มะลิ โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาว มาเลเซียออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ ลูกแก้ว มะลิ ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหาข้อมูลความหมาย ของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียและแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายความหมายของชื่อลูกแก้วไป แล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกักไม่มีกลุ่มลมเสียง [k] ของพยางค์ที่ สอง และอธิบายความหมายของชื่อมะลิไปแล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะ ต้นนาสิกเสียง [m] ของพยางค์แรก แต่ให้แสดงความแตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียง พยัญชนะต้นที่มีไม่กลุ่มลมเสียง k รูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นนาสิกเสียง m และ รูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นข้างลิ้นเสียง l เพื่อให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกแหว่ง เสียงพยัญชนะต้นกักไม่มีกลุ่มลม เสียงพยัญชนะต้นนาสิก และเสียงพยัญชนะต้นข้างลิ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมว่า เสียงข้างลิ้น [l] ของพยางค์แรกของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ ชื่อ กล้วย และพยางค์ที่สองของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ปลายฟ้า ต้องออกเสียงควบคู่กับ พยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [k] และ [p] ที่ผู้สอนอธิบายไปแล้วในตอนต้น และให้นักศึกษาชาวมาเลเซีย ออกเสียงพยัญชนะต้น [kl] และ [pl] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป kl และรูป pl เพื่อให้ นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ กล้วย และปลายฟ้า โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ กล้วย และปลายฟ้า ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหา ข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียและแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายไปแล้วใน หัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [k] ของพยางค์เดียว และเสียง [p] ในพยางค์ที่สอง แต่ให้แสดงความแตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียง พยัญชนะต้นที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง k และเสียง p กับรูปอักษรระบบคาราโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มี

กลุ่มลมควบกล้ำกับเสียงข้างลิ้นเสียง kl และรูป pl เพื่อให้ให้นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกักที่ไม่มีกลุ่มลมควบกล้ำกับเสียงข้างลิ้นกับเสียงพยัญชนะต้นข้างลิ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นร่ว

ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นร่ว มีจำนวนทั้งสิ้น 1 ชื่อ ได้แก่ รุ่ง ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นร่ว 1 เสียง ได้แก่ [r] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงร่ว เสียง [r] ในพยางค์เดียวของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ รุ่ง [rung] ว่า ทำได้โดยการเปล่งเสียงให้ลิ้นส่วนปลาย (tip of the tongue) กระแทกกับปุ่มเหงือก (gum ridge) หลายครั้งติดต่อกัน (Hengsomboon, J., 1999, p. 79) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [r] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป r เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ รุ่ง โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพ รุ่ง บน จอรับภาพโปรเจคเตอร์ ว่า [rung] หมายถึง rainbow เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน rainbow รูปอักษรระบบคาราโอเกะ rung และรูปภาพ รุ่ง ทำงานประสานกัน

2.6 ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระ

ชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระ มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ชื่อ ได้แก่ กวาง ทานตะวัน กอหญ้า และน้ำหวาน ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระ 2 เสียง ได้แก่ [w] และ [y] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.6.1 พยัญชนะต้นกึ่งสระ เสียง [w]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงกึ่งสระเสียง [w] ในพยางค์เดียวของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ กวาง [kwaang] ในพยางค์ที่สองของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ น้ำหวาน [nam-waan] และในพยางค์ที่สามของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ ทานตะวัน [thaan-ta-wan] ว่า ทำได้โดยการให้ลิ้นส่วนหลัง (back of the tongue) ยกขึ้นไปใกล้เพดานอ่อน (soft palate) ห่อริมฝีปาก แล้วค่อย ๆ คลายริมฝีปากให้กว้างขึ้นพร้อมกับเลื่อนระดับลิ้นให้ต่ำลงเมื่อออกเสียง (Hengsomboon, J., 1999, p.79) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [w] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบคาราโอเกะรูป w เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบคาราโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ กวาง โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม แล้วใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซีย พร้อมแสดงรูปภาพ กวาง บนจอรับภาพโปรเจคเตอร์ ว่า [kwaang] หมายถึง deer เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพซึ่งในที่นี้หมายรวมทั้งภาพที่เป็นรูปอักษรโรมัน deer รูปอักษรระบบคาราโอเกะ kwaang และรูปภาพ กวาง ทำงานประสานกัน

นอกจากนี้ ผู้สอนออกเสียงชื่อ น้ำหวาน โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ น้ำหวาน ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียและแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะนาสิกเสียง [n] ของพยางค์แรก แต่ให้แสดงความ

แตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบการโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นนาสิกเสียง n กับรูปอักษรระบบการโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระเสียง w เพื่อให้ให้นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกแหว่งเสียงพยัญชนะต้นนาสิกกับเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ ทานตะวัน โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ ทานตะวัน ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียและแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลมเสียง [th] ของพยางค์แรก และเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [t] ในพยางค์ที่สอง แต่ให้แสดงความแตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบการโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นที่มีกลุ่มลมเสียง th รูปอักษรระบบการโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง t และรูปอักษรระบบการโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระเสียง w เพื่อให้ให้นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกแหว่งเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่มีกลุ่มลม เสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลม และเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6.2 พยัญชนะต้นกึ่งสระ เสียง [y]

ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่กล่อมเกลเสียงพยัญชนะต้นที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระเสียง [y] ในพยางค์ที่สองของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ชื่อ กอหญ้า [kor-yaa] ว่า ทำได้โดยการให้ลิ้นส่วนหน้า (front of the tongue) ยกขึ้นไปใกล้เพดานแข็ง (hard palate) แฝริมฝีปากแล้วค่อย ๆ อ้าริมฝีปากให้กว้างขึ้นพร้อมกับเลื่อนระดับลิ้นให้ต่ำลงเมื่อออกเสียง (Hengsomboon, J., 1999, p. 80) และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงพยัญชนะต้นเสียง [y] ตามผู้สอน พร้อมกับใช้อักษรระบบการโอเกะรูป y เพื่อให้นักศึกษาชาวมาเลเซียเชื่อมโยงเสียงกับภาพอันเป็นอักษรระบบการโอเกะได้

จากนั้นผู้สอนออกเสียงชื่อ กอหญ้า โดยทำรูปปากให้ชัด และให้นักศึกษาชาวมาเลเซียออกเสียงตาม อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ กอหญ้า ไม่ต้องใช้กระบวนการค้นหาข้อมูลความหมายของชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียและแสดงรูปภาพซ้ำ เนื่องจากได้อธิบายความหมายของชื่อ กอหญ้า ไปแล้วในหัวข้อชื่อภาษาไทยของนักศึกษาชาวมาเลเซียที่มีเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง [k] ของพยางค์แรก แต่ให้แสดงความแตกต่างระหว่างรูปอักษรระบบการโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นที่ไม่มีกลุ่มลมเสียง k กับรูปอักษรระบบการโอเกะที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระเสียง w เพื่อให้ให้นักศึกษาชาวมาเลเซียจำแนกแหว่งเสียงพยัญชนะต้นกึ่งที่ไม่มีกลุ่มลมกับเสียงพยัญชนะต้นกึ่งสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนสำหรับผู้สอน อย่างไรก็ตาม ผู้สอนรู้แนวทางในการปฏิบัติการสอนได้จากวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ กล่าวคือ หากวัตถุประสงค์ของโครงการไม่ได้มุ่งการวัดผลการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาชาวต่างชาติ ผู้สอนไม่ควรเน้นย้ำการสอนออกเสียงต่าง ๆ ในภาษาไทยมากเกินไป เว้นแต่กรณีที่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติมุ่งการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาชาวต่างชาติ ผู้สอนจึงควรเน้นย้ำการออกเสียงในภาษาไทย อันจะนำไปสู่การสร้างเครื่องมือการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

เมื่อผู้สอนทราบวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติแล้ว ควรหาวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนที่สะท้อนวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้นั้น ในบทความนี้ ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยเชื่อมโยง

การจัดการเรียนรู้การฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยต่อกิจกรรมการตั้งชื่อภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เนื่องจากผู้สอนใช้แนวคิดตามทฤษฎี Brain-Based Learning (BBL) ด้วยวิธีการสอนให้ผู้เรียนชาวมาเลเซียรู้จักเสียงพยัญชนะต้นในพยางค์ต่าง ๆ ของชื่อภาษาไทยของตนเอง และเพื่อนร่วมโครงการ เชื่อมโยงกับความหมายของชื่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูล พร้อมกับให้เห็นรูปภาพ เนื่องจากสมองของผู้เรียนจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพทำงานประสานกัน (cross-modal matching) กล่าวคือ สมองของนักศึกษาชาวมาเลเซียจะนำเอาเสียงที่ได้ยินเชื่อมโยงกับภาพ

จากนั้นผู้สอนจึงเริ่มให้นักศึกษาชาวมาเลเซียฝึกออกเสียงชื่อเหล่านั้นซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว แต่ไม่ให้ออกเสียงจนเกินไปไปอย่างเร่งรีบ และให้สลับกันเรียกชื่อของกันและกันเพื่อให้ได้รับประสบการณ์การออกเสียงในสถานการณ์จริง ตามธรรมชาติของการทำงานของเซลล์สมองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ (Lertvicha, P., 2014, pp.16-17)

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวมาเลเซียในประเด็นการฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยจากชื่อของนักศึกษาดังกล่าว ทั้งกลุ่มพยัญชนะต้นที่มีเสียงปฏิภาคกันระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกับกลุ่มลมกับเสียงพยัญชนะต้นที่ไม่มีกลุ่มลม และกลุ่มพยัญชนะต้นที่ไม่มีเสียงปฏิภาคเสียงพยัญชนะต้นอื่น เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ในประเด็นการฝึกการออกเสียงพยัญชนะสะกด เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติต่อไป และพัฒนาไปสู่การสนทนาได้ในบทเรียนต่าง ๆ ได้แก่ สวัสดีคุณครู นี้อะไร คุณชื่ออะไร วันนี้น้ำอะไร ชอบสีอะไร กินอะไร จะไปไหน กำลังทำอะไร เป็นอะไร ไม่สบายหรือ และบ้านอยู่ที่ไหน (Penglee, P., 2010) และนำไปสู่การสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนชาวต่างชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมจากการวัดผลและการประเมินผลด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาชาวต่างชาติในที่สุด

References

- Hengsomboon, J. (1999). *Introduction to linguistics*. Bangkok : Suwiriyan.
- Lertvicha, P. (2014). *Best practice for teaching plans of Thai lessons for primary school children : Teaching plans that correspond to brain development*. Chiang Mai : Thanpanya, Co., Ltd.
- Misathan, W. (2017). *The 11th class of teaching techniques for Thai lessons for foreigners*. Nakhon Pathom : Mahidol University.
- Penglee, P. (2010). *Thai conversations for international primary school children*. (Master Minor the thesis) Teaching Thai as a foreign language, Srinakharinwirot University,
- Phongsopha, P. (2001). *Educational Psychology*. Bangkok : Pattanasuksa.
- Sakdetchayon, N., Songsiri, Y., & Buranasombat, J. (1983). *Linguistics for teachers*. Bangkok : Aksonthai.
- Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. (2010). *Student-centered learning and teaching management manual*. Ayutthaya : Thian Watthana Printing.

การศึกษารูปแบบการค้าและวิธีการกระจายสินค้าบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก
The Studies of Patterns of Transaction and Cargoes Distribution methods on
East-West Economic Corridor

ชลิตา รัตตาราส*

Chalisa Rattarasarn

สมชาย เบ็ญจวรรณ**

Somchai Benjawan

Received : December 19, 2018

Revised : January 3, 2019

Accepted : March 4, 2019

บทคัดย่อ

การค้าชายแดน ในระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก มีความเฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากการค้าชายแดนทั่วไป เพราะมีความเชื่อมโยงถึงกันด้วยทางหลวงระหว่างประเทศ ผ่านพม่า-ไทย-ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดให้ จังหวัดพิษณุโลกเป็นสี่แยกอินโดจีน ซึ่งพบว่า รูปแบบการค้าขาย และการเคลื่อนย้ายสินค้าในเส้นทางนี้มีความแตกต่างไปจากการค้าชายแดนที่จุดอื่นๆ วัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาทิศทางและแนวโน้มของธุรกรรม การซื้อขายสินค้าทั้งระบบการค้าขนาดใหญ่และขนาดเล็ก รวมไปถึง การกระจายสินค้าในเส้นตัดขวางของถนนที่ เชื่อมโยงไทยเข้ากับการค้าของพม่าและลาวในระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงต่อ กิจกรรมโลจิสติกส์ด้านการขนส่ง และเพื่อศึกษาการค้าขายสินค้าพม่าและลาว ในด้านระเบียบวิธีวิจัย ใช้วิธีการ 2 วิธี ในการศึกษา คือ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง (In-Depth Interview) ทั้งฝั่งไทย-พม่า และฝั่งไทย-ลาว ประกอบด้วยผู้ทำการค้าชายแดน บริษัทชิปปิ้ง ผู้รับจัดการขนส่ง รวมถึง นายด่านศุลกากร ผู้จัดการธนาคารพาณิชย์ รวม 23 คน (2) การใช้แบบสอบถามแบบ (Questionnaire) กับพ่อค้ารายย่อย เจ้าของร้านค้าขนาดเล็กในตลาดเจ้าของ/ผู้แทนบริษัทขนส่ง ที่ใช้สะพานในการเคลื่อนย้ายสินค้า เพื่อศึกษาเพิ่มเติมถึงกิจกรรมโลจิสติกส์ด้านการกระจายสินค้าระหว่างกัน ทั้งนี้ มีการทดสอบการใช้แบบสอบถามในพื้นที่ก่อนหน้า เพื่อนำไปปรับให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น รวม 180 ชุด ผลการวิจัยพบว่า (1) การกระจายสินค้าฝั่งไทย-ลาว มีการเคลื่อนย้ายสินค้าจากภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าสู่ลาว มากกว่า การเคลื่อนย้ายสินค้าจากลาวเข้าสู่ไทย โดยมูลค่าการค้าทั้งหมดเป็นการส่งออกสุทธิเข้าไปในลาว เช่นเดียวกับรูปแบบการกระจายสินค้าฝั่งไทย-พม่า มีการเคลื่อนย้ายสินค้าจาก อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เข้าสู่พม่า ซึ่งเป็นการส่งออกสุทธิเข้าไปในพม่า (2) รูปแบบการค้าขาย พบว่า ธุรกรรมการเงินฝั่งพม่า มีการใช้ระบบธนาคารพาณิชย์ มากกว่า ธุรกรรมการเงินทางฝั่งลาว เพราะรูปแบบการค้าของพม่า มีจำนวนน้อยกว่าลาว แต่เป็นการค้าขนาดใหญ่มากกว่าลาวจากการศึกษา พบว่า บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยมีความสำคัญต่อทิศทางการค้า

*ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยสยาม

Director of Logistics Education Center Siam University

**อาจารย์ประจำภาควิชาการเงินและการลงทุน มหาวิทยาลัยสยาม

Lecturer in Finance and Investment Department Siam University

ทั้งที่อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร และที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก แต่ยังคงความเชื่อมโยงเข้าหากันในการดำเนินธุรกรรมทางการเงินและการรับชำระค่าสินค้าในระเบียบเศรษฐกิจฝั่งตะวันออก-ตะวันตก

คำสำคัญ : รูปแบบการชำระเงิน / การกระจายสินค้า / ระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก

ABSTRACT

Border Trade in the East-West Economic Corridor has the specific character that is different from general Border Trades. This is because its linkage with the super highway passes through Myanmar-Thailand-Laos PDR, especially the highway crossing Pitsanulok Province, called 'Indo-China Intersection'. In facts, the pattern of payment in transaction and transferable goods and services are different from other border trade points. The objectives of this study are (1) to study directions and trends of buying and selling transaction both small and large scale of trade, including cargo transactions that links international highways across border among Myanmar-Thailand-Lao P.D.R on East-West Economic Corridor involving logistics activity in term of transportation, and (2) to study Myanmar's and Lao P.D.R.'s transactions. In methodology, studying by using 2 approaches both of (1) In-Depth Interview in the areas Thailand-Myanmar and Thailand-Lao P.D.R. 23 respondents including wholesale trader, shipping businesses, freight forwarders, commercial banks' manager, and (2) questionnaire asked 180 respondents including retail merchants, retail shop owners, agents of transport businesses who use land bridge for goods transformations in order to study logistics activities in cargoes distribution. And there have questionnaires' pre-test in these areas. The results represented that (1) Thailand-Lao P.D.R has cargoes transportations from central parts and north-east regions from Thailand to Lao P.D.R more than from Lao P.D.R. to Thailand. Similarly, cargoes distribution patterns from Thailand to Myanmar are movements in cargoes from Maesod, Tak to Myanmar with net exports. (2) Myanmar's payment patterns use commercial banks' system more than Lao P.D.R's because Myanmar's trade patterns are less than Lao P.D.R's. From the results, Bank of Thailand's authorities influence trend of trading both of Amphur Muang, Mukdaharn Province and Amphur Mae Sod, Tak Province. However there is no financial transactions link in trade payment transactions in East-West Economic Corridor.

Keywords : The patterns of Transaction / Cargoes Distribution / East-West Economic Corridor

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม้ว่าจะมีการเปิดเสรีผู้ประกอบการการขนส่งสินค้าผ่านแดนไทย-ลาว ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะออกเอกสารอนุญาตรถขนส่งสินค้าระหว่างประเทศให้แก่ผู้ที่จะทำการขนส่งสินค้าและอนุญาตให้รถขนส่งสินค้าเข้ามาส่งสินค้าในดินแดนของอีกฝ่ายได้ถึงปลายทางตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว ครั้งที่ 12 เมื่อเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2546 โดยเฉพาะประเด็นเรื่องอัตราค่าขนส่งการผ่อนปรนเรื่องเอกสารศุลกากรและค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พุทธศักราช 2547 เป็นต้นไป แต่ก็มี

อุปสรรคที่พิธีการศุลกากรว่าด้วยการขนส่งเสรีอาเซียนยังไม่บรรลุผลในทางปฏิบัติ ดังนั้นควรหาทางเจรจาในเวทีนโยบายระดับรัฐต่อรัฐระหว่าง 3 ประเทศ คือ ไทย สปป.ลาว และเวียดนาม เนื่องจากข้อตกลงทวิภาคีที่ไทยทำกับเวียดนามแม้จะมีการลงนาม ตั้งแต่ พุทธศักราช 2521 และมีการพิจารณาหาวิธีกันเพื่อขยายการค้าใน พุทธศักราช 2532 แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้มีผลในการส่งเสริมการค้าระหว่างกันให้รถบรรทุกไทยสามารถผ่านลาวไปเวียดนามได้ การกำหนดยุทธศาสตร์การค้าชายแดนโดยหน่วยงานเดียวเป็นสิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้ยากเนื่องจากการค้าชายแดนต้องสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องทบทวน และปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค ตลอดจน การจัดระบบและการดำเนินงานของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความประสานกันภายใต้การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) โดยรวมส่วนราชการในระบบจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนเข้ามาอยู่ภายใต้หลังคาเดียวกัน (Single Roof) ในรูปแบบ One-Stop Service ที่มีความกระชับ รวดเร็ว ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น โดยเฉพาะขั้นตอนการตรวจสอบสินค้า เพื่อเป็นการประหยัดต้นทุนค่าใช้จ่าย และเวลา ที่สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ โครงการพัฒนาระเบียงตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : E-WEC) ซึ่งเป็นโครงการนำร่องของโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Subregion : GMS) ที่ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) ริเริ่มขึ้นใน คริตศักราช 1992 โดยเชื่อมมหาสมุทรอินเดีย (ทะเลอันดามัน) และมหาสมุทรแปซิฟิก (ทะเลจีนใต้) เข้าด้วยกัน ด้วยการพัฒนาระบบโครงข่ายถนนจากตอนใต้ของพม่า (Mawlamyine) และการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยเชื่อมเมียวดีกับตอนเหนือของไทย (แม่สอด-สุโขทัย-พิษณุโลก) ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่ด้านตะวันตกของโครงการ เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย (ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-มุกดาหาร) กับตอนกลางของลาว (สะหวันนะเขต) และเวียดนาม (Quan Tri-Thua Thin Hue-Danang)

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย-พม่า

การก้าวสู่โลกภายนอกของสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า หรือประเทศพม่ากลายเป็นที่น่าสนใจแก่นานาประเทศเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้นำและเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายประเทศเดินทางมาเยือนพม่าอย่างต่อเนื่องหลังจากที่คว่ำบาตรมาหลายสิบปีทั้งนี้การเปิดตัวของพม่าจะนำมาสู่การลงทุนในหลายด้าน รวมถึงการลงทุนเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) พม่ากำลังเผชิญหน้ากับปัญหาค่าเงินจัตผันผวน แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขด้วยวิธีการเดิมๆ เช่น ไล่จับไล่ปิดร้านแลกเงินที่ไม่รับอนุญาต ได้อีกต่อไป พม่ามีอัตราแลกเปลี่ยนแบบหลายอัตรา คือ อัตราทางการและอัตราตลาดที่ทางการไม่ยอมรับดังที่ทราบกันอยู่โดยทั่วไปแล้ว และทางการพม่าต้องการจะยกเลิกระบบนี้เสียเพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้เครื่องมือทางการเงินเงินเข้าไปบริหารค่าเงินได้อย่างเต็มรูปแบบ ผู้ที่ให้คำแนะนำพม่าในเรื่องการสร้างระบบอัตราแลกเปลี่ยนเดียวอยู่ในเวลานี้คือ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ของไอเอ็มเอฟเพิ่งจะเสร็จสิ้นพันธกิจภายใต้มาตรา 4 โดยเจ้าหน้าที่คณะนั้นได้สรุปภารกิจออกมาเป็นรายงานทางเศรษฐกิจสั้นๆฉบับหนึ่งเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนในประเทศเมื่อวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2555 เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและแผนงานทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ในรายงานนั้นวิจารณ์ปัญหาเศรษฐกิจของพม่าหลายประการ แต่ก็ไม่ลืมหยอดคำหวานเอาไว้ด้วยว่าพม่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจอย่างมากและถือว่าเป็นพรหมแดนใหม่ทางเศรษฐกิจของเอเชีย รัฐบาลพม่ามีงานต้องทำหลายอย่างเพื่อพาประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่ทันสมัย และอย่างหนึ่งที่ได้เริ่มต้นและกำลังทำอยู่คือการสร้างระบบแลกเปลี่ยนอัตราเดียว และยกเลิกมาตรการที่จำกัดเรื่องการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ที่เป็นอุปสรรคต่อการโอนหรือเคลื่อนย้ายเงินระหว่างประเทศ เรื่องการปรับปรุงระบบแลกเปลี่ยนเงินตราที่รัฐบาลพม่ากำลังดำเนินการอยู่ใน

เวลานี้จะเป็นช่องทางสำคัญที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้างทางการเงินการคลังของประเทศในอนาคต และจะทำให้การสร้างระบบแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศแบบอัตราเดียวเป็นไปได้สมบูรณ์ในอนาคต

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย-ลาว

การที่สภาพทางภูมิศาสตร์ที่ลาวตั้งอยู่ท่ามกลางกลุ่มประเทศอาเซียน และมีพรมแดนติดต่อกับ เวียดนามและจีนตอนใต้ ความได้เปรียบทั้งในด้านสังคม ภาษา ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรม ไทยสามารถใช้ การค้าชายแดนผ่านลาวเป็นประตูการค้า (Gate Way) ไปยังประเทศที่สาม ลาวยังเป็นช่องทางตลาดในเชิงลึก ที่สินค้าออกของไทย ประมาณร้อยละ 70 ที่นำเข้าลาว จะถูก Re-Export โดยผู้ประกอบการลาวเป็นผู้ส่งไปขาย ที่เวียดนาม ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ที่กำลังซบซมมาก โดยมีประชากรถึง 80 ล้านคน และจีนตอนใต้ ในมณฑลยูนนาน และมณฑลกว่างซี โดยเฉพาะในมณฑลยูนนานที่มีประชากรถึง 40 ล้านคน และยังเป็นช่องทางกระจายสินค้า ต่อไปยังมณฑลเสฉวน ซึ่งในอดีตการขนส่งสินค้าจากไทยไปยังคุนหมิงจะต้องส่งผ่านกว่างโจว ฮองกง หรือ เซี่ยงไฮ้ แต่ในปัจจุบันสามารถขนส่งทางเรือโดยใช้เส้นทางคมนาคมทางแม่น้ำโขง และใช้เส้นทางบกผ่านลาว หรือพม่า หรือเวียดนาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการค้าชายแดนในแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และแนวโน้มที่จะมีต่อไปในอนาคต
2. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงของกิจกรรมโลจิสติกส์ด้านการขนส่งระหว่างพม่า-ไทย-ลาว จากการกระจายสินค้า ที่มีต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มของธุรกรรมทางการค้าและการเคลื่อนย้ายสินค้า ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ต่อไปในอนาคต

วิธีดำเนินงานวิจัย

เพื่อให้การศึกษาถึงข้อมูลในการค้าชายแดนไทย-พม่า และไทย-ลาว มีองค์ประกอบของมิติที่หลากหลาย และสามารถนำข้อมูลในมิติต่างๆ มาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ ทั้งด้านการซื้อขายสินค้า และการเคลื่อนย้ายสินค้า เพื่อให้ได้ผลที่สะท้อนความเป็นจริงอย่างใกล้เคียงที่สุดจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูล ทั้งแบบปฐมภูมิและแบบทุติยภูมิโดยมีรูปแบบ ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อศึกษารูปแบบการค้าและการชำระเงินจากการค้าชายแดน รวมไปถึงการสะท้อนสภาพตามความเป็นจริง ของกิจกรรมโลจิสติกส์ด้านการขนส่ง และแนวโน้มของธุรกรรมทางการค้าและรูปแบบทางการค้า ต่อไป ในอนาคต จึงได้กำหนดแนวทางต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิจำแนกเป็น 2 วิธีคือ

การใช้แบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิดทั้งจากการขนส่งด้วยไปรษณีย์ไทย และการเดินเข้าไปขอสอบถามสัมภาษณ์ด้วยตนเองในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จึงได้จัดทำแบบสอบถามและเดินทางเข้าไปพบกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ด้วยการสุ่มตัวอย่าง แบบ Snowball Sampling เพื่อสอบถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการชำระเงิน และรูปแบบการค้าโดยใช้แบบสอบถาม จำนวนรวม 180 ชุดโดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนาความ (Descriptive Analysis) สำหรับแบบสอบถามทั้งหมด แบ่งเป็น

ทางฝั่งพม่า 90 ชุด (ส่งไปรษณีย์ 50 ชุด และเข้าไปสอบถามด้วยตนเอง 40 ชุด) ในพื้นที่ของอำเภอเมือง จังหวัดตาก และอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยเน้นพื้นที่ตลาดในตัวอำเภอแม่สอด ตลาดริมเมย และตลาดค้าพลอย หน้าด่านศุลกากรแม่สอด บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำเมย และเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ในอำเภอแม่สอด

ทางฝั่งลาว 90 ชุด (ส่งไปรษณีย์ 50 ชุด และเข้าไปสอบถามด้วยตนเอง 40 ชุด) ในพื้นที่ของอำเภอเมืองมุกดาหาร ประกอบด้วย ตลาดอินโดจีน บริเวณตลาดสดในเมือง ด้านศุลกากรมุกดาหาร บริเวณเชิงสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต) และเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ในอำเภอเมืองมุกดาหาร

การสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม เป็นกลุ่มของ บุคคลทั่วไป ผู้ทำการค้ารายย่อย เจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์ และอื่นๆซึ่งแบบสอบถามจะมีองค์ประกอบ 6 ส่วนคำถาม ได้แก่ข้อมูลทั่วไป รูปแบบการค้า พฤติกรรมการชำระเงิน ธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ และปัญหาเกี่ยวกับการค้า ที่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจและมีความสามารถลำดับขั้นตอนในการตอบแบบสอบถามได้อย่างเป็นระบบ

การสำรวจภาคสนาม โดยนั้ดสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ด้วยแนวคำถามสัมภาษณ์ปลายเปิด จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 แนวคำถามนายด่านศุลกากร ชุดที่ 2 แนวคำถามผู้จัดการธนาคารและผู้อำนวยการสำนักแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และ ชุดที่ 3 แนวคำถามผู้ทำการค้าชายแดน บริษัทหิปปิง บริษัทรับจัดการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนโดยใช้หลักการของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งหมดนี้ คือ กลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อการค้าและการชำระเงิน ทั้งฝั่งชายแดนไทย-พม่า และฝั่งชายแดนไทย-ลาว ในอันที่จะสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบทางการค้า และพฤติกรรมการชำระเงินค่าสินค้า รวมทั้งสิ้น 24 คน แบ่งเป็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 15 คน และ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 9 คน อาทิเช่น นายด่านศุลกากร ที่ทำการด่านศุลกากร ผู้จัดการธนาคารพาณิชย์หลายธนาคาร ในอำเภอเมืองมุกดาหาร และอำเภอแม่สอด ผู้ทำการค้าชายแดนจากการค้ารายใหญ่ บริษัทหิปปิง ผู้รับจัดการขนส่งขนาดใหญ่ ในพื้นที่โดยรวมของจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดตาก ทั้งหมดนี้เป็นไปเพื่อรับทราบประเด็นปัญหาย่อยในด้านโครงสร้างของธรรมเนียมการปฏิบัติในด้านการค้าและพฤติกรรมการชำระเงินจากการค้าชายแดน ทั้งที่เกิดจากระบบการค้าแลกเปลี่ยน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินและการปริวรรตเงินตรา ตลอดจนธรรมเนียมปฏิบัติของหน่วยงานราชการโดยละเอียด เพื่อรับทราบประเด็นปัญหาในด้านการค้าและพฤติกรรมการชำระเงิน อันเกิดจากการสั่งซื้อและนำเข้าสินค้าจากไทย

2. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

การทบทวนผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลในส่วนราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนและรูปแบบการชำระเงิน โดยการทบทวนเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานการศึกษาผลงานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่ได้มีการจัดทำขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นรายงาน โดยในเบื้องต้นได้จัดทำเป็นรายงานเพื่อนำเสนอแก่นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อรับฟังข้อวิจารณ์และเสนอแนะ เพื่อนำมาแก้ไขและจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่แก่สาธารณชนทั่วไป

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการค้าและการเคลื่อนย้ายสินค้า อันเนื่องมาจากการค้าไทย-พม่า

1. รูปแบบการค้าและการกระจายสินค้า การส่งออก ผู้ส่งออกไทยจำหน่ายสินค้าให้พ่อค้าพม่า ทั้งพ่อค้าขายส่งและพ่อค้าขายปลีกจากเมืองต่างๆ ทั้งเมืองมะละแหม่งผาอัน ย่างกุ้งและเมียวดีโดยตรง หรือจำหน่ายผ่านพ่อค้าขายส่งที่เมืองเมียวดีแล้วกระจายสินค้าไปยังเมืองต่างๆ ในพม่าอีกทอดหนึ่งการสั่งซื้อสินค้าจากพ่อค้าพม่าทำได้หลายวิธีทั้งทางโทรศัพท์/โทรสาร/จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือเดินทางเข้าไปติดต่อคู่ค้าในพม่าด้วยตนเอง พ่อค้าพม่าเข้ามาติดต่อที่ร้านโดยตรง หรือฝากบุคคลอื่นเข้ามาซื้อให้ที่ฝั่งไทย ลักษณะการส่งออกสินค้ามีหลายรูปแบบ

1) พ่อค้าขายแดนในท้องถิ่นเป็นผู้สั่งซื้อและรวบรวมสินค้าจากส่วนกลางหรือในท้องถิ่นตามคำสั่งซื้อของพ่อค้าพม่าและเป็นผู้ทำพิธีการส่งออก

2) พ่อค้าขายแดนทำหน้าที่เป็นเสมือนตัวแทนจำหน่ายให้บริษัท/โรงงานจากส่วนกลางในการติดต่อซื้อขายกับพ่อค้าพม่ากรณีนี้พ่อค้าขายแดนอาจดำเนินการขนส่งสินค้าด้วยตนเองหรือทางบริษัท/โรงงานนั้นจัดส่งมาให้ที่อำเภอแม่สอดแล้วแต่จะตกลงกัน ซึ่งอาจส่งออกในนามของบริษัท/โรงงานที่กรุงเทพหรือพ่อค้าขายแดน

3) ผู้ผลิตจากส่วนกลางติดต่อกับพ่อค้าพม่าโดยตรงและส่งออกในนามของผู้ผลิต ส่วนภาระการขนส่งภายในประเทศขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างกัน

4) พ่อค้าพม่าเข้ามาติดต่อโดยตรงกับพ่อค้าในอำเภอแม่สอด หรือเดินทางเข้าไปซื้อสินค้าจากบริษัท/โรงงานผู้ผลิตในกรุงเทพ หลังจากนั้นจะส่งสินค้ามายังอำเภอแม่สอดและทำพิธีการศุลกากรในนามของพ่อค้าพม่าอย่างไรก็ดีสินค้าบางชนิดพ่อค้าพม่าไม่สามารถสั่งซื้อได้โดยตรงต้องสั่งซื้อจากพ่อค้าขายแดนในท้องถิ่น เนื่องจากมีการระบุให้ต้องซื้อผ่านตัวแทนจำหน่ายของบริษัทในอำเภอแม่สอด การเสนอขายสินค้าอยู่ในรูปเงินบาทและเงินจัดขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า หากเป็นสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะผู้ผลิตไม่มากนัก พ่อค้ามีอำนาจต่อรองสูง เช่น อะไหล่เครื่องยนต์ วัสดุก่อสร้างการกำหนดราคาของผู้ส่งออกส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปเงินบาท และลักษณะการขายสินค้าจะอยู่ในรูปเงินให้สินเชื่อกว่าเงินสด ส่วนกรณีสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไปมีการแข่งขันในตลาดสูงการกำหนดราคาจะมีทั้งในรูปเงินบาทและเงินจัดในสัดส่วนที่แตกต่างกันไปตามข้อตกลงของแต่ละคู่ค้า และเนื่องจากสินค้าส่งออกผ่านด่านพรมแดนอำเภอแม่สอดส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นสินค้าที่ทางการพม่าห้ามนำเข้าดังนั้น การส่งออกสินค้าจึงเป็นลักษณะกึ่งลักลอบ พ่อค้าไม่สามารถขนส่งสินค้าผ่านช่องทางอนุมัติที่เป็นจุดผ่านแดนถาวร บริเวณเชิงสะพานมิตรภาพไทย-พม่าได้ การขนส่งสินค้าจึงกระทำผ่านจุดผ่อนปรนชั่วคราวในสัดส่วนร้อยละ 70 การส่งมอบสินค้าโดยทั่วไปจะส่งมอบบริเวณชายแดนไทย เพื่อลดความเสี่ยงในการขนส่งสินค้าในพม่า โดยปกติหลังจากผู้ส่งออกไทยส่งมอบสินค้าเรียบร้อยแล้วผู้นำเข้าพม่าจะเป็นผู้รับภาระด้านการประกันภัยและค่าขนส่งในพม่าเอง สินค้าส่วนใหญ่จะถูกขนส่งด้วยรถบรรทุกขนาดเล็กและเปลี่ยนถ่ายสินค้าที่เมืองเมียวดี

2. การนำเข้า สินค้าสำคัญที่นำเข้าผ่านด่านแม่สอด มีทั้งสินค้าที่สามารถนำเข้ามาได้ปกติโดยไม่มีข้อห้ามทางการค้าจากทั้งฝ่ายไทยและพม่า เช่น อาหารทะเลแต่มีสินค้าบางประเภทซึ่งทางการพม่าห้ามส่งออก เช่น โค-กระบือมีชีวิต ทำให้การค้าขายสินค้าประเภทดังกล่าวเป็นการค้าแบบลักลอบในฝั่งพม่าพ่อค้าพม่าที่ส่งออกโค-กระบือ มีทั้งพ่อค้าจากเมืองย่างกุ้งและชนกลุ่มน้อยที่อาศัยบริเวณชายแดนพม่า

3. บทบาทของเงินบาทสำหรับการค้าไทย-พม่า มีการใช้เงินบาทชำระค่าสินค้ามากที่สุด รองลงมาคือ การชำระผ่านบัญชีเงินบาทของผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ (Nonresident Baht Account) เนื่องจากพ่อค้า

ชายแดนหลักเสี่ยงการรับภาระความเสี่ยงกรณีได้รับเงินโอนเข้าบัญชีจากผู้ที่ไม่รู้จักที่ตัวแทนหักบัญชีจับคู่ให้ นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้เงินจัดในการชำระค่าสินค้ามีน้อยด้านการเปิดบัญชีเงินบาทสาขานาการพาณิชย์ในอำเภอแม่สอดพบว่า มีแต่การเปิดบัญชีเงินบาททั่วไป ไม่มีการเปิดบัญชี Nonresident Baht Account ให้กับพ่อค้าพม่า คงมีเฉพาะบัญชี Nonresident Baht Account ที่เปิดให้กับธนาคารของรัฐบาลพม่า เพื่อใช้โอนชำระค่าเชื้อเพลิงให้แก่ผู้ประกอบการไทย

รูปแบบการค้าและการเคลื่อนย้ายสินค้า อันเนื่องมาจากการค้าไทย-สปป.ลาว

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย-สปป. ลาว นับตั้งแต่ ครีตศักราช 1999 ทางลาวมีนโยบายที่จะกระจายการพึ่งพิงด้านการค้าต่างประเทศและการลงทุนจากเดิมที่เคยพึ่งพาไทย ประเทศอาเซียนและเกาหลีใต้ มาก โดยเศรษฐกิจของลาวขึ้นกับความช่วยเหลือจากต่างประเทศและการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในสัดส่วนถึงร้อยละ 87 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด แนวนโยบายต่างประเทศนี้ทำให้จีนและเวียดนามมีบทบาทในฐานะประเทศคู่ค้ากับลาวเพิ่มขึ้น แทนที่ไทยที่เคยเป็นคู่ภูมิสัมพันธ์อันดับ 1 ในด้านรูปแบบการค้าและการเคลื่อนย้ายสินค้า นโยบายของลาวในการส่งเสริมการค้ากับจีนและเวียดนาม ทั้งในส่วนของ การค้าปกติการค้าต่างตอบแทน และการแลกเปลี่ยนสินค้ากับจีนและเวียดนาม ทำให้ลาวสามารถลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากไทย ซึ่งเป็นผลดีในการพุงค่าเงินกีบ และการควบคุมปริมาณสำรองเงินตราต่างประเทศเนื่องจากจีนและเวียดนามสนับสนุนการใช้เงินกีบในการติดต่อค้าขายกับลาวขณะที่ลาวขอให้ผู้ประกอบการไทยรับชำระค่าสินค้าด้วยเงินกีบแทนเงินบาทหรือเงินดอลลาร์สหรัฐแต่ไม่เป็นผล นอกจากนี้ทางการเงินและเวียดนามยังให้ความช่วยเหลือแก่ลาวโดยตลอด จีนและเวียดนาม จึงได้สิทธิทางการค้าหลายประการ เช่น ลดภาษีอากรขาเข้าให้มากกว่าร้อยละ 50 และยกเว้นภาษีการค้า ไทยจึงอยู่ในฐานะเสียเปรียบในด้านการแข่งขันกับจีนและเวียดนาม

1. ระบบการค้า ระบบการค้าผู้ประกอบการรายย่อย

1.1 ผู้ซื้อส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้าลาวหรือคนลาวที่มาซื้อสินค้าจำเป็นต่อการดำรงชีพบริเวณด่านชายแดน ส่วนผู้ขายจะเป็นพ่อค้าหรือร้านค้าปลีกตามแนวชายแดนไทย

1.2 สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มแฟชั่นได้รับการยอมรับจากชาวลาวอย่างกว้างขวาง ในขณะที่ สินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็น พืชผลทางการเกษตร ไม่แปรรูปเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากไม้ และของป่า เป็นต้น ส่วนชาวลาวทั่วไปจะมาซื้อสินค้ากับผู้ประกอบการรายย่อยไทยโดยตรง

1.3 ผู้ประกอบการลาวจะสั่งซื้อสินค้ากับผู้ค้าส่งไทย โดยสั่งซื้อสินค้ามากับเรือรับจ้างขนส่งสินค้าหรือเรือโดยสาร หรือสั่งซื้อโดยทางโทรศัพท์และพ่อค้าไทยจัดส่งสินค้าให้ที่ชายแดน

1.4 โดยส่วนใหญ่ ผู้ประกอบการไทยนำสินค้าที่ซื้อจากผู้ค้าส่งไทยไปจำหน่ายที่ลาว แล้วได้ซื้อสินค้าจากลาวนำกลับมาจำหน่ายที่ฝั่งไทย หรือในบางกรณี ผู้ประกอบการไทยทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการจัดหาซื้อสินค้าตามรายการสั่งซื้อของลูกค้าลาวแล้วจัดส่งไปให้ โดยใช้เรือบรรทุกผู้โดยสารเป็นยานพาหนะ ถ้าเป็นการขนส่งทางบกในแผ่นดิน จะใช้รถบรรทุกขนาดเล็กค่อยๆ ขนทีละเที่ยว

2. ระบบการค้ารายใหญ่

2.1 การค้าโดยส่วนใหญ่จะเป็นระดับผู้ประกอบการค้าส่ง-ค้าปลีกตัวแทนจำหน่ายสินค้าและบริษัทนายหน้า ซึ่งมีรถบรรทุกขนาดใหญ่ไว้ขนส่งคราวละมากๆ และมีสำนักงานที่ตั้งอยู่ใกล้กับจุดทำการค้า

2.2 สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคเช่น เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์นม ผงชูรสรถยนต์ รถจักรยานยนต์และอะไหล่เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรทางการเกษตรวัสดุก่อสร้างและน้ำมันปิโตรเลียม รวมไปถึงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแฟชั่น และเครื่องนอน เป็นต้น

2.3 สินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าสินแร่ต่างๆ ที่ยังไม่แปรรูป ผลผลิตจากพืชไร่ตามฤดูกาลและเศษโลหะ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ประกอบการไทยนำเข้าไม้แปรรูป สินแร่ต่าง ๆ โดยสั่งซื้อผ่านพ่อค้าลาวซึ่งเป็นตัวแทนหรือหน้าของบริษัท หรือผู้ประกอบการค้าไทย-ลาวแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน โดยเฉพาะสินค้าประเภทวัสดุก่อสร้างแลกเปลี่ยนกับผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาล เป็นต้น

2.4 สำหรับวิธีการสั่งซื้อ พบว่า ผู้ประกอบการไทยสั่งซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการค้าลาวโดยตรง เช่น ในกลุ่มการค้าไม้ ผู้ประกอบการไทยนำเข้าไม้แปรรูปโดยตรงจากผู้ประกอบการลาวที่เป็นเจ้าของโรงเลื่อย ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากนักลงทุนไทยอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหุ้นส่วนกัน

2.5 บริษัทของลาวที่จะทำการค้ากับไทยจะต้องได้รับสัมปทานโดยตรงจากรัฐเป็นผู้ส่งออกให้ผู้ประกอบการไทยโดยตรง

3. ความสัมพันธ์ของรูปแบบการค้าและการชำระเงิน

3.1 การค้าชายแดน เป็นรูปแบบหนึ่งของการค้าระหว่างประเทศที่มีอัตราการขยายตัวต่อเนื่องในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมามูลค่าการค้าชายแดนที่ผ่านพิธีการศุลกากรส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าและส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคสินค้าเกษตรและเครื่องจักร

3.2 สกูลที่ใช้กำหนดราคาสินค้าและชำระค่าสินค้าสกุลเงินที่จะใช้เป็นสื่อกลางการชำระเงินของการค้าขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่สำคัญคืออำนาจต่อรองของผู้ประกอบการและเสถียรภาพของค่าเงินทั้งนี้จากผลสำรวจของสำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่าการค้าชายแดนไทย-พม่า-ไทย-จีนตอนใต้และไทย-ลาวยังมีการกำหนดราคาสินค้าและชำระเงินค่าสินค้าเป็นสกุลบาท

3.3 รูปแบบการชำระเงินของการค้าชายแดนมี 2 ลักษณะที่สำคัญคือ (1) การชำระเงินที่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์และ (2) การชำระเงินที่ไม่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์แต่เนื่องจากประเทศคู่ค้าส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความพร้อมในระบบธนาคารรวมทั้งมีข้อจำกัดในการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศวิธีการชำระเงินของการค้าชายแดนส่วนใหญ่จึงไม่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ซึ่งได้แก่การชำระด้วยเงินสดหรือการชำระผ่านตลาดแลกเปลี่ยนเงินนอกระบบ

4. โลจิสติกส์ด้านการขนส่งและประเด็นทางการเมือง

4.1 ความไม่สะดวกด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานโดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่คับแคบบางเส้นทางมีสภาพเป็นดินลูกรังการขนส่งสินค้าจึงไม่สะดวกและใช้ระยะเวลาขนส่งที่นานรวมทั้งการขนส่งผ่านประเทศคู่ค้าในบางพื้นที่ต้องเสียค่าผ่านทางหลายด้านทำให้มีการต้นทุนค่าขนส่งค่อนข้างสูง

4.2 ความไม่สงบทางการเมืองในประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะในประเทศพม่าที่มีกลุ่มทางการเมืองหลายกลุ่มแต่ละกลุ่มมีความขัดแย้งและการสู้รบระหว่างกันทำให้ต้องมีการปิดด่านชายแดนไทย-พม่าเป็นระยะๆ

4.3 กฎระเบียบของประเทศคู่ค้าไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าเนื่องจากประเทศคู่ค้ายังมีปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจระดับเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ระดับต่ำดังนั้นประเทศเหล่านี้จึงมีกฎระเบียบที่ค่อนข้างเข้มงวดในการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพื่อป้องกันมิให้ประเทศมีปัญหาด้านดุลการค้า

5. วิธีการชำระเงินค่าสินค้า

5.1 พม่าและลาวยังมีความเปราะบางทางเศรษฐกิจค่อนข้างมากจากปัญหาความไม่แน่นอนทางการเมืองภายในประเทศดังนั้นค่าเงินของประเทศเหล่านี้มีโอกาที่จะผันผวนได้ในอนาคตทำให้พ่อค้าชายแดนเลือกที่จะชำระเงินหรือถือครองเงินในสกุลที่มีเสถียรภาพส่วนใหญ่เป็นเงินสกุลต่างประเทศโดยการชำระเงินผ่านตลาดแลกเปลี่ยนเงินนอกระบบ

5.2 ปัญหาด้านกฎระเบียบประเทศคู่ค้าเนื่องจากประเทศคู่ค้าบางประเทศยังมีปัญหาทางเสถียรภาพด้านต่างประเทศทำให้มีกฎระเบียบที่ค่อนข้างเข้มงวดในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

5.3 ปัญหาด้านสถาบันการเงินประเทศคู่ค้าคือความไม่เพียงพอด้านการให้บริการของธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะในเรื่องสถานที่ตั้งของธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ได้กระจายอย่างทั่วถึงส่วนใหญ่ตั้งอยู่เฉพาะภายในเมืองหลวงหรือเมืองสำคัญ

5.4 ปัญหาด้านสถาบันการเงินไทยคือความไม่เพียงพอด้านการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ในบริเวณจุดการค้าชายแดน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการชำระเงินจากการค้าชายแดนในแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก ได้เห็นว่า ลักษณะรูปแบบการค้าจะเป็นการส่งออกสุทธิเข้าไปในพม่าและลาว ในกลุ่มสินค้าทุน เครื่องจักร และสินค้าประเภทยานยนต์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคตลอดจนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของชาวพม่าและชาวลาว ทั้งที่สินค้าประเภทนี้ในพม่าและลาวมีวางจำหน่ายอยู่ทั่วไป สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมในสินค้าไทย และนับได้ว่าเป็นความพึงพา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าไทยอยู่ในสถานะที่เหนือกว่า ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังที่ (Supasil, S. & Rimwittayakorn, W., 1991) ได้กล่าวไว้ว่า “... การพึ่งพาเป็นสถานการณ์ต่อเนื่องที่ระบบเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศหนึ่งถูกกำหนดโดยการพัฒนา และ ‘ความด้อยพัฒนา’ มิได้ก่อให้เกิดสถานะที่เรียกว่าความล้าหลังดังที่เกิดขึ้นก่อนยุคทุนนิยม หากแต่เป็นผลลัพธ์ หรือรูปแบบเฉพาะของการพัฒนาแบบทุนนิยมขยายตัวของอีกกลุ่มประเทศหนึ่งความสัมพันธ์ของการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างสองระบบเศรษฐกิจ หรือกว่านั้นระหว่างระบบเศรษฐกิจดังกล่าวกับระบบการค้าของโลกกลายเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาเมื่อบางประเทศสามารถขยายตัวด้วยการส่งเสริมตนเอง ในขณะที่ประเทศอื่นๆ สามารถขยายตัวโดยอาศัยประเทศที่ครอบงำตนอยู่ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบในทางบวกหรือในทางลบต่อการพัฒนาของตนเองได้ ไม่ว่าจะเป็นในกรณีใดก็ตาม สถานการณ์เช่นนี้ (การพึ่งพา) ยังผลให้ประเทศที่ต้องพึ่งพายังคงล้าหลังและถูกเอารัดเอาเปรียบอีกโลกหนึ่ง ประเทศที่อยู่ในสถานะเหนือกว่ามีความเหนือกว่าทั้งในด้านเทคโนโลยี, การพาณิชย์, ทุน ตลอดจนด้านการเมืองและสังคม รูปแบบของความเหนือกว่านี้แตกต่างกันไปตามแต่การเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์เฉพาะ และดังนั้นจึงสามารถดูที่ประเทศที่ต้องพึ่งพา รวมทั้งสามารถดูข้อขัดแย้งทางเศรษฐกิจจากประเทศล้าหลังได้ ฉะนั้นการพึ่งพาจึงขึ้นอยู่กับการแข่งขันกันทำระหว่างประเทศ ซึ่งเปิดโอกาสให้บางประเทศมีการพัฒนาอุตสาหกรรมแต่ในบางประเทศก็มีข้อจำกัดมากหรืออีกนัยหนึ่งคือ การเติบโตของประเทศเหล่านี้ต้องขึ้นอยู่กับศูนย์กลางแห่งอำนาจของโลก” (Supasil, S. & Rimwittayakorn, W., 1991)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่า ระบบเศรษฐกิจของไทยมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพม่าและชาวลาว และในอนาคตอันใกล้ เมื่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจด้านการขนส่งของไทยพัฒนาจนสามารถเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ได้อย่างสมบูรณ์โดยมีการสร้างเส้นทางทางขนส่งทางบกผ่านจังหวัดพิษณุโลกแล้ว เมื่อนั้น การเป็นศูนย์กลางของอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมจะขึ้นอยู่กับไทย ส่วนการเป็นขั้วตรงข้าม ระหว่างประเทศที่ร่ำรวยและประเทศที่ยากจน ซึ่งอยู่ภายใต้บริบททางเศรษฐกิจนั้น Wallerstein, I. (1979) ชี้แจงว่ามีที่มาจาก การแลกเปลี่ยนที่ไม่เสมอภาคต่อกัน (Unequal Exchange) ตามแนวคำอธิบายสาเหตุแห่งการพึ่งพาในทฤษฎีพึ่งพา กรอบความคิดของ Wallerstein, I. (1980) เขาปฏิเสธแนวคำอธิบายทฤษฎีการพัฒนา ในทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศลงอย่างสิ้นเชิง เพราะข้อสรุปของคำอธิบายทางทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อประเทศทั้ง 2 ประเทศขึ้นไป ได้ทำการค้าแลกเปลี่ยน

ระหว่างกันแล้ว ต่างฝ่ายต่างจะได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคต่อกันโดยการแลกเปลี่ยนที่ขึ้นอยู่กับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการใช้ปัจจัยการผลิต และผลิตภาพการผลิตจากทักษะแรงงาน ทน และเทคโนโลยีในการผลิต ซึ่งทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศเป็นแนวทฤษฎีอันเป็นจุดเริ่มต้นของยุคทุนนิยม ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้ส่งเสริมการส่งออกเพื่อสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ และทำให้เชื่อกันว่าการส่งออกสามารถเป็นฐานของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้จากการให้คำนิยามของ “การแลกเปลี่ยนที่ไม่เสมอภาคต่อกัน” ของ Wallerstein, I. (1991) เป็นภาพสะท้อนการจำเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย และ “การขึ้นต่อ” ของไทย ในสายตาของพม่าและลาวซึ่งจากกรณีดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ไทยจะได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น และเมื่อเส้นทางหลวงระหว่างประเทศขยายตัวออกไปถึงประเทศอินเดีย และมีการพัฒนาเส้นทางที่มุ่งสู่ประเทศเวียดนามแล้ว ไทยจะมีสถานะเป็นประเทศที่ร่ำรวยมาก แต่มีสิ่งหนึ่งที่ผลการศึกษามิสอดคล้องกับแนวคำอธิบายนี้ คือ พม่าและลาว ไม่ใช่ตัวตรงข้ามกันกับไทย เพราะนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลไทย มุ่งที่จะให้ความร่วมมือกับพม่าและลาวเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับพม่า

1. ด้านการค้า

1.1 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาในระยะสั้น “ควรมีการปรับปรุงการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการค้าชายแดนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ขณะที่รูปแบบการค้าได้พัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้บางครั้งกฎระเบียบกลายเป็นอุปสรรคทางการค้า”

1.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาในระยะยาว “เพื่อให้การค้าชายแดนมีการค้าชายและพัฒนายั่งยืน รัฐบาลไทยควรเสริมสร้างความสัมพันธ์กับรัฐบาลพม่าอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับท้องถิ่น เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างสองประเทศอันเป็นเหตุให้มีการปิดพรมแดนดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดน ภาครัฐควรมีการกำหนดแผนพัฒนาด้านการค้า มีการศึกษาวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน ความได้เปรียบเสียเปรียบอย่างละเอียดเพื่อกำหนดเป้าหมายทางการตลาดในเชิงรุกและยุทธศาสตร์การค้าให้เป็นรูปธรรมและเป็นไปอย่างมีระบบ การค้าชายแดนมีรูปแบบการค้าที่ผสมผสานระหว่างการค้าภายในประเทศและการค้าระหว่างประเทศ โดยมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และวัฒนธรรมการค้าในแต่ละท้องถิ่นที่ไม่มีรูปแบบมาตรฐานเช่นเดียวกับการค้าระหว่างประเทศที่มีเอกสารในการสั่งซื้อขายระหว่างกัน”

2. ด้านการชำระเงิน “นโยบายความร่วมมือระหว่างไทย-พม่า ส่งเสริมให้มีความร่วมมือและการเจรจาในระดับรัฐบาลของทั้ง 2 ประเทศเพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดอุปสรรคในเรื่องของการค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาระบบธนาคารพาณิชย์ของพม่าให้ได้มาตรฐานสากลและช่วยเหลือด้านวิชาการ เพื่อยกระดับแนวคิดเชิงนโยบายการดำเนินงาน และพัฒนาศักยภาพธนาคารพาณิชย์ของพม่าได้ทัดเทียมกับของไทย และการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์ไทยและธนาคารพาณิชย์พม่ามีการเปิดบัญชี Non Resident Account และให้มีการชำระบัญชีระหว่างบาทและจั๊ตระหว่างธนาคารพาณิชย์ทั้งสองโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงกัน”

สำหรับลาว

1. ด้านการค้า

1.1 ภาครัฐควรมีการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการค้าชายแดนให้ทราบถึงกฎระเบียบทางการค้าของแต่ละแขวงให้เข้าใจและผู้ประกอบการค้าควรจัดทำสัญญาและจดทะเบียนการค้าขายต่อเจ้าหน้าที่ทางการ สปป. ลาวได้ทราบเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองตามสัญญากับคู่ค้า

1.2 รัฐบาลทั้งสองประเทศควรทบทวนอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าบางประเภทที่ไม่เหมาะสมและสูงเกินไปรวมทั้งการทบทวนค่าธรรมเนียมต่างๆในการส่งสินค้าเข้า-ออกที่สูงเกินไปซึ่งเป็นปัญหาต้นทุนของผู้ประกอบการ

1.3 ควรปรับปรุงวิธีการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มที่รวมอยู่ในสินค้าส่งออกที่ยุ่งยากและล่าช้าให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นรวมทั้งระเบียบที่ต้องใช้เงินค้ำประกันซึ่งเป็นภาระต้นทุนแก่ผู้ประกอบการ

2. ด้านการชำระเงิน

ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการชำระเงินระหว่างไทย-สปป. ลาวซึ่งควรได้รับการแก้ไข ดังนี้

2.1 ธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งสปป. ลาวต้องร่วมมือด้านการเงินเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการทั้งสองประเทศ

2.2 ธนาคารพาณิชย์สำนักงานใหญ่ควรสนับสนุนให้สาขาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดตามแนวชายแดนไทย-สปป. ลาวให้บริการธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศให้มากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากการให้บริการรับแลกเปลี่ยนเงินและการโอนเงินระหว่างประเทศในบางสาขานาธนาคารพาณิชย์ที่มีสาขาตัวแทนในสปป. ลาวเท่านั้น กล่าวคือควรมีบริการนำเข้าและส่งออกเช่นการออก L/C (Letter of Credit) การให้บริการเงินกู้พิเศษแก่ผู้นำเข้าที่เปิด L/C การบริการซื้อตัวชำระเงินค่าภาษีนำเข้าเป็นต้นซึ่งปัจจุบันธุรกรรมดังกล่าวดำเนินการโดยสำนักงานใหญ่ของธนาคารพาณิชย์เองเพื่อความสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายแก่ผู้ประกอบการค้าชายแดนได้มากขึ้น

2.3 ควรสนับสนุนให้สาขานาธนาคารพาณิชย์เปิดบัญชีระหว่างกันกับธนาคารพาณิชย์ของสปป. ลาวซึ่งทำหน้าที่เป็นธนาคารตัวแทนในต่างประเทศ (Correspondent Bank) ของสาขานาธนาคารพาณิชย์ไทยโดยธนาคารทั้งสองประเทศอาจมีข้อตกลงในการเป็นตัวแทนระหว่างกันเช่นการส่งจ่ายเงินระหว่างกันการเรียกเก็บเงินตามเช็คตราพดเป็นต้น

2.4 ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสำนักงานสาขานาธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออก (Exim-Bank) ในจังหวัดตามแนวชายแดนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการค้าในการทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศเช่นการให้บริการแก่ผู้นำเข้าและส่งออกเช่นการออก L/C (Letter of Credit) และการให้บริการเงินกู้แก่ผู้นำเข้า

2.5 สนับสนุนการค้าแบบ Barter Trade เป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันโดยไม่มูลค่าใกล้เคียงกันโดยให้มีตัวกลางเข้ามาเกี่ยวข้องหรือใช้ตัวเงินน้อยลงเป็นการช่วยให้ค่าเงินของประเทศคู่ค้ามีเสถียรภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ มีข้อจำกัดในด้านการแสวงหาข้อมูลจากการวิจัยในภาพรวม สำหรับการค้าชายแดนที่อำเภอแม่สอด

ด้านการค้า เกี่ยวข้องกับมูลค่าและชนิดของสินค้าบางประเภทที่ห้ามพำนันำเข้า โดยเฉพาะการค้าในลักษณะกึ่งลักลอบ ที่ด้านการค้าอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งผู้วิจัยเดินทางไปสังเกตการณ์การขนย้าย

สินค้าริมแม่น้ำเมย รวมทั้งควรที่จะศึกษาแนวโน้มความเจริญเติบโตทางการค้าในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก

ด้านการผ่านพิธีการศุลกากรในด้านการค้าชายแดนที่อำเภอแม่สอด ผู้ประกอบการค้าชายแดนต้องพึงพาผู้รับขนที่เป็นตัวแทนออกของเป็นส่วนใหญ่ เพราะยังต้องมีประเด็นของ Incoterm 2010 ให้ต้องพิจารณา ดังนั้น ผู้ศึกษาควรให้ความสำคัญต่อ ระเบียบ และวิธีปฏิบัติ ในการนำสินค้าผ่านแดน หรือ ผ่านด่านการค้าที่อำเภอแม่สอด

สำหรับการค้าชายแดนที่อำเภอเมืองมุกดาหาร ในด้านการค้าและการผ่านพิธีการศุลกากร ควรให้ความสำคัญต่ออัตราภาษีศุลกากรสินค้าบางประเภทที่มีความอ่อนไหวทั้งโดยชนิดและปริมาณการค้า รวมทั้งการนำไปสู่การปฏิบัติจากประเด็นของ Incoterm 2010 รวมทั้งควรที่จะศึกษาแนวโน้มความเจริญเติบโตทางการค้าในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก

References

- Sujasilp, S. & Rimwittayakorn, W. (1991). **Economics for Developing Countries**. (2 nd ed.). Bangkok : Chuanpim Printing House.
- Yongsiri, W. (2004). **Border trade between Thailand and The Greater Mekong Subregion**. Bangkok : Namkang Press.
- Wallerstein, I. (1979). **The Capitalist World-Economy**. Cambridge : Cambridge University.
- _____. (1980). **Processes of the World-System**. USA : Sage Publication Inc.
- _____. (1991). **Culture as the ideological battleground of the modern world-system In Geopolitics-Geoculture**. Cambridge : Cambridge University Press.

พฤติกรรมการใช้สื่อลามกอนาจารของเยาวชน
Pornography Media Behaviors among Youths

จักรกฤษณ์ พิณญาพงษ์*

Jakkrite Pinyaphong

จริยา หัตถา**

Jariya Hattha

ณัฐพร สารสุ**

Natthaporn Sarnsu

สุทิน ทองดี**

Sutin Thongdee

Received : May 2, 2019

Revised : August 2, 2019

Accepted : August 27, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อลามกอนาจารและปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สื่อลามกอนาจารของเยาวชนในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 475 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมี อายุเฉลี่ย 19.89 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.21) เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.21 พักอาศัยอยู่ในหอพัก ร้อยละ 58.74 กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 52.42 เคยใช้สื่อลามกอนาจาร ร้อยละ 59.58 อายุในการใช้สื่อลามกอนาจารครั้งแรกเฉลี่ย 14.57 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.57) อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารมากที่สุด ร้อยละ 75.77 สื่อลามกอนาจารที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสพคือหนังโป๊/หนังเอ็กซ์ ร้อยละ 53.36 และบ้านของตนเองเป็นสถานที่เสพสื่อลามกอนาจารของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ร้อยละ 59.72 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า เพศ การมีเพศสัมพันธ์ และอิทธิพลในกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สื่อลามกอนาจาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: สื่อลามกอนาจาร/ เยาวชน

*อาจารย์ประจำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Lecturer of Public Health Program Faculty of Science and Technology Uttaradit Rajabhat University

**นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Public Health Student Program Uttaradit Rajabhat University

ABSTRACT

This descriptive research aimed to examine the pornography media behavior among the youth in educational institutes. The sample consisted of 475 university students. Data were collected using the questionnaire developed by the researchers. Data analysis was performed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Chi-square test. The results showed that mean age of 19.89 years ($SD = 1.21$); 68.21% of the sample were female and 58.74% of them lived in a dormitory. More than half of them had sexual experience (52.42%) and had used pornography media (59.58%). The mean age at the first pornography media use was 14.57 years ($SD = 2.57$). Internet was the main channel of pornography (75.77%). The largest proportion of the sample watched pornographic movies (53.36%) and used pornography media at their homes (59.72%). In addition, gender, sexual experience, and peer influence were significantly correlated with pornography media behavior.

Keywords : Pornography Media / Youths

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในประเทศไทย ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนสิบสามล้านแปดแสนคน และเพิ่มเป็นยี่สิบเก้าล้านแปดแสนคนในปี พ.ศ. 2559 กว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนดังกล่าวเป็นเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (National Statistical Office, 2015) จากการรวบรวมการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก ประเทศไทย เป็นประเทศที่ใช้เวลาต่อวันอยู่กับอินเทอร์เน็ตมากที่สุดในโลก เฉลี่ย 9 ชั่วโมง 38 นาทีต่อวัน และมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตบนสมาร์ตโฟน ต่อวันมากที่สุดในโลกเช่นกัน โดยเฉลี่ย 4 ชั่วโมง 56 นาที และยังพบว่าวัยรุ่นไทยนิยมใช้เฟสบุ๊ค (Facebook) เป็นอันดับ 23 ของโลก โดยมีจำนวน 3.21 ล้านคน (Digital Agency, 2019)

อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีประโยชน์และได้รับความนิยมเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี (National Statistical Office, 2015) เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถสืบค้นหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ทุกชนิด อย่างรวดเร็วและสะดวก และยังเป็นสื่อที่ติดต่อสื่อสารกันได้ทุกมุมโลก อย่างไรก็ตามอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนดาบสองคมที่หากไม่ระมัดระวังก็อาจนำภัยอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินได้ ทั้งในทางที่ตั้งใจและพลัดหลงเข้าไปใช้บริการที่ไม่สร้างสรรค์อย่างสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตที่ปัจจุบันมีอยู่หลากหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น เว็บไซต์ลามกที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางเพศ ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องเล่าทางเพศ (Sex Story) ห้องแสดงภาพเปลือย (X Gallery) กระตุ้หาแฟน หาหุ่นนอน ตลอดจนการเสนอขายบริการทางเพศ และการขายสินค้าอุปกรณ์ที่ใช้ตอบสนองอรรถรสทางเพศ ติดต่อสื่อสารในสังคมออนไลน์ (Social Network) การดาวน์โหลดคลิปลามกและภาพลามก การอ่านการ์ตูนลามก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่มีความต้องการและมีความสนใจในเรื่องเพศตามพัฒนาการในการเรียนรู้ (Haggstrom-Nordin, Tyden, Hanson & Larsson, 2009, p.283)

เด็ก วัยรุ่นและและเยาวชนเป็นกลุ่มผู้รับสารหลักต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (Owens, 2012, p.103) อย่างไรก็ตามกลุ่มเด็กวัยรุ่นและเยาวชนเป็นวัยที่เปราะบางจากสิ่งเร้าต่างๆ ที่มากระตุ้นโดยเฉพาะเรื่องเพศที่วัยรุ่นมีความต้องการและสนใจตามพัฒนาการ เช่นสนใจเพศตรงข้าม ต้องการมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม

ต้องการความเป็นอิสระจากบิดามารดา และจะยึดติดเพื่อนเป็นหลัก ซึ่งมักมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อนรวมถึงเรื่องเพศ อีกทั้งยังมีพฤติกรรมในการแสวงหาข้อมูลต่างๆ ในสิ่งที่ต้องการ ยิ่งในยุคที่สังคมเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ทำให้วัยรุ่นมีการแสวงหาข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนคติและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นที่รับรู้เรื่องราวทางเพศ ทำให้วัยรุ่นมีโอกาที่จะเลียนแบบพฤติกรรมที่ได้รับรู้มา (Haggstrom-Nordin, et al., 2009, p.286) จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (Assumption University, 2007) เกี่ยวกับการหาคู่ของวัยรุ่นทางอินเทอร์เน็ตพบว่าวัยรุ่นชายร้อยละ 38.8 เคยนัดพบคนรู้จักผ่านอินเทอร์เน็ต ส่วนวัยรุ่นหญิงมีจำนวนร้อยละ 22.4 และขณะที่วัยรุ่นชายร้อยละ 26.6 เคยมีเพศสัมพันธ์กับคนรู้จักทางอินเทอร์เน็ต ส่วนวัยรุ่นหญิงมีจำนวนร้อยละ 8.2 นอกจากนี้การสำรวจของ Thai Health Promotion Foundation (2018) ในเยาวชนอายุ 15-24 ปี พบว่าเยาวชนชายร้อยละ 20.8 และเยาวชนหญิงร้อยละ 12.2 เคยประกาศหาคู่ทางอินเทอร์เน็ต ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนอินเทอร์เน็ต พบว่า เยาวชนร้อยละ 53.2 เคยเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนอินเทอร์เน็ต โดยมีผู้ที่เคยได้รับผลกระทบจากการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จำนวนร้อยละ 39.9 สอดคล้องกับการวิจัยของ Rungsrisawat (2010, p.33) เรื่องการเปิดรับสื่อลามกทางอินเทอร์เน็ตและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น พบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่เปิดรับสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ต เฉลี่ย 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์ และมีระยะเวลาในการเปิดรับสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตแต่ละครั้งเฉลี่ยครั้งละ 1 ชั่วโมง รู้จักเว็บไซต์ลามกบนอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยประมาณ 1-3 เว็บไซต์ โดยเหตุผลคืออยากรู้อยากลอง ต้องการปลดปล่อยอารมณ์ทางเพศ และว่างไม่มีอะไรทำ เลยมีเพศสัมพันธ์กับคนที่รู้จักผ่านทางอินเทอร์เน็ตร้อยละ 7 นอกจากนี้ยังพบว่าหากเปิดรับสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตแล้วมีอาการ กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งจะต้องระบายออกทางเพศทันที โดยจะต้องสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองร้อยละ 30 และมีเพศสัมพันธ์กับแฟนร้อยละ 24

จากสถิติและข้อมูลดังกล่าวพบว่าเด็กวัยรุ่นและเยาวชนในสังคมไทยอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วง อันเนื่องมาจากผลของการเปิดรับสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนที่ยังขาดวิจารณญาณในการรับสื่อที่ดีพอในการวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่มากับสื่อ ก็อาจยอมรับสิ่งที่สื่อนำเสนอไว้ และคิดเอาเองว่าสิ่งที่สื่อเสนอนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม เด็กวัยรุ่นอาจจะคล้อยตามหรือนำมาปฏิบัติในชีวิตจริงได้ และอาจก่อให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมตามมา และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น การตั้งครุภักดิ์ไม่พร้อม การล่วงละเมิดทางเพศ และการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Eaton, Cain, Pope, Garcia & Cherry, 2012, p.173; Harkness, Mullan & Blaszczyński, 2015, p.63; Owens, 2012, p.103)

อาจกล่าวได้ว่าภัยสังคมที่เป็นผลมาจากอินเทอร์เน็ตและส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไม่ใช่เรื่องไกลตัวหรือเกิดเพียงในวงแคบ หากเป็นปัญหาสำคัญของสังคมที่ควรเร่งหาทางแก้ไข เนื่องจากเด็กและเยาวชนอยู่ในวัยที่สามารถถูกชักจูงได้ง่าย อีกทั้งกฎหมายในประเทศไทยยังไม่สามารถควบคุมการเข้าถึงสื่อลามกต่างๆ ได้อย่างครอบคลุมและเพียงพอ และยังสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าช่วงสิบปีที่ผ่านมา ดังนั้นการให้ความสำคัญด้านเหตุที่แท้จริงนั้นคือ เน้นควบคุมพฤติกรรมในการเข้าถึงสื่อลามกของเด็กเอง ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนในสังคมที่ใกล้ชิด ช่วยกันป้องกันปัญหา โดยการให้คำแนะนำ อธิบาย คอยดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลาทั้งเรื่องการเรียนและส่วนตัว ตลอดจนเรื่องเพศที่เป็นเรื่องสำคัญแห่งการเปลี่ยนแปลงของชีวิตวัยรุ่น การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งประเด็นที่เยาวชนในฐานะเป็นผู้รับสาร (Receiver) โดยศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เนื่องจากต้องออกจากครอบครัวเป็นครั้งแรกเพื่อมาศึกษาและจากบริบทของสังคมเช่นเพื่อน และสภาพแวดล้อม

อีกทั้งงานวิจัยในกลุ่มดังกล่าวยังมีจำกัด ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขต่อปัญหาสื่อลามกอนาจารบนอินเทอร์เน็ตที่มีต่อเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจารของเยาวชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพสื่อลามกของเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประชากรเป้าหมาย คือ เยาวชนในสถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานีที่กำลังศึกษาในระดับ อุดมศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 7,150 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ผลการวิจัยก่อนหน้านี้พบว่าวัยรุ่นและเยาวชนเคยเสพสื่อลามกอนาจารร้อยละ 56 (Assumption University, 2007) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 99% แทนค่าโดยใช้สูตร ของ Wayne (1995) ได้กลุ่มตัวอย่าง 486 คน สุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรแต่ละคณะ โดยสุ่มแบบง่าย จีบฉลากจากกลุ่มเรียน (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรม ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ก่อนไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเยาวชนที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรเป้าหมาย จำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Co-efficient) แบบสอบถามส่วนอิทธิพลของเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และส่วนทัศนคติต่อสื่อลามกอนาจารมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 โดยแบบสอบถามประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคคล เช่น อายุ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ย(GPA) ลักษณะการพักอาศัย สถานภาพสมรสของครอบครัว วุฒิการศึกษาของบิดามารดา สถานะทางการเงินของครอบครัวและประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ แบบสอบถามเป็นลักษณะแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร จำนวน 9 ข้อ แบบสอบถามเป็นลักษณะแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อสื่อลามกอนาจาร จำนวน 19 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4 คะแนน) จนถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน)

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลในกลุ่มเพื่อน คือ สัมพันธภาพในกลุ่มเพื่อน และการรับรู้พฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจารในกลุ่มเพื่อน มีจำนวน 5 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด (5คะแนน) ถึง น้อยที่สุด (1 คะแนน) คะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อสื่อลามกอนาจารและอิทธิพลกลุ่มเพื่อน นำมาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร โดยใช้เกณฑ์ของ Bloom (BS., 1971, p.130) การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับการวิจัย (Informed Consent) ทั้งด้านที่เป็นประโยชน์และความเสี่ยงที่กลุ่มเป้าหมายอาจได้รับการวิจัย โดยกลุ่มเป้าหมายมีอิสระในการเข้าร่วมและถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใดๆ เมื่อกลุ่มตัวอย่างสมัครใจตอบแบบสอบถามจะลงชื่อในใบยินยอมเพื่อให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจารโดยสถิติไคสแควร์ (χ^2)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีอายุเฉลี่ย 19.89 ปี (S.D. = 1.21) เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.21 เพศชายร้อยละ 31.79 พักอาศัยอยู่ในหอพัก ร้อยละ 60.42 โดยส่วนใหญ่พักคนเดียวในหอพัก สถานภาพสมรสของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างบิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 68.84 วุฒิการศึกษาของบิดา และมารดาศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.53 และ 53.47 ตามลำดับ สถานะทางการเงินของครอบครัวพอเพียงพอและมีเงินเหลือเก็บ ร้อยละ 50.31 กลุ่มตัวอย่างเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 52.42

2. พฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร พบว่าร้อยละ 59.58 ของกลุ่มตัวอย่างเคยเสพสื่อลามกอนาจาร อายุเฉลี่ยในการเสพสื่อลามกอนาจารครั้งแรก 14.58 ปี (S.D.-1.21) โดยคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์ที่ใช้เสพสื่อลามกอนาจารมากที่สุด ร้อยละ 77.03 ประเภทของสื่อลามกอนาจารที่กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงส่วนใหญ่ คือ หนังสือ/นิตยสาร ร้อยละ 55.13 โดยช่องทางที่ใช้เสพสื่อลามกอนาจาร คือจาก Facebook และจาก You tube เท่ากันคือร้อยละ 41.70 ความถี่ในการเสพสื่อลามกอนาจารส่วนใหญ่นานๆ ครั้ง ร้อยละ 60.08 โดยช่วงกลางวัน (18.01-06.00 น.) เป็นช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการเสพสื่อลามกอนาจารมากที่สุด ร้อยละ 81.27 กลุ่มตัวอย่างมีการเสพสื่อลามกอนาจารคนเดียว ร้อยละ 66.78 และบ้านของตนเองเป็นสถานที่เสพสื่อลามกอนาจารมากที่สุด ร้อยละ 59.72 รองลงมาคือหอพักร้อยละ 45.94 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร

พฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร		
เคย	283	59.58
ไม่เคย	192	40.42
อายุที่เสพสื่อลามกอนาจารครั้งแรก 14.58 ปี (S.D.-1.21)		
ความถี่ในการเสพสื่อลามกอนาจาร (n=283)		
ทุกวัน	24	8.48
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	15	5.30
2-3 ครั้ง/สัปดาห์	22	7.77
เดือนละ 1 ครั้ง	13	4.59
เดือนละ 2-3 ครั้ง	19	6.71
ทุกครั้งที่มีเวลาว่าง	20	7.07
นานๆ ครั้ง	170	60.08

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อุปกรณ์ที่ใช้เข้าถึงสื่อลามกอนาจาร*		
สิ่งพิมพ์ (วารสาร นวนิยาย)	111	39.22
วีดิทัศน์ (DVD,VCD)	167	59.01
คอมพิวเตอร์/โทรศัพท์มือถือ	218	77.03
ช่องทางการเสพสื่อลามกอนาจาร*		
YouTube	118	41.70
Facebook	118	41.70
Line	72	25.44
ประเภทของสื่อลามกอนาจารที่เคยเสพ*		
หนังโป๊/อีโรติก	151	53.36
หนังเอ็กซ์ (มีฉากร่วมเพศ/เห็นอวัยวะเพศ)	111	39.22
เรื่องเล่าประสบการณ์	91	32.16
การ์ตูนโป๊ (การ์ตูนที่มีฉากร่วมเพศ)	105	37.10
ช่วงเวลาในการเสพสื่อลามกอนาจาร*		
กลางวัน (06.01 – 18.00 น.)	90	31.80
กลางคืน (18.01 – 06.00 น.)	230	81.27
บุคคลที่อยู่ด้วยขณะเสพสื่อลามกอนาจาร*		
คนเดียว	189	66.78
เพื่อน	153	54.06
แฟน	66	23.32
พี่น้องหรือญาติ	18	6.36
สถานที่เสพสื่อลามกอนาจาร*		
บ้านของตนเอง	169	59.72
หอพักตนเอง	130	45.94
หอพักเพื่อน	104	36.75
หอพักแฟน	33	11.66
ร้านอินเทอร์เน็ต	21	7.42
ในมหาวิทยาลัย	18	7.77

* ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยเพศชายมีส่วนการเคยเสพสื่อลามกอนาจารมากกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 80.13 และ 50.00 การเคยมีเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมการเสพยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์มีสัดส่วนการเสพยาเสพติดมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ คือ ร้อยละ 77.91 และ 39.38 ตามลำดับ อิทธิพลกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ส่วนทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาเสพติด (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาเสพติด

ตัวแปร	การเสฟสื่อลามกอนาจาร		p-value
	เคย (n=283)	ไม่เคย (n=192)	
เพศ จำนวน (ร้อยละ)			
ชาย	121 (80.13)	30 (19.87)	<0.001
หญิง	162 (50.00)	162 (50.00)	
เพศสัมพันธ์ จำนวน (ร้อยละ)			
เคย	194 (77.91)	55 (22.00)	<0.001
ไม่เคย	89 (39.38)	137 (60.62)	
ทัศนคติต่อสื่อลามกอนาจาร จำนวน (ร้อยละ)			
ระดับน้อย	0 (0.00)	2 (100.00)	
ระดับปานกลาง	218 (60.22)	144 (39.78)	0.53
ระดับสูง	65 (58.56)	46 (41.44)	
การรับรู้พฤติกรรมการเสฟสื่อลามกของเพื่อน จำนวน (ร้อยละ)			
ระดับน้อย	106 (42.23)	145 (57.77)	
ระดับปานกลาง	122 (77.7)	35 (20.29)	<0.001
ระดับสูง	55 (82.09)	12 (17.91)	

อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง (59.58%) เคยเสพยาเสพติด โดยอายุเฉลี่ยในการเสพยาเสพติดครั้งแรก คือ 14.58 ปี (S.D.=1.21) โดยพบว่าเยาวชนชายมีสัดส่วนการเสพยาเสพติดมากกว่าเยาวชนหญิง สอดคล้องกับงานการสำรวจวิจัยทั้งในและต่างประเทศ (Haggstrom-Nordin, et al., 2009, p.279; Ponglek, 2014, p.113; Romito & Beltramini, 2011, p.1323; Thai Health Promotion Foundation, 2018) ที่พบว่าวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงมีการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนสื่ออินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน โดยผู้ชายมีสัดส่วนการเสพยาเสพติดมากกว่าผู้หญิง ซึ่ง Sass (1994, p.133) ได้เสนอแนวคิดที่ว่าวัยรุ่นชายเป็นวัยที่มีความรู้สึกและมีความปรารถนาทางเพศมากกว่าวัยรุ่นหญิง และมักจะเกิดอารมณ์ทางเพศได้ง่ายและรวดเร็วเมื่อมีสิ่งมากระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ซึ่งอาจจะไม่เกี่ยวกับความรัก นอกจากนี้วัฒนธรรมทางเพศของสังคมไทยที่ให้อิสระและยอมรับพฤติกรรมทางเพศของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงทำให้พฤติกรรมการเสพยาเสพติดในผู้ชายเป็นเรื่องปกติ แต่ถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่เหมาะสมถ้าเป็นผู้หญิง (Jenkins, et al., 2002, p. 173) และการสำรวจของเอแบคโพล ที่สำรวจ “เด็กไทยใช้อินเทอร์เน็ตในการหา” ซึ่งพบว่าวัยรุ่นชายร้อยละ 38.8 นัดพบคนรู้จักผ่านอินเทอร์เน็ต และร้อยละ 26.6 เคยมีเพศสัมพันธ์กับคนรู้จักทางอินเทอร์เน็ต ในขณะที่พบวัยรุ่นหญิงเพียง

ร้อยละ 8.2 ที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคนรู้จักทางอินเทอร์เน็ต อาจกล่าวได้ว่าผลกระทบของการเสฟสื่อลามกอนาจารส่งผลกระทบต่อเยาวชน โดยเฉพาะเยาวชนชายซึ่งอาจเป็นทั้งผู้กระทำหรือผู้ถูกระทำ

การวิจัยครั้งนี้พบว่าเยาวชนใช้ช่องทางการเข้าถึงสื่อลามกอนาจาร Facebook และ You Tube มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเว็บไซต์ดังกล่าวเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่นทั้งเยาวชนชายและหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของเว็บไซต์เฟซบุ๊กดอทคอม ที่ระบุว่าผู้ใช้เฟซบุ๊กในประเทศไทยช่วงอายุ 16-24 ปี เป็นช่วงอายุที่มีสัดส่วนการใช้เฟซบุ๊กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42 และประเภทของสื่อลามกอนาจารที่เยาวชนเสฟมากที่สุดคือ หนังโป๊ หรือ คลิปโป๊ ที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ บนอินเทอร์เน็ต และสามารถดาวน์โหลดเก็บไว้ดูในภายหลังได้ง่าย ซึ่งคลิปลามกทั้งที่คลิปที่ได้รับการยินยอมและไม่ยินยอมให้เผยแพร่ หากแต่เป็นที่นิยมของวัยรุ่นและเยาวชน ทำให้เกิดการระบอบาตซึ่งจากข้อมูลปี พ.ศ. 2551 พบว่าในเว็บไซต์ “กูเกิ้ล” (www.google.com) พบคำค้นว่า “คลิปเซ็กซ์” ประมาณ 4,150,000 รายการ “คลิปโป๊” ประมาณ 1,530,000 รายการ และ “คลิปข่มขืน” ประมาณ 645,000 รายการ และการวิจัยพบว่าสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างเสฟสื่อลามกอนาจารมากที่สุดคือบ้านพักคือร้อยละ 57.72 และอุปกรณ์ที่ใช้เข้าถึงสื่อได้แก่โทรศัพท์มือถือ สอดคล้องกับการศึกษาของ Aphichotikorn (2008, p. 123) ที่พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของนักศึกษาส่วนใหญ่เปิดรับสื่อลามกจากโทรศัพท์มือถือ และเสฟสื่อในบ้านพักของตนเองมากที่สุด

การวิจัยครั้งนี้พบว่าการเคยมีเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการเสฟสื่อลามกอนาจาร โดยเยาวชนที่เคยมีเพศสัมพันธ์มีสัดส่วนการเสฟสื่อลามกอนาจารมากกว่าเยาวชนที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์เมื่อเสฟสื่อลามกอนาจารเมื่อมีความต้องการทางเพศก็จะมีคู่นอนที่ระบายความต้องการทางเพศ ซึ่งการสำรวจพฤติกรรมการเสฟสื่อลามกอนาจารพบว่าหลังจากเสฟสื่อวัยรุ่นมากกว่าครึ่งจะต้องระบายออกทางเพศทันที โดยจะมีเพศสัมพันธ์กับแฟนร้อยละ 24 (Rungsisawat, 2010, p.78) เพื่อนมีส่วนสำคัญต่อการเปิดรับเรื่องเพศของวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสนิทสนมและให้ความสำคัญกับเพื่อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นวัยใกล้เคียงกันและอยู่ใกล้ชิดกัน โดยเยาวชนจะใช้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนในการค้นหาความต้องการของตนเองหรือความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งมีอิทธิพลที่จะคล้อยตามพฤติกรรมของกลุ่ม เยาวชนบางส่วนมีพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดจากกลุ่มเพื่อน (Janepanish, Dancy, & Park, 2011, p.69) ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้พบว่าการรับรู้พฤติกรรมการเสฟสื่อลามกอนาจารของเพื่อนและสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเสฟสื่อลามกอนาจาร โดยเยาวชนที่รับรู้ว่ามีเพื่อนมีพฤติกรรมการเสฟสื่อลามกอนาจาร และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อน จะมีสัดส่วนการเสฟสื่อลามกอนาจาร ซึ่งอธิบายได้ว่าบรรทัดฐานความเชื่อของกลุ่มจะมีผลต่อพฤติกรรมภายในกลุ่ม สอดคล้องกับการวิจัยของ Parnichshook (1999, p.89) ที่พบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความรู้ในเรื่องเพศของนักเรียนชายมากที่สุด โดยเฉพาะการดูหนังโป๊และเที่ยวโสเภณี เมื่อมีปัญหานักเรียนชายจะปรึกษาเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้นหากวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ภาพกับกลุ่มเพื่อนในทางที่ไม่ดี เพื่ออาจจะชักนำในทางที่เสียหายได้ และการศึกษาของ Pounlek (2014, p.69) ที่พบว่าสัมพันธ์ภาพในกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนสื่ออินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการเสฟสื่อลามกอนาจารส่วนใหญ่มาจากความต้องการของผู้เสฟเป็นส่วนใหญ่ และมาจากเพื่อนมีส่วนกระตุ้นและเร่งเร้าเพื่อเปิดรับสื่อลามก

อย่างไรก็ตามการศึกษานี้พบว่าทัศนคติต่อการเสฟสื่อลามกอนาจารไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสฟสื่อลามกอนาจาร ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้า (Haggstrom-Nordin, et al., 2009, p.280) ที่พบว่าทัศนคติต่อสื่อลามกอนาจารของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงแตกต่างกัน โดยวัยรุ่นชายมีความคิดเห็นว่าสื่อลามกอนาจารสามารถสนองตอบความต้องการทางเพศที่แตกต่างได้ แต่วัยรุ่นหญิงมีทัศนคติเชิงลบต่อสื่อลามกอนาจาร

มากกว่าวัยรุ่นชาย ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของเยาวชนเป็นการวิเคราะห์รวมระหว่างหญิงและชาย ดังนั้นอาจทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ของทัศนคติต่อสื่อลามกอนาจารกับพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจารในการวิจัยครั้งนี้

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นแนวโน้มของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเสพสื่อลามกอนาจารจากการเปิดรับเนื้อหาทางเพศ เพราะเยาวชนอาจคล้อยตามหรือนำมาปฏิบัติในชีวิตจริง สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เยาวชนรอดพ้นจากอันตรายของสื่อดังกล่าว นั่นคือสถาบันต่างๆ ในสังคมควรช่วยกันหาแนวทางการป้องกันแก้ไข โดยเฉพาะสถาบันที่ใกล้ชิดกับเยาวชนที่สุดซึ่งได้แก่สถาบันครอบครัว ควรให้คำแนะนำอธิบาย คอยดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา ทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว ตลอดจนเรื่องเพศที่เป็นเรื่องสำคัญแห่งการเปลี่ยนแปลงของชีวิตวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นสถานศึกษาควรมีมาตรการในการป้องกันหรือจัดการในการเข้าเว็บไซต์สื่อลามกอนาจาร เช่นการบล็อกไม่ให้เข้า
2. จากการศึกษาพบว่าเยาวชนเสพสื่อลามกอนาจารในบ้านพักมากที่สุดดังนั้นครอบครัวควรสอดส่องดูแลบุตรหลานและมีมาตรการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ลามก
3. สถาบันการศึกษาและสถานบริการสุขภาพควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนรู้เท่าทันสื่อทางเพศ เพื่อให้เกิดความฉลาดรู้ทางเพศให้กับเยาวชน โดยจัดเป็นลักษณะให้แกนนำถ่ายทอดความรู้เนื่องจากงานวิจัยพบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจาร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบจากการเสพสื่อลามกอนาจารของวัยรุ่นทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการเสพสื่อลามกอนาจารแยกกลุ่มเยาวชนหญิงและชาย

Reference

- Assumption University. (2007). **Survey results should be concerned about Thai adolescents search internet for a partner and watching porn**. [Online]. Available : <https://mgronline.com/qol/detail/9500000137183> [2019, January 13].
- Aphichotikorn, P. (2008). **Influence of pronography media towards sex behaviors of vocational students in Chiang Mai Province**. Master of Arts in Communication. Faculty of Grauate School, Maejo University.
- Bloom, BS. (1971). **Handbook on formation and Summative Evaluation of Student Learning**. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Digital Agency We are social. (2019). **Digital around the world 2018**. [Online]. Available : <https://www.brandbuffet.in.th/2018/02/global-and-thailand-digital-report-2018/> [2019, January 13].
- Eaton, L.A., et al. (2012). The relationship between pornography use and sexual behaviours among at-risk HIV-negative men who have sex with men. **Sex Health**, 9(2), 166-170.

- Haggstrom-Nordin, E., et al. (2009). Experiences of and attitudes towards pornography among a group of Swedish high school students. **Eur J Contracept Reprod Health Care**, **14**(4), 277-284.
- Harkness, E.L., Mullan, B. & Blaszczynski, A. (2015). Association between pornography use and sexual risk behaviors in adult consumers: a systematic review. **Cyberpsychol Behav Soc Netw**, **18**(2), 59-71.
- Institute of Medicine and National Research Council Committee on the Science of Adolescence. (2011). **The Science of Adolescents Risk-taking Workshop Report**. Washington, D.C. : The National Academic Press.
- Janepanish, P., Dancy, B.L. & Park, C. (2011). Consistent condom use among Thai heterosexual adult males in Bangkok, Thailand. **AIDS Care**, **23**(4), 460-466.
- Jenkins, R.A., et al. (2002). Condom use among vocational school students in Chiang Rai, Thailand. **AIDS Educ Prev**, **14**(3), 228-245.
- National Statistical Office. (2015). **Survey the use of information technology and household communications**, 2015. [Online]. Available : <https://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/%E0%B8%AA>. [2019, January 13].
- Owens, E.W., et al. (2012). The impact of internet pornography on adolescents: a review of the research. **Sexual Addiction & Compulsivity**, **19**, 99-122.
- Parnichshool, N. (1999). **Attitudes and needs of Ramkhamhaeng demonstration teachers and students in sex education**. Bangkok : Ramkhamhaeng University.
- Ponglek, W. (2014, May). Factors of Bangkok adolescents' exposure to sexual content on the internet affecting their attitude toward sex. **Panyapiwat Journal**, **5**, 105-121.
- Romito, P. & Beltramini, L. (2011). Watching pornography: gender differences, violence and victimization. An exploratory study in Italy. **Violence Against Women**, **17**(10), 1313-1326.
- Rungsisawat, S. (2010). **The Exposure of Thai Teens to Pornography on the Internet and their Behaviour of Sex Relationship**. Bangkok : Suan Sunandha Rajabhat University.
- Sasse, C. (1994). **Family today**. Illinois : Glencoe/McGraw-Hill.
- Stahl, C. & Fritz, N. (2002). Internet safety : adolescents' self-report. **J Adolesc Health**, **31**(1), 7-10.
- Thai Health Promotion Foundation. (2018). **The survey found that Thai children are addicted to internet higher than the world average**. [Online]. Available : <http://www.thaihealth.or.th/Content/41463B8%81%20.html> [2019, January 13].
- Wayne, W.D. (1995). **Biostatistics: A Foundation of analysis in the health science**. United State : John Wiley & Sons, Inc.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

A Development of Training Curriculum for Enhancing Competencies of
Academic Program Chiefs in Rajabhat Mahasarakham University

ประดิษฐ์ เอกทัศน์*

Pradit Ekgatus

สมาน เอกพิมพ์**

Samarn Ekkapim

ขวัญชัย ขวณา***

Khwanchai Khuana

Received : October 2, 2018

Revised : November 21, 2018

Accepted : March 13, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพสมรรถนะและความต้องการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2. พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 3. ศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งเป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การศึกษาสมรรถนะและความต้องการการพัฒนา โดยใช้แบบสอบถามสมรรถนะและความต้องการการพัฒนาของผู้บริหารระดับสาขาวิชา กับผู้บริหารระดับสาขาวิชา จำนวน 75 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอีก 20 คน 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยการวิพากษ์หลักสูตรและประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่าจากผู้เชี่ยวชาญ 15 คน 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับผู้บริหารระดับสาขาวิชา 30 คน ประเมินสมรรถนะจากผลงานและแบบบันทึกผลการเรียนรู้ โดยใช้การประเมินแบบรูบริค การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติขั้นพื้นฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า (1) ผู้บริหารระดับสาขาวิชา มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานโดยรวมในระดับมาก รายการสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ เป็นผู้มีความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของงาน มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานและเป็นผู้มีจิตบริการ ส่วน 3 ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณ ความสามารถในการดำเนินการประชุม ความสามารถมอบพลังอำนาจและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายในงานวิชาการ ส่วนความต้องการในการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารระดับสาขาวิชา ต้องการการพัฒนาตนเอง 15 รายการ รายการที่ให้ความสำคัญ 3 อันดับแรกได้แก่ ทิศทางการอุดมศึกษาไทย

*อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Lecturer in Psychology, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Lecturer in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

***อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Lecturer in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

ความรู้เกี่ยวกับการสอนสู่ศตวรรษที่ 21 และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน (2) ผลการพัฒนาหลักสูตรพบว่า โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเนื้อหาสาระแบ่งเป็น 7 หน่วยการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับดีมาก (3) ผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนสมรรถนะที่เกิดจากการฝึกอบรม ในระดับดีมากซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่าระดับดี) เห็นสมควรนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นหลักสูตรมาตรฐานกลางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาต่อไป

คำสำคัญ : สมรรถนะ / หลักสูตรฝึกอบรม / ผู้บริหารระดับสาขาวิชา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study levels of competencies and needs assessment to develop of RMU academic program chiefs, to develop a training curriculum, and to study the results of using the training curriculum. This research and development was organized into 3 phases. Phase 1 was studying competency levels and needs assessment to develop of RMU academic chiefs. Competencies and needs assessment questionnaires were used with 75 academic chiefs, and 20 administrators and related personnel were interviewed. Phase 2 dealt with the developing of training curriculum for enhancing competencies, a draft of curriculum was criticized and appropriateness evaluated by 15 experts. On phase 3 the developed curriculum was tried out through 30 RMU academic chiefs, using rubrics scoring technique evaluated the competencies of trainees through workings and learning logs. The research statistics were basic statistics and content analysis. Results of the research were as follows: 1) competencies of RMU academic program chiefs as overall at a high level. When each competency was considered, it found that the 3 competencies at the highest level were commitment in working, have vision in management, and have service mind, where as the 3 lowest level were knowledge and understanding in budget management, ability to meeting operation, ability to empower others, and knowledge and understanding in academic legal. The needs assessment to develop were found that: the academic program chiefs wanted to develop themselves in 15 titles, the 3 rd significance titles were direction of Thai higher education, knowledge of teaching in 21st century, and knowledge of curriculum and learning. 2) The results of curriculum developing were found that: curriculum structure consisted of 6 factors and contents were divided into 7 learning units. The evaluated appropriate were at a high level. 3) The results of curriculum testing were found that: the trainees had competencies in a very good level (the pass criteria was good or higher level). Recommendations concerning policy of the RMU were using this curriculum as a standard curriculum for enhancing competencies of the academic program chiefs.

Keywords : Competencies / Training Curriculum / Academic Program C

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาคและระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยการจัดทำแผนขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผลเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษา ในทุกพื้นที่ของประเทศ เป็นกลไกประชารัฐที่รวมพลัง ให้สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา รวมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ตอบสนองความต้องการและ แก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง (Office of the National Economics and Social Development Board, 2018, pp.1-20)

การดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาในปัจจุบันดำเนินไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 พุทธศักราชที่ 2545 มีจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามระบบการศึกษา ในปัจจุบันยังไม่สามารถสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพตามความมุ่งหวังแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 พุทธศักราช 2545 ได้อันสืบเนื่องมาจากปัญหาหลายประการ ทั้งด้านโครงสร้าง กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และระบบสนับสนุนต่างๆ รวมทั้งกระบวนการที่ยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใหม่ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและรวดเร็ว ด้วยการปฏิรูปการศึกษา (Office for Educational Reform, 2002)

การพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรและสังคมให้รู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนในสังคม ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการเป็นสำคัญ ถ้าสมาชิกขององค์กรและผู้บริหารเข้าใจถึงธรรมชาติลักษณะขององค์กรและสภาพโดยรอบอย่างเป็นระบบ แล้วปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความยืดหยุ่นสูง กล้าตัดสินใจและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงได้จะทำให้สามารถพัฒนาองค์กรและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประสิทธิภาพของทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้บริหารและบุคลากรในการบริหารจัดการ การปฏิรูปการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีการขับเคลื่อนหรือพัฒนาไปอย่างมีคุณภาพ (Wongwanich, S. & Wiratchai, N. (2005, p.59) การพัฒนาของผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งในยุคปัจจุบัน นักวิจัยและผู้รับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายทางการศึกษาส่วนใหญ่ต่างเห็นต่างกันว่า แนวคิดเดิมที่เชื่อว่าผู้นำองค์กรต้องเก่ง เป็นผู้ที่มีความสามารถโดดเด่นเหนือคนอื่นอยู่คนเดียวหรือที่เรียกกันว่า Heroic Leader นั้นกลายเป็นแนวคิดที่ล้าสมัย ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการกิจที่ต้องบริหารจัดการและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัย ที่เต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนเพิ่มตามไปด้วย จนเกิดความล้มเหลวความสามารถของผู้นำเพียงคนเดียว ดังนั้นนักการศึกษาหลายท่านจึงเชื่อว่าจำเป็นต้องมีการกระจายภาวะผู้นำ (Distributed Leadership) จากผู้ที่เป็นผู้นำสูงสุดเพียงคนเดียวให้กระจายอำนาจไปยัง

ผู้รับผิดชอบระดับต่างๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสใช้ศักยภาพและความเป็นผู้นำของตนร่วมกับขับเคลื่อนหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จได้รวดเร็วและดียิ่งขึ้น ถือเป็นการสร้างพลังเพิ่มพิเศษ (Synergy) (Taher, 2001, p.25) ภาวะผู้นำจึงถือว่าเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน การประสานงานและช่วยให้ทีมงานของผู้นาย่อยเข้ามาเชื่อมโยงกัน ให้สามารถทำงานที่ประสานและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างลงตัว คอยช่วยเหลือแนะนำการทำงานและพัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่ทีมงานตลอดจนผู้นำในทุกระดับทั้งความสัมพันธ์เชิงการแบ่งปันอำนาจ หรือการใช้อำนาจร่วมกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยความเป็นผู้นำของบุคคลสามารถหมุนเวียนจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งตามแต่ละสถานการณ์ได้ตลอดเวลา

ในการพัฒนาบุคคลจะต้องสามารถวัดสมรรถนะได้ เพราะสมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attribute) ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ หรือได้ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ผู้ที่ทำงานเก่ง มิได้หมายถึง ผู้ที่เรียนเก่ง แต่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการ หรือวิชาการที่มีอยู่ในตัวเองเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนทำ จึงกล่าวได้ว่า บุคคลนั้นมีสมรรถนะ (McClelland, 1973, pp.331-339) ความรู้ และทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ถือเป็นสมรรถนะแต่มีความรู้และทักษะนำไปประยุกต์ใช้กับงานให้เกิดผลสำเร็จอย่างชัดเจน ถือเป็นสมรรถนะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไปสู่เป้าหมายได้ โดยทั่วไปสมรรถนะจะจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ สมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็นคุณลักษณะหรือความสามารถที่พนักงานทุกคน ทุกระดับในองค์กรจะต้องมีร่วมกันและเหมือนกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ถือเป็นคุณสมบัติร่วมของคนในองค์กรที่จะต้องสมรรถนะทางหน้าที่ (Functional-Competency) หรือสมรรถนะในตำแหน่งงาน เป็นคุณลักษณะหรือความสามารถของพนักงานที่อยู่ในตำแหน่ง หรือเป็นสมรรถนะที่กำหนดขึ้นตามตำแหน่งงานและ สมรรถนะในการปฏิบัติงาน (Technical Competency) หรือสมรรถนะทางเทคนิคเป็นความเชี่ยวชาญมีความชำนาญเฉพาะสำหรับงาน แต่ละงาน หรือตามลักษณะงาน (Rakpamong, W. 2012, pp.24-32) สมรรถนะ ถือเป็นเครื่องมือชี้วัดที่สำคัญที่สามารถบ่งบอกแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาคน เพราะสมรรถนะถูกสร้างหรือกำหนดขึ้นมาจากการวิเคราะห์คน วิเคราะห์งาน วิเคราะห์ห้วงการวิเคราะห์สถานการณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างละเอียดรอบคอบและในองค์กร จะไม่สามารถดำเนินการไปได้ถ้าปราศจากกลุ่มบุคคลร่วมกันดำเนินงาน โดยทั่วไปแล้ว สามารถแบ่งงานออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของงานที่เป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามอาชีพ และลักษณะของงานที่เป็นงานบริหารจัดการ การแบ่งบุคลากรในองค์กรออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหารระดับสูง (Top Manager) 2) กลุ่มผู้บริหารระดับกลาง (Middle Manager) 3) กลุ่มผู้บริหารระดับต้น (First-line Manager) และ 4) กลุ่มพนักงานหรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน (Operator) (Mintzberg, 1973, Namwat, P., et al., 2002, p.14) โดยแต่ละกลุ่มจะมีภาระหน้าที่ในการทำงานที่ต้องอาศัยทักษะด้านต่างๆ ที่ประกอบด้วย ทักษะทางด้านการทำงาน (Technical Skill) คือ ความสามารถที่จะทำงานในสายงานเฉพาะด้าน อย่างชำนาญหรือเชี่ยวชาญ เป็นทักษะเชิงเทคนิค เรียกว่า เก่งงาน ส่วนทักษะทางด้านมนุษย์ (Human Skill) จะเป็นการสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดีหรือการมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นทักษะเชิงมนุษย เรียกว่า เก่งคน และทักษะทางด้านความคิด (Conceptual Skill) เป็นความสามารถในการใช้ความคิดเชิงวิเคราะห์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นทักษะเชิงความคิด เรียกว่า เก่งคิด การใช้ทักษะดังกล่าวของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันมากน้อยไม่เท่ากัน เช่น กลุ่มผู้บริหารระดับต้น หรือหัวหน้างานจะใช้ทักษะเชิงเทคนิค และทักษะเชิงมนุษยมาก โดยใช้ทักษะทางด้านความคิดน้อย ส่วนผู้บริหารระดับสูงจะใช้ทักษะทางด้านความคิดมาก แต่จะใช้ทักษะทางด้านเทคนิคน้อย (Namwat, P., et al., 2002, pp.23-26)

ผู้บริหารระดับต้น เป็นผู้บริหารที่ทำงานเกี่ยวข้องกับพนักงานหรือผู้ปฏิบัติงานโดยตรง เช่น ผู้ควบคุมงาน หัวหน้างาน หัวหน้าทีม หรือหัวหน้าแผนก ทำหน้าที่กำกับ ดูแล สั่งการโดยตรงต่อพนักงาน และรายงานผลงานต่อผู้บริหารระดับกลาง และระดับสูง ให้งานเป็นไปตามแผนเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริง ผู้บริหารระดับต้น ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงานเพื่อเพิ่มผลผลิต จึงจำเป็นต้องปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของตนเอง โดยการเพิ่มความสามารถในการบริหาร การแก้ปัญหาหน้างานเป็นหลัก (Tiyao, S., 2001, pp.9-12) ดังนั้น ในการบริหารงานของผู้บริหารระดับต้นจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านทักษะเชิงเทคนิค เพราะสมรรถนะของผู้บริหารระดับต้น มีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานให้เป็นไปตามระเบียบ ส่วนใหญ่มักเป็นหัวหน้าแผนกและหัวหน้างาน โดยผู้บริหารแต่ละระดับจะมีความสามารถในการบริหารที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้บริหารระดับต้นจะมีทักษะเชิงเทคนิคหรือเก่งงาน คือ ความสามารถของผู้บริหารระดับต้นในการทำงานให้เกิดความเชี่ยวชาญหรือใช้ฝีมือในการทำงาน เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขปัญหาหรือสอนงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ดังนั้นการมีทักษะเชิงเทคนิค หรือเก่งงานถือเป็นทักษะของผู้บริหารระดับต้น ส่วนทักษะเชิงมนุษย์หรือเก่งคนเป็นความสามารถของผู้บริหารระดับต้นในการใช้คน จูงใจ โน้มน้าวให้คนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารระดับต้นจะต้องรู้และเข้าใจที่จะประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานเพื่อเป้าหมายขององค์กร (Panyarot, S., 2012, p.1)

ผู้บริหารระดับสาขาวิชา เป็นผู้บริหารที่ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานโดยตรงทำหน้าที่กำกับดูแล สั่งการโดยตรงต่อและรายงานผลงานต่อผู้บริหารระดับที่สูงขึ้น ให้งานเป็นไปตามแผนเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริง ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงานเพื่อเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของตนเอง โดยการเพิ่มความสามารถในการบริหาร การแก้ปัญหาหน้างานเป็นหลักซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่ได้นิยามของ สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลสามารถสร้าง ผลงานได้โดดเด่นในองค์กรมีการศึกษาการนำโมเดลสมรรถนะมาใช้ในองค์กรแล้วจะช่วยให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดทำเป็นโมเดลสมรรถนะสำหรับข้าราชการพลเรือนไทย ประกอบด้วยสมรรถนะ 2 ส่วน คือ 1. สมรรถนะหลัก คือ คุณลักษณะร่วมของข้าราชการพลเรือนไทยทั้งระบบเพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกันประกอบด้วยสมรรถนะ 5 สมรรถนะ คือ 1.1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 1.2) การบริการที่ดี 1.3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ 1.4) จริยธรรม และ 1.5) ความร่วมแรงร่วมใจ 2. สมรรถนะประจำกลุ่มงาน คือ สมรรถนะที่กำหนดเฉพาะสำหรับกลุ่มงานเพื่อสนับสนุนให้ข้าราชการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่หน้าที่และส่งเสริมให้ปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ให้ได้ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดให้แต่ละกลุ่มงานมีสมรรถนะประจำกลุ่มงานละ 3 สมรรถนะ สมรรถนะประจำกลุ่มงาน มีทั้งหมด 20 สมรรถนะ คือ 2.1) การคิดวิเคราะห์ 2.2) การมองภาพองค์กรรวม 2.3) การพัฒนาศักยภาพคน 2.4) การสั่งการตามอำนาจหน้าที่ 2.5) การสืบเสาะหา ข้อมูล 2.6) ความเข้าใจข้อแตกต่างทางวัฒนธรรม 2.7) ความเข้าใจผู้อื่น 2.8) ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ 2.9) การดำเนินการเชิงรุก 2.10) ความถูกต้องของงาน 2.11) ความมั่นใจในตนเอง 2.12) ความยืดหยุ่น ผ่อนปรน 2.13) ศิลปะการสื่อสารจูงใจ 2.14) สภาวะผู้นำ 2.15) สุนทรียภาพทางศิลปะ 2.16) วิสัยทัศน์ 2.17) การวางกลยุทธ์ภาครัฐ 2.18) ศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง 2.19) การควบคุมตนเอง และ 2.20) การให้อำนาจแก่ผู้อื่นๆ (Office of the Civil Service Commission (OCSC), 2005, pp.11-13) ดังนั้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารระดับต้น ควรจะมีสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเชิงเทคนิคเพื่อลดปัญหาในเรื่องการผลิต, คุณภาพ ต้นทุน และการส่งมอบตรงเวลา ให้กับลูกค้าได้ ผู้บริหารระดับต้นจำเป็นต้องมีสมรรถนะ ด้านการประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานสู่เป้าหมาย นอกจากนั้นผู้บริหารระดับต้นจะเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต

แล้ว ยังถือได้ว่า เป็นตัวจักรสำคัญที่อยู่ระหว่าง ผู้บริหารระดับกลาง ระดับสูง กับผู้ปฏิบัติงานโดยทำหน้าที่ ประสานงานนโยบายและแผนการผลิต มาสู่การปฏิบัติงาน ผู้บริหารระดับต้นจำเป็นที่จะต้อง มี สมรรถนะในการบริหารงานและสมรรถนะเชิงเทคนิคควบคู่กันไป ซึ่งเป็นทักษะในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ถ้า ผู้บริหารระดับต้นไม่มีความเข้าใจในรายละเอียดของงานดีพอ ก็จะไม่สามารถช่วยผู้ใต้บังคับบัญชาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานได้ และการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงจะขาดความมั่นคงด้วย

มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาบุคลากรทุกระดับ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยสู่การเป็นองค์กรที่มีความสามารถสูง (High Performance Organization) ให้ทันกับการปฏิรูปการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหาร สาขาวิชาจากการบริหารหลักสูตรเป็นการบริหารแบบรวมกลุ่มหลักสูตรเป็นสาขาวิชาจำเป็นต้องพัฒนานักบริหารระดับสาขาให้มีสมรรถนะสูงทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Job Competency) ให้สามารถนำองค์ความรู้ทางวิชาการระดับสาขาวิชาให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและมาตรฐานการจัดการศึกษา ในฐานะผู้วิจัยเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยมากกว่า 10 ปี พบว่าการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมามีขาดการวางระบบการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาผู้บริหารทุกระดับจึงไม่มีการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาบุคลากร ทำให้บุคลากรขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั่วถึง และต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ซึ่งโครงการนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทั้งระบบของมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสมรรถนะ และความต้องการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. เพื่อเพื่อศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research And Development) โดยมีขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้ ดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสมรรถนะและความต้องการการพัฒนา (Needs Assessment) ของผู้บริหารระดับสาขาวิชา

1.1 การสำรวจสภาพสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชา โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารระดับสาขาวิชา กลุ่มเป้าหมายให้ผู้ให้ข้อมูลการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 75 คนประกอบด้วย รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้บริหารระดับสำนัก ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนจากคณะต่าง ๆ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชา โดยใช้กับผู้บริหารระดับสาขาวิชา

1.2 การสำรวจความต้องการการพัฒนา (Needs Assessment) ของผู้บริหารระดับสาขาวิชา โดยใช้แบบสำรวจรายการกับผู้บริหารระดับสาขาวิชา กลุ่มเป้าหมายแหล่งผู้ให้ข้อมูลการวิจัย เป็นกลุ่มเดียวกันกับการสำรวจสภาพสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชา จำนวนทั้งสิ้น 75 คน ประกอบด้วย รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้บริหารระดับสำนัก ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร และ อาจารย์ผู้สอนจากคณะต่าง ๆ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการการพัฒนา (Needs Assessment) ของผู้บริหารระดับสาขาวิชา

1.3 การสำรวจความต้องการพัฒนาโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสาขาวิชา กลุ่มเป้าหมายแหล่งผู้ให้ข้อมูลการวิจัย จำนวน 20 คน ประกอบด้วย รองอธิการบดี 2 คน คณบดี 3 คน รองคณบดี 3 คน ผู้บริหารระดับสำนัก 2 คน ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรจำนวน 5 คน อาจารย์ผู้สอนจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2558 ถึง กันยายน 2559 จากนั้นนำข้อมูลจากข้อ 1.1-1.3 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารระดับสาขาวิชา เป็นการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยแบ่งขั้นตอนดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนา (ร่าง) หลักสูตร

1.1 กำหนดกรอบวัตถุประสงค์และเนื้อหาโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม โดยนำจุดเน้นและคุณลักษณะผู้บริหารที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานการศึกษากรอบแนวคิดของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริง การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับสาขาวิชาในสถาบันอุดมศึกษารวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และสภาพสมรรถนะและความต้องการพัฒนานำมากำหนดวัตถุประสงค์และกรอบเนื้อหา

1.2 กำหนดโครงสร้าง และองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมและเขียนเอกสารหลักสูตรฉบับร่าง เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมและปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้จริง

1.3 พัฒนาเครื่องมือ วัดผล และเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย 1) แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชา 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ แผนการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชาและแบบบันทึกผลการเรียนรู้ท้ายหน่วยการเรียนรู้ 3) เครื่องมือประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชา ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้การประเมินผลงาน และการบันทึกผลการเรียนรู้ โดยใช้การประเมินแบบรูบิคส์ 4) แบบสอบถามความคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับได้แก่มากที่สุดมาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมาย (Srisa-ard, B., 2002, pp.99-100)

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปทดลองใช้

การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปทดลองใช้ เป็นการนำ (ร่าง) หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องวิพากษ์หลักสูตร และประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดย

ใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใช้ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย นักวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรหรือการฝึกอบรม จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านการประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 คน รองอธิการบดี จำนวน 2 คน คณบดี จำนวน 2 คน ประธานสาขา จำนวน 2 คน และอาจารย์ จำนวน 3 คน แล้วนำผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและคำแนะนำจากการจัดเวทีวิพากษ์หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและจัดพิมพ์เอกสารหลักสูตรฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการฝึกอบรม

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา

เป็นการทดลองใช้หลักสูตร ด้วยการจัดอบรมผู้บริหารระดับสาขาวิชา กลุ่มเป้าหมายในการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้บริหารระดับสาขาวิชา จำนวน 30 คนโดยใช้หลักสูตรที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แจ้งประสานความร่วมมือให้ผู้บริหารระดับสาขาวิชาประเด็นและทบทวนภาระงานในสมรรถนะที่เกี่ยวข้องทั้ง 7 หน่วยตามที่กำหนดเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมฯ ที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาได้ขึ้นมา

2. ดำเนินการฝึกอบรม โดยวิเคราะห์ สภาพ และปัญหาการบริหารของผู้บริหารระดับสาขา และประเมินความรู้พื้นฐานตามกรอบแนวคิดของหลักสูตรการฝึกอบรมก่อนดำเนินการฝึกอบรมและดำเนินกิจกรรมตามกำหนดการที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรม เทคนิค วิธีการที่หลากหลายเช่น บรรยาย การอภิปราย การศึกษารณตัวอย่าง และการฝึกปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในประเด็นหัวข้อเรื่องตามที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพสมรรถนะและความต้องการการพัฒนา (Needs Assessment) ของผู้บริหารระดับสาขาวิชา

1.1 การสำรวจสมรรถนะของผู้บริหารระดับสาขาวิชา โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารระดับสาขาวิชา สมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับสาขาวิชาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51- 4.50) ซึ่งสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเป็นผู้มีความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของงาน ($\bar{X}$ = 4.23 และ S.D. = 0.86) รองลงมาคือมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน ($\bar{X}$ = 4.13 และ S.D. = 0.95) และอันดับที่ 3 คือ เป็นผู้ที่มีจิตบริการ (Service Mind) และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในอาชีพ ($\bar{X}$ = 4.12 และ S.D. = 0.90; $\bar{X}$ = 4.12 และ S.D. = 0.93 ตามลำดับ) ส่วนสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับแรกคือความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารงบประมาณและการเงิน ($\bar{X}$ = 3.75 และ S.D. = 1.01) ความสามารถในการดำเนินการประชุม ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 1.12) และมีความสามารถมอบพลังอำนาจ และมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับงานวิชาการของมหาวิทยาลัย ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.97 และ S.D. = 0.93 ตามลำดับ)

1.2 การสำรวจความต้องการการพัฒนา (Needs Assessment) ของผู้บริหารระดับสาขาวิชา โดยใช้แบบสำรวจรายการกับผู้บริหารระดับสาขาวิชา พบว่า ผู้บริหารระดับสาขาวิชาที่มีความต้องการการพัฒนาในประเด็นต่างๆ ตามลำดับ คือ 1) ทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาของไทย 2) ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนทักษะศตวรรษที่ 21 3) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน 4) ความสามารถในการคิด และวางแผนเชิงกลยุทธ์ 5) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 6) ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) 7) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 8) การประกันคุณภาพการศึกษา

- 9) ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลงานทางวิชาการ 10) ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณ และการเงิน
11) เทคนิคการประชุม 12) ความรู้พื้นฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา 13) ความรู้พื้นฐานการบริหารองค์กร
14) ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร และ 15) ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานพัฒนานักศึกษา

1.3 การสำรวจความต้องการการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของ
ประธานสาขาวิชา พบว่า ผู้บริหารระดับสาขาวิชาควรได้รับการพัฒนาใน 9 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) ทิศทางการ
อุดมศึกษา 2) คุณภาพบัณฑิตที่ตรงตามความต้องการของตลาด 3) การจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
4) ภาษาอังกฤษในงานวิชาการ 5. การพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง 6) การใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน 7) การประกันคุณภาพการศึกษา 8) ยุทธศาสตร์การบริหาร
จัดการคุณภาพ และ 9) การบริหารจัดการคุณภาพสาขาวิชา

ดังนั้นในการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชาจึงได้นำผล
การศึกษสมรรถนะและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (Needs Assessment) ดังกล่าวมาใช้เป็น
ปัจจัยพื้นฐานในการกำหนดจุดหมายและเนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหาร
ระดับสาขาวิชามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในครั้งนี้สรุปได้ 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ทิศทางการพัฒนา
อุดมศึกษากับคุณภาพบัณฑิต 2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการคุณภาพสาขาวิชา 3) กลยุทธ์การบริหารจัดการ
คุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา 4) แนวคิด ทฤษฎียุทธศาสตร์การพัฒนาหลักสูตร
และการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา 5) การฝึกปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนการสอน การที่เน้น
เสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 6) การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการเรียนการสอนในยุค
ดิจิทัล และ 7) ภาษาอังกฤษกับงานวิชาการในระดับอุดมศึกษา

2. การพัฒนาหลักสูตรทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชามหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคามเป็นการนำ (ร่าง) หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง
วิพากษ์หลักสูตร และประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$ และ $S.D. = 0.96$) แล้วนำผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและคำแนะนำ
จากการจัดเวทีวิพากษ์หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและจัดพิมพ์เอกสารหลักสูตรฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการ
ฝึกอบรมต่อไป

3. การศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งเป็น
การทดลองใช้หลักสูตร ด้วยการจัดอบรมผู้บริหารระดับสาขาวิชา โดยใช้หลักสูตรที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 2
จากการทดลองใช้หลักสูตรกับผู้บริหารระดับสาขาวิชา จำนวน 30 คน ระยะเวลา 4 วัน (21 ชั่วโมง) ซึ่งผลการ
ประเมินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น โดยการวิเคราะห์ผลงานและการบันทึกผลการเรียนรู้
(Learning Logs) หลังการฝึกอบรมแต่ละหน่วยมุ่งสรุปประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น คือ 1) สิ่งที่ได้เรียนรู้ (เนื้อหา/
ประสบการณ์) 2) สะท้อนสู่สภาพการณ์จริง (เนื้อหาและการวิเคราะห์) 3) แนวทางการประยุกต์ใช้ และ
4) ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นทั่วไปผลการประเมินจำนวนทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้

จากการประเมินผลงานและผลการเรียนรู้ โดยใช้การประเมินแบบรูบริคส์ (Scoring Rubrics) พบว่า ผู้
เข้ารับการฝึกอบรมมีระดับคะแนนสมรรถนะเฉลี่ยในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.50$, $S.D. = 0.14$) ความคิดเห็น/ความ
พึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารงานระดับสาขาวิชา และศึกษาค้นคว้าแสวงหา
ความรู้และเทคนิควิธีพัฒนางานที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศมรรถนะและความต้องการการพัฒนา (Needs Assessment) ของผู้บริหารระดับสาขาวิชา พบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51-4.50) ซึ่งสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเป็นผู้มีความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของงาน ($\bar{X} = 4.23$ และ $S.D. = 0.86$) รองลงมาคือมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน ($\bar{X} = 4.13$ และ $S.D. = 0.95$) และอันดับที่ 3 คือ เป็นผู้มิจิตบริการ (Service Mind) และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในอาชีพ ($\bar{X} = 4.12$ และ $S.D. = 0.90$; $\bar{X} = 4.12$ และ $S.D. = 0.93$ ตามลำดับ) ส่วนสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับแรกคือความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารงบประมาณและการเงิน ($\bar{X} = 3.75$ และ $S.D. = 1.01$) ความสามารถในการดำเนินการประชุม ($\bar{X} = 3.83$, $S.D. = 1.12$) และมีความสามารถมอบพลังอำนาจ และมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับงานวิชาการของมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.97$ และ $S.D. = 0.93$ ตามลำดับ) สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับสาขาวิชา มีสมรรถนะด้านบุคคล (Personal Competency) อยู่ในระดับมาก เช่น เป็นผู้มีความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของงาน มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน มิจิตบริการ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาตนเอง ส่วนสมรรถนะหลัก (Core Competency) ของผู้บริหารสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเทคนิควิธีในการทำงาน (Technical) เกี่ยวกับการบริหารสาขาวิชา โดยเฉพาะด้านการบริหารการเงิน การใช้ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับงานวิชาการ รวมทั้งเทคนิควิธีในการสอนให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความต้องการการพัฒนาจากผู้บริหารระดับสาขาวิชาและผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า ประเด็นที่ต้องการพัฒนา เป็นประเด็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะในงานวิชาการและการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งได้แก่ ทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาของไทย ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนทักษะสู่ศตวรรษที่ 21 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ความสามารถในการคิด และวางแผนเชิงกลยุทธ์ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลงานทางวิชาการ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณ และการเงิน เทคนิคการประชุม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษในงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรสายผู้สอนซึ่งได้รับแต่งตั้งมาเป็นผู้บริหารระดับสาขาวิชา ส่วนใหญ่เรียนและสำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาชีพเฉพาะ จึงขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับงานด้านการสอน (Pedagogy) รวมทั้งมหาวิทยาลัยขาดแผนการพัฒนาศักยภาพเหล่านี้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับข้อเสนอในการพัฒนาในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในปี 2558 ที่เสนอให้มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผนบริหารงานบุคลากร (Human Resource Management : HRM) และแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Human Resource Development : HRD) ให้ชัดเจนและให้ความสำคัญทั้งสองแผน ซึ่งสองสาเหตุสำคัญดังกล่าวส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2558 จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า องค์ประกอบที่ได้คะแนนประเมินต่ำสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 การผลิตบัณฑิต อยู่ในระดับพอใช้ โดยเฉพาะเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานของหลักสูตรที่จำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจและวางระบบกลไกการกำกับติดตามผลการดำเนินงานของหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ (Mahasarakham Rajabhat University, 2016, pp.22-27) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukanya Sangjun (2016, p.7) เรื่อง สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา

อาชีวศึกษาจังหวัดตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของครู พบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การบริการที่ดีการมุ่งผลสัมฤทธิ์และ 3) การพัฒนาตนเอง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลักและมีการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานและมีการปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละภารกิจอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pisit Saengsupin (2010, pp.88-92) เรื่อง สมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Payow Sudruk (2010, pp.80-85) เรื่อง สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก รวมทั้ง Office of the Basic Education Commission (2011, pp.3-7) ยังได้กำหนดสมรรถนะสำหรับข้าราชการพลเรือนเพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไว้ครอบคลุมครบถ้วน ส่วนสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์มีค่าเฉลี่ย รองลงมานั้น อาจเป็นเพราะสมรรถนะดังกล่าว จะเน้นถึงความมุ่งมั่นในการที่จะปฏิบัติราชการให้ ดีหรือให้เกินมาตรฐานที่มีอยู่ซึ่งอาจจะสะท้อนผล เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนจึงมีความสำคัญในลำดับรองลงมา แต่อย่างไรก็ตามสมรรถนะหลักอื่นล้วน มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูเป็นอย่างมากทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นสมรรถนะการพัฒนาตนเอง (Self Development Expertise) สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teachers' Code of Ethics and Integrity) และสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork Competency)

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาสมรรถนะและความต้องการจะพัฒนาในการดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในครั้งนี้ สรุปได้ 7 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษากับคุณภาพบัณฑิต 2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการคุณภาพสาขาวิชา 3) กลยุทธ์การบริหารจัดการคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับ อุดมศึกษา 4) แนวคิด ทฤษฎียุทธศาสตร์การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา 5) การฝึกปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนการสอน การเน้นเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 6) การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล และ 7) ภาษาอังกฤษกับงานวิชาการในระดับอุดมศึกษาและจากการการศึกษาเอกสารวิชาการทำให้ได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) หลักการของหลักสูตร (2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (3) โครงสร้างเนื้อหาและเวลา (4) รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม (5) การวัดและประเมินผล และ (6) แผนการฝึกอบรมและพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$ และ $S.D. = 0.96$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรได้นำหลักการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนา สอดคล้องกับ Chongrutham, P. (2016, p.96) ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 7 ส่วน คือ (1) สภาพปัญหาและความจำเป็น (2) หลักการและเหตุผล (3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (4)

สมรรถนะ และตัวชี้วัด (5) เนื้อหาหลักสูตร (6) กิจกรรมการฝึกอบรม และ (7) การวัดและประเมินผล เป็นกรอบหลักในการพัฒนา เพื่อให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการในการพัฒนา รวมทั้งผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร และหลักสูตรฝึกอบรมของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962, pp.422-425) ทาบได้ให้แนวคิดในการจัดหลักสูตร โดยวิธีอุปนัย (Inductive Approach) หลักสูตรควรจะออกแบบและกำหนดจากครูผู้สอนมากกว่าที่จะกำหนดจากผู้บริหารลงมา นอกจากนี้ทาบมีความคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นงาน ที่ต้องการการจัดลำดับความคิดให้เป็นระเบียบในการตัดสินใจ จะต้องพิจารณาทั้งลำดับในการวางแผนและวิธีการที่ทำงานให้สำเร็จลุล่วงลงไป ทาบได้กำหนดกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา ขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่นำไปใช้ในการเรียนการสอน ขั้นที่ 4 การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมา ขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับก่อนหลัง ขั้นที่ 7 การประเมินผล มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ผสมกับยึดแนวทางการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม การปฏิบัติจริง และการเรียนรู้การแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ (Problem Based Learning and Critical Thinking)

3. ผลการประเมินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น โดยการวิเคราะห์จากชิ้นงานการบันทึกผลการเรียนรู้ (Learning Logs) หลังการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้มุ่งสรุปประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น คือ 1) สิ่งที่ได้เรียนรู้ (เนื้อหา/ประสบการณ์) 2) สะท้อนสู่สภาพการณ์จริง (เนื้อหา และการวิเคราะห์) 3) แนวทางการประยุกต์ใช้ และ 4) ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นทั่วไป ผลการประเมินจากผลงานและบันทึกผลการเรียนรู้ โดยใช้การประเมินแบบรูบริคส์ (Scoring Rubrics) เป็นรายหน่วยการเรียนรู้ และภาพรวมทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้และเป็นรายบุคคล ผลการประเมินโดยรวม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีระดับคะแนนสมรรถนะเฉลี่ย 3.50 ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.14) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจและร่วมมือในการฝึกอบรมดีมาก ทุกคนเข้ารับการฝึกอบรมเกินร้อยละ 80 ของเวลาที่กำหนดในหลักสูตรและมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารงานระดับสาขาวิชา และเกิดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีพัฒนางานที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบรรยากาศและกระบวนการฝึกอบรมที่มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเปิดเผย สะท้อนปัญหา ร่วมอภิปราย ทำงานเป็นกลุ่ม มุ่งเน้นผลงานและการปฏิบัติจริง ซึ่งการวางกิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้รับข้อเสนอแนะในการวิพากษ์หลักสูตรและได้นำไปปรับปรุงจึงทำให้หลักสูตรได้รับความสนใจจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม รวมทั้งวิทยากรที่ให้การอบรมเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีผลงาน ประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ ประกอบกับเป็นนโยบายสำคัญและเป็นทิศทางสำคัญของมหาวิทยาลัย ที่มุ่งพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะในสายวิชาการและการบริหารจัดการหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonkrob, W. (2009, p.225) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะต่างๆ ของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง หลังจากทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้ง Rosenetal & Blackburn (2006, p.229) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทีมงานที่แท้จริง มีข้อค้นพบจากการวิจัยว่าการฝึกอบรมจะช่วยให้สมาชิกของทีมมีสมรรถนะสามารถสร้างผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นให้แก่องค์กรได้ซึ่งสอดคล้องกับ Ozcelik & Ferman (2006, pp.22-29) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะที่เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการพัฒนา

ทรัพยากรบุคคล และ พบว่า การพัฒนาสมรรถนะสามารถสร้างเสริมงานและมีการพัฒนาจนสามารถบรรลุได้ทั้งความต้องการขององค์กรและบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ที่จะนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ ควรมีการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรแล้วนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และระยะเวลาในการฝึกอบรมควรยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. ควรจัดหาวิทยากรที่มีความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารระดับสาขาวิชา รวมทั้งจัดเอกสารให้เพียงพอแก่จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3. มหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาผู้บริหารระดับสาขาวิชาอย่างต่อเนื่องและใช้หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรหนึ่งในแผนการพัฒนาศักยภาพ

4. มหาวิทยาลัยควรกำหนดมาตรฐานตำแหน่งระดับสาขาวิชาให้ชัดเจน และกำหนดการพัฒนาสมรรถนะจากการฝึกอบรมหลักสูตรนี้เป็นสมรรถนะในมาตรฐานตำแหน่ง ไว้เป็นมาตรฐานกลางของมหาวิทยาลัย

5. อาจใช้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรนี้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรในการเพิ่มสมรรถนะ สำหรับตำแหน่งงานอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานสมรรถนะสำหรับตำแหน่งบริหาร และตำแหน่งสาขาวิชาอื่นอย่างเป็นระบบ และวิจัยประเมินผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสมรรถนะที่สร้างขึ้น

2. ควรพัฒนางานวิจัย เพื่อพัฒนาสมรรถนะ หรือสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญสำหรับการทำงานในองค์กรทางวิชาการ

3. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารทุกระดับให้ครบรอบด้านในการพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

References

- Boonkob, W. (2009). **The Development of Ramkhamhaeng University Staff's Required Competencies**. Ramkhamhaeng University Thesis.
- Chongrutham, P. (2016). The Development of Training Course on the Enhancement of Academic Staff's Instructional Management Competencies in E-Sarn Rajamangala University of Technology. *Sakthong Journal of Humanities and Social Sciences*, 22(2).
- Maharakham Rajabhat University. (2016). **Report on Internal Educational Quality Assessment in 2015**. Maharakham : Maharakham Rajabhat University.
- McClelland, David C. (1973) . **Testing for Competence rather than Intelligence**. [Online]. Available : www.ei.haygroup.com. [2005, December 11].

- Mintzberg, H. (1973). **Structure In Fives : Designing Effective Organizations**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Namwat, P., et al. (2002). **Concept on Organizational Management Designed for Assembled Material for Organization and Management**. Nonthaburi : Sukhuthaithammathirat Open University.
- Office for Educational Reform. (2002). **The Development of Indicators Used for Assessing Regional Educational Administration Quality**. Bangkok : Tharn Arksorn.
- Office of the Basic Education Commission. (2011). **Guidelines for Learning Management to the ASEAN Community**. Bangkok : The Agricultural Cooperative Assembly of Thailand Limited.
- Office of the Civil Service Commission (OCSC), (2005). **Deployment of Human Resource Management Competencies : Document for Seminars on the Performance of Civil Servants**. [Online]. Available : <http://www.competency.mju.ac.th/doc/11562.pdf>. [2017, December 11].
- Office of the National Economics and Social Development Board. (2018). **Summary of the National Economic and Social Development Plan Twelfth Edition, 2018-2022**. Bangkok : Office of the National Economics and Social Development Board, The Prime Minister.
- Ozcelik, G. & Ferman, M. (2005). Competency approach to human resources Management : Outcome and contribution in a Turkish cultural context. **Human resources Development Review**, 5(1), 72-91.
- Panyarot, S. (2012). **How to Be an Effective Administrator**. Bangkok : S.Asia Press (1989).
- Rakpamong, W. (2012). **Career Development & Succession Planning**. Organized by Omega World Class Research Institute Held on March 2012, at The Sense Regis Hotel. Bangkok : Omega World Class Research Institute.
- Razik, et al. (2001). **Fundamental concepts educational Leadership**. (2 nd ed.). New Jersey : Mernill Prentice Hall international.
- Rosenetal, B., Furst, S.A. & Blackburn, R.S. (2006). Training for virtual teams : An investigation of current practices and future need. **Human resources Management**, 45, 229-247.
- Srisa-ard, B. (2002). **Introduction to Research**. Bangkok : Sureeriyasarn.
- Taba, H. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace & World.
- Tiyao, S. (2001). **The Principles of Administration**. (2 nd ed.). Bangkok : Thammasart University Press.
- Wongwanich, S. & Wiratchai, N. (2005). **The Follow-up and Assessment of National Essential Welfares Based on the Government's Policies and National Educational Act**. Bangkok : Chulalongkorn University.

การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

The Development of Science Activity Packages Using Local Resources of the
Demonstration School Students Chiang Rai Rajabhat University

สมชาย ไจบาน*

Somchai Jaiban

แสงระวี ณ ลำพูน*

Saengrawee Nalumphun

ธิดารัตน์ สุขประภากรณ์*

Thidarat Sukprapaporn

Received : November 2, 2018

Revised : December 3, 2018

Accepted : February 6, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน พบว่า ชุดกิจกรรมที่เหมาะสมกับโรงเรียนสาธิต ควรเป็นชุดกิจกรรมที่มี รูปแบบการสอนแบบ STEM โดยนำทรัพยากรท้องถิ่นของตำบลบ้านดู่ 19 หมู่บ้าน ผลการพัฒนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบไปด้วย 4 ชุดกิจกรรม (1) ตะไคร้ไผ่ (2) ไม้ตบแมลงวัน (3) กระถางปลูกผักจากเปลือกสับปะรด (4) กล้องสายรุ้งจากกระบอกไม้ไผ่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบไปด้วย 4 ชุดกิจกรรม (1) สบู่สับปะรด (2) เทียนหอมจากใบเตย (3) อาหารปลาอัดเม็ดจากเปลือกสับปะรด (4) เครื่องกรองน้ำใสจากไผ่ขงธรรมชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบไปด้วย 4 ชุดกิจกรรม (1) ไอศกรีมสับปะรด (2) ท่อนึ่งหยวกกล้วย (3) นักโภชนาการตัวน้อย (4) เทียนหอมผลไม้ 2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ด้านคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80.17/92

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม / ทรัพยากรท้องถิ่น

*อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Lecturer in Science Program, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

ABSTRACT

This research aims to To develop a series of science activities using local resources of the students of Demonstration School, Chiang Rai Rajabhat University. And to find out the effectiveness of the activity series. The population used in this study included teachers, administrators, community leaders, philosophers, and villagers. It should be a series of activities. STEM teaching methods by local resources of Ban Du 19 villages. The development of grade 4 consisted of 4 sets of activities: (1) lemongrass, (2) fly slabs, (3) potted plants from pineapple bark. (4) Bamboo rainbow camera (1) pineapple soap (2) scented candle from pandan (3) fish paste pellets from pineapple peels (4) clear water filter from bamboo shoots natural (1) Pineapple ice cream (2) Banana steak pack (3) Minor nutritionist (4) Fruit candle

2. Effectiveness study of activity set The quality of education by the experts. The overall level is very high. The average score was 4.00 and the standard deviation 0.59 was higher than the criterion of 80.17 / 92.

Keywords : A Series of Science Activities / Local Resources

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติ และวิธีมองโลกเป็นเรื่องของการสนใจใคร่รู้จากธรรมชาติและสิ่งรอบๆ ตัว ในความเป็นจริงเด็กแต่ละคนเป็นนักวิทยาศาสตร์โดยธรรมชาติ เช่น เด็กทารกจะนอนลืมตาเพื่อคอยสังเกต คาดเดา และทดสอบการคาดเดาของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับโลก รอบตัวด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ควรเป็นไปอย่างผสมผสานกับวิถีชีวิตการเรียนรู้ของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองในหัวข้อที่เด็กสนใจ ด้วยเชื่อว่าจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้ชีวิตในสังคมต่อไป ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์และช่วยให้มนุษย์คิดแก้ปัญหาอย่างมีระเบียบแบบแผนมากยิ่งขึ้น ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์อย่างสม่ำเสมอจะช่วยปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่รู้จักใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุ มีผล และรู้จักแสวงหาความรู้อยู่เสมอ การสอนวิทยาศาสตร์ในเด็กเล็กๆ ไม่ควรเน้นเฉพาะเนื้อหาทางวิชาการแต่ เพียงอย่างเดียว แต่ควรเป็นการเรียนรู้อย่างผสมผสานกับประสบการณ์ของเด็ก กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และระบุมความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวในโลกของความจริง มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปองค์ความรู้โดยผ่านการใช้ภาษาในเด็กเล็กๆ การส่งเสริมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อาจ เริ่มต้นจากสิ่งใกล้ตัว เช่น การให้เด็กได้สังเกตธรรมชาติรอบตัว เช่น ต้นไม้ แมลง กระจก ไข่เค็ม เป็นต้น จาก การที่เปิดโอกาสให้เด็กหัดสังเกตธรรมชาติรอบตัวนำสู่การสร้างหน่วยการเรียนรู้ ตามความสนใจของเด็ก (Office of the Education Council , 2007, p. 19-26)

ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ที่ประกอบไปด้วยสื่อวัสดุอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์หลายชนิดที่ผู้สอนสร้างขึ้น เป็นนวัตกรรมการศึกษาช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ทำให้ การเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จิตวิทยาศาสตร์ และสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ได้มากขึ้น ทั้งนี้ชุดการเรียนการสอน เป็นชุด สำหรับนักเรียนที่จัดให้นักเรียนใช้ โดยครูมีหน้าที่จัดอุปกรณ์และชุดการเรียนการสอนให้ แล้วคอยรับภาระงาน

ผลเป็นระยะๆ ให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา ชุดการเรียนการสอนแบบนี้ ฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถศึกษาสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (Ministry of University Affairs, 2525)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะการพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรพื้นถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากกิจกรรมที่ใช้ทรัพยากรจากสิ่งใกล้ตัว ทำให้ช่วยปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่รู้จักใฝ่รู้และใฝ่เรียน เกิดความสนใจในวิชาที่เรียนทำให้เข้าใจเนื้อหาจากการลงมือปฏิบัติกลายเป็นความรู้ที่ติดตัวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 นักวิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม และจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตฯ รวมทั้งศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรท้องถิ่นของตำบลบ้านดู่ 19 หมู่บ้าน จากผู้นำชุมชน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานผู้สูงอายุ ประธานแม่บ้าน จำนวน 19 หมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านละ 2 ท่าน รวมจำนวน 38 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling Technique) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และบรรยายข้อมูลเป็นเชิงพรรณนา จำแนกประเภทข้อมูล ทำการ พัฒนาชุดกิจกรรมโดยนักวิจัยจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตฯ เพื่อจัดทำโครงสร้างชุดกิจกรรมและดำเนินการสร้างชุดกิจกรรม

ระยะที่ 2 หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยใช้แบบประเมินมาตรฐาน 4 ด้าน พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน ได้แก่ 1. มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) 2. มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) 3. มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standards) 4. มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านทางด้านการศึกษา จากนั้นนำมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 10 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโดยใช้เกณฑ์ 80/80 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรม และนำข้อมูลที่ได้พร้อมทั้งข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรม ทดลองและประเมินผลหลังการปรับปรุง จนผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม และผลจากการศึกษาการจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับครูผู้สอนสาระวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การงานและ

เทคโนโลยี พบว่า ชุดกิจกรรมที่เหมาะสมกับโรงเรียนสาธิต ควรเป็นชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ที่จัดให้นักเรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่ในการจัดเตรียมอุปกรณ์และมอบชุดกิจกรรมให้แล้วรายงานผลเป็นระยะๆ ให้ คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาและประเมินผลชุดกิจกรรมเป็นการฝึกการเรียนรู้หรือสิ่งที่ศึกษาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง มี องค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) ชื่อชุดกิจกรรม 2) คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรม 3) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 4) สารสำคัญ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) แบบทดสอบก่อนเรียน 7) ใบความรู้ 8) ใบกิจกรรม 9) แบบทดสอบ หลังเรียน 10) ภาคผนวก (เฉลยแบบทดสอบ) 11) เอกสารอ้างอิง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลักษณะการ สร้างชุดกิจกรรมที่มี รูปแบบการสอนแบบ STEM ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ 1) ระบุปัญหาในชีวิตจริง/ นวัตกรรมที่ต้องการพัฒนา 2) รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 3) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Science+Math & technology) 4) วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Engineering) 5) ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุง (Engineering) 6) นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา หรือผลการพัฒนานวัตกรรม สำหรับ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรท้องถิ่นของตำบลบ้านดู่ 19 หมู่บ้าน พบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่สำคัญของ ตำบลบ้านดู่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ ทรัพยากรท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ป่าชุมชน น้ำตกโป่งพระบาท หนองน้ำ ทรัพยากรท้องถิ่นที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) ทรัพยากรท้องถิ่นประเภทบุคคล บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม มีผลงานได้รับการยกย่อง เป็นที่ยอมรับ ของสังคมซึ่งถือเป็นตัวอย่างต้นแบบกับบุคคลรุ่นหลังสืบไปในหลายสาขาอาชีพ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ด้านการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้(โรงกลึงไม้) จักสาน พรมเช็ดเท้าหมอนนั่ง หมอนอิง ทำขนมหวาน และมีพืชมอ ประจำหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกันเพื่อก่อตั้งกลุ่มต่างๆ ดังนี้ กลุ่มเครื่องจักสานเครื่องมือหาปลา(ไม้ไผ่) กลุ่มปุ๋ย หมัก กลุ่มผลไม้อบแห้ง(สับปะรด) กลุ่มเพาะเห็ดฟาง น้ำพริกแกง กลุ่มทำตุ๋นล้านนา กลุ่มดนตรีล้านนา กลุ่มฟ้อน เล็บสาวไหม กลุ่มการทำไม้กวาดก้านมะพร้าว กลุ่มการทำไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มแปรรูปอาหารพื้นบ้าน กลุ่มตัด เย็บบายศรีจากใบตอง ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรพื้นบ้าน กลุ่มดนตรีพื้นบ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ(เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา) กลุ่ม จักสาน กลุ่มทำขนมพื้นบ้าน กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้ และกลุ่มเย็บหมอนพรมเช็ดเท้า กลุ่มข้าวเกรียบว่าว ข้าวแคบ ข้าวแต่น ชมรมผู้สูงอายุทำโครงการข้าวกล้องหอมมะลิ การแกะสลัก กลุ่มแปรรูปสับปะรด 2) ทรัพยากรท้องถิ่น ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ หมายถึง วัตถุและอาคารสถานที่ ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งความรู้ด้วยตัวของมัน เอง สามารถสื่อความหมายโดยลำพังได้แก่ อาคาร บ้านเรือน โรงเรียน วัด ศาลเจ้า โบสถ์ อาคารอนุสรณ์ ประสงค์ ศูนย์โอท็อป โรงอบสมุนไพร ป้อมยามขรป อาคารอนุสรณ์ ประสงค์ สถานที่ฌาปนกิจ ศูนย์ออกทรัพย์ประจำ หมู่บ้าน โรงเพาะเห็ดนางฟ้า ศูนย์เรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา ลานสุขภาพ ตลาดสดบ้านปางลาว ร้านค้าชุมชน วัดปางลาว สุสาน สนามบิน สนามฟุตบอล

จากข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ในตำบลบ้านดู่ ได้นำมาพิจารณาร่วมกันระหว่างครูสาธิตฯ และนักวิจัย เพื่อเลือกทรัพยากรในหมู่บ้านต่างๆ ที่จะนำมาบูรณาการเป็นกิจกรรมเพิ่มเติม จากนั้นครูผู้สอนก็จะกำหนดเป็น หัวข้อ (Theme) แล้วครูกลับมาดูที่สาระของตนเองในหลักสูตรว่าสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ไหน ผลการพัฒนาทำให้ได้ Theme ในการสร้างชุดกิจกรรมในระดับชั้นต่างๆ ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบไปด้วย 4 ชุดกิจกรรม 1) ตะไคร้ไล่ยุง 2) ไม้ตบแมลงวัน 3) กระถาง ปลูกผักจากเปลือกสับปะรด 4) กล้องสายรุ้งจากกระบอกไม้ไผ่

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบไปด้วย 4 ชุดกิจกรรม 1) สบู่สับปะรด 2) เทียนหอมจากใบเตย 3) อาหารปลาอัดเม็ดจากเปลือกสับปะรด 4) เครื่องกรองน้ำใสจากไผ่ขางธรรมชาติ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบไปด้วย 4 ชุดกิจกรรม 1) ไอศกรีมสับปะรด 2) ห่อนึ่งหยวกกล้วย

3) นกโกขนการตัวน้อย 4) เทียนหอมผลไม้

ผลการพิจารณาคุณภาพของชุดกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านมาตรฐานความถูกต้อง แม่นยำ (Accuracy) มีค่าเฉลี่ย 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 รองลงมา ได้แก่ ด้านมาตรฐานความเหมาะสม (Propriety) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านมาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 ผลการพิจารณาคุณภาพของชุดกิจกรรม ด้านมาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีขอบเขตค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00 ถึง 3.60 รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงกิจกรรมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รองลงมา ได้แก่ ชุดกิจกรรมครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ จุดประสงค์และเวลาเรียน และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรม ด้านมาตรฐานความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีขอบเขตค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.80 ถึง 4.20 รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสาธิต รองลงมา ได้แก่ หน่วยการจัดการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน หน่วยการจัดการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมมีความคุ้มค่า และมีความเป็นไปได้ในการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงาน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องในระดับนโยบายและปฏิบัติ ชุดกิจกรรมมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับความร่วมมือจากชุมชน ผู้บริหาร ผู้ปกครองครูและนักเรียน

ผลการพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรม ด้านมาตรฐานความเหมาะสมเชิงจริยธรรม (Propriety) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีขอบเขตค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40 ถึง 3.80 รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เนื้อหาสาระของชุดกิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นเรียน รองลงมา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนตามชุดกิจกรรมไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพลักษณะของโรงเรียนส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมมีการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสมและหลากหลาย การดำเนินการตามชุดกิจกรรมไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างครูและผู้บริหาร

ผลการพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรม ด้านมาตรฐานความถูกต้อง แม่นยำ (Accuracy) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีขอบเขตค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40 ถึง 4.00 รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบของชุดกิจกรรมน่าเชื่อถือ สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ชัดเจน รองลงมาได้แก่ชุดกิจกรรมสร้างขึ้นโดยอ้างอิงแนวคิดที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมสอดคล้องและตอบสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชุดกิจกรรมใช้เทคนิควิธีที่สามารถให้ผลการพัฒนาความรู้ที่ถูกต้อง ชุดกิจกรรมใช้เทคนิควิธีที่สามารถให้ผลการพัฒนาความรู้ที่ถูกต้อง

ได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80.17/92

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม นั้นควรเป็นชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ที่จัดให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ครุมีหน้าที่ในการจัดเตรียมอุปกรณ์และมอบชุดกิจกรรมให้แล้วรายงานผลเป็นระยะๆ ให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาและประเมินผลชุดกิจกรรมเป็นการฝึกการเรียนรู้หรือสิ่งที่ศึกษาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง รูปแบบการสอนควรเป็นแบบ STEM ข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรท้องถิ่นของตำบลบ้านดู่ในการพัฒนาชุดกิจกรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ป่าชุมชน น้ำตกโป่งพระบาท หนองน้ำ 2) ทรัพยากรท้องถิ่นประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ หมายถึง วัตถุและอาคารสถานที่ ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งความรู้ด้วยตัวของมันเอง สามารถสื่อความหมายโดยลำพัง เช่น ศูนย์โอท็อป โรงอบสมุนไพร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการความรู้เข้ากับชุมชน จะทำให้ เด็กมีความรู้สึกรักถิ่นฐานเพราะได้เป็นส่วนหนึ่งในสังคม เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กันได้และเป็นสังคมเดียวกัน เด็กจะเกิดการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งมาจากสภาพแวดล้อม ทั้งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (Cultural Tradition) ตลอดจนแบบแผนของการดำเนินชีวิตในชุมชน (pattern of community) จึงทำให้เกิดทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นรวมทั้งทักษะอื่นที่จำเป็นต้องติดตัวไปในภายภาคหน้า จะเป็นผู้มีความรอบรู้และทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคม การที่เด็กมีประสบการณ์เรียนรู้จากสภาพชีวิตในท้องถิ่น ชุมชน ธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับบุคคล สถานที่ และบริบทสังคม จะเป็นผู้มีโลกทัศน์กว้าง เข้าใจความหมายของชีวิตและสรรพสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management = CBLM) เป็นแนวคิดหนึ่ง คือ เป็นการศึกษาที่เอา “ชีวิตเป็นตัวตั้ง” แทนการเอา “วิชาเป็นตัวตั้ง” โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม รูปแบบการศึกษา เป็นการศึกษาแบบเปิด ที่บูรณาการทั้งการศึกษา ในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ทุกคนมีสิทธิ เพื่อที่จะให้ความเห็น หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาฐานชุมชน เป็นการเพิ่มพูนความสำคัญของชุมชนท้องถิ่น เช่น การทำของเล่นจากวัสดุท้องถิ่น การทำขนมพื้นบ้าน การน่านักเรียนไปเรียนที่แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น จึงจะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย เน้นให้นักเรียนที่ทำงานร่วมกันกับองค์กรท้องถิ่น (Schamber, J.F. & Mahoney, S.L., 2008) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaweewan Chat Suriyawong (2557) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สามารถส่งเสริมด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยที่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความเป็นท้องถิ่นไว้หลายประเด็น ดังเช่นได้มีการกล่าวถึงเรื่องท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 66 ว่า “บุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (6) ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปกป้องจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการศึกษาการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย กรอบแนวทางการดำเนินงาน ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STEM มีการ

ทำงานโดยกระบวนการกลุ่ม ด้านเนื้อหาต้องเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในชุมชน โดยใช้ความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ทางประเพณีและวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางอาชีพ โครงการพระราชดำริ และปราชญ์ท้องถิ่น มาใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน มีการวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย โดยใช้เครื่องมือวัดผลหลายรูปแบบ เช่น สังเกตพฤติกรรมขณะทดลอง การออกแบบการทดลอง การตรวจใบกิจกรรมและ ทำแบบทดสอบ จากข้อคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ให้ข้อคิดเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STEM จะทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎี Constructionism ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) เช่นเดียวกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) แนวความคิดของทฤษฎีนี้คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเอง ไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในตนเองนี้ จะมีความหมายต่อผู้เรียน จะอยู่คงทน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ดี และยังเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปได้ อย่างไม่มีที่สิ้นสุดจะทำให้เด็กได้รับสิ่งต่างๆ และเมื่อบูรณาการความรู้ให้เข้ากับท้องถิ่นแล้วชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. คู่มือครู ประกอบไปด้วย คำชี้แจงสำหรับครู แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
2. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน เนื้อหาที่จะเรียน
3. สื่อการเรียนและอุปกรณ์การเรียน และมีมาตรฐาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานการใช้

ประโยชน์ (Utility Standards) 2) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Panuwat Prem Pree (2556) ที่พบว่า ชุดการเรียนรู้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ฝึกทักษะทางวิทยาศาสตร์ในด้านต่างๆ และนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมมีคุณภาพในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้ได้มากขึ้นดังนั้นครูผู้สอนควรนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมและการวิจัยในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. คุรศึกษผลการเรียนรู้จากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นตั้งแต่อนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ 3

2. ควรศึกษาผลการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ วิชาคณิตศาสตร์ การงานและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในชั้นสูงขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- Ministry of University Affairs. (2525). **Development of secondary science curriculum**. Bangkok: Subcommittee develop teaching and producing teaching materials (Volume 2).
- Chaweewan Chat Suriyawong. (2557, January - June). **Community-based learning management paradigm enhance critical thinking ability and creative problem solving for students primary school**. Journal of Fine Arts Education Research Silpakorn University, 10 (1-6), 183-197.
- Panuwat Prempre. (2556). **Development of a series of learning activities on freshwater ecology for students**. Grade 4 school year. Saraburi. Education: Master's degree thesis Srinakharinwirot University.
- Office of the Education Council. (2007). **Learning management model for developing children's ability read, think, analyze, write, and create self-learning by focusing on learners**. Bangkok: Office of the Education Council
- Schamber, J.F. & Mahoney, S.L. (2008). The development of political awareness and social justice citizenship through community-based learning in a first-year general education seminar. **The journal of General Education**, 57(2), 75-99.

การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
The Synthesis of the Ethical Leadership Components of Administrators
of Schools under the Department of Local Administration

สุวัฒน์ วรานูสาสน์*

Suwat Waranusast

ถาวร สารวิทย์*

Thaworn Sarawit

นิชวัน วรานูสาสน์**

Nisawan Waranusast

Received : September 4, 2018

Revised : December 3, 2018

Accepted : February 6, 2019

บทคัดย่อ

การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนเทศบาลเมือง เทศบาลนคร และเทศบาลตำบล วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 สร้างและพัฒนารูปแบบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล และผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเทศบาลระดับจังหวัด ผลการศึกษารูปแบบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม องค์ประกอบที่ 2 ความซื่อสัตย์สุจริต องค์ประกอบที่ 3 ความมีวินัยและความเสมอภาค องค์ประกอบที่ 4 ความเสียสละและการบริการ องค์ประกอบที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ของงาน และองค์ประกอบที่ 6 การสื่อสารและการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ : การสังเคราะห์องค์ประกอบ / ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม /
โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

*อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Lecturer in Education Administration Program Kamphaeng Phet Rajabhat University

**นักศึกษาลัทธิปรัชญาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Philosophy Program Educational Administration Program Kamphaeng Phet Rajabhat University

ABSTRACT

The purposes of this research were to synthesis of the ethical leadership components of administrators of municipality schools and municipality district schools under the Department of Local Administration. This research consisted of 2 phases. Firstly, ethical leadership components of administrators of schools under the Department of Local Administration were established by research documentations, depth interviews of the administrators of the subdistrict, district and provincial local organisations. Secondly, the components were validated. The research findings showed that there were six components of ethical leadership components of administrators of schools under the Department of Local Administration: the critical thinking processes and the ethical decision, the honesty, the discipline and the equality, the sacrifice and the public mind, the communication and the participation.

Keyword : Indicator Development / The Ethical Leadership /
Schools under the Department of Local Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่างๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งกล่าวในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางปกครอง จะเห็นได้ว่ารัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐนั้นมีภาระหน้าที่อย่างมากมาในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต (Well Being) อีกทั้งความมั่นคงแห่งชาติในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (National Security) (Sukeaid, 2018) เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ จึงต้องจัดดำเนินการโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของชุมชนนั้นๆ จึงเป็นผลให้การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น

“จริยธรรม” คือ ความประพฤติหรือการปฏิบัติที่ดีตามหลักสากลที่คนทั่วไปสามารถมองเห็นได้ และยอมรับได้เป็นการแสดงออกของคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของบุคคลซึ่งเป็นไปตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ (Waranusast, 2018, p.9) จริยธรรมเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องมีอยู่ในจิตใจ ในสามัญสำนึก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นข้าของแผ่นดินอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญของประเทศไทยจึงต้องมีจริยธรรมอยู่ในจิตสำนึก เพราะในรัฐธรรมนูญมาตรา 279 และในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 793 ข้าราชการ ข้าของแผ่นดิน: ชื่อสัตย์ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา 279 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “มาตรฐานทางจริยธรรม” ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม ที่กำหนดขึ้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 279 วรรคสี่ บัญญัติว่า “การพิจารณา สรรหา กลั่นกรองหรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่อำนาจที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจรัฐรวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือนและการลงโทษบุคคลนั้น จะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรม และคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2554 มาตรา 72 บัญญัติว่า “ให้ส่วนราชการมีหน้าที่ดำเนินการให้มีการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อให้ข้าราชการพลเรือนสามัญมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม”

(Waranusast, 2018, p.1) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถและความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient: IQ) ผู้บริหารมืออาชีพต้องมีความฉลาดทางศีลธรรมหรือจริยธรรม (Moral Quotient: MQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) จึงจะสามารถยืนหยัดในโลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดี (Chaichompu, 2014, p.1)

การกระจายอำนาจของรัฐบาลลงสู่ท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บริการต่างๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติเกิดการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งลักษณะการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้างและการเงินการคลังซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการละเลยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสภาพหรือปัญหาการทุจริตที่เกิดจากตัวบุคคล เกิดจากช่องว่างของกฎ ระเบียบและกฎหมาย เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคุณธรรมจริยธรรม เกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เกิดจากการตรวจสอบขาดความหลากหลายในการตรวจสอบจากภาคส่วนต่างๆ และเกิดจากอำนาจ บารมี และอิทธิพลท้องถิ่น (NACC, 2014. p.8)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้นำสถานศึกษาซึ่งเป็นข้าราชการไทยภายใต้รัฐธรรมนูญนอกจากจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมีความรู้ความสามารถในการบริหารแล้ว คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งที่จะขาดไม่ได้ คือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ดังนั้นผู้บริหารในสถานศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมแก่สังคมเพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนภายในให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนำไปสู่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ทราบว่าการประกอบที่สำคัญและจำเป็นต่อผู้บริหารในสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นคืออะไรบ้างเพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง ส่งเสริม และสนับสนุนผู้บริหารในสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านจริยธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการสังเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ค่านิยมหลัก (Core Value) ของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2) พระบรมราโชวาทแก่ข้าราชการพลเรือนในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 3) ข้อบังคับ ก.พ.ว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการพลเรือน 4) ปรัชญาในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 5) วิสัยทัศน์ของแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ 6) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 7) ค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือจรรยาข้าราชการตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 8) หลักทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นธรรมของผู้ปกครอง และ 9) ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ Grace, Mowbray,

Northouse, Wong, นางลักษณ์ วิรัชชัย และพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด อำเภอและตำบล จำนวน 5 คน ผลการสังเคราะห์และสัมภาษณ์ได้องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ และในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิและได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด อำเภอและตำบล จำนวน 15 คน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทำการสอนในโรงเรียนเทศบาลระดับจังหวัดและระดับอำเภอ จำนวน 50 คน ทำการวิเคราะห์ด้วยคำร้อยละ มัธยฐานและพิสัยควอไทล์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ รวม 27 ข้อ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.79-1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่นับด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.912

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบจำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม มี 5 องค์ประกอบย่อย 2) ความซื่อสัตย์สุจริตมี 3 องค์ประกอบย่อย 3) ความมีวินัยและความเสมอภาคมี 4 องค์ประกอบย่อย 4) ความเสียสละและการบริการมี 3 องค์ประกอบย่อย 5) ผลสัมฤทธิ์ของงานมี 4 องค์ประกอบย่อย และ 6) การสื่อสารและการมีส่วนร่วมมี 2 องค์ประกอบย่อย

2. ความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้จากการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา พบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างมีค่าอยู่ระหว่าง 0.79-1.00 ค่ามัธยฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 4.46-4.97 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.59-1.09

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายดังนี้

การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าประกอบด้วย 6 องค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความมีวินัยและความเสมอภาค 4) ความเสียสละและการบริการ 5) ผลสัมฤทธิ์ของงาน และ 6) การสื่อสารและการมีส่วนร่วม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบเป็นคุณลักษณะที่ต้องการของสังคมไทยในยุคที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำทางการศึกษาจะต้องใช้ความรู้ความสามารถควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในองค์ประกอบนี้จะประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่สำคัญคือ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความยืดหยุ่นทางปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ที่กว้างขวาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้เพราะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการทางปัญญาที่รู้จักใช้ปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งกับบุคคล เวลา

สถานที่และอื่นๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่เรียกว่าความยืดหยุ่นทางปัญญา และต้องนำปัญหาดังกล่าวมาประมวลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น เพราะเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่น สามารถรู้ถึงความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้ (Chayaboot, 1996, p.26) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ MAS (Management Advisory Service) โดยโมเบรย์ (Mowbray, 2009) ที่สรุปว่าผู้นำจะต้องมีความยืดหยุ่นทางปัญญา (Intellectually flexible) เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ และต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotionally intelligent) และสอดคล้องกับแนวคิดในองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของเคลเลอร์ (Keller, 2006) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญคือในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมนั้นผู้นำจะต้องยอมรับความคลุมเครือและความไม่แน่นอนว่าเป็นส่วนหนึ่งของการยอมรับผลทางด้านลบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้นำ ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงตรรกะในการตัดสินใจ และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการตัดสินใจที่เป็นเช่นนี้เพราะในการบริหารจัดการองค์กรของผู้บริหาร ผู้นำองค์กรจะต้องไม่ลู่แก่อำนาจในการบริหารต้องใช้เหตุผลที่ถูกต้องเป็นไปตามธรรมของผู้ปกครอง (ทศพิธราชธรรม) ไม่กลัวการขาดอำนาจตามความโกรธ จนเป็นเหตุให้การวินิจฉัยความและกระทำต่างๆ ผิดพลาด เสียธรรม ผู้นำต้องวินิจฉัยความและกระทำด้วยจิตอันราบเรียบเป็นกลาง เป็นตัวของตนเองบนพื้นฐานของความถูกต้อง (Waranusast, 2018, p.232)

ความซื่อสัตย์สุจริต ในองค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทุกองค์กรทุกหน่วยงานพยายามรณรงค์ที่จะให้เกิดขึ้นในหน่วยงานของตน ซึ่งในประเทศไทยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์สุจริตว่าเป็นองค์ประกอบที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามค่านิยมหลัก (Core value) 9 ประการ ของมาตรฐานจริยธรรมที่กล่าวว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบ ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และสอดคล้องกับค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือจรรยาข้าราชการตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ในข้อ (2) ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา และข้อ (3) ต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (CSC, 2016, p.3) ที่เป็นเช่นนี้เพราะความซื่อสัตย์สุจริตเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทุกองค์กรทุกหน่วยงานพยายามรณรงค์ที่จะให้เกิดขึ้นในหน่วยงานของตน สำหรับประเทศไทยยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (NACC, 2014, p.1) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า สังคมไทยมีวินัยและยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นที่ยอมรับในระดับสากล องค์ประกอบที่สำคัญที่จะป้องกันปราบปรามการทุจริตได้คือ ความซื่อสัตย์สุจริตของคนในชาติ (Waranusast, 2018, p.230) และสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยของ นอร์ทเฮาส์ (Northouse, 2013, p.301) ที่พบว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญคือการยืนหยัดในความซื่อสัตย์ (Manifest Honesty) ผู้นำจะต้องดำรงด้วยความซื่อสัตย์ ไม่แสดงความโลภอยากได้ของผู้อื่น ไม่คอร์รัปชั่นและปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี

ความมีวินัยและความเสมอภาค ในองค์ประกอบนี้ความมีวินัยคือการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เป็นการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรมและถูกกฎหมาย ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามค่านิยมหลัก (Core value) 9 ประการ ของมาตรฐานจริยธรรมที่กล่าวว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติงานในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรมและถูกกฎหมายโดยให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็วมีอัธยาศัย ไม่เลือกปฏิบัติ (CSC, 2016, p.7) นั่นคือทำให้ความเสมอภาคต่อผู้ที่มารับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับปรัชญาในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดว่าบุคคลเสมอกันในกฎหมาย การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลจะกระทำมิได้ และ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ MAS (Mowbray, 2009) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำเชิงจริยธรรมว่าผู้บริหารต้องมีความเคารพในกฎและระเบียบ ให้กับตนเองและผู้อื่น เพราะความเป็นผู้มีวินัยคือการเป็นผู้มีหลักการ ไม่ลำเอียงหรืออคติ มีความเป็นธรรม มีเหตุมีผล มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ทำทุกอย่างด้วยความแน่วแน่ มีทิศทาง การสั่งงานที่ชัดเจน (Waranusast, 2018, p.229)

ความเสียสละและการบริการ องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงคุณธรรมของผู้นำที่ต้องมีจิตสำนึกในการให้บริการ ด้วยความเสียสละแก่ผู้มาใช้บริการ ผู้ได้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งในค่านิยมหลัก 9 ประการ ได้กล่าวถึงหลักการข้อนี้ไว้ว่า การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้องและไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นการบริการที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องกระทำ (CSC, 2016, p.7) ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหามกุฏมุนีพอลดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานในพิธีพระราชทานธงประจำรุ่นลูกเสือชาวบ้านจังหวัดขอนแก่น ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2519 ความว่า “...เมืองไทยนี้อยู่ได้ด้วยสามัคคี ด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความเสียสละ อาศัยความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งกันและกัน และถ้ารักษาความเห็นอกเห็นใจนี้แล้ว ประเทศชาติของเราก็จะ เป็นที่อาศัยที่อุดมสมบูรณ์และน่าสบายต่อไปชั่วกาลนาน...” การที่บุคคลจะมีจิตบริการได้นั้นต้องเป็นผู้เสียสละ มีจิตสาธารณะ มีจิตบริการ ซึ่งจิตสาธารณะหรือจิตอาสาเป็นคุณลักษณะหนึ่งของผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีและงานวิจัยของนอร์ทเฮาส์ (Northouse, 2013, p.301) และเกรซ (Grace, 2014) ที่พบว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญคือการบริการผู้อื่น (Serve Others) ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ที่ต้องการจะเป็นผู้นำจะต้องสร้างหรือพัฒนาค่านิยมหลัก (Values) พัฒนาวิสัยทัศน์ (Vision) และรับฟังความต้องการหรือเสียงสะท้อน (Voice) ของบุคลากร และนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ในการวางแผนที่จะกำหนดกรอบในการปฏิบัติในการให้บริการซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอีกประการหนึ่งในการบริการผู้อื่น (Serve Others) (Waranusast, 2018, p.238) และรัฐบาลให้ความสำคัญในด้าน “พัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ” โดยใช้วิธีการส่งเสริมให้เกิดกระแสการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (NACC, 2014, p.63)

ผลสัมฤทธิ์ของงาน องค์ประกอบนี้เน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของหน่วยงานรัฐซึ่งได้กำหนดไว้ในค่านิยมหลัก 9 ประการ ในข้อที่ 7 ว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐให้เป็นระบบที่มีความรับผิดชอบและเป็นที่ยอมรับของประชาชน เป็นระบบที่มีวัฒนธรรมที่มุ่งความเป็นเลิศของงาน (CSC, 2016, p.7) และสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น (Commission on local government personnel standards, 2008, p.19) และเป็นไปตามค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือจรรยาบรรณข้าราชการตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ที่กำหนดแนวปฏิบัติไว้ 5 ประการ ซึ่งในประการที่ 5 นั้นได้กล่าวถึงการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานว่าเป็นการทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนด เกิดผลดีแก่หน่วยงานและส่วนรวม เน้นการทำงานที่ยึดผลลัพธ์เป็น

หลักมีการวัดผลลัพธ์และค่าใช้จ่าย ตลอดจนการใช้ทรัพยากรของทางราชการอย่างคุ้มค่าด้วย (Commission on local government personnel standards, 2008, p.20)

การสื่อสารและการมีส่วนร่วม ในองค์ประกอบนี้ให้ความสำคัญที่การสื่อสาร การประสานงาน การมีส่วนร่วมในองค์กร การขับเคลื่อนองค์กรจะประสบผลสำเร็จได้นั้นนอกจากผู้นำต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว ทีมงานก็มีความสำคัญเช่นกัน การประสานงาน ความร่วมมือของบุคคลในองค์กร จะช่วยให้การบริหารงานของผู้นำในการขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสื่อสารที่ชัดเจน การรับฟังความต้องการของทีมงาน การให้อิสระในการตัดสินใจ การสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน และการพัฒนาทีมงาน เพราะการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้นั้นต้องอาศัยการขับเคลื่อนขององค์กรซึ่งต้องประกอบด้วยทีมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนอร์ทเฮาส์ (Northouse, 2013, p.301) ที่ทำการวิจัยในเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม พบว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญคือการสร้างสรรค์ความเป็นทีมงาน (Build Community) ผู้นำต้องพยายามหาโอกาสสร้างสรรค์การทำงานร่วมกับทีมเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย มีการตกลงหรือกำหนดเป้าหมายร่วมกันแล้วทำงานนั้นให้สำเร็จด้วยกันการสื่อสารที่ชัดเจนและมีคุณภาพกระจ่าง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ (Communicates Effectively) เป็นคุณลักษณะ (Attributes) และอุปนิสัย (Traits) ที่สำคัญประการหนึ่งของผู้นำภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิชวัน วรานุสาสน์ (Waranusast, 2018, p.234) ที่ทำการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตพบว่า องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมคือองค์ประกอบด้านการสร้างสรรค์ทีมงานซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้การสื่อสารที่ชัดเจน การรับฟังความต้องการของทีมงาน การให้อิสระในการตัดสินใจ การสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน และการพัฒนาทีมงาน การให้บริการ การติดต่อ สื่อสารที่ชัดเจนทั้งการพูดและการเขียนรวมทั้งการใช้ภาษากาย (body language) ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ดีอีกทางหนึ่ง ที่เป็นเช่นนี้เพราะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต้องมีคุณลักษณะที่เกี่ยวกับการสื่อสารที่กระจ่าง โปร่งใส และมีประสิทธิภาพด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัดและอำเภอสามารถนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมทั้ง 6 องค์ประกอบคือ 1) ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความมีวินัยและความเสมอภาค 4) ความเสียสละและการบริการ 5) ผลสัมฤทธิ์ของงาน และ 6) การสื่อสารและการมีส่วนร่วม ไปเป็นแนวทางที่จะใช้ในการคัดเลือกและการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนนำไปใช้ในการประเมินเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ไปศึกษาขยายผล เพื่อสร้างและตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบย่อยหรือตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดที่มีบริบทของการปกครองที่ใกล้เคียงกันเช่น กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มอีสานตอนบน เป็นต้น

References

- Basic Education Commission. (OBEC) (2016). **Policy of the Office of Basic Education Commission, Fiscal Year 2016**. Bangkok : Office of the Basic Education Commission.
- Chaichompu, S. (2014, April- September). "Ethical Leadership in School Administration," **Journal of Educational Administration Burapha University**, 28(2), 1-15.
- Chayaboot, C. (1996). **Thai Local Government**. (3 rd ed.). Bangkok : Pikanate Printing Center.
- Civil Service Commission, (CSC). (2016). **Civil Service Code of Ethics**. Office of the Civil Service Commission
- Commission on local government personnel standards. (2008). **Guide to Develop Code of Ethics for Local Administrative Organization**. Office of the Commission on local government personnel standards.
- Grace. (2014). **The Four V's of Ethical Leadership**. [Online]. Available : <https://sites.psu.edu/leadership/2014/04/27/the-four-vs-of-ethical-leadership/> [2016, April 24].
- Keller, R.T. (2006, January). "Transformational leadership, initiating structure, and substitutes for leadership : a longitudinal study of research and development project team performance." **Journal of Applied Psychology**, 91(1), 202-210.
- Mowbray, D. (2009). **The MAS Code for Ethical Leadership**. London, MAS: Management Advisory Service [Online]. Available : [https:// www.mas.org.uk](https://www.mas.org.uk). [2016, February,18]
- Northouse, P.G. (2013). **Leadership Theory and Practice**. (6 th ed.). California : SAGE Publications, Inc.
- Sukeaid, S. (2018). **King Prajadhipok's Institute: Local Administration**. [Online]. Available : [http://http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title= Local Administration](http://http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=Local+Administration) [2561, July 23].
- The National Anti-Corruption Commission (NACC). (2014). **National Anti-Corruption Strategy Phase 3 (2017-2021)**. Office of the National Anti-Corruption Commission.
- Waranusast, N. (2018). **The Development of Ethical Leadership Indicators for Upright School Principals**. Ph.D. Dissertation (Educational Administration) Kamphaengphet Rajabhat University.

รูปแบบดำเนินชีวิตกับพฤติกรรมการใช้วัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line
ทางโทรศัพท์สมาร์ตโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดพิษณุโลก
Lifestyle and Line Communicative Innovation in Smartphone's Usage
Behavior of Undergraduate Students in Phitsanulok Province

เอกรงค์ ปันพงษ์*

Akkarong Punpong

พิชญาพร ประครองใจ*

Phitchayaporn Prakrongjai

สิชรินทร์ คงสง**

Sikarint Kongsong

Received : September 25, 2018

Revised : January 7, 2019

Accepted : March 13, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมรวมถึงความสัมพันธ์ของการใช้วัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ตโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบสถิติอนุมานจะใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรม ด้านความสนใจ และด้านความคิดเห็น โดยสามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 6 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ 2) ปัจจัยด้านความบันเทิง สนุกสนาน 3) ปัจจัยด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หรุหระ 4) ปัจจัยด้านสุขภาพ และความสวยงาม 5) ปัจจัยด้านการศึกษาเล่าเรียน ครอบครัว และการใช้ชีวิต และ 6) ปัจจัยด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม รูปแบบการดำเนินชีวิต 5 ด้าน ยกเว้นด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในด้านของเหตุผลที่ใช้ Application : Line ความถี่ในการใช้งาน Application : Line และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : รูปแบบการดำเนินชีวิต / พฤติกรรมการใช้วัตกรรมการสื่อสาร

*อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Lecturer in Communication Arts Program Faculty of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University

**อาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Lecturer of Economics Program Faculty of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University

ABSTRACT

The main objective of this research was investigate the demographic lifestyle behavior and relationship of line Communicative innovation in smart phone's usage behavior of undergraduate students in Phitsanulok Province from 400 students. The data were analyzed by 1) Descriptive statistics and 2) Factor Analysis. 3) In the part of Inferential statistics to determine was Pearson's Correlation coefficient. The result indicated that : The three types of lifestyle such as activities behaviors and opinions can be categorized in 6 factors it was 1) Computer Technology's factors 2) Entertainment's factor 3) The tasteful luxurious and comfort's factor. 4) Health and beauty's factor 5) Education Family and Living's factor and 6. Public Social Activities Factors 5 sides of lifestyle excepted Public Social Activities Factors had related with the behavior in the reason using the Application: Line, the frequency to used Application: Line and average time per day to used Application: Line significantly.

Keywords : Lifestyle / Communicative Innovation's Usage Behavior

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารด้วยการสนทนาผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีองค์ประกอบหลัก คือ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ โดยเรียกการสื่อสารแบบนี้ว่า การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ (CMC--Computer Mediated Communication) ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง (two-way communication) ที่ปราศจากมิติทางด้านกาลและเทศะ (time & space) ดังนั้น การใช้ถ้อยคำในการสื่อสารหรือวัฒนธรรมในการแสดงออกก็จะมีคุณสมบัติเฉพาะตามกลุ่มนั้น ๆ และในสถานการณ์การสื่อสารที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นนี้ ผู้สื่อสารจำเป็นต้องสร้างบรรทัดฐานทางสังคม (social norms) และกฎ (rules) ขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมการสื่อสารภายในกลุ่ม (Panyana, 2014)

เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารหลักในปัจจุบัน คือ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งมีลักษณะเป็นคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก ย่อม โดยในที่นี้จะกล่าวถึง กลุ่มของโทรศัพท์สมาร์ทโฟน นอกจากใช้โทรศัพท์แล้วยังสามารถใช้ทำกิจกรรมอื่นๆ ได้อย่างรวดเร็ว เช่น การทำธุรกรรมทางการเงิน การค้นคว้าหาข้อมูล หรือแม้แต่การอำนวยความสะดวกในด้านบันเทิงไม่เว้นเป็นการชมภาพยนตร์ ฟังเพลง หรือเล่นเกม เป็นต้น จากที่กล่าวไว้ทั้งหมดนี้ผู้ใช้สมาร์ทโฟนสามารถใช้สมารถกระทำได้แบบไม่เสียค่าใช้จ่ายเมื่อมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้สมาร์ทโฟนด้วยกันโดยมีเงื่อนไขง่ายๆ ดังนี้

1. ผู้ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนจะต้องติดตั้ง Application ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เช่น Whats App, Skype, Line หรือ Tango เป็นต้น

2. ผู้ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนจะต้องมีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต เช่น การใช้ 3G, 4G หรือ Wi-Fi เป็นต้น โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายการใช้บริการให้กับเครือข่ายโทรศัพท์นั้นๆ แต่หากเป็นการเชื่อมต่อด้วย Wi-Fi ผู้ใช้สามารถใช้งานได้ตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น ร้านกาแฟ ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า

ทั้งนี้ Application ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมที่มีจำนวนผู้ใช้ทั่วโลกเกินกว่า 100 ล้านคน และเฉพาะที่เป็นคนไทยถึง 15 ล้านคน (Dailynews Online, 2013) คือ “ไลน์” (Line) ที่ผ่านมาไลน์ได้รับรางวัลระดับโลกต่างๆ มากมาย อาทิ รางวัล iF ดีไซน์, รางวัล AMD Digital Contents และรางวัล iTunes ยอดเยี่ยมประจำปี 2555 : อันดับ 1 ประเภทฟรีแอปพลิเคชัน (ประเทศญี่ปุ่น) นอกจากนี้ สถิติบ่งบอกว่า จำนวนสมาชิกในการเชื่อมต่อของ Line เพิ่มขึ้นสูงอย่างต่อเนื่อง หากนับตั้งแต่ปีที่ก่อตั้ง คือ ปี 2554 Line

มีสมาชิกไม่ถึง 1 ล้านคน แต่ในปี 2556 Line มีสมาชิกสูงถึง 230 ล้านคนโดยประเทศญี่ปุ่นมีผู้ใช้ จำนวน 47 ล้านคน รองลงมา คือ ประเทศไทย จำนวน 18 ล้านคน ประเทศไต้หวัน จำนวน 17 ล้านคน และประเทศอื่นๆ อีกจำนวน 29 ล้านคน ในระยะเวลาเพียง 24 เดือน หลังจากการเปิดให้บริการ

จากความสำคัญและประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะประชากร รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application: Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ซึ่งมีความนิยมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนอย่างมาก (Cherdchusin & Yenjabok, 2014) ซึ่งเน้นไปในกลุ่มมหาวิทยาลัยในเขตจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริง ความสนใจ และพฤติกรรมต่างๆ ที่มีการประยุกต์ใช้วัตรกรรมดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีความสนใจในกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะประชากรศาสตร์ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดพิษณุโลก ที่ใช้บริการวัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟน
2. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของรูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application: Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งมีรูปแบบการศึกษาในเชิงสำรวจ (survey research) แบบวัดผลครั้งเดียว (one-shot case study) ควบคุมไปกับการใช้แบบสอบถาม (questionnaire)

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งสิ้น 29,977 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Prasitratthasin, 2007) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ร้อยละ 95 ค่าระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยคำนวณออกมาได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้ใช้การแบ่งแบบสอบถามโดยคิดเป็นสัดส่วนเปอร์เซ็นต์ต่อประชากรทั้งหมดนำเสนอตั้ง ตารางที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิต AIO กล่าวคือ รูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นหนึ่งในปัจจัยด้านตัวบุคคล (Personal) ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านอื่นๆ ด้วยรูปแบบการดำเนินชีวิตนั้นก็คือลักษณะของความเป็นอยู่ที่แสดงถึงการใช้เวลาของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร (Activities) การให้ความสนทนากับสภาพแวดล้อมรอบตัว (Interests) และความคิดเห็น (Opinions) โดยมีทั้งหมด 3 รูปแบบ (Kotler, 2002) ซึ่งมีคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด

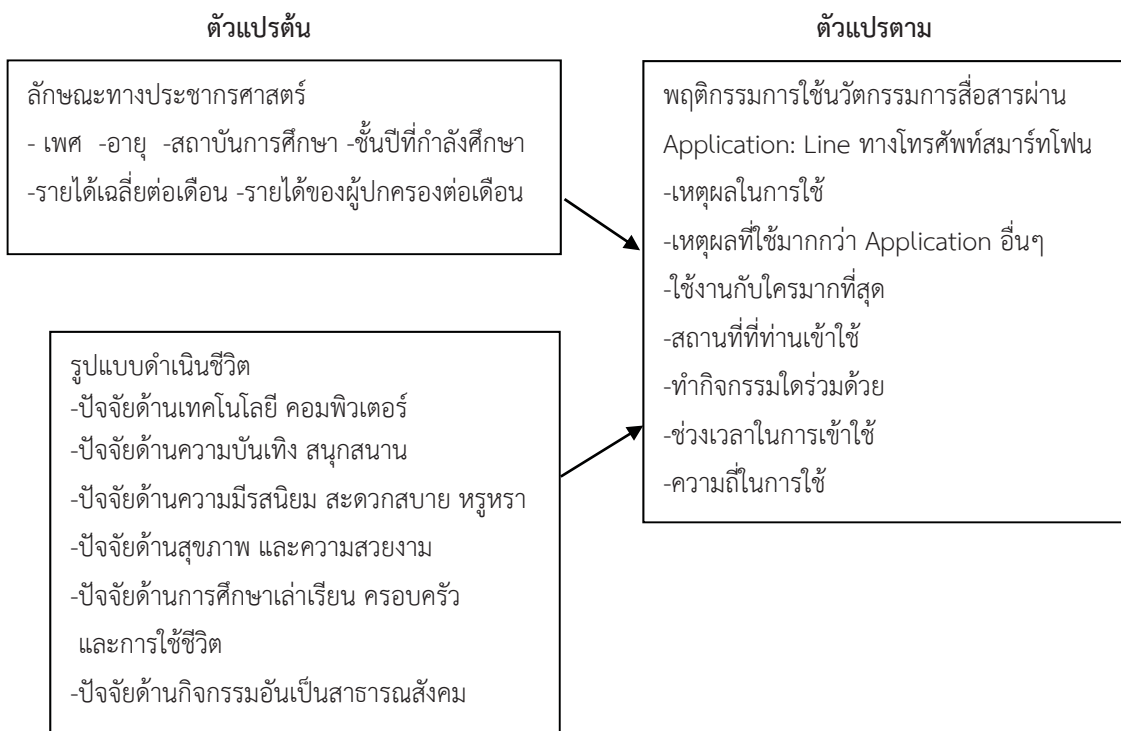
ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ต้องแจกคิดเป็นเปอร์เซ็นต์และเทียบกับจำนวนชุด

มหาวิทยาลัย	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ	เทียบกับ 400 ชุด
มหาวิทยาลัยนเรศวร	18,636	62.17	249
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	7,999	26.68	106
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	1,689	5.63	23
มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	1,653	5.51	22
Total	29,977	100	400

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ปัจจัย เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตในแต่ละด้านว่าประกอบด้วยกี่ปัจจัย และปัจจัยใดบ้าง รวมทั้งแต่ละปัจจัยประกอบด้วยข้อใดบ้าง
3. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร (Bivariate Correlation) (Wilakchai, 2009)

กรอบแนวคิด

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย รูปแบบดำเนินชีวิต กับพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นที่ควรสรุปผลแบ่งเป็นสี่ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61 มีอายุระหว่าง 18-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.5 ศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยนเรศวร คิดเป็นร้อยละ 62.5 ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 33 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,001 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.3 และส่วนใหญ่มีผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.5

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเหตุผลที่ใช้ Application : Line เพื่อร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น สนทนากับเพื่อน (Chat) คิดเป็นร้อยละ 24 เหตุผลที่ใช้ Application: Line มากกว่า Application อื่น ๆ ในแง่ของการใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน คิดเป็นร้อยละ 50.5 บุคคลที่มีการสนทนาผ่าน Application : Line ส่วนใหญ่เป็นเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 54.3 สถานที่ที่ใช้ Application : Line ส่วนใหญ่คือใช้ที่บ้าน/หอพัก คิดเป็นร้อยละ 57.5 การทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมด้วยในขณะที่มีการใช้ Application : Line ส่วนใหญ่ คือ รับสื่ออื่น ๆ ไปด้วย อาทิ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 39.8 ช่วงเวลาในการเข้าใช้ Application : Line มากที่สุด คือ 18.01 - 21.00 น. คิดเป็นร้อยละ 40.5 ส่วนใหญ่มีการใช้งาน Application : Line มากกว่า 7 ครั้งต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 67.3 ส่วนใหญ่มีเวลาใช้งาน Application : Line มากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 46.8

ส่วนที่ 3 รูปแบบการดำเนินชีวิต

การศึกษาในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยผลการศึกษาแบ่งได้ดังนี้

- รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรม

กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างจัดสรรเวลาให้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ใช้เวลาพักผ่อนในการฟังเพลงและชมภาพยนตร์ ($\bar{X} = 4.23$) ทำกิจกรรมตามประเพณี ($\bar{X} = 4.18$) และหลังเลิกเรียนทำนกลบที่พักทันทีเสมอ ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างจัดสรรเวลาให้น้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เลือกซื้อสินค้าและบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ ($\bar{X} = 2.86$) ซื้อสินค้าเทคโนโลยี ที่ออกรุ่นใหม่ล่าสุด ($\bar{X} = 2.89$) และเลือกเดินดูสินค้า/ซื้อสินค้าที่มีหยัห่อเพื่อป้องกันภัยของสนิมของตนเอง ($\bar{X} = 2.95$) ตามลำดับ

- รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความสนใจ

ความสนใจที่กลุ่มตัวอย่างให้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สนใจและเอาใจใส่สุขภาพคนในครอบครัว ($\bar{X} = 4.20$) สนใจข้อมูลท่องเที่ยวเกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา ป่าไม้ ($\bar{X} = 4.0925$) และสนใจในเรื่องการเรียนเป็นอันดับหนึ่งของชีวิต ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เลือกซื้อสินค้าและบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ ($\bar{X} = 2.86$) สนใจในการซื้อสินค้าและบริการผ่านทาง Application : Line มากกว่าซื้อจากร้านค้า ($\bar{X} = 2.90$) และสนใจธรรมะ การปฏิบัติธรรม ($\bar{X} = 3.23$) ตามลำดับ

- การดำเนินชีวิตด้านความคิดเห็น

ความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างมีมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งเป็นหน้าที่สำคัญที่ทุกคนควรปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.18$) ค่าปรึกษาของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของท่านมากกว่าเพื่อน ($\bar{X} = 4.07$) และควรช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุกครั้งที่มีโอกาส ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างจัดสรรเวลาให้น้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การซื้อสินค้าที่มีหยั้อ ราคาแพง ถือเป็นการใช้เงินอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 2.67$) สินค้าเทคโนโลยีรุ่นล่าสุดย่อมมีฟังก์ชันการใช้งานที่ดีกว่าเดิมและคุ้มค่ากับราคา ($\bar{X} = 3.11$) และการใช้เวลาว่างในการเล่นอินเทอร์เน็ตเป็นการเสียเวลา ($\bar{X} = 2.89$) ตามลำดับ

เมื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและจัดกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 3 ด้าน พบว่า สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 6 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ โดยกลุ่มนี้จะใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเข้าสู่โปรแกรมอินเทอร์เน็ตในการสื่อสารระหว่างเพื่อนหรือบุคคลอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังใช้เป็นแหล่งค้นคว้าสิ่งต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อความบันเทิง เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เป็นต้น
2. ปัจจัยด้านความบันเทิง สนุกสนาน โดยกลุ่มนี้ชอบความสนุกสนาน ความบันเทิง แม้กระทั่งเรื่องราวที่เป็นสาระก็ควรที่จะเป็นสาระคดีในรูปแบบที่สนุกสนาน
3. ปัจจัยด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หุหร่า โดยกลุ่มนี้ชอบความสะดวกสบายที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตและชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ และแสวงหาสิ่งที่ทำให้ชีวิตตนเองดูดี มีระดับในสายตาของคนรอบข้าง
4. ปัจจัยด้านสุขภาพ และความสวยงาม โดยกลุ่มนี้ชอบการออกกำลังกาย เน้นสุขภาพ และรักความสวยงามในการดูแลร่างกายของตัวเอง
5. ปัจจัยด้านการศึกษาเล่าเรียน ครอบครัว และการใช้ชีวิต โดยกลุ่มนี้มีการวางแผนของตนเองไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การใช้ชีวิตในอนาคต การใช้ชีวิตคู่ และสนใจที่จะศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยอย่างน้อยต้องศึกษาให้สำเร็จในระดับปริญญาตรี
6. ปัจจัยด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม โดยกลุ่มนี้จะให้ความสนใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม เช่น กิจกรรมตามประเพณี ศาสนา เป็นต้น

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาสมมติฐานการวิจัย ได้ผลดังต่อไปนี้

สมมติฐาน : รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามีความสัมพันธ์กัน

โดยในรายข้อพบข้อที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเหตุผลที่ใช้

Application : Line ความถี่ในใช้งาน Application : Line และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความบันเทิง สนุกสนาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความถี่ในใช้งาน

Application : Line และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หุหร่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเหตุผลที่ใช้

Application : Line ความถี่ในใช้งาน Application : Line และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

รูปแบบการดำเนินชีวิต ด้านสุขภาพ และความสวยงาม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

รูปแบบการดำเนินชีวิต ด้านการศึกษาเล่าเรียน และการใช้ชีวิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความถี่ในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

รูปแบบการดำเนินชีวิต ด้านด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความถี่ในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุระหว่าง 18-20 ปี และส่วนใหญ่ทำการศึกษายู่ในชั้นปีที่ 1 มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Srisutthipan (2002) ที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นผู้ที่อยู่ช่วงอายุของคนรุ่นใหม่ ที่มีการยอมรับเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องแบบแผนการดำเนินชีวิตของนักศึกษา (Thammasat, Business School, Business Research Center, 1999) ที่พบว่า คนกรุงเทพฯ มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบกลุ่มหนุ่มสาวไฮเทค ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 13.4 จากกลุ่มตัวอย่าง 2,000 คน คนกลุ่มนี้จะมีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แม้จะกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,001 - 5,000 บาท ซึ่งอาจมีรายได้ส่วนตัวไม่มากพอที่จะซื้อโทรศัพท์ส่วนตัวได้ แต่ก็มีแหล่งที่มาของรายได้มาจากบิดา - มารดา ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มี บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองที่มีรายได้ประจำที่แน่นอน (10,001-20,000 บาท) ทำให้ความสามารถในการเข้าถึงการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนได้ง่าย ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากผลการวิจัยในเรื่องของพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟน พบว่า การที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ทุกวัน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีกำลังซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเพื่อเข้าถึง Application : Line ได้

2. พฤติกรรมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application: Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟน

โดยเหตุผลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้งาน Application : Line คือ เพื่อการบันเทิง อัพเดทสถานะส่วนตัว ข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ ใช้ในการพักผ่อนเป็นงานอดิเรก ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมและนำไปใช้ในการหาข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลรวมถึงการสนทนากับเพื่อน (Chat) ซึ่งในข้อนี้เป็นเหตุผลส่วนใหญ่ในการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยมีความตั้งใจภายในเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมภายนอก สอดคล้องกับแนวคิดด้านพฤติกรรมการสื่อสาร การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์บ่งบอกถึงความสนใจซึ่งเป็นปัจจัยภายในของแต่ละบุคคล (Kitthiwatthana & Nithikasetunthorn, 2004) และจากการศึกษาวิจัยพบอีกว่า เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ Application : Line มากกว่า Application อื่น ๆ คือ ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อนสติกเกอร์มีมากมาย และมีความทันสมัย ซึ่งตรงกับ Kullajitjeawong (2013) ที่กล่าวว่า Line เป็นรูปแบบของโปรแกรมสนทนาบนสมาร์ทโฟนที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสาร ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ที่ทำให้ Line โดดเด่น คือ “รูปแบบของสติกเกอร์” รวมทั้งคุณลักษณะเฉพาะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสนทนาด้วยเสียง การสื่อสารแบบกลุ่ม การสร้างไทม์ไลน์ และการเล่นเกม เป็นต้น

โดยสถานที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใช้งาน Application : Line มากที่สุดและสะดวกที่สุดคือ ที่บ้าน/หอพัก สถานศึกษา และร้านอาหาร ตามลำดับ และนอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังสามารถเข้าถึง Application : Line ได้พร้อมกับการทำสิ่งอื่น ๆ ไปด้วยกัน อาทิ ชมโทรทัศน์ รับประทานอาหาร หรือเรียน จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง

สามารถเข้าใช้เว็บไซต์กรรมการสื่อสารดังกล่าวได้ตลอดเวลา และสามารถเข้าถึงได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางด้านเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีช่วยขยายประสิทธิภาพของมนุษย์ รวมถึงเนื้อหาต่าง ๆ ที่ถูกนำมาเสนอผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้จากทั้งคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ (Kreawthep, 1998)

สำหรับพฤติกรรมการเข้าใช้งานการใช้อินเทอร์เน็ตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ของนักศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก พบว่าช่วงเวลาที่เข้าใช้งานมากที่สุดคือ 18.01-21.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาเลิกเรียนและเดินทางกลับบ้านหรือหอพัก พักผ่อนตามอัธยาศัย จึงใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการเข้าใช้งาน Application : Line โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการเข้าใช้มากกว่า 7 ครั้ง รวมเป็นเวลามากกว่า 5 ชั่วโมงและใช้ทุกวัน ซึ่งตรงกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้บริโภคคนไทยที่เปิดใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์รวมต่อวันไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง และพฤติกรรมการใช้งานส่วนใหญ่ใช้ในการพูดคุยกับเพื่อนและคนรู้จัก รวมถึงการอัปเดตข้อมูลข่าวสารในกลุ่มเพื่อน (Deemool & Chumkreaw, 2010) เนื่องจากในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่าย และเทคโนโลยีที่มีในปัจจุบันทำให้การสื่อสารเกิดขึ้นได้ง่ายในทุก ๆ ที่ ทุกเวลา จึงสามารถเข้าถึงและเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลาตามต้องการ

3. รูปแบบการดำเนินชีวิต

ทางด้านรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้ใช้แนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับ Kotler (2002) ที่กล่าวว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นแบบแผนการใช้ชีวิตของบุคคลที่แสดงออกในรูปของลักษณะจิตนิสัย (Psychographics) ซึ่งสามารถวัดได้จาก กิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interest) และความคิดเห็น (Opinion) ซึ่งจะพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตดังกล่าวสอดคล้องกับพื้นฐานความคิดในกรอบที่ว่าแต่ละบุคคลนั้นมีความสนใจที่แน่นอนในการดำเนินชีวิตและมีการกระทำที่สนองต่อความสนใจนั้น ๆ อย่างแน่นอนเป็นประจำ รูปแบบการดำเนินชีวิตไม่ได้หมายถึงกิจกรรมที่ทำเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ เฉพาะเหตุการณ์ เพราะบางครั้งกิจกรรมที่ทำนั้นอาจมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกันในแต่ละครั้งซึ่งรูปแบบ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การใช้อินเทอร์เน็ตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ส่วนใหญ่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านด้านการศึกษเล่าเรียน ครอบครัว และการใช้ชีวิต เป็นรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึง กิจกรรม ความสนใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อตนเอง การเรียนและครอบครัว ตัวอย่างเช่น การเข้าเรียนตรงเวลา หรือหลังเลิกเรียนกลับที่พักทันทีเสมอ เป็นต้น (Reimer, 1995)

รูปแบบการดำเนินชีวิตใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ด้านความบันเทิง สนุกสนาน ด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หรุหระ ด้านสุขภาพ ความสวยงาม ด้านการศึกษเล่าเรียน ครอบครัว การใช้ชีวิต และด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกรรมการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน LINE ของกลุ่มตัวอย่างในทิศทางบวก ซึ่งได้แก่ ความถี่และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการเข้าใช้บริการ LINE ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2002) ที่ว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นหนึ่งในปัจจัยด้านตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคประกอบกับเครือข่ายสังคมออนไลน์สะท้อนให้เห็นรูปแบบการติดต่อสื่อสารของผู้คนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนสามารถติดต่อสื่อสาร บอกเล่าถึงความเป็นไปของตนเอง และประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้

ดังนั้น พบข้อสรุปว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้บริการ Line ในทิศทางบวก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตในด้านกิจกรรมมาก ก็จะมีผลในการเข้าใช้ Line มากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านพฤติกรรมการสื่อสารที่ว่า บุคคลจะกระทำตอบสนองสิ่งเร้า ซึ่งสิ่งเร้าในที่นี้หมายถึงความชอบเข้าสังคม ทำกิจกรรมนอกบ้าน การเป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง และครอบครัว

(Kitthiwatthana & Nithikasetsunthorn, 2004) คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่นิยมการพบปะสังสรรค์กับบุคคลในสังคม และรูปแบบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้พวกเขาสามารถติดต่อ พูดคุย และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับกลุ่มเพื่อนได้

นอกจากนี้รูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ด้านความบันเทิง สนุกสนาน ด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หรูหรา ด้านสุขภาพ ความสวยงาม ด้านการศึกษาเล่าเรียน ครอบครัว การใช้ชีวิต และด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม มีความสัมพันธ์กับเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้บริการนวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ในทิศทางบวก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 6 ด้านมาก ก็จะมีเวลาเฉลี่ยต่อวันในการเข้าใช้ Application : Line มากตามไปด้วยเช่นกัน ซึ่งระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้ในการเข้าใช้บริการ Application : Line คือ มากกว่า 5 ชั่วโมง โดยกิจกรรมที่คนกลุ่มนี้ทำเป็นประจำก็คือ ฟังเพลงและชมภาพยนตร์ เล่นอินเทอร์เน็ต/เกมเมื่อมีเวลาว่าง อาจใช้เวลาพักผ่อนในการดู ละครทีวี ข่าว วาไรตี้ ซื้อสินค้าเทคโนโลยี ที่ออกรุ่นใหม่ ผ่านการใช้ Application : Line ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisutthipan (2002) ที่กล่าวไว้ว่าความถี่และระยะเวลาในการเปิดรับอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการดำเนินชีวิตในด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสังคมต่าง ๆ ในด้านการพูดคุยสนทนา และหาเพื่อนทางสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านประชากรศาสตร์พบว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดพิษณุโลก มีช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใน Generation M หากพิจารณาจากปัจจัยทางประชากรและสถานะแวดล้อม รวมไปถึง life style ของ Generation M แล้วจะเห็นได้ว่าการเจาะกลุ่มตลาดนี้ สินค้าหรือบริการต้องมีคุณภาพและยังต้องมีความเป็นตัวเองสูง มีความโดดเด่น อีกทั้งการเข้าถึงกลุ่ม Generation M หากทำในตลาดปกติเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถสื่อสารกับ Generation M ได้เพียงพอ เพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้เปิดรับข้อมูลข่าวสารโดยใช้สื่อดิจิทัลหรือออนไลน์เป็นหลัก ดังนั้น การเข้าถึงและการทำตลาดกับ Millennium Generation จึงควรมุ่งเน้นที่สื่อดิจิทัลและออนไลน์เป็นสำคัญ
2. ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านด้านการศึกษาเล่าเรียน ครอบครัว และการใช้ชีวิต เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตส่วนมากของประชากรทั้งหมด ดังนั้น ควรนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลสิ่งที่น่าสนใจที่เน้นหนักไปทางด้าน กิจกรรม ความรู้ ความสนใจ ที่เกี่ยวข้องกับ ตัวบุคคล การเรียน หรือ กิจกรรมที่ทำกันเป็นครอบครัวได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาเครือข่ายสังคมออนไลน์เฉพาะ Application : Line เพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาใน Application ประเภทอื่นๆ เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะของเครือข่ายสังคมออนไลน์ในเชิงลึก
2. การศึกษานี้มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ที่มีการใช้บริการ Application: Line เพียงกลุ่มเดียว ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มวัยกลางคน กลุ่มสาวโสด กลุ่มชายรักชาย หรือกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น ว่ามีพฤติกรรมการใช้ Application : Line และรูปแบบการดำเนินชีวิตของแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร

References

- Cherdchusin, P. & Yenjabok, P. (2013). **Usage Behavior of “Line” Social Application of Which Affects Complacency and Utilization : Sripatum University Undergraduate.** [Online]. Available : <https://www.spu.ac.th/commarts/files/2014/06/บทความวิชาการ-พจชัย.pdf> [2015, October 14].
- Chaichuy, W. (2017). **Elderlies’ experience in using LINE application : a phenomenological Study, Silpakorn University.** [Online]. Available : <https://www.tcithaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/87705> [2018, February 19].
- Dailynews Online. (2013) **Thais play line over 15 million.** [Online]. Available : <http://www.dailynews.co.th/technology/196675> [2015, October 28].
- Deemool, W. & Chumkreaw, T. (2010). **Social Network : New dimension of organization.** Independent Study. Master of Science, Business Administration Faculty. Maejo University.
- Kitthiwatthana, K. & Nithikasetunthorn, P. (2004). **Basic Concepts of Behavior : Communication Theory and Behavior Communication.** Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Printing; 2004.
- Kotler, P. (2002). **Marketing Management : Analysis, Planning, Implementation and Control.** NJ : Prentice Hall.
- Kreawthep, K. (1998). **Mass Communication : Theory.** Bangkok : Pabpim Printing.
- Kullajitjeaowong, S. (2013). **Line : Smart phone Creative Communication Pattern/Good and limit point Usage.** Executive Journal : Bangkok University.
- Panyana, S. (2014). **Strategies for Integrating in Politics of Social Media Consumer Behavior in Mass Media and New Media.** [Online]. Available : http://www.mediaartsdesign.org/project_detail.php?project_id=480 [2015, October 28].
- Prasitratthasin, S. (2007). **Social Research Methodology.** Bangkok : National Institute of Development Administration.
- Reimer, B. (1995). **Youth and Modern Lifestyle in Youth Culture in Youth Modernity.** London : Sage Publication.
- Srisutthipan, O. (2002). **Opinion, media exposure and lifestyle of internet users in Bangkok.** Master of Communication Arts, Faculty of Journalist & Communication Thammasat University.
- Thammasat, Business School, Business Research Center. (1999). **Bangkok lifestyle pattern.** Bangkok : Thammasat University.
- Wilakchai, N. (2009). Relations between Stats and Research. **Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**, 15(1), 1-13.

The concept of Active learning in the 21st Century: Who is active and what is considered as ‘active’ in Active learning?

Anchunda Henry Yuh*

Wichian Thamrongsotthisakul**

Received : April 21, 2018

Revised : August 3, 2018

Accepted : February 6, 2019

ABSTRACT

Active learning is an unavoidable approach to teaching and learning in the 21st century. It gives learners an opportunity to actively participate in the learning process in order to attain the stated learning objectives. The purpose of teaching and learning is to enable the learners to understand the concepts and subject matter as well as develop specifically required skills. Effective understanding and development of skills will come from active participation as well as collaboration of learners in planning and participating in the learning process. Learners understand better when they actively and collaboratively participate in planning and developing their own knowledge. During active learning, the teachers is actively active as a facilitator, coacher, and scaffolder as well as bringing in different and new methods that will maximize learning in learners. Learners must be active at all levels and in all spheres; that is; physically active, intellectually active, socially as well as emotionally active.

Keywords : Active Learning / Teachers / Learners / Physically Active / Intellectually Active / Socially Active / Emotionally Active

*Student, Faculty of Education, Naresuan University

**Lecturer, Faculty of Education, Naresuan University

Introduction

Some scholars see active learning as writing instead of listening, others see it as speaking instead of listening or engaging students in the learning process. The problem here is that they do not state the extent to which the teachers and students should be involved in active learning as well as show clearly what is involved in active learning. Therefore, a series of questions come to mind. What if the students write without contributing? What if the students speak without thinking? What if the students are forced by the teachers to get involved in the learning process or if not, they will be punished? and what if the students get involved because they see their friends getting involved and they don't want to stay alone? What if the students' engagement in the learning process is not directed towards attaining the learning objectives? Are all the above mentioned activities considered to be active learning? How do we measure the students' level of activeness in active learning? Most definitions of active learning by different scholars do not mention teachers as an active member in the active learning process. Are teachers active during the learning or only the students are active?

The concept of active learning

The term active learning "was introduced by the English scholar R. W. Revans (1907–2003)." Bonwell (1991) "states that in active learning, students participate in the process and students participate when they are doing something besides passively listening. Many educators today agree that students learn more in an active learning environment than they do in a passive learning environment. Some scholars refer to this term as student-centered, or learner-centered learning, where students play an active role in their learning, with the teacher as a facilitator in the learning process, rather than an instructor.

Active learning has been identified as one of the seven principles of good practice in education (Chickering & Gamson, 1987). For learning to be active, students must do more than listen, they must "read, write, discuss, or be engaged in solving problems. Most important, to be actively involved, students must engage in such higher order thinking tasks as analysis, synthesis, and evaluation." Students must be doing things, and then thinking about why they are doing them. These kinds of activities can include case study, "cooperative learning, debates, drama, role playing and simulation, and peer teaching (Bonwell & Eison, 1991). According to Felder and Brent, as little as five minutes of active learning activities per fifty-minute class session can boost learning significantly. The benefits can be as simple as waking students up after a dry or heavily technical lecture.

According to Bonwell and Eison, (1991), active learning refers to instructional activities involving students in doing things and thinking about what they are doing. According to them, active learning as 'anything that involves students in doing things and thinking about the things they are doing' Active learning involves providing opportunities for students to meaningfully talk and listen, write, read, and reflect on the content, ideas, issues, and

concerns of an academic subject. (Meyers & Jones, 1993, p. 6). Approaches that promote active learning focus more on developing students' skills than on transmitting information and require that students do something such as reading, discussing and writing that requires higher-order thinking. They also tend to place some emphasis on students' explorations of their own attitudes and values.

According to Freeman et al., (2014), active learning emphasizes students' use of higher order thinking to complete activities or participate in discussion in class. The core elements of active learning are student activity and engagement in the learning process. They must read, write, discuss, or be engaged in solving problems. Most important, to be actively involved, students must engage in such higher-order thinking tasks as analysis, synthesis, and evaluation. Active learning coordinates with the principles of constructivism which are, cognitive, meta-cognitive, evolving and affective in nature. Constructivist learning theory emphasizes that individuals learn through building their own knowledge, connecting new ideas and experiences to existing knowledge and experiences to form new or enhanced understanding (Bransford, et al., 1999). The theory, developed by Piaget and others, posits that learners can either assimilate new information into an existing framework, or can modify that framework to accommodate new information that contradicts prior understanding. Approaches that promote active learning often explicitly ask students to make connections between new information and their current mental models, extending their understanding. Active learning helps create an excitement and engagement during the learning process, which helps build a desire to gain more knowledge. In some cases, teachers may design learning activities that allow students to confront misconceptions, helping students reconstruct their mental models based on more accurate understanding.

Active learning approaches also often embrace the use of collaborative and cooperative learning groups, a constructivist-based practice that places particular emphasis on the contribution that social interaction can make. Lev Vygotsky's work elucidated the relationship between cognitive processes and social activities and led to the sociocultural theory of development, which suggests that learning takes place when students solve problems beyond their current developmental level with the support of their instructor or their peers (Vygotsky 1978). Thus active learning approaches that rely on group work rest on this sociocultural branch of constructivist learning theory, leveraging peer-peer interaction to promote students' development of extended and accurate mental models. According to him, active learning approaches help students learn more effectively than transmissionist approaches in which instructors rely on "teaching by telling." Haak, et al., (2011), explained the importance of active learning approaches as an effective tool in making classrooms more inclusive. During active learning, the learners actively participate physically, intellectually, socially and emotionally. Several studies show that students' achievement have demonstrated

that many strategies promoting active learning are comparable to lectures in promoting the mastery of content but superior to lectures in promoting the development of students' skills in thinking and writing. Active learning activities can include case study, cooperative learning, debates, drama, role playing and simulation, and peer teaching (Bonwell & Eison, 1991). Therefore, active learning simply means any instructional method that engages students in the learning process. The students are not only physically active but they are physically active, intellectually active, socially active and emotionally active. Active learning shifts the focus from the teacher and delivery of course content to the student and active engagement with the material. Through active learning techniques and facilitation by the teacher, students shed the traditional role as passive receptors and practice how to apprehend knowledge and skills as well as use them meaningfully. This can be done through activities such as class discussion, small group discussion, debate, posing questions to the class, think-pair-share activities and short written exercises and polling the class. In other words, for learning to be considered active, learners not only need to do something but also need to reflect on what they are doing. Active learning is learner-centered "Involving students in doing things and thinking about what they are doing. Active learning coordinates with the principles of constructivism which are, cognitive, meta-cognitive, evolving and affective in nature. Active learning helps create an excitement and engagement in the classroom, which helps build a desire to gain more knowledge. Therefore, in active learning, the learners actively participate physically, intellectually, socially and emotionally. Physically, the learners should be present during the learning process in order to work with peers to attain the learning objectives. Intellectually, the learners should be able to think critically and share new and educative ideas to friends. Socially and emotionally the learners should be able to develop the skill for collaborative and cooperative team work as well as be able to work together with their friends. Finally, learning should be emotionally. That is; the students should work based on their area of interest, what they love to do and what they wish to know and not because they are forced to work. During active learning the teachers doesn't force the students to work but the students force the teachers to give them guiding ideas on what they feel interesting to learn. The core elements of active learning are students' activity and engagement in the learning process. They must be completely involved at levels in the learning process. Most important, to be actively involved, students must engage in such higher-order thinking tasks as analysis, synthesis, and evaluation. Active learning coordinates with the principles of constructivism which are, cognitive, meta-cognitive, evolving and affective in nature. Constructivist learning theory emphasizes that individuals learn through building their own knowledge, connecting new ideas and experiences to existing knowledge and experiences to form new or enhanced understanding (Bransford, et al., 1999). The theory, developed by Piaget and others, posits that learners can either assimilate new information into an existing

framework, or can modify that framework to accommodate new information that contradicts prior understanding.

Who is active in active learning?

The definition of active learning by most scholars focus on the engagement of students during the learning process without taking into consideration the role of the teachers in the learning process. Active learning or student-centered instruction is an instructional approach in which students influence the content, activities, materials, and pace of learning. This learning model places the student (learner) at the center of the learning process. During the learner-centered classroom situation, students are actively learning and they have greater input into what they learn, how they learn it, and when they learn it. This means that students take responsibility of their own learning and are directly involved in the learning process. Learner-centered teaching style focuses on how students learn instead of how teachers teach. The teachers therefore have an active role to play during active learning as they provide students with opportunities to learn independently and from one another and coaches the students in the skills they need to do so effectively. This simply implies that the more active the students become during the learning process, the more active the teachers become.

Both the teachers and the students are actively involved during the teaching-learning process. The teachers search to discover much more different and easy ways of coaching, facilitating, and encouraging the learners to attain the stated objective.

Roles of teachers and learners in active learning

In regard to learning management enabling learners to attain the quality as prescribed in the curriculum goals, teachers and learners should play the following active roles.

Roles of teachers

During active learning, the teachers should:

- 1) Study and analyze learners individually, and then use the data obtained to plan the learning management in order to stimulate and challenge the learners' capacities;
- 2) Set the targets for the learners in regard to knowledge, skills, process of conceptualization, principles, relationships as well as desired characteristics;
- 3) Design and organize learning processes to serve individual differences and intellectual development, so as to enable the learners to attain the goals of learning;
- 4) Provide an ambience and necessary care to enable effective and meaningful learning;
- 5) Prepare and utilize media that are suitable to the activities organized, and use local wisdom and appropriate technologies for teaching-learning activities;
- 6) Assess the learners' progress through a variety of methods suitable to the intrinsic nature of the subjects and the learners' development levels.

7) Analyze assessment results for remedial and development actions as well as improve their own teaching-learning methods and activities.

Roles of learners

Learners are also a critical element in curriculum implementation. While teachers are the arbiters of the classroom practice, the learners hold the key to what is actually transmitted and adopted from the official curriculum. They should do the following:

- 1) Set the goals of learning, make plans and take responsibility for their own learning;
- 2) Seek knowledge, make serious efforts to access learning resources, analyze and synthesize bodies of knowledge, raise questions and search for answers or problem solutions through various methods;
- 3) Take action, draw conclusions regarding what has been learnt, and apply the knowledge gained to various situations;
- 4) Interact, work and join in activities organized by their peers and their teachers.
- 5) Continuously assess and improve their own learning process.

What is meant active in active learning?

For learning to be termed active, certain considerations must be made. The students and the teachers must jointly participate in the process of teaching and learning. The more active the students become, the more active the teachers become as well. In active learning, the following four considerations must be made.

1. Both the students and teachers are physically present and active in the teaching learning process.
2. They must be intellectually active
3. They must be socially active
4. They must be emotionally active.

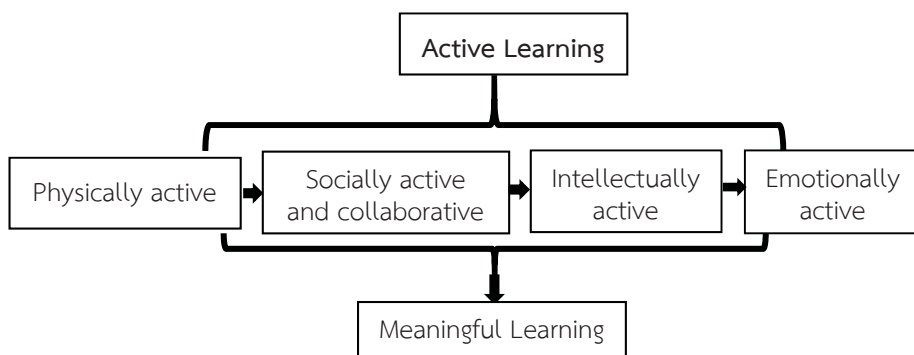
Physically, the learners should be present during the learning process in order to work with peers to fulfill the learning objectives. In some cases, learning can be undertaken in a classroom situation or in an online setting. If in a classroom setting, the learners should be present in class and on time in order to participate and jointly attain the goals of learning. In an online situation, the learners should be online, ready to start the class on time. Physical activities in active learning may include thinking and asking questions, presentations, role play, etc. In the case of skill development, the students carry out the activities themselves with the help of the teachers.

Intellectually, the learners should be able to think and share new, educative and intellectual ideas with their friends in classroom context. Learning is an active process whereby students assimilate information and relate this new knowledge to a framework of prior knowledge. During active learning, physical presence alone is not enough. The learners

with the facilitation from the teacher should be able to use his brain. The learner should be able to think, analyze situations, engage in a class discussion, synthesize data and make contributions during the learning process. This means that the learners must prepare (read to grasp the concept under discussion) before coming to class. This will enable them to participate actively during the learning process.

Socially, the learners should be able to develop the skill for team work as well as be able to work together with their peers. From the social point of view, learning is a naturally social act in which the participants talk among themselves (Gerlach, 1994). In social interaction learning environment, the learners are challenged both socially and emotionally as they listen to different perspectives, and are required to articulate and defend their ideas. In so doing, the learners begin to create their own unique conceptual frameworks and not rely solely on an expert's or a text's framework. Thus, in a collaborative learning setting, learners have the opportunity to converse with peers, present and defend ideas, exchange diverse beliefs, question other conceptual frameworks, and be actively engaged. For active learning to be considered effective, the learners should have the attitude of collaboration, cooperation and togetherness. Being socially active refers to students working in teams on an assignment or project under conditions in which certain criteria are satisfied, including that the team members be held individually accountable for the complete content of the assignment or project. Students achieve a great deal when they work in team.

In active learning, learning should be done emotionally. That is; the students should work based on their area of interest and they should work on what they love to do. During active learning the teachers doesn't force the students to work but the student force the teachers to give them guiding ideas on what they wish to learn and understand best. The core elements of active learning are student activity and engagement in the learning process. The learners should love what they do during the learning process.

Active learning framework

Conclusion

Active learning is a teaching approach that enhances academic performance as well as the development of skills in learners. It should be noted that in active learning, not only the students are active in the active learning situation and that active learning is not just engaging in the learning process by writing or reading, but the teachers are as well very active in active learning as they need to do much through coaching, scaffolding, motivating and searching for new methods that will enhance students learning and skill development. However, for students to be considered as learning actively, they should be active physically, intellectually, socially as well as emotionally. If learning takes place with these four aspects, then, it referred to as active learning. Whatever the case maybe, all the learning engagement (physically, intellectually, socially as well as emotionally) must be directed towards attaining the stated objectives.

References

- Ambrose, S.A., et al. (2010). **How learning works : Even research-based principles for smart teaching**. San Francisco : Jossey-Bass.
- Astin, A.W. (1985). **Achieving educational excellence**. San Francisco : Jossey-Bass.
- Bean, J.C., Drenk, D. & Lee, F.D. (1982). Microtheme strategies for developing cognitive skills. In **C.W. Griffin (Ed.)**. Teaching writing in all disciplines. New Directions for Teaching and Learning, No. 12. San Francisco: Jossey-Bass.
- Bonwell, C. & Eison, J. (1991). **Active learning : Creating excitement in the classroom (ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1)**. Washington, DC : George Washington University. [Online]. Available : http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed340272.html [2017, June 3].
- Bonwell, C.C. & Eison, J.A. (1991). **Active Learning : Creating Excitement in the Classroom. ERIC Digest**. [Online]. Available : <http://www.oid.ucla.edu/about/units/tatp/old/lounge/pedagogy/downloads/active-learningeric.pdf> [2017, June 3].
- Bonwell, C.C. & J.A. Eison (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom, ASHEERIC Higher Education Report No. 1**, Washington, DC: George Washington University.
- Brame, C.J. & Biel, R. (2015). Test-enhanced learning : The potential for testing to promote greater learning in undergraduate science courses. **CBE Life Sciences Education**, 14, 1-12.
- Bransford, J.D., Brown, A.L. & Cocking, R.R. (Eds.) (1999). **How people learn : Brain, mind, experience, and school**. Washington, D.C. : National Academy Press.
- Chickering, A.W. & Ehrmann, S.C. (1996). Implementing the seven principles : Technology as a lever. **AAHE Bulletin**, 49(2), 3-6.

- Chickering, A.W. & Gamson, Z.F. (1987). Seven principles for good practice in undergraduate education. *AAHE Bulletin*, 39(7), 3-7.
- Doyle, T. (2008). *Helping students learn in a learner-centered environment : A guide to facilitating learning in higher education*. Sterling, VA : Stylus Publishing.
- Eison, J.A. & Bonwell, C.C. (1993, January). *Recent works on using active learning strategies across the disciplines*. Unpublished manuscript. ERIC Document Reproduction Service No. ED 364 135.
- Gerlach, J.M. (1994). *Is this collaboration?* In Bosworth, K. & Hamilton, S. J. (Eds.), *Collaborative Learning: Underlying Processes and Effective Techniques, New Directions for Teaching and Learning*, No. 59. (pp.5-14). San Francisco; USA, Jossey-Bass Publishing.
- Haak, DC., HilleRisLambers, J., Pitre, E. & Freeman, S. (2011). Increased Structure and Active Learning Reduce the Achievement gap in Introductory Biology. *Science*, 332(6034), 1213-1216.
- Meyers, C. & Jones, T.B. (1993). *Promoting Active Learning : Strategies for the college classroom*. San Francisco, Jossey-Bass.
- Millis, B. & P. Cottell, Jr. (1998), *Cooperative Learning for Higher Education Faculty*. American Council on Education, ORYX Press,
- Vygotsky, L. (1978). Interaction between learning and development. *Readings on the Development of Children*, 23(3), 34-41.

การพัฒนาเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้วยชุดกิจกรรมฝึกผิวปาก
เป็นเพลง : การศึกษาเชิงพฤติกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมอง

Enhancing Musical Intelligence among Primary School Students with Whistling
Song Activity Packages : Behavioral and EEG Study

ชัยวัฒน์ สุ่มังคะละ*

Chaiwat Sumungkala

พูลพงศ์ สุขสว่าง**

Poonpong Suksawang

รณชัย รัตนเศรษฐ***

Ronnachai Rattanaset

Received : December 22, 2018

Revised : February 4, 2019

Accepted : February 14, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา และศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 120 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) และกลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) กลุ่มละ 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรี แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาด้านดนตรี และเครื่องมือวัดคลื่นไฟฟ้าสมอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย กิจกรรม 2 ชุด จำนวน 20 กิจกรรม ฝึกวันละ 45 นาที เป็นเวลา 20 วัน 2) ระยะเวลาหลังการทดลอง กลุ่มที่ฝึกผิวปากเป็นเพลง และกลุ่มที่ฝึกเป่าขลุ่ยมีคะแนนเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทั้ง 2 กลุ่ม ไม่พบความแตกต่างของคะแนนเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีระหว่างเพศชายกับหญิง 3) คลื่นไฟฟ้าสมองของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มที่ฝึกผิวปากเป็นเพลง พบความแตกต่างที่ย่านความถี่ Theta บริเวณสมองซีกขวา ณ ตำแหน่ง F4 ย่านความถี่ Alpha สมองซีกซ้าย ณ ตำแหน่ง F3 และสมองซีกขวา ณ ตำแหน่ง FC6, F8

*นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

Doctor of Philosophy Program students Research and Statistics in Intelligence Science Burapa University

**อาจารย์ประจำวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer at the College of Research and in Intelligence Science Burapa University

***อาจารย์ประจำคณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Music and Performing Arts Burapa University

และ AF4 ในขณะที่กลุ่มเป่าขลุ่ยไม่พบความแตกต่างของคลื่นไฟฟ้าสมอง 4) คลื่นไฟฟ้าสมองของนักเรียนระดับประถมศึกษา ระหว่างกลุ่มที่ฝึกผิวปากเป็นเพลงและกลุ่มที่ฝึกเป่าขลุ่ย พบความแตกต่างที่ย่านความถี่ Theta บริเวณสมองซีกขวา ณ ตำแหน่ง F4 และที่ย่านความถี่ Alpha บริเวณสมองซีกซ้าย ณ ตำแหน่ง F7 และสมองซีกขวา ณ ตำแหน่ง F4

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมเขาวนั้ปัญญาด้านดนตรี / การศึกษาเชิงพฤติกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมอง

ABSTRACT

The aims of this research were to design a set of whistle-blowing activities to enhance the musical intelligence of primary school students, and then to study the results of using them as an activity package to enhance musical intelligence. The subjects were 120 students in Grade 5. They were randomly assigned to the experimental group (Practice whistling as music) and the comparison group (Practice the flute), 60 students per group. Research instruments included the whistle-blowing activity package, musical intelligence test, and an EEG machine. Data were analyzed by using one-way ANOVA. The results were as follows: 1) The whistle-blowing activity package consisted of two sets of activities, 20 practice sessions, 45 minutes a day for 20 days. 2) After the experiment, the group that practiced whistling as music and the group practicing flute had an increase in intelligence scores of music at the statistical significance level of .05; no gender differences were detected when male and female results were compared. 3) Concerning the electroencephalogram study, differences were found after training at theta frequency at the right frontal F4 electrode site, at alpha frequency at the left frontal F3 electrode site, and also at the right antero-fronto-central FC6, F8 and AF4 electrode sites in the group that practiced whistling as music, while the flute group did not show differences in brainwaves, when compared to before-training conditions. 4) After training, differences in theta frequency were found between groups at the right frontal F4 electrode site and at the alpha frequency at the left frontal F7 electrode site and at the right frontal F4 electrode site.

Keywords : Activity Package Musical Intelligence / Behavioral and EEG study

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เขาวนั้ปัญญาด้านดนตรี (Musical intelligence) เป็น 1 ใน 9 ด้าน ของทฤษฎีพหุปัญญา(Multiple Intelligence) ของ Howard Gardner ระดับเสียง (Pitch) หรือทำนองเพลง (Melody) และจังหวะดนตรี (Rhythm) เป็นส่วนสำคัญที่สุดของเขาวนั้ปัญญาด้านดนตรี (Gardner, 2011, p.111) ความสามารถหรือศักยภาพด้านดนตรีที่มีอยู่ในตัวมนุษย์จะมากหรือน้อยต่างกันไป ผู้ที่มีเขาวนั้ปัญญาด้านดนตรีจะมีความไวต่อระดับเสียงหรือตัวโน้ต และจังหวะ การศึกษาเขาวนั้ปัญญาด้านดนตรีอาจช่วยให้เข้าใจถึงรสนาติพิเศษของคนตรี และในเวลาเดียวกันก็ส่องสว่าง (Illuminate) สัมพันธ์กับรูปแบบอื่นๆ ของสติปัญญาของมนุษย์เขาวนั้ปัญญาด้านดนตรีมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับเขาวนั้ปัญญาด้านอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาได้ เมื่อได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นทางการก็จะรับทักษะที่จำเป็นด้วยความรวดเร็ว

มีผลงานการวิจัยที่สนับสนุนว่า ความสามารถด้านดนตรีจะส่งผลให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านดนตรีและเกิดเชาวน์ปัญญาทางด้านดนตรี (intelligence and musical expertise) เด็กและผู้ใหญ่ที่ได้รับการฝึกฝนทางดนตรีได้คะแนนการทดสอบเชาวน์ปัญญาสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกฝน (dos Santos-Luiz, Mónico, Almeida & Coimbra, 2016; Gibson, Folley & Park, 2009; Schellenberg & Mankarious, 2012; Trimmer & Cuddy, 2008) นอกจากนี้ เมื่อระยะเวลาของการฝึกฝนเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของเชาวน์ปัญญาก็จะเพิ่มตามเช่นกัน (Corrigall & Schellenberg, 2015; Corrigall, Schellenberg & Misura, 2013; Degé, Kubicek & Schwarzer, 2011; Degé, Wehrum Stark, & Schwarzer, 2014) และพบว่า ปัจจัยทางพันธุกรรมมีอิทธิพลต่อแนวโน้มในการฝึกฝนดนตรีรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกดนตรีและเชาวน์ปัญญา (Mosing, et al. 2016) ความถนัดทางดนตรี (Mosing, Madison, Pedersen, Kuja-Halkola & Ullén, 2016) และบุคลิกภาพ (Butkovic, Ullén & Mosing, 2015) Schellenberg & Weiss, (2013) ได้รวบรวม และสรุปงานวิจัยที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมดนตรีกับการพัฒนาทางสติปัญญา (Cognitive) พบว่า ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านดนตรีจะมี การฟัง ความจำ คำศัพท์และการอ่าน ความสามารถในการมองเห็น ความสามารถทางคณิตศาสตร์ เชาวน์ปัญญาทั่วไป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการบริหารจัดการชีวิตได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหรือได้รับการฝึกฝนทางด้านดนตรี

Woodward. (1925, p.11) กล่าวว่า การผิวปาก (Whistling) เป็นศิลปะชั้นสูงเมื่อเทียบกับศิลปะทางดนตรีด้านอื่นๆ การผิวปากเป็นการทำงานประสานกันของลิ้น ริมฝีปาก ผิวปากเป็นสื่อที่มีความสุขสำหรับนักดนตรี แสดงออกถึงผู้ที่ไม่สามารถร้องเพลงหรือดำเนินทางดนตรีด้านอื่นได้ ทุกคนจะเกิดมาพร้อมกับเครื่องดนตรีที่ธรรมชาติให้ติดตัวมาอันได้แก่มือทั้งสองข้าง และเท้าทั้งสองข้าง ซึ่งบุคคลสมารถที่จะตบมือ กระพริบเท้า ตบจังหวะบนต้นขา และตีดนิ้ว (หรือเสียงอื่นๆ อันเกิดจากใช้ร่างกายทำเสียงออกมา เช่น การเคาะปาก ผิวปาก ฯลฯ) การผิวปากก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีได้ ผิวปากจึงเปรียบเสมือนเครื่องดนตรีติดกายที่สามารถใช้ได้ตลอดเวลาที่มีความพร้อมและสถานที่ที่อำนวย จึงน่าจะส่งผลให้เกิดเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีได้เร็วขึ้น ผิวปากเป็นรูปแบบของทักษะการทำงานร่วมกระบวนการรับรู้การสัมผัสและเคลื่อนไหว (Sensorimotor) ที่ผสมผสานกับการรับรู้จากปฏิกิริยา (Proprioceptive) ที่ป้อนเข้า (Lawley, Khan. & Hwge, 2016) กรณีศึกษาชายอายุ 48 ปี ที่ผิวปากทุกวันๆ ละ 5-8 ชั่วโมง มานานเกือบ 16 ปี สแกนสมองด้วยกล้องโทรทรรศน์ด้วยคอมพิวเตอร์ (CT Scan) พบว่าไม่มีแผลที่สำคัญ แต่มีภาวะบกพร่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณ Baso-Temporal ความทรงจำระยะสั้นของผู้ป่วยถูกรบกวนอย่างรุนแรง และมีความผิดปกติทางอารมณ์ จากการติดตามและการตรวจระบบประสาทวิทยาและประเมินทางจิตเวช พบว่า ในเรื่องของความคิดเป็นไปอย่างซ้ำๆ คือ คิดได้ซ้ำ มีความผิดปกติของการจำที่เกี่ยวกับการแปลความหมาย และการกู้คืนของความหมาย ส่วนการวางแผน การใช้ภาษาและการคำนวณเป็นไปตามปกติ แต่ในด้านเชาวน์ปัญญามีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าในด้านอื่นๆ Polak., et al. (2012) ซึ่งตั้งสมมติฐานอย่างหนึ่งได้ว่า การผิวปากซ้ำๆ เป็นการกระตุ้นเปลือกสมองส่วนที่เรียกว่า Dorsolateral Prefrontal (DLPFC or DL-PFC ที่ Brodmann area 9 และ 47) ที่อาจมีส่วนช่วยให้เกิดเชาวน์ปัญญาของมนุษย์ (Barbey, Colom. & Grafman, 2013)

หลักฐานจากการศึกษาที่ลงลึกและเพิ่มมากขึ้นได้ให้ความรู้ใหม่ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าดนตรีและศิลปะจะเกิดขึ้นกับสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม (Primate) บริเวณเปลือกสมอง (Cerebral Cortex) และจากการศึกษาระบบประสาทพบว่าเพลงเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินระบบสมอง การฝึกซ้อมดนตรีช่วยกระตุ้นการทำงานของเซลล์ประสาท และบริเวณเชื่อมต่อกันในรูปแบบการเรียนรู้สร้างหน่วยความจำ ข้อมูลการถ่ายภาพด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในปัจจุบันสามารถอธิบายถึงการเพิ่มความหนาแน่นของชั้นสมองสีเทา (Gray Matter) และ

ความสมบูรณ์ของชั้นสมองสีขาว (White Matter) ในสมองของนักดนตรีมืออาชีพที่เล่นเปียโนในช่วงวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม บริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีการรับรู้การสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor) ของเปลือกสมอง (Cerebral Cortex) การศึกษาล่าสุดแสดงให้เห็นว่าเพลงมีอิทธิพลต่อระบบประสาทที่วัดได้ในระดับกายวิภาคของคน (Azizi, 2009)

นักการศึกษาเชื่อว่าเขาวนปัญญาของเด็กนั้นได้รับการหล่อหลอมที่ท้าทายและแสดงออกทุกวันด้วยประสบการณ์กับคน วัตถุ และเหตุการณ์ต่างๆ และพยายามที่จะศึกษาหาวิธีที่จะพัฒนาเขาวนปัญญาด้านดนตรีให้สมกับวัย เกิดการหล่อหลอมตกผลึกประสบการณ์เป็นการจุดประกายความฉลาดทางดนตรี ซึ่งเด็กส่วนใหญ่มีการพัฒนาทางดนตรีน้อยมากหลังจากเริ่มต้นเข้าสู่วัยรุ่นการหยุดชะงักของประสบการณ์จะปิดกั้นเขาวนปัญญาทางด้านดนตรี การพัฒนาความสามารถ และการเติบโตทางด้านดนตรีของเด็กจะลดน้อยลงเมื่อเด็กถูกปิดกั้นการฝึกดนตรีขณะที่เด็กต้องการหรือกำลังฝึกฝนดนตรีอยู่มีผลจากการวิจัยจากนักวิจัยหลายคนพบว่า การฝึกอบรมดนตรีระยะสั้นมีความสัมพันธ์กับเขาวนปัญญา (Moreno., et al. 2011)

เสียงและจังหวะดนตรี เป็นส่วนสำคัญที่สุดของเขาวนปัญญาด้านดนตรี ถ้าได้ใช้อยู่ส่วนต่างๆของร่างกายเป็นสิ่งเราในการเรียนรู้เรื่องดนตรีที่ประกอบด้วย เสียง ตัวโน้ต จังหวะ และการเคลื่อนไหวไปพร้อมๆกัน จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวกด้านดนตรี ประสิทธิภาพมากที่สุดในการฝึกดนตรีคือ พยายามให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ เสียง มือ และร่างกาย (Gardner, 2011, p.130)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการฝึกเปียโนที่ให้ระดับเสียงสูง-ต่ำที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและใช้ได้ตลอดเวลาเป็นแกน (Cores) ร่วมกับการเคลื่อนไหวโดยออกท่าทางหรือการตบมือให้จังหวะเป็นสื่อประสมหลายๆ อย่าง (Multimodal) ให้เด็กได้รับความสนุกสนานมีความสุขในการเรียนดนตรีมีเจตคติที่ดี รักและชอบดนตรีรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับตนเองด้วยการฝึกเปียโนเป็นเพลงให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกเกี่ยวกับดนตรีและเพิ่มเขาวนปัญญาด้านดนตรีให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบชุดกิจกรรมฝึกเปียโนเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเขาวนปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของเขาวนปัญญาทั่วไป (General Intelligence; IQg) ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนการทดลองฝึกดนตรีของกลุ่มทดลองที่ฝึกด้วยวิธีเปียโนเป็นเพลง กับกลุ่มเปรียบเทียบที่ฝึกด้วยการเป่าขลุ่ย
3. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกเปียโนเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเขาวนปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเด็น ดังนี้
 - 3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีก่อนและหลังการฝึกเปียโนและเป่าขลุ่ย ของกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ
 - 3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีหลังการฝึกเปียโนและฝึกเป่าขลุ่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และจำแนกตามกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ
 - 3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคลื่นไฟฟ้าสมองหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกเปียโนเป็นเพลง และเป่าขลุ่ย ขณะทำแบบทดสอบวัดเขาวนปัญญาด้านดนตรีบริเวณ Brodmann area 9 และ 47 ณ ย่านความถี่ Theta และ Alpha จำแนกตาม เพศ และจำแนกตามกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงช่วยเพิ่มเขาวรรณปัญญาด้านดนตรีให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาได้
2. เขาวรรณปัญญาทั่วไป (General Intelligence) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการฝึกดนตรีไม่แตกต่างกัน
3. ความแตกต่างของคะแนนเขาวรรณปัญญาด้านดนตรีก่อนและหลังการฝึกผิวปากและเป่าขลุ่ย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน
4. ความแตกต่างของคะแนนเขาวรรณปัญญาด้านดนตรีหลังการฝึกผิวปากและเป่าขลุ่ย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกัน
5. ความแตกต่างของคลื่นไฟฟ้าสมองหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลง และเป่าขลุ่ย ขณะทำแบบทดสอบวัดเขาวรรณปัญญาด้านดนตรีบริเวณ Brodmann area 9 และ 47 ณ ย่านความถี่ Theta และ Alpha จำแนกตาม เพศ และจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ 2x2 Factorial Pretest and Posttest Design (Between Subjects) (Edmonds & Kennedy, 2017, p.77) เพื่อศึกษาชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดคูยาง จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2561 เพศชาย และเพศหญิง อายุระหว่าง 10-12 ปี จำนวน 120 คน เป็นกลุ่มทดลอง 60 คน เป็นนักเรียนชาย 30 คน และนักเรียนหญิง 30 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 60 คน

ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรทดลอง ได้แก่ชุดจัดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงเพิ่มเขาวรรณปัญญาด้านดนตรีให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัวแปรเปรียบเทียบ ได้แก่ เพศ (Gender) จำแนกเป็น เพศชาย (Male) และเพศหญิง (Female) ตัวแปรตามได้แก่ เขาวรรณปัญญาด้านดนตรี

แบบแผนการทดลอง

Assignment	Group	Pretest	Treatment	posttest
R	A	O1	X1	O2, O3
	B	O1	X1	O2, O3
	C	O1	X2	O2, O3
	D	O1	X2	O2, O3
Time →				

ความหมายของสัญลักษณ์

- R หมายถึง นักเรียนอาสาสมัครกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ
- A หมายถึง นักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งเป็นเพศ ชาย
- B หมายถึง นักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งเป็นเพศ หญิง
- C หมายถึง นักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบซึ่งเป็นเพศ ชาย
- D หมายถึง นักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบซึ่งเป็นเพศ หญิง
- X1 หมายถึง การฝึกผิวปากเป็นเพลง

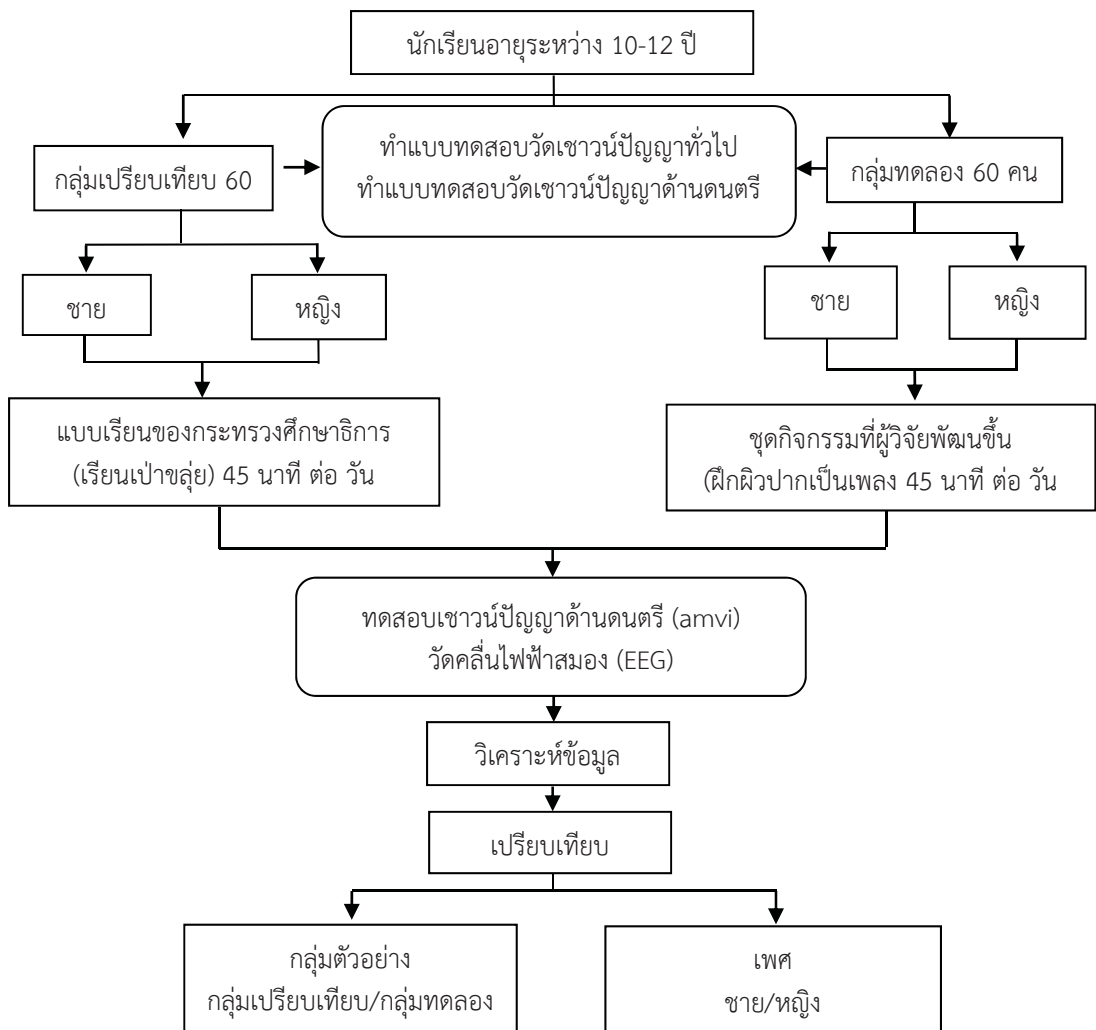
X2 หมายถึง การฝึกเป่าขลุ่ย

O1 หมายถึง เชวณปัญญาด้านดนตรี ก่อนการฝึก

O2 หมายถึง เชวณปัญญาด้านดนตรี หลังการฝึก

O3 หมายถึง คลื่นไฟฟ้าสมอง Area 9 และ 46

การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่มได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองให้ฝึกผิวปากเป็นเพลง ส่วนกลุ่มควบคุมให้ฝึกเป่าขลุ่ย Recorder วันละ 45 นาที เป็นเวลา 20 วัน รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การดำเนินการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เป็นชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชวณปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา มี 2 ชุด ประกอบด้วย ชุดฝึกเบื้องต้น และ ชุดฝึกผิวปากเป็นเพลง (เพลงคลาสสิก) รายละเอียดกำหนดการฝึก ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

2. แบบวัดเชาวน์ปัญญาทั่วไป (Standard Progressive Matrices) มี 5 ชุดๆ ละ 12 ข้อ รวม 60 ข้อ
3. แบบทดสอบเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีสำเร็จรูปของ Jake Mandell มี 20 ข้อ
- กำหนดการฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 1 โครงสร้างการฝึกผิวปากเป็นเพลง

ครั้งที่	เรื่อง	หมายเหตุ
ชุดฝึกเบื้องต้น		
1	ทบทวน บรรทัด 5 เส้น เครื่องหมาย สัญลักษณ์ทางดนตรี ระดับเสียงและจังหวะ	เพลงตัวโน้ตทั้ง 7
2	ผิวปาก เพลงตัวโน้ต 2 ตัว พร้อมเครื่องจับจังหวะ	เพลงหอยโข่ง
3	ผิวปาก เพลงตัวโน้ต 3 และ 4 ตัวพร้อมเครื่องจับจังหวะ	เพลงบ้านเรา และ เพลงหนูมาลี
4	ผิวปาก เพลงตัวโน้ต 5 และ 6 ตัวพร้อมเครื่องจับจังหวะ	เพลงช้าง และ เพลงลอยลมบน
5	ผิวปาก เพลงตัวโน้ต 7 ตัว พร้อมเครื่องจับจังหวะ	เพลงเชอรี ฟิงค์
ชุดฝึกผิวปากเป็นเพลง (เพลงคลาสสิก)		
6-10	เพลงคลาสสิกไทย	เพลงพระราชนิพนธ์ ไกลรุ่ง
11-15	เพลงคลาสสิกต่างประเทศ	เพลง New World Symphony
16-20	เพลงคลาสสิกต่างประเทศ	เพลง Rondo Alla Turca

ตารางที่ 2 ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ชุดกิจกรรมการฝึกผิวปากเป็นเพลง)

คุณภาพเสียง 5 นาที	ทบทวน 10 นาที	กิจกรรมใหม่ 30 นาที	สื่อการฝึกฯ... เปิด YouTube พิมพ์	หมายเหตุ
เปิด YouTube ค้นหา Vlada whistles ฟังเสียงผิวปาก	-ประโยชน์ การผิวปาก -ทบทวนตัวโน้ต	1. แจกเอกสารบรรทัดห้าเส้นตัวโน้ต เครื่องหมายต่างๆบนบรรทัดห้าเส้น 2. แจกสัญญาณมือของโคดา 3. เขียนชื่อตัวโน้ตลงบนบรรทัดห้าเส้นที่ แจกให้อ่านตัวโน้ต/ผิวปาก 4. ฝึกทำสัญญาณมือตามตัวโน้ต 5. เปิดเพลงตัวโน้ต ทำสัญญาณมือ พร้อมการผิวปาก (1) 6. การให้เสียงจังหวะแต่ละห้อง Part 1 (2) ใน YouTube	(1) Major Scale (Do Re Mi) Over Binaural Beats (2) Basic rhythm cell your child should know. Part 1	ทดสอบ ผิวปาก เป็นกลุ่ม
สื่อฯ-อุปกรณ์	1. อุปกรณ์โปรเจคเตอร์ 2. Notebook 3. Flash Drive 4. สำเนาเอกสารโน้ตเพลง			

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการออกแบบชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา ดำเนินตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน

เช่น ทฤษฎีพัฒนาองค์ความรู้ของ Perry (Perry's Theory of Cognitive Development) ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักเรียน ของ Astin (Astin's Theory of Student Involvement) 2) ศึกษาเอกสารงานวิจัยเขาวนปัญญาด้านดนตรี และการผิวปาก แนวในการฝึกดนตรีเบื้องต้นของ คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) โคไต (Zoltan Kodaly) ทฤษฎีเขาวนปัญญาของ การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ที่เกี่ยวกับเขาวนปัญญาด้านดนตรี 3) ออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมการฝึกผิวปากเป็นเพลง ด้วยการ (3.1) การกำหนดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงของนักเรียน (3.2) การออกแบบกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลง (3.3) การคัดเลือกเพลงในการพัฒนาเขาวนปัญญาด้านดนตรี 4) นำชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเขาวนปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง 5) นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบและประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง 6) นำเครื่องมือที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะเดียวกันกับโรงเรียนที่จะนำไปทดลองจริงที่โรงเรียนอนุบาลเมืองกำแพงเพชร

การตรวจสอบและประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง ของ คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงช่วยเพิ่มเขาวนปัญญาด้านดนตรี โดยการนำแบบประเมินมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมิน แล้วนำลงตารางวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงรายข้อ (Item Content Validity; I-CVI) ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 การประเมินความความเหมาะสมในการนำไปใช้งานจริง

ที่	รายการข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						
		1	2	3	4	5	สรุป	I-VCI
1	รูปเล่มของชุดกิจกรรม มีขนาดเหมาะสม	3	4	4	3	3	5/5	1
2	ขนาดตัวอักษร และชนิดของตัวอักษรของ ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	3	4	4	4	3	5/5	1
3	การใช้สีของตัวอักษรของชุดกิจกรรม มีความเหมาะสม	4	3	4	3	3	5/5	1
4	ภาพประกอบภาคผนวกของชุดกิจกรรมมีความเชื่อมโยงกับเนื้อหา	4	3	4	3	4	5/5	1
5	ชื่อเรื่องของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4	4	4	3	4	5/5	1
6	คำนำของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4	4	4	3	4	5/5	1
7	คำชี้แจงของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4	4	4	3	4	5/5	1
8	การนำเสนอขั้นตอนตามลำดับของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4	4	4	2	3	4/5	.80
9	ปกหน้าปกหลัง ภาพประกอบ ของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4	3	4	4	3	5/5	1
10	โดยภาพรวมของชุดกิจกรรม มีความเหมาะสมในการนำไปใช้งานจริง	4	4	4	3	3	5/5	1

S-VCI= .98

ตารางที่ 4 ตารางการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ที่	รายการข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						
		1	2	3	4	5	สรุป	I-VCI
1	ชื่อชุดกิจกรรมมีความชัดเจนและตรงเชิงเนื้อหา	4	4	4	3	4	5/5	1
2	คำนำ มีความชัดเจนและตรงเชิงเนื้อหา	4	4	3	3	4	5/5	1
3	คำชี้แจงทั่วไป มีความชัดเจนและตรงเชิงเนื้อหา	4	4	3	3	3	5/5	1
4	คำชี้แจงการจัดกิจกรรม มีความชัดเจนและตรงเชิงเนื้อหา	3	4	2	3	3	4/5	.80
5	ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4	4	3	3	3	5/5	1
6	ชุดกิจกรรมมีความตรงเชิงเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4	3	3	3	2	4/5	.80
7	ชุดกิจกรรมแต่ละชุด มีความชัดเจนและตรงเชิงเนื้อหา	3	3	3	2	3	4/5	.80
8	การเรียงลำดับเนื้อหา มีความชัดเจน และตรงเชิงเนื้อหา	4	3	3	3	3	5/5	1
9	ตารางจัดกิจกรรมแต่ละครั้งมีความเหมาะสมและตรงเชิงเนื้อหา	4	4	3	3	4	5/5	1
10	ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมและตรงเชิงเนื้อหา	4	4	3	4	3	5/5	1
11	สื่อประกอบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมและตรงเชิงเนื้อหา	4	3	3	3	4	5/5	1
12	ชุดของกิจกรรมมีความสมบูรณ์และตรงเชิงเนื้อหา	4	4	3	3	3	5/5	1
13	โดยภาพรวมชุดกิจกรรมนี้ มีความตรงเชิงเนื้อหา	4	4	3	3	3	5/5	1

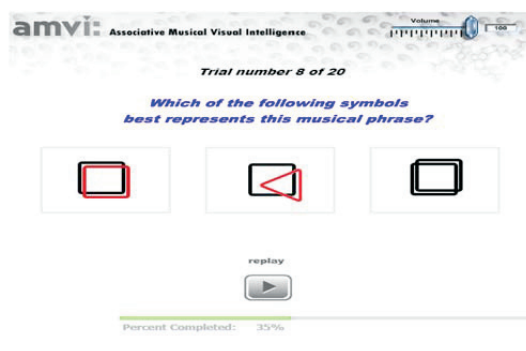
S-VCI = .95

**หาได้จาก มาตราประมาณค่า 3 และ 4 มีค่าเท่ากับ 1 มาตราประมาณค่า 1 และ 2 มีค่าเท่ากับ 0 **

ค่าที่ได้ไม่ควรน้อยกว่า 0.78 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ข้อคำถามใดที่มีค่าน้อยกว่า 0.78 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรตาม Associative Musical Visual Intelligence (amvi) เป็นแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาด้านดนตรีสำเร็จรูป จากการคิดค้นของ Jake Mandell นักดนตรีและนักแต่งเพลงอิเล็กทรอนิกส์ เป็นโปรแกรมในคอมพิวเตอร์ มีคำถาม 20 ข้อ ถามเกี่ยวกับลักษณะที่แตกต่างของระดับของเสียง (Pitch Discrimination) ความจำเกี่ยวกับเสียงดนตรี (Musical Memory) ลักษณะที่แตกต่างของรูปร่างเส้นเสียงของตัวโน้ต (Contour Discrimination) ที่สัมพันธ์กับรูปทรงเรขาคณิต การใช้เครื่องมือวัดตัวแปรตามครั้งแรกกับครั้งที่สองห่างกัน 20 วัน ดังตัวอย่าง

ข้อ 8 สัญลักษณ์ใดในรูปที่แสดงออกถึงระดับเสียงที่สัมพันธ์กับการได้ยินได้ดีที่สุด
ภาพที่ 2 สัญลักษณ์ใดในรูปที่แสดงออกถึงเสียงที่ได้ยินได้ดีที่สุด

ข้อ 11 สัญลักษณ์ใดในรูปที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับจังหวะที่ได้ยินได้ดีที่สุด
ภาพที่ 3 สัญลักษณ์ใดในรูปที่แสดงออกถึงจังหวะที่ได้ยินได้ดีที่สุด

2. เครื่องมือวัดคลื่นไฟฟ้าสมองแบบไร้สาย Emotiv รุ่น EPOC+ ใช้วัดคลื่นไฟฟ้าสมองของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ หลังจากการฝึกผิวปากและฝึกเป่าขลุ่ย เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง

ภาพที่ 4 เครื่องวัดคลื่นไฟฟ้าสมอง Emotiv รุ่น EPOC+

ภาพที่ 5 การใช้เครื่องวัดคลื่นสมองไฟฟ้า พร้อมอุปกรณ์เสริม

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงทดลอง ผู้วิจัยทำเรื่องขออนุญาตขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคูยาง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร เพื่อขอใช้ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงช่วยเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรี กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าร้อยละ เปรียบเทียบคะแนนเชาวน์ปัญญาทั่วไป (IQ.g) ก่อนการฝึกอบรมดนตรีของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ฝึกด้วยการฝึก ผิวปากเป็นเพลง กับกลุ่มเปรียบเทียบที่ฝึกด้วยการเป่าขลุ่ย โดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีก่อนและหลังการฝึกผิวปากและเป่าขลุ่ย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ โดยสถิติทดสอบ One-way ANOVA เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีก่อนและหลังการฝึกผิวปาก และเป่าขลุ่ย จำแนกตามกลุ่มการทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ โดยสถิติทดสอบ One-way ANOVA และวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยสถิติ Two-way ANOVA เปรียบเทียบความแตกต่างของคลื่นไฟฟ้าสมองย่านความถี่ Theta และ Alpha ที่ Brodman Area 9 และ 47 หลังการฝึกผิวปากและการฝึกเป่าขลุ่ย ขณะทำแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ โดยสถิติทดสอบ One-way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

1. ผลของการออกแบบชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลง โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีทั้ง 5 คน ตรวจสอบและประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทั้งฉบับ S-CVI=.89 และความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงทั้งฉบับ S-CVI=.98 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ระดับ .80 ขึ้นไป ทั้งตรวจสอบและประเมินความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี
2. ผลของการวัดเชาวน์ปัญญาทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างก่อนการฝึกดนตรีของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ฝึกด้วยการผิวปากเป็นเพลงกับกลุ่มเปรียบเทียบที่ฝึกด้วยการเป่าขลุ่ย โดยก่อนการฝึกดนตรีได้ให้ทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทั่วไป เมื่อนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบ t พบว่าทั้งสองกลุ่มมีเชาวน์ปัญญาทั่วไปไม่แตกต่างกัน
3. ผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้นำชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรี โดยแบ่งเป็น 2 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดฝึกเบื้องต้น 5 กิจกรรม และ ชุดฝึกผิวปากเป็นเพลง 15 กิจกรรม ใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 60 คน ในส่วนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 60 คน ให้ฝึกด้วยการฝึกเป่าขลุ่ยที่ใช้วิธีการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเวลา 20 วัน ใช้เวลาในการฝึกวันละ 45 นาที ใช้เพลงเหมือนกับกลุ่มผิวปาก จำนวนครูที่ฝึกสอนเท่ากัน พบว่า

3.1 กลุ่มทดลอง (ผิวปากเป็นเพลง) คะแนนเฉลี่ยก่อนกับหลังการฝึกผิวปากเป็นเพลงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.55$) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีก่อนและหลังฝึกผิวปากเป็นเพลงด้วยสถิติทดสอบ t ได้ค่า $t=7.08$ และ $p=.00$ จึงสรุปได้ว่า หลังฝึกผิวปากเป็นเพลงทำให้คะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีสูงกว่าก่อนฝึกผิวปากเป็นเพลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 กลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) จำแนกตามเพศ ปรากฏว่า ความแปรปรวนของคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีระหว่างเพศชายกับเพศหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=4.76$, $p=.03$) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีหลังฝึกผิวปากเป็นเพลงระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ด้วยสถิติทดสอบ t ได้ค่า $t=.60$, $df=53.88$ และ $p=.55$ จึงสรุปได้ว่าหลังฝึกผิวปากเป็นเพลงจะทำให้คะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีระหว่างเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

3.3 กลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกเป่าขลุ่ยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.53$) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีก่อนและหลังฝึกเป่าขลุ่ยด้วยสถิติทดสอบ t ได้ค่า $t=5.22$ และ $p=.00$ จึงสรุปได้ว่าหลังฝึกเป่าขลุ่ยจะทำให้คะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีสูงกว่าก่อนฝึกเป่าขลุ่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 กลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) จำแนกตามเพศ ปรากฏว่า ความแปรปรวนของคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีระหว่างเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ($F=0.01$, $p=.91$) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีหลังฝึกเป่าขลุ่ยระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ด้วยสถิติทดสอบ t ได้ค่า $t=.67$, $df=58$ และ $p=.50$ จึงสรุปได้ว่าหลังฝึกเป่าขลุ่ยจะทำให้คะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีคะแนนด้านเขาวนปัญญาด้านดนตรีไม่แตกต่างกัน

3.5 คะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรี จำแนกตามเพศและกลุ่มการทดลอง ปรากฏว่า ความแปรปรวนของคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีของทั้ง 4 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน (Levene's = 1.48, $df1=3$, $df2=116$, $p=.22$) และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) ปรากฏว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีระหว่างเพศกับกลุ่มการทดลอง ($F=.00$, $p=.96$) และไม่พบความแตกต่างของคะแนนเขาวนปัญญาด้านดนตรีระหว่างเพศ ($F=.82$, $p=.37$) และกลุ่มการทดลอง ($F=2.46$, $p=.12$)

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคลื่นไฟฟ้าสมองย่านความถี่ Theta และ Alpha หลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลง และเป่าขลุ่ย ณ ที่ตำแหน่ง AF3, F7, F3, FC5, FC6, F4, F8, และ AF4 จำแนกตาม เพศ และกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ ขณะทำแบบทดสอบวัดเขาวนปัญญาด้านดนตรี จำนวน 20 ข้อ ที่ได้กำหนดให้รูปทรงทางเรขาคณิตสัมพันธ์กับเสียงเพลง ของ Jake Mandell ปรากฏดังนี้

4.1 กลุ่มตัวอย่าง ย่านความถี่ Theta หลังจากการฝึกดนตรี ของกลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) และกลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) ปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคลื่นสมองไฟฟ้าย่านความถี่ Theta แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ณ สมอชีกขวาที่ตำแหน่ง F4 ($F=13.27$, $p=.00$)

4.2 กลุ่มตัวอย่าง ย่านความถี่ Alpha หลังจากการฝึกดนตรีของกลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) และกลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) ปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคลื่นสมองไฟฟ้าย่านความถี่ Alpha แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ณ สมอชีกซ้ายที่ตำแหน่ง F7 ($F=4.88$, $p=.03$) และสมอชีกขวาที่ตำแหน่ง F4 ($F=8.82$, $p=.00$)

4.3 กลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) ที่ย่านความถี่ Theta จำแนกตามเพศ ปรากฏว่า เพศชาย และเพศหญิงมีคลื่นไฟฟ้าสมองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ณ สมอชีกขวาที่ตำแหน่ง F4 ($F=4.40, p=.04$)

4.4 กลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) ที่ย่านความถี่ Alpha จำแนกตามเพศ ปรากฏว่า เพศชาย และเพศหญิงมีคลื่นไฟฟ้าสมองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ณ สมอชีกซ้ายที่ตำแหน่ง F3 ($F=4.79, p=.03$) สมอชีกขวาที่ตำแหน่ง FC6 ($F=8.17, p=.01$), F8 ($F=7.01, p=.01$) และ AF4 ($F=6.89, p=.01$)

4.5 กลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) ที่ย่านความถี่ Theta และ Alpha จำแนกตามเพศ ปรากฏว่า เพศชายและเพศหญิงมีคลื่นไฟฟ้าสมองไม่แตกต่างกันทั้งสองย่านความถี่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา สามารถนำไปใช้สำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีที่ไม่ต้องใช้เครื่องดนตรีในการฝึกดนตรีได้เหมือนกับการฝึกดนตรีที่ใช้เครื่องดนตรีเป็นอุปกรณ์ในการฝึกให้กับนักเรียนได้ เนื่องจากชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีได้ออกแบบขึ้นตามแนวทฤษฎีเชาวน์ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) ที่ผสมผสานรวมเอาเสียง มือ และร่างกาย เอาไว้ในกิจกรรมเพื่อให้มีประสิทธิภาพได้มากที่สุดทุกครั้งที่ (Gardner, 2011, p.103) นอกจาก เสียง มือ และร่างกายแล้วยังให้ความสำคัญของกับระดับเสียง (Pitch) หรือทำนองเพลง (Melody) และจังหวะดนตรี (Rhythm) เป็นส่วนสำคัญที่สุดของเชาวน์ปัญญาด้านดนตรี (Gardner, 2011, p.111) ในการออกแบบชุดกิจกรรมทั้งสองชุดเพื่อเพิ่มเชาวน์ปัญญาด้านดนตรีของผู้ฝึก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Herholz & Zatorre (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการรอบในการฝึกอوبرมดนตรีเพื่อให้สมองได้มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดชีวิตกรณีศึกษาพฤติกรรม หน้าที่การทำงาน และโครงสร้างของสมอง พบว่า การฝึกอوبرมดนตรีมากกว่าหนึ่งรูปแบบไปพร้อมกันสามารถนำไปสู่สภาวะยืดหยุ่น (Plastic) ที่แข็งแรงได้ และการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนอุปกรณ์ในการฝึกดนตรีเป็นการบูรณาการ ที่มีผลต่อก้านสมอง นอกจากนั้นผลการศึกษากการฝึกอوبرมดนตรีหลายวิธีมีประสิทธิภาพที่แข็งแกร่งของ Plastic ที่มากกว่าการฝึกดนตรีด้วยการฝึกดนตรีวิธีเดียว และ Ribeiro & Santos (2017) ที่ได้วิจัยการเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเลขในเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำหลังจากการฝึกดนตรีที่ไม่ใช้เครื่องดนตรี (Non-Instrumental) กับนักเรียนอายุ 8 ปี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของ Non-Instrumental musical training (NIMT) ในเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำเป็นกลยุทธ์ในการแก้ไขและเพื่อเสริมสร้างระบบการรับรู้ความรู้สึกเชิงตัวเลข โดยได้แบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกให้ฟังความไพเราะของเสียงดนตรี (Melodic activities) กลุ่มที่สองให้ทำกิจกรรมเข้าจังหวะ (Rhythmic activities) โดยในแต่ละกิจกรรมมี 7 ขั้นตอน พบว่า การเปรียบเทียบภายในกลุ่ม พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจากผลของคะแนนก่อนกับหลังการทดลอง การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าเพลงสามารถพัฒนาความสามารถเชิงพื้นที่ หรือความสามารถคิดในใจ (Spatial Abilities) และชี้ให้เห็นว่าเด็กที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำตระหนักถึงการเพิ่มขึ้นของพวกเขาในวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งยืนยันได้ด้วยผลลัพธ์ทางสถิติ

ผลจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทั่วไป (STANDARD PROGRESSIVE MATRICES SETS A, B, C, D, & C) มีทั้งหมด 5 ชุด ชุดละ 12 ข้อ รวม 60 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที ก่อนฝึกผิวปากเป็นเพลง

ของกลุ่มทดลอง และก่อนการฝึกเป่าขลุ่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ ปรากฏว่า เชวณปัญญารู้ว่าไปของทั้งกลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) และกลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 2 และเนื่องจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ ได้มาจากการสมัครใจที่จะเข้าร่วมฝึกดนตรีจากทุกห้องเรียน ซึ่งมีอยู่ทั้งหมดอยู่ 6 ห้องเรียน เข้าไปอยู่ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยไม่ได้คัดเลือกจากห้องเรียน อัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนอัจฉริยภาพทางคณิตศาสตร์ หรือห้องเรียน Mini English Program จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างคละกันทุกกลุ่มจึงทำให้มีระดับเชวณปัญญารู้ว่าไปไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเชวณปัญญาด้านดนตรีก่อนและหลังการฝึกผิวปากเป็นเพลง จำนวน 20 ครั้งๆ ละ 45 นาที โดยแบ่งเป็น 2 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดฝึกเบื้องต้น 5 กิจกรรม และชุดฝึกผิวปากเป็นเพลง 15 กิจกรรม ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนกับหลังการฝึกผิวปากเป็นเพลงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งเพศชายและเพศหญิง และกลุ่มฝึกเป่าขลุ่ย ก็มีคะแนนเฉลี่ยก่อนกับหลังการฝึกเป่าขลุ่ยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเชวณปัญญาด้านดนตรีก่อนกับหลังฝึกผิวปากเป็นเพลง และฝึกเป่าขลุ่ยด้วยสถิติทดสอบที ได้ค่า $p < .05$ จึงสรุปได้ว่าหลังฝึกผิวปากเป็นเพลง และฝึกเป่าขลุ่ยจะทำให้คะแนนเชวณปัญญาด้านดนตรีสูงกว่าก่อนฝึกผิวปากเป็นเพลง และฝึกเป่าขลุ่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 เหตุที่คะแนนโดยเฉลี่ยทั้งกลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) และกลุ่มเปรียบเทียบ(ฝึกเป่าขลุ่ย) ทั้งเพศหญิงและเพศชายเพิ่มขึ้น ก็เนื่องจากทั้งสองกลุ่มตัวอย่างได้รับการฝึกในเพลงที่มีลักษณะเดียวกัน จำนวนวันในการฝึก เวลาในการฝึกเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งก็จะได้รับความรู้และมีประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นซึ่งก็สอดคล้องกับ Corrigall & Schellenberg (2015) กล่าวว่า เมื่อระยะเวลาของการฝึกฝนเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของเชวณปัญญาก็จะเพิ่มตามเช่นกัน แต่เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบทั้งเพศและกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 เนื่องจากทั้งสองกลุ่มได้รับการฝึกดนตรีที่มีลักษณะเดียวกัน จำนวนวันที่เท่ากันเพียงแต่ต่างกันในเรื่องวิธีการฝึก โดยกลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) ใช้ชุดฝึกผิวปากเป็นเพลง ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) ใช้วิธีการฝึกตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และสถานที่ใช้ในการฝึกผิวปากเป็นเพลงและฝึกเป่าขลุ่ยเท่ากัน จึงทำให้เชวณปัญญาระดับของแต่ละกลุ่มเพิ่มขึ้นที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อทั้งสองกลุ่มได้รับการฝึกดนตรีเหมือนกันจึงทำให้คะแนนเชวณปัญญาระดับเพิ่มขึ้นที่ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับข้อความที่ว่า เด็กและผู้ใหญ่ที่ได้รับการฝึกฝนทางดนตรีย่อมได้คะแนนการทดสอบเชวณปัญญาระดับสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกฝน (dos Santos-Luiz, et al. 2016) และจากตารางที่ 4-8 เมื่อดูจากค่าเฉลี่ย (M) ของกลุ่มทดลอง ทั้งเพศชายและเพศหญิงหลังฝึกการผิวปากเป็นเพลงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นอยู่ที่ 8.61 เปรียบเทียบกับตารางที่ 4-10 ค่าเฉลี่ย (M) ของกลุ่มเปรียบเทียบทั้งเพศชายและเพศหญิงหลังการฝึกเป่าขลุ่ยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นอยู่ที่ 6.59 ซึ่งค่าเฉลี่ย (M) ของกลุ่มทดลอง (ฝึกผิวปากเป็นเพลง) สูงกว่า กลุ่มเปรียบเทียบ (ฝึกเป่าขลุ่ย) เล็กน้อย หมายความว่า การฝึกผิวปากเป็นเพลง ซึ่งเป็นการฝึกดนตรีที่ไม่ต้องใช้เครื่องดนตรีในการฝึกก็สามารถเพิ่มเชวณปัญญาด้านดนตรีได้เหมือนกับการฝึกดนตรี (การฝึกเป่าขลุ่ย) ที่ใช้เครื่องดนตรีช่วยในการฝึกดนตรี และอาจจะเพิ่มเชวณปัญญาด้านดนตรีได้มากกว่าการฝึกดนตรีที่ใช้เครื่องดนตรีช่วยในการฝึกดนตรี ตามที่ Ribeiro & Santos (2017) กล่าวว่า การฝึกดนตรีที่ไม่ใช้เครื่องดนตรี (non-Instrumental) ในกลุ่มทั้งสองกลุ่มจากผลของคะแนนก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ผลในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคลื่นไฟฟ้าสมองหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลง และเป่าขลุ่ยจำแนกตามเพศ ของกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ ขณะทำแบบทดสอบวัดเชวณปัญญาด้านดนตรีด้วยการศึกษาคลื่นไฟฟ้าสมองย่านความถี่ Theta และ Alpha ณ ที่ตำแหน่ง AF3, F7, F3, FC5, FC6, F4, F8 และ

AF4 ซึ่งแต่ละจุดอยู่ในและอยู่ใกล้ Brodmann Area 9, 46 ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นบริเวณของส่วนประสาทที่มีชื่อว่า Dorsolateral Prefrontal Cortex ที่มีความสำคัญทำให้เกิดเขาวนปัญญา ซึ่งมีความแตกต่างกันบางตำแหน่ง ดังนี้ ผลการเปรียบเทียบกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบที่ย่านความถี่ Theta พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่สมองซีกขวา ณ ตำแหน่ง F4 และที่ย่านความถี่ Alpha พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่สมองซีกซ้าย ณ ตำแหน่ง F7 และสมองซีกขวา ณ ตำแหน่ง F4

ผลการเปรียบเทียบกลุ่มทดลองจำแนกตามเพศ ที่ย่านความถี่ Theta พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่สมองซีกขวา ณ ตำแหน่ง F4 และที่ย่านความถี่ Alpha พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่สมองซีกซ้าย ณ ตำแหน่ง F3 และสมองซีกขวา ณ ตำแหน่ง FC6, F8 และ AF4

ผลการเปรียบเทียบกลุ่มเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ ที่ย่านความถี่ Theta และที่ย่านความถี่ Alpha เพศชายและเพศหญิงมีคลื่นไฟฟ้าสมองไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคลื่นไฟฟ้าสมองดังกล่าวปรากฏว่า มีความแตกต่างกันในทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 หมายความว่า ตำแหน่งอิเล็กโทรดต่างๆ ที่พบในย่านความถี่ Theta และที่ย่านความถี่ Alpha นั้น มีความถี่อยู่ระหว่าง 4-12 Hz ซึ่งจะพบได้ในคนที่มีความสุขหรือกำลังมีสมาธิ ซึ่งเสียงดนตรีจะส่งเสริมและพัฒนากายทางอารมณ์ เสริมสร้างความคิด จินตนาการ ช่วยกระตุ้นให้มีการแสดงออก ในทางสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาททุก กล้ามเนื้อมือ ให้สอดคล้องกับการใช้ความคิด ช่วยทำให้หายใจน้อย และผ่อนคลายความตึงเครียด (Sukwattna, 2011) และที่ปรากฏความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในสมองซีกขวามากกว่าซีกซ้าย เนื่องจากเวลาที่ใช้ในการฝึกดนตรีใช้เพียงระยะสั้นๆ ในการฝึก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gardner ที่กล่าวว่า การประมวลผลเสียงดนตรีของบุคคลทั่วไปจะเกิดบริเวณสมองซีกขวา แต่ด้วยการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบและแบบแผน และมีความสามารถมากขึ้น นักดนตรีก็สามารถใช้สมองซีกซ้ายในการประมวลผลได้เช่นกัน (Gardner, 2011, p.125) และพบที่ย่านความถี่ของคลื่น Alpha มาก เนื่องจากเสียงเพลงที่ฟังจากการทำแบบทดสอบไปกระตุ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ย่านความถี่นี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Banerjee., et al. (2016) ที่ได้ศึกษาสมองการเคลื่อนที่ของคลื่นไฟฟ้าสมองโดยการวิเคราะห์ซึ่งไม่อยู่ในเส้นตรงเดียวกันของสัญญาณเสียงที่เกิดจากการกระตุ้นด้วยเสียงดนตรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของดนตรีอินดูคาเหนืของอินเดียดต่อการทำงานของสมองในสภาพการผ่อนคลายปกติโดยใช้การวัดคลื่นไฟฟ้าสมอง (EEG) ผู้เข้าร่วมการศึกษามีสุขภาพแข็งแรง 10 คนที่ไม่มีการศึกษาด้านดนตรีเป็นพิเศษ สัญญาณ EEG ได้รับที่หน้าผากด้านหน้าของสมองขณะฟังเพลงในสภาพทดลอง 3 แบบ (Rest, With Music and Without Music) การวิเคราะห์ความถี่ได้ทำขึ้นสำหรับคลื่น Alpha, Theta และแกมมา ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจเพิ่มขึ้นขณะฟังเพลงอินดูที่มีอารมณ์แปรปรวน (โรแมนติก/เศร้า) ของอาสาสมัครในกรณีของแถบความถี่ Alpha ขณะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ในช่วงความถี่แกมมาและ Theta ได้รับการสังเกตว่าเมื่อมีการกระตุ้นเพลงออกกิจกรรมที่เราอารมณ์ที่เห็นได้ชัดจากจังหวะการเต้นของสมอง Alpha ยังคงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งแสดงให้เห็นถึงความเร้าอารมณ์ที่เหลืออยู่นี้ คล้ายคลึงกับพลังงานสะสมที่อยู่ภายในเครื่องมือวัด 'Hysteresis' ความจำเดิมที่ระบบเก็บรักษาความทรงจำ บางส่วนของสภาพเดิม (Memory' of the Former State) และเมื่อศึกษาบริเวณ Brodmann Area 9 และ 47 พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในย่านความถี่ Alpha ณ ตำแหน่ง AF4, F7 และ F8 ซึ่งเปลือกสมองส่วนที่เรียกว่า Dorsolateral Prefrontal ที่สันนิษฐานว่ามีส่วนช่วยให้เกิดเขาวนปัญญาของมนุษย์ (Barbey & Grafman, 2013)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเขว่นปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ฝึกดนตรีไปประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นทางเลือกในการฝึกดนตรีที่ไม่ใช้เครื่องดนตรี เพื่อเพิ่มเขว่นปัญญาด้านดนตรีให้กับนักเรียน และเป็นทางเลือกในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเพิ่มเขว่นปัญญาด้านดนตรี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะนักเรียนปกติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรมีการศึกษาลงการใช้ชุดกิจกรรมฝึกผิวปากเป็นเพลงสำหรับเพิ่มเขว่นปัญญาด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในประชากรกลุ่มอื่นๆ เช่น นักเรียนที่มีสมาธิสั้น นักเรียนที่มีความก้าวร้าว เป็นต้น
2. การศึกษานี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะนักเรียนปกติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีอายุโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ปี ควรเพิ่มการทดลองเปรียบเทียบกับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (กลุ่มอายุ 10 ปี) และนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 (กลุ่มอายุ 12 ปี) เพื่อหาช่วงอายุที่เหมาะสมในการฝึก

References

- Azizi, S. A. (2009). Brain to music to brain!. *Neuroscience Letters*, 459(1), 1-2.
- Banerjee, A., et al. (2016). Study on brain dynamics by nonlinear analysis of Music induced EEG signals. *Physical A : Statistical Mechanics and its Applications*, 444(3), 110-120.
- Barbey, A.K., Colom, R. & Grafman, J. (2013). Dorsolateral prefrontal contributions to human intelligence. *Neuropsychologia*, 51(7), 1361-1369.
- Butkovic, A., Ullén, F. & Mosing, M.A. (2015). Personality related traits as predictors of music Practice : Underlying environmental and genetic influences. *Personality and Individual Differences*, 74(3), 133-13
- Corrigall, K.A. & Schellenberg, E.G. (2015). Predicting who takes music lessons : Parent and child characteristics. *Frontiers in Psychology*, 6(2), 282-285.
- Corrigall, K.A., Schellenberg, E.G. & Misura, N.M. (2013). Music training, cognition, and personality. *Frontiers in Psychology*, 4(7), 222-223.
- Degé, F., Kubicek, C. & Schwarzer, G. (2011). Music lessons and intelligence : A relation mediated by executive functions. *Music Perception : An Interdisciplinary Journal*, 29(2), 195-201.
- Degé, F., Wehrum, S., Stark, R. & Schwarzer, G. (2014). Music lessons and academic self-concept in 12-to 14-year-old children. *Musicae Scientiae*, 18(2), 203-215.
- dos Santos-Luiz, C., et al. (2016). Exploring the long-term associations between adolescents' music training and academic achievement. *Musicae Scientiae*, 20(4), 512-527.
- Dresel, C., et al. (2005). The functional neuroanatomy of coordinated orofacial movements : Sparse sampling fMRI of whistling. *Neuroimage*, 28(3), 588-597.

- Edmonds, W. A. & Kennedy, T.D. (2017). **An applied guide to research designs : Quantitative, qualitative, and mixed methods**. Florida, American Puplic : Nova Southeastern University.
- Gardner, H. (2011). **Frames of mind :The theory of multiple intelligences**. New York : Basic books.
- Gibson, C., Folley, B.S. & Park, S. (2009). Enhanced divergent thinking and creativity in musicians : A behavioral and near-infrared spectroscopy study. **Brain and Cognition**, **69**(1), 162-169.
- Herholz, S.C. & Zatorre, R.J. (2012). Musical training as a framework for brain plasticity : Behavior, function, and structure. **Neuron**, **76**(3), 486-502.
- Lawley, A., Khan, H.A. & Hegde, V. (2016). Multiple whistling seizures in temporal lobe epilepsy: A case report and review of the literature. **Clinical neurology and neurosurgery**, **151**(3), 61-64.
- Moreno, S., et al. (2011). Short-term music training enhances verbal intelligence and executive function. **Psychological science**, **22**(11), 1425-1433.
- Mosing, M.A., et al. (2016). Investigating cognitive transfer within the framework of music practice : Genetic pleiotropy rather than causality. **Developmental science**, **19**(3), 504-512.
- Patston, T. & Osborne, M.S. (2016). The developmental features of music performance anxiety and perfectionism in school age music students. **Performance Enhancement & Health**, **4**(1-2), 42-49.
- Ribeiro, F.S. & Santos, F.H. (2017). Enhancement of numeric cognition in children with low achievement in mathematic after a non-instrumental musical training. **Research in developmental disabilities**, **3**(62), 26-39.
- Schellenberg, E.G. & Mankarious, M. (2012). Music training and emotion comprehension in childhood. **Emotion**, **12**(5), 887-690.
- Sukwattana, K. (2011). **Music appreciation in WesternMusic**. (3 rd ed.) Bangkok : Thai Watana Panich.
- Trimmer, C.G. & Cuddy, L.L. (2008). Emotional intelligence, not music training, predicts recognition of emotional speech prosody. **Emotion**, **8**(6), 838-840.
- Woodward, A. (1925). **Whistling as an art**. [Online]. Available : <https://archive.org/details/Whistling As An Art> [2018, February 24].

การพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
The Professional Development of STEM Teacher in Secondary School by
Participatory Action Research

ดนัยรัตน์ กาศเกษม*

Danairat Kaskasam

ฉลอง ชาตुरुประชีวิน**

Chalong Chatrurachewin

Received : August 31, 2018

Revised : December 9, 2018

Accepted : December 17, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูสะเต็มและบริบทในการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3. เพื่อดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4. เพื่อถอดบทเรียนจากการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะของครูสะเต็มและบริบทในการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการสังเคราะห์เอกสารและการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ขั้นเตรียมการและขึ้นวางแผนด้วยเทคนิคการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกต และขึ้นสะท้อนผล และขั้นตอนที่ 4 การถอดบทเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในแต่ละขั้นตอนได้แก่ ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และนักพัฒนา ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ผลการศึกษาคุณลักษณะของครูสะเต็ม พบว่า คุณลักษณะครูสะเต็มมี 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีจำนวน 13 คุณลักษณะ 57 ตัวบ่งชี้ สำหรับผลการศึกษาริบทในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มของโรงเรียนต้นแบบ พบว่า มีการเตรียมพร้อมอย่างรอบด้าน ได้แก่ ครูสะเต็ม งบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และระบบการบริหารจัดการ มีกิจกรรมส่งเสริมที่หลากหลาย มีผลการพัฒนาที่ดีและพร้อมที่จะพัฒนาต่อยอด 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ควรดำเนินการใน 4 กิจกรรม ได้แก่ การสร้างเครือข่ายครูสะเต็ม การปรับแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล การพัฒนาสะเต็มศึกษาด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสะเต็ม (PLC) และการจัดนิทรรศการและผลผลิตของสะเต็มศึกษา

*นักศึกษาลัทธิสุทธการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Ph.D. students Educational Administration Program Faculty of Education Naresuan University

**อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer at the Department of Educational Administration and Development Faculty of Education
Naresuan University

3) ผลการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่า (1) ครูสะเต็มทุกคนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากเครือข่ายที่สร้างขึ้น (2) ครูสะเต็มทุกคนใช้แผนพัฒนาตนเองเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็ม (3) ครูสะเต็มทุกคนได้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่อง (4) ครูสะเต็มทุกคนมีผลงานและผลการพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านโดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำชี้แนะเพื่อพัฒนาต่อยอด (4) ผลการถอดบทเรียนจากการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียน ได้แก่ (1) การมีผู้นำที่ดีในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียน (2) ความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (3) การมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนาครูสะเต็มอย่างต่อเนื่อง (4) การสร้างเครือข่ายในการพัฒนาครูสะเต็มทั้งในและนอกโรงเรียน (5) การสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศด้านคุณลักษณะและการพัฒนาครูสะเต็มโดยการพัฒนาระบบการรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ของครูสะเต็มทุกคน

คำสำคัญ : การพัฒนาวิชาชีพครูสะเต็ม / คุณลักษณะของครูสะเต็ม / การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1. study about the characteristics of STEM teachers and context in professional development of STEM teachers in secondary schools, 2. to construct the guideline for development of STEM teachers in secondary school by the participatory action research (PAR), 3. to carry out the development of STEM teachers in secondary school by participatory action research, and 4. to get the lesson learned from the development of STEM teachers in secondary school by the participatory action research. There were 4 steps of this study; (1) Study about the characteristics of STEM teachers and context in professional development of STEM teachers in secondary schools through the documents synthesization and the experts assessment. (2) Construct the guideline for development of STEM teachers in secondary school by using participatory action research technique which consists of two processes; preparing process and planning process using the participatory planning technique (Appreciation-Influence-Control, AIC). (3) Carry out the development of STEM teachers in secondary school by using participatory action research technique which consists of three processes; acting process, observation process, and reflecting process. and (4) Study about critical success factor of development of STEM teachers in secondary school by using participatory action research. Data gathered in these processes was provided by documents and conference from three groups, i.e. the researcher, co-researchers and developers. The results of the research were as follows : 1) The result of studying the STEM teachers characteristics and Context of STEM teachers development in secondary school, it was found that there were three aspects, namely the teaching and learning management, the classroom management, and the self-development as well as professional development. There were 13 characteristics or 57 Indicators. In addition, concerning the result of studying the context for the development of the STEM teachers' characteristics of Bankardprachanukroh School, it revealed that there have been the preparation of the Inputs, i.e. the STEM teachers

development, STEM teachers, budget, teaching media , materials and equipment, places, facilities as well as management system, including the development of STEM education through the process of STEM teacher's Professional Learning Community (PLC) and organizing of the exhibitions displaying the outcomes of STEM education. 2) Concerning the approach to development of the STEM teachers in secondary school by participatory action research (PAR), it was found that there should be the development in four activities i.e. building the STEM teachers' network, adjusting the ID Plan, developing the STEM education with Professional Learning Community (PLC) and organizing the exhibition displaying the outcomes derived from the STEM education. 3) The result of development of STEM teachers in secondary school by participatory action research (PAR), it was found that (1) The STEM teachers were supported by the STEM teachers' network. (2) The STEM teachers used ID Plan in the STEM teachers development. (3) The STEM teachers were supervised by the school supervision system. (4) The STEM teachers have been the portfolio and 3 aspects of STEM teacher characteristics development information which coaching and mentoring by the professor or the assessor. 4) As regards getting the lesson learned from the development of STEM teachers in secondary school by the participatory action research (PAR), it was found that factors to the success of development of the STEM teachers in secondary school were as follows : (1)There is a good leader towards developing of STEM teachers in secondary school. (2)There is good cooperation from every related personnel. (3)There are definite guidelines to the constant development of STEM teachers. (4)There is building of network in development of STEM teachers both in and out of school. (5)There is creation of information system of STEM teachers' characteristics and development by adjusting the performance report system of every STEM teachers.

Keywords : The Professional Development of STEM Teacher /

STEM Teacher Charecteristic / Participatory Action Research

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันซึ่งอยู่ในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง ความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลและเชื่อมโยงกันหมดทั่วโลก ซึ่งกระแสนการปรับเปลี่ยนทางสังคมส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็น (Phanich, 2012) ดังนั้น การสร้างเด็กให้มีความสมดุลทางความคิด มีจิตสาธารณะ รู้จักโลก รู้จักตนเอง รู้จักแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ และรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต มีประสบการณ์การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ (Masincee, 2012) ซึ่งเป็นผลทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนต้องบูรณาการศาสตร์การสอนกับความรู้ในเนื้อหาวิชาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพและกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กรต่อไป

(Chaemchoy, 2015, p.224) และในประเทศที่มีการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วและมีผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับต้นของโลกอย่างประเทศญี่ปุ่นได้มีการปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพที่มุ่งเน้นวินัย ทักษะชีวิตและความเป็นพลเมืองดีของชาติ (Chatrurachewin, et al., 2014, pp.225-234) นอกจากนี้ครูญี่ปุ่นยังมีการใช้การศึกษาชั้นเรียนแก้ปัญหาค้นหาในชั้นเรียนร่วมกัน ทำให้มีผลการทดสอบ PISA2015 ได้อันดับที่ 2 รองจากประเทศสิงคโปร์ ซึ่งคล้ายคลึงกับการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 ที่เน้นสร้างทักษะด้านวิชาชีพเพื่อเศรษฐกิจเชิงอุตสาหกรรมและใช้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่เน้นการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ ดังนั้น จึงมีการปรับปรุงหลักสูตร ตำราเรียน เปลี่ยนระบบการประเมินที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ตามทักษะในศตวรรษที่ 21 และปฏิรูปกระบวนการผลิตและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบ (Jareonsettasin, 2016) ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้มีความสุขภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยแผนพัฒนาการศึกษาชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยคุณภาพผู้เรียนนั้นอาจเป็นผลมาจากองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อันเป็นผลงานทางวิชาการที่นำไปสู่การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพต่อไป (Wannasri, 2010) แต่จากการปฏิรูปการศึกษาของไทยทั้งด้านโครงสร้าง การบริหาร การผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และด้านอื่นๆ พบว่า ชีตความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่เป็นอันดับที่ 32 ของโลก และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียน ตามหลังสิงคโปร์ ซึ่งอยู่อันดับ 2 ของโลก และมาเลเซีย อันดับ 18 ในปี พ.ศ. 2559 แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะดัชนีด้านการศึกษจะเห็นว่าคุณภาพของการศึกษาชั้นพื้นฐานของไทยอยู่ที่อันดับ 7 ของอาเซียนในปี พ.ศ.2558 แม้ว่าชีตความสามารถด้านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์จะอยู่ที่อันดับ 5 ก็ตาม ซึ่งคุณภาพของการศึกษาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ของสิงคโปร์เป็นอันดับที่ 1 ของโลก โดยหนึ่งในตัวชี้วัดคือ ผลการทดสอบ PISA, TIMSS ความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมและการทำงานร่วมกัน สำหรับคะแนน PISA2015 นี้สิงคโปร์ได้คะแนนเป็นอันดับที่ 1 เวียดนามเป็นอันดับที่ 8 และไทยอยู่อันดับที่ 55 จากประเทศกลุ่ม OECD จำนวน 72 ประเทศ เนื่องจากการศึกษาไทยมีสภาพปัญหา คือ ครูมีภาระงานอื่นค่อนข้างมาก ขาดขวัญและกำลังใจจากค่าตอบแทนที่ไม่เพียงพอ ขาดแคลนครูในบางสาขาวิชาเอก ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น โดยครูส่วนใหญ่เกินกว่าร้อยละ 80 มีวิทยฐานะสูงแต่ยังไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้ รวมทั้งกระบวนการพัฒนาครูยังไม่สามารถส่งเสริมให้ครูใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่และยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนไม่มีความสุขกับการเรียน เครียดกับเนื้อหาที่มากเกินความจำเป็น ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและอาชีพในอนาคต เนื้อหาค่อนข้างล้าสมัยและซ้ำซ้อนกันในหลายสาขาวิชา รวมทั้งไม่ได้เกิดการเรียนรู้แบบรู้จริงจากการนำความรู้มาใช้คิดวิเคราะห์แก้ปัญหา ประเมินค่า และสร้างสรรค์นวัตกรรมแบบบูรณาการ

นโยบายหนึ่งที่ประเทศไทยนำมาใช้แก้ปัญหาคือผู้เรียนคิดไม่เป็น วิเคราะห์ไม่ได้ ขาดทักษะชีวิต อัดแน่นเนื้อหาวิชาการมากกว่าให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และขาดการต่อยอดความคิดไปสู่ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม คือ สะเต็มศึกษาซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ เชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ เน้นการพัฒนากระบวนการ หรือ ผลผลิตใหม่ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยครูสะเต็ม (STEM Teacher) สนุกและท้าทายความคิดของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอและบูรณาการความรู้ทั้ง 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science:S) เทคโนโลยี (Technology:T) กระบวนการทางวิศวกรรม (Engineer:E) และคณิตศาสตร์ (Mathematics:M) เป็นเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานในการแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมใหม่

เพื่อสร้างทักษะ คุณลักษณะของผู้เรียนและผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โดยในระยะเริ่มต้นมีการจัดตั้งโรงเรียนเครือข่ายของศูนย์ส่งเสริมศึกษาแห่งชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด โดยในปีการศึกษา 2559-2561 มีการพัฒนาครูส่งเสริมที่เลี้ยงในระดับจังหวัด ศึกษาวิเคราะห์ของแต่ละเขตพื้นที่ในการขับเคลื่อนหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกับการพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะสำหรับครูส่งเสริมในโรงเรียนแกนนำทั่วประเทศ (Ministry of Education, 2016) ซึ่งปัจจุบันพบปัญหาในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน หรือ แบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้วย กระบวนการกลุ่มซึ่งต้องใช้เวลาเป็นจำนวนมาก อาจเป็นผลให้สอนไม่ครบตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรซึ่งต้องทำการทดสอบวัดผลระดับชาติ (O-NET) ไม่มีระบบนิเทศติดตามการนำผลการพัฒนาไปใช้อย่างจริงจัง รวมทั้งขาดการพัฒนาครูภายในสถานศึกษาที่จริงจังและต่อเนื่อง ขาดแรงกระตุ้นที่จะทำให้เกิดเครือข่ายหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูส่งเสริมในระดับพื้นที่หรือจังหวัดจากผู้บริหารทั้งในระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่ รวมทั้งยังขาดความชัดเจนของรูปแบบ แนวทาง หรือวิธีการในการพัฒนาครูส่งเสริมในโรงเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนแต่ละสังกัดของไทยในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงกับผลการทดสอบระดับนานาชาติของไทยที่เป็นตัวบ่งชี้สำคัญของคุณภาพการศึกษาไทย

จากการจัดประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ ครั้งที่ 7 สรุปว่าการขับเคลื่อนส่งเสริมศึกษาในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาทางวิชาชีพของครูส่งเสริมในโรงเรียนพร้อมกับการขับเคลื่อนการบริหารจัดการภายในโรงเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพได้ และควรเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูขึ้นในโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ร่วมวิจัยระยะสั้นแบบรู้จริงและใช้วิธีการที่หลากหลายประกอบกันเพื่อให้มีการพัฒนากระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมศึกษาและจะเกิดการเรียนรู้สู่การพัฒนาจากตัวครูและโรงเรียน ซึ่งจะเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป (Prasertsan, 2015, Foreword) ซึ่งการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นยุทธวิธีหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพของครูส่งเสริมในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้โดยการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เครือข่ายโรงเรียนพี่เลี้ยง นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่องด้วยเทคนิคการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งพัฒนาครูส่งเสริมในโรงเรียนมัธยมศึกษาไปพร้อมกับการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยส่งเสริมศึกษา และคุณภาพการศึกษาประเทศไทยด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์จากการทดสอบ PISA และTIMSS ซึ่งทำการทดสอบกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยมีผลการทดสอบในครั้งล่าสุดยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และจากสภาพปัญหาด้านการพัฒนาวิชาชีพของครูส่งเสริมในโรงเรียนซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของไทยดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจึงทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูส่งเสริมในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการศึกษาคุณลักษณะของครูส่งเสริมและแนวทางการพัฒนาครูส่งเสริมด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการร่วมกันสร้างการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะและกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยส่งเสริมศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูส่งเสริม โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นนักทฤษฎี และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยด้วยการพัฒนาวิชาชีพของครูส่งเสริมในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูส่งเสริมและบริบทในการพัฒนาคุณลักษณะของครูส่งเสริมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
4. เพื่อถอดบทเรียนจากการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งได้ทำการปรับแก้ไขและหาคุณภาพเครื่องมือในแต่ละขั้นตอนก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะของครูสะเต็มและบริบทในการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ศึกษาคุณลักษณะของครูสะเต็ม ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ แหล่งข้อมูลออนไลน์ในอินเทอร์เน็ต เอกสารจากหน่วยงาน นักวิชาการ แล้วนำผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของครูสะเต็มที่ได้จากการศึกษาเอกสารนำไปประเมินความเหมาะสมด้วยแบบประเมินและการสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสะเต็มศึกษา จำนวน 8 คน คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษา เพื่อทำการสรุปเป็นคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ศึกษาบริบทในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการบูรณาการตัวผู้วิจัยเข้ากับโรงเรียนที่เป็นพื้นที่วิจัย โดยทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ศึกษาข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียน สภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของโรงเรียน คัดเลือกให้ครูสะเต็มทุกคนเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และทำการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นของครูสะเต็มในโรงเรียนจากการสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียน โดยทำการคัดเลือกโรงเรียนบ้านกาศประชาชนเคราะห์ จ.แพร่ สังกัด สพม.เขต 37 ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความพร้อมในการพัฒนาครูสะเต็มเป็นพื้นที่ทำการวิจัย เนื่องจากครูและผู้บริหารมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาในโรงเรียน มีครูจำนวนพอเหมาะ มีช่วงวัยเหมาะสม สามารถพัฒนาครูสะเต็มได้ง่าย อีกทั้งผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจสภาพบริบทของโรงเรียนเป็นอย่างดี จึงถือว่ามีความพร้อมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1. ขั้นเตรียมการ (Preparing) ดำเนินการให้ครูสะเต็มทุกคนในโรงเรียน จำนวน 6 คน เป็นผู้ร่วมวิจัยและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พร้อมทั้งทำการทบทวนผลการประเมินคุณลักษณะเบื้องต้นของครูสะเต็มก่อนการพัฒนาโดยให้ครูสะเต็มทุกคนประเมินตนเองแล้วจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (ID Plan) เพื่อมุ่งพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว

2. ขั้นวางแผน (Planning) เป็นการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาครูสะเต็มในภาพรวมและเป็นรายบุคคลโดยการกำหนดแนวทางในการพัฒนาครูสะเต็ม ตัวชี้วัด และวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมโดยจัดทำเป็นแผนและโครงการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียน ตลอดจนร่วมกันกำหนดแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยเทคนิคการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) กับกลุ่มผู้ร่วม

วิจัยและนักพัฒนา จำนวน 20 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูสะเต็มต้นแบบ ครูสะเต็มพี่เลี้ยง ครูสะเต็มที่เป็นผู้ร่วมวิจัย ซึ่งเป็นเทคนิคในการประชุมวางแผนร่วมกันของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการพัฒนาครูสะเต็มของโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นยอมรับชื่นชม (Appreciation) ในการทบทวนสภาพจริงและสภาพคาดหวังของครูสะเต็ม ชั้นแสดงพลังร่วมวางแผน (Influence) จากประสบการณ์ความสำเร็จของแต่ละบุคคลเพื่อให้ได้ร่างแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และชั้นกำหนดยุทธศาสตร์ควบคุม (Control) เพื่อกำหนดรายละเอียดของแผนงาน/โครงการ ลำดับกิจกรรมพร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบ แล้วนำมาใช้พัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนที่บรรจุอยู่ในแผนปฏิบัติการเพื่อจัดทำเป็นปฏิทินการดำเนินโครงการของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยนำแผนที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาจัดทำเป็นปฏิทินการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนจำนวน 6 คน ซึ่งใช้พัฒนาครูสะเต็มในปีงบประมาณ 2561 ใน 3 ชั้น ดังนี้

1. ขั้นปฏิบัติ (Acting) เป็นการนำแผนไปปฏิบัติโดยจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมในแผนการพัฒนาครูสะเต็ม การจัดทีมงานเพื่อดำเนินการโครงการและกิจกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนและปฏิทินปฏิบัติการในขั้นตอนที่ 2 โดยประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการตามปฏิทินการดำเนินโครงการและการใช้งบประมาณของโรงเรียน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ครูสะเต็มต้นแบบ ครูสะเต็มพี่เลี้ยง และครูสะเต็มที่เป็นผู้ร่วมวิจัย

2. ขั้นสังเกต (Observation) เป็นการติดตามประเมินผลโครงการตามแผนตามตัวชี้วัดของแต่ละกิจกรรมของการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียน โดยประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเทคนิคการศึกษาชั้นเรียนและเก็บข้อมูลผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินโครงการตามแผนปฏิบัติการพัฒนาครูสะเต็มของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้อง คือ ศึกษานิเทศก์ ครูสะเต็มในเครือข่าย และครูสะเต็มที่เป็นผู้ร่วมวิจัย

3. ขั้นสะท้อนผล (Reflecting) เป็นการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรุปปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำวิจัยโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ทั้งรายสัปดาห์และรายเดือน ซึ่งจะสะท้อนผลการดำเนินโครงการเพื่อนำไปใช้วางแผนปฏิบัติการในปีงบประมาณต่อไป โดยมีผู้เกี่ยวข้อง คือ ศึกษานิเทศก์ ครูสะเต็มในเครือข่าย และครูสะเต็มที่เป็นผู้ร่วมวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การถอดบทเรียน เป็นการร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์บทเรียนที่ได้จากการดำเนินการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จโดยใช้วิธีการประชุมแบบไม่เป็นทางการร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เพื่อระดมความคิดเห็นจากการทำวิจัยในครั้งนี้ จากผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ครูสะเต็ม ครูสะเต็มพี่เลี้ยงศึกษานิเทศก์ ร่วมเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเทปบันทึกเสียง บันทึกการประชุม

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาและบริบทในการพัฒนาครูสะเต็มของโรงเรียนบ้านกาศพรชนาเคราะห์จากการทำวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 คุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาจากการวิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (1) ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า คุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน 12 คุณลักษณะ 44 ตัวบ่งชี้ (2) ผลการประเมินความเหมาะสมของแต่ละคุณลักษณะของครูสะเต็มโดยการสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของระดับ

ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด พร้อมทั้งเสนอแนะเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ในแต่ละคุณลักษณะ รวมเป็น 57 ตัวบ่งชี้ และเพิ่มอีก 1 คุณลักษณะ คือ การสร้างและพัฒนากระบวนการบนทัศนด้านสะเต็มศึกษา(Maker Mindset) รวมเป็น 13 คุณลักษณะ โดยสามารถสรุปและแจกแจงคุณลักษณะของครูสะเต็มที่สำคัญเป็นตาราง เปรียบเทียบผลการศึกษาในส่วนที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและสรุปผลการศึกษาคูณลักษณะของครูสะเต็มใน โรงเรียนมัธยมศึกษาจากการเสนอแนะเพิ่มเติมและการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

คุณลักษณะของครูสะเต็มจากการวิเคราะห์เอกสาร	คุณลักษณะของครูสะเต็มที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน (24 ตัวบ่งชี้)	1. ด้านการจัดการเรียนการสอน (32 ตัวบ่งชี้)
1.1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร (4 ตัวบ่งชี้)	1.1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร (5 ตัวบ่งชี้)
1.2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (4 ตัวบ่งชี้)	1.2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (6 ตัวบ่งชี้)
1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (5 ตัวบ่งชี้)	1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (6 ตัวบ่งชี้)
1.4 การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ (4 ตัวบ่งชี้)	1.4 การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ (5 ตัวบ่งชี้)
1.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (3 ตัวบ่งชี้)	1.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (4 ตัวบ่งชี้)
1.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (4 ตัวบ่งชี้)	1.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (6 ตัวบ่งชี้)
2. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (11 ตัวบ่งชี้)	2. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (15 ตัวบ่งชี้)
2.1 การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมกิจกรรมสะเต็ม (4ตัวบ่งชี้)	2.1 การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมกิจกรรมสะเต็ม (6 ตัวบ่งชี้)
2.2 การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสะเต็ม (4 ตัวบ่งชี้)	2.2 การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสะเต็ม (5 ตัวบ่งชี้)
2.3 การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (3 ตัวบ่งชี้)	2.3 การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (4 ตัวบ่งชี้)
3. ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ (9 ตัวบ่งชี้)	3. ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ (10 ตัวบ่งชี้)
3.1 การพัฒนาตนเองด้านสะเต็มศึกษา (3 ตัวบ่งชี้)	3.1 การพัฒนาตนเองด้านสะเต็มศึกษา (3 ตัวบ่งชี้)
3.2 การพัฒนาทางวิชาชีพครูด้านสะเต็มศึกษา (3 ตัวบ่งชี้)	3.2 การพัฒนาทางวิชาชีพครูด้านสะเต็มศึกษา (3 ตัวบ่งชี้)
3.3 การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา(3 ตัวบ่งชี้)	3.3 การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (3 ตัวบ่งชี้)
	3.4 การสร้างและพัฒนากระบวนการบนทัศนด้านสะเต็มศึกษา (1 ตัวบ่งชี้)

1.2 บริบทในการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มของโรงเรียนบ้านกาศปะชานุเคราะห์ของ ปีงบประมาณ 2560 จากการศึกษาเอกสารและสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า มีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาครูสะเต็มของโรงเรียน ดังนี้ 1) มีการพัฒนาครูสะเต็มของโรงเรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและต่อเนื่อง 2) ครูสะเต็มในโรงเรียนมีคุณลักษณะของครูสะเต็มที่ดีทั้ง 3 ด้าน แต่พบว่าครูสะเต็มส่วนใหญ่ยังต้องพัฒนาด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ 3) ไม่มีการกำหนดงบประมาณงบประมาณที่ใช้

ในการพัฒนาครูสะเต็มของโรงเรียนในปีงบประมาณ 2560 ไว้อย่างชัดเจน แต่มีการจัดกิจกรรมสะเต็มซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานต้นสังกัด 4) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่จัดกิจกรรมสะเต็มมีอยู่บางส่วนและมีการเตรียมพัฒนาห้องศูนย์การเรียนรู้สะเต็มศึกษาของโรงเรียนขึ้นในปีถัดไป 5) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในโรงเรียนซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการฝ่ายบริหารได้มีนโยบายให้มีการขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาอย่างจริงจังในปีถัดไป 6) มีการแจ้งนโยบายให้ครูทุกคนพัฒนานตนเองในรูปแบบที่หลากหลายโดยมีครูต้นแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษามาเป็นครูฝึกและผู้ชี้แนะในโรงเรียน ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ วางแผนในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มเฉพาะสาขาวิชาเอก และกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อต่อยอดสู่การประกวดโครงงานของนักเรียนและครูดีเด่นสะเต็มศึกษาระดับต่างๆ และสำหรับผลของการพัฒนาครูสะเต็มในปีงบประมาณ 2560 คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ครูทุกคนในโรงเรียน คณะกรรมการฝ่ายบริหาร และผู้ปกครองนักเรียนมีความตระหนักและพึงพอใจในผลการพัฒนาครูสะเต็ม พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อสะเต็มศึกษาในโรงเรียนและพัฒนาครูสะเต็มของโรงเรียน ซึ่งได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญให้มีการต่อยอดในปีงบประมาณถัดไป

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวิธีการดำเนินการพัฒนาใน 4 กิจกรรม ดังนี้คือ 1) สร้างเครือข่ายครูสะเต็มและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสะเต็มซึ่งควรประกอบไปด้วย ครูสะเต็มต้นแบบ ครูสะเต็มพี่เลี้ยง ผู้นิเทศภายในโรงเรียน และจากภายนอกโรงเรียน ศึกษาเทคนิคและอาจมีผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษารวมอยู่ด้วย 2) ปรับแผนพัฒนานตนเองรายบุคคลโดยการสร้างความตระหนักให้กับครูสะเต็มในการมุ่งพัฒนาทางวิชาชีพของตนโดยการนำผลการประเมินคุณลักษณะของครูสะเต็มของตนเองมาเป็นกรอบในการพิจารณาปรับแผนดังกล่าว 3) พัฒนาการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสะเต็ม (PLC) เครือข่ายครูสะเต็ม และเทคนิคการศึกษาบทเรียน (Lesson Study) ในกระบวนการนิเทศชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วมซึ่งได้ส่งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ 4) การจัดนิทรรศการและผลผลิตของสะเต็มศึกษาโดยกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำเสนอผลงานด้านสะเต็มศึกษา จากผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการสามารถพัฒนาครูสะเต็มให้มีคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน และ 13 คุณลักษณะด้วยแผนการพัฒนานตนเองรายบุคคลที่มุ่งพัฒนาในแต่ละคุณลักษณะของครูสะเต็มโดยมีเครือข่าย ผู้เชี่ยวชาญ และนักพัฒนาคอยให้การส่งเสริม สนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาดังกล่าวอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมสำหรับครูสะเต็มแต่ละบุคคล

3. ผลการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีรายละเอียดดังนี้ 1) ครูสะเต็มทุกคนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มจากเครือข่ายที่สร้างขึ้น 2) ครูสะเต็มทุกคนใช้แผนพัฒนานตนเองรายบุคคลเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มของตนทั้ง 3 ด้านด้วยวิธีการและช่องทางที่หลากหลาย 3) ครูสะเต็มของโรงเรียนทุกคนได้รับการนิเทศ ชี้แนะ แนะนำจากครูสะเต็มต้นแบบ ศูนย์สะเต็มศึกษาภาคเหนือตอนบน ได้ให้การนิเทศการสอนและคำชี้แนะร่วมกับครูสะเต็มพี่เลี้ยง และศึกษานิเทศก์ที่เข้ามาในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการศึกษาชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาในชั้นเรียน เทคนิคการออกแบบกิจกรรมสะเต็ม การออกแบบหน่วย การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และเทคนิคการจัดแสดงผลงานของครูสะเต็ม จนส่งผลให้ครูสะเต็ม จำนวน 4 คนที่ได้รับรางวัลครูสะเต็มดีเด่นประเภททีมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 และ 4) ครูสะเต็มทุกคนมีผลงานซึ่งได้นำมา

แสดงในนิทรรศการด้านสะเต็มศึกษาของโรงเรียนและมีสารสนเทศในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มทั้ง 3 ด้าน โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษาในสสวท.และจากสถาบันอุดมศึกษาให้คำชี้แนะ ทำให้ครูสะเต็มทั้ง 6 คน มีคุณลักษณะของครูสะเต็มที่ดีมากยิ่งขึ้นทั้ง 3 ด้านจากรูปแบบการพัฒนาที่หลากหลายและเหมาะสมในแต่ละคุณลักษณะ จนส่งผลให้ตัวแทนครูสะเต็มในโรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นครูผู้สอนสะเต็มศึกษาดีเด่นประเทศไทย ประเภททีม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รุ่นที่ 4 และยังมีมุ่งมั่นพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพด้านสะเต็มอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การเข้ารับการศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนไปศึกษาดูงานที่ประเทศญี่ปุ่นในด้านสะเต็มศึกษา การสมัครเข้ารับการพัฒนาในด้านสะเต็มศึกษาในช่องทางที่หลากหลาย

4. บทเรียนที่ได้รับจากการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) การมีผู้นำที่ดีในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ระบบบริหารจัดการโครงการพัฒนาครูสะเต็มที่ดีและการสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาครูสะเต็มอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง 2) ความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาครูสะเต็มมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน ครูพี่เลี้ยงและผู้นิเทศการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ครูสะเต็มเครือข่ายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสะเต็ม และครูสะเต็มต้นแบบหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษา 3) การมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการดำเนินการพัฒนาครูสะเต็มอย่างต่อเนื่องด้วยแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนและต้องบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนในการพัฒนาครูสะเต็มในภาพรวมและมีการกำหนดแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลของครูสะเต็มทุกคนอย่างชัดเจน 4) การสร้างเครือข่ายในการพัฒนาครูสะเต็มทั้งในและนอกโรงเรียนโดยต้องมีครูสะเต็มพี่เลี้ยง ผู้เชี่ยวชาญ หรือศึกษานิเทศก์ในเครือข่ายและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสะเต็มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง และ 5) การสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศด้านคุณลักษณะและการพัฒนาครูสะเต็มโดยการนำผลการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มแต่ละบุคคลซึ่งอาจจัดทำเป็นสารสนเทศรายภาคเรียนและรายปีเพื่อใช้ประกอบการปรับแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลในระบบการพัฒนาวิชาชีพครูสะเต็มที่ต่อเนื่องจึงสามารถพัฒนาครูสะเต็มได้เป็นผลสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาและบริบทในการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มของโรงเรียนบ้านกาศประชาชนุเคราะห์ พบว่า คุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีจำนวน 6 คุณลักษณะ (32 ตัวบ่งชี้) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มีจำนวน 3 คุณลักษณะ (15 ตัวบ่งชี้) และด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ จำนวน 4 คุณลักษณะ (10 ตัวบ่งชี้) รวมเป็น 13 คุณลักษณะ 57 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เนื่องจากการมีการจัดกลุ่มคุณลักษณะย่อยตามตัวชี้วัดของการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายผู้สอนที่มี 13 ตัวชี้วัดใน 3 ด้าน แต่มีความแตกต่างในรายละเอียดตัวชี้วัดของแต่ละคุณลักษณะเฉพาะของครูสะเต็มที่อาจต้องเน้นเป็นพิเศษสำหรับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาทั้ง 3 ด้านจากการเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับเมทริกซ์เพื่อการออกแบบและสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ลักษณะของครูสะเต็มและแนวปฏิบัติในชั้นเรียนสะเต็ม ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูสะเต็มของ (Chamrat, 2016) ที่ต้องเน้นไปที่การพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้ (1) การพัฒนาความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Content Knowledge, TPACK) (2) การเน้นแนวคิดพัฒนาให้ครูเป็นนักประดิษฐ์ คิดสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิด Teachers

as Makers (TAM =ทำ) ซึ่งเน้นการปฏิบัติมากกว่าบรรยายความรู้ (Halverson Sheridan, 2014 as cited in Chamrat, 2016, p. 41) (3) การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามแนวสะเต็มศึกษาได้ (4) การเน้นให้ครูสะเต็มได้ออกแบบกิจกรรมสะเต็มด้วยตนเองตามบริบทเฉพาะของแต่ละสถานศึกษาและห้องเรียน และ(5) การสร้างชุมชนนักปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสะเต็ม (PLC) และการจัดการความรู้ที่บูรณาการทั้งในระดับของศาสตร์ทั้ง 4 และข้ามสาขาวิชา (Chamrat, 2016, pp. 39-41) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแล้วพบว่า ทั้ง 5 ด้านดังกล่าวสามารถเทียบเคียงคุณลักษณะเฉพาะทั้ง 13 คุณลักษณะได้อย่างครอบคลุมและลงตัว

สำหรับผลการศึกษาบริบทในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มของโรงเรียน พบว่ามีการจัดกิจกรรมในการพัฒนาครูสะเต็มอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนบ้านกาศประชาคุณเคราะหมีนโยบายที่จะขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาและพัฒนาครูสะเต็มด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งงบประมาณที่หลากหลาย มีครูสะเต็มจำนวนพอเหมาะ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่องด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การพัฒนาครูสะเต็มนั้นควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสะเต็มขึ้นและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสะเต็มศึกษาในชั้นเรียนและสนับสนุนให้ครูสะเต็มได้มีโอกาสไปพัฒนาตนเองจากงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆในช่วงวันหยุดอย่างต่อเนื่อง (Phanich, 2015) ซึ่งถือได้ว่าโรงเรียนที่ทำวิจัยมีบริบทที่พร้อมสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาครูสะเต็ม ปีงบประมาณ 2561 ด้วยความชัดเจนและเอาใจใส่ในนโยบายของผู้นำและคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ตลอดจนเครือข่ายความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานทุกภาคส่วน

2. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า มีวิธีการพัฒนาใน 4 กิจกรรม ดังนี้ (1) สร้างเครือข่ายครูสะเต็มและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสะเต็ม (2) การปรับแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลของครูสะเต็ม โดยการนำคุณลักษณะเฉพาะของครูสะเต็มและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของครูมาเป็นกรอบในการปรับแผนดังกล่าว (3) พัฒนาการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาขึ้นโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกับเทคนิคการศึกษาชั้นเรียน และ(4) การจัดนิทรรศการและผลผลิตของสะเต็มศึกษาโดยจัดเวทีนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาครูสะเต็มนั้นนอกจากการมุ่งดำเนินการอย่างจริงจังโดยผู้ดูแลแล้วต้องอาศัยทั้งความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง การมีเครือข่ายร่วมพัฒนาครูสะเต็ม แนวปฏิบัติที่ชัดเจนจากแผนพัฒนาครูสะเต็มทั้งในภาพรวมและแผนรายบุคคล และสารสนเทศด้านคุณลักษณะของครูสะเต็มจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมที่เน้นให้เกิดปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ตลอดจนระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูสะเต็มซึ่งเป็นครูจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆในโรงเรียนมัศึกษานั้นมีพื้นฐานมาจากครูแต่ละสาขาวิชาเอกหรือแต่ละระดับชั้นนั้น ย่อมมีพื้นฐานของแต่ละคุณลักษณะเฉพาะที่ต่างกันและต้องการรูปแบบ วิธีการ หลักสูตรการพัฒนาที่แตกต่างกันออกไปด้วยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการพัฒนาทั้งในภาพรวมและรายบุคคลซึ่งมีความแตกต่างหลากหลาย และเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจึงต้องดำเนินการพัฒนาครูด้วยกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูในปัจจุบันด้วยวิธีการที่หลากหลายและมีความต่อเนื่องตามที่ครูสะเต็มแต่ละบุคคลได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาตนเองโดยอาศัยเครือข่ายและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและจำเป็นต้องมีการแสดงผลงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการพัฒนาวิชาชีพ (Sarrattana, 2013, pp.118-119) ที่ต้องประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน 2) ความต่อเนื่องจากนโยบายของการพัฒนาครูในปัจจุบัน และ3) กระบวนการเชิงระบบทั้งการวางแผน

ดำเนินการตามแผน ประเมินผล และรายงานผลเพื่อปรับแผนหรือโครงการ ทั้งยังสอดคล้องกับหลักการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นเทคนิคที่ประสบความสำเร็จในประเทศชั้นนำทางการศึกษาทั่วโลก โดยมีขั้นตอนกระบวนการตามแนวคิดของโยชิเดะ (Yoshida, 2006) 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) ขั้นร่วมกันเขียนแผน(Plan) 2) ขั้นสอนและสังเกตการสอน(Do) และ 3) ขั้นสะท้อนผลการสอน (See) ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาด้วยระบบการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์และครูสะเต็มที่เลี้ยง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยด้านวิศวกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยโอกลาโฮมาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เนื้อหา วิธีการสอน ทักษะที่จำเป็น และการพัฒนารอบแนวคิดของครุมัธยมศึกษาให้คิดแบบวิทยาศาสตร์ พัฒนาความเข้าใจวิศวกรรมศาสตร์ และทัศนคติเชิงบวกโดยใช้การสืบสอบเป็นฐานในการพัฒนาครูให้ร่วมทำวิจัยในห้องปฏิบัติการ 6 สัปดาห์และสอนในชั้นเรียนเป็นเวลา 2 ภาคเรียน จึงครบกระบวนการพัฒนาครูสะเต็มที่สมบูรณ์ (Mark Allen Nanny, n.d., as cited in office of Educational Council, 2016, p.38) ถือได้ว่ากระบวนการพัฒนาวิชาชีพของครูสะเต็มนั้นจะต้องทดลองสอนเป็นเวลา 1 ปีและทำวิจัยต่อเนื่องอีก 6 สัปดาห์ ซึ่งคล้ายกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของไทยที่ต้องฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนจำนวน 1 ปี แต่อาจต้องเพิ่มการฝึกร่วมทำการวิจัยในห้องปฏิบัติการและพัฒนาความเข้าใจวิศวกรรมศาสตร์อีกระยะเวลาหนึ่งตามความเหมาะสม ทั้งนี้ครูสะเต็มต้องฝึกฝนด้วยตนเองและพัฒนาร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายครูสะเต็มด้วยกระบวนการ PLC โดยทุกคนควรมีการพัฒนากระบวนการที่สอดคล้องต่อเนื่องและเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติจริงในห้องเรียนสะเต็มศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Phanich, (2015) ที่เน้นให้ครูสะเต็มพัฒนากระบวนการทัศน์แบบไม่หยุดนิ่ง (Growth Mindset) เรียนรู้แบบบูรณาการและรู้จริงจากการสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้จากการตั้งคำถาม ลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด การทำหน้าที่ครูฝึก ครูผู้ชี้แนะและการอำนวยความสะดวกในห้องเรียน รวมทั้งการฝึกฝนพัฒนาตนเองและฝึกกันเองในการทำงานจริงด้วยกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่อง โดยระบุว่าทักษะของครูสะเต็มที่ดีที่สุดควรมาจากการเรียนรู้จากการปฏิบัติของครูสะเต็มเอง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เหมาะสมมากที่สุดจากงานวิจัยนี้คือ การฝึกฝนพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสะเต็ม ตลอดจนการนิเทศการจัดการเรียนรู้จากเครือข่ายครูสะเต็ม ครูฝึก ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคการศึกษาชั้นเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. ผลการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาจากการวิจัยครั้งนี้ คือ 1)ครูสะเต็มทุกคนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มจากเครือข่ายที่สร้างขึ้น 2)ครูสะเต็มทุกคนใช้แผนพัฒนาตนเองรายบุคคลเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มของตนเองทั้ง 3 ด้านด้วยวิธีการและช่องทางที่หลากหลาย 3)ครูสะเต็มของโรงเรียนทุกคนได้รับการนิเทศ ชี้แนะ แนะนำจากครูสะเต็มต้นแบบ ศูนย์สะเต็มศึกษาภาคเหนือตอนบน ได้ให้การนิเทศการสอนและคำชี้แนะร่วมกับครูสะเต็มพี่เลี้ยง และศึกษานิเทศก์ที่เข้ามาในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการศึกษาชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาในชั้นเรียน เทคนิคการออกแบบกิจกรรมสะเต็ม การออกแบบหน่วย การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และเทคนิคการจัดแสดงผลงานของครูสะเต็ม และ4)ครูสะเต็มทุกคนมีผลงานซึ่งได้นำมาแสดงในนิทรรศการด้านสะเต็มศึกษาของโรงเรียนและมีสารสนเทศในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มทั้ง 3 ด้าน โดยมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินที่ได้รับแต่งตั้งจาก สสวท.ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษาในสสวท.และจากสถาบันอุดมศึกษาให้คำชี้แนะเพื่อพัฒนาต่อยอด ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมที่ได้ดำเนินการทั้ง 4 กิจกรรมจากการวิจัยครั้งนี้มีส่วนที่ช่วยให้เกิดคุณลักษณะครูสะเต็มทั้ง 3 ด้าน หรือ 13 คุณลักษณะ โดยเฉพาะบางคุณลักษณะที่ครูสะเต็มแต่ละคนเน้นให้เกิดการพัฒนาเป็นพิเศษจากการปรับแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลที่ได้รับการชี้แนะจากเครือข่ายร่วมพัฒนา ตลอดจนความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองด้านสะเต็มศึกษาของครูสะเต็ม

ทุกคนในโรงเรียน และการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกิดขึ้นจากนโยบาย เป้าหมายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนของผู้นำ การสร้างระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจนเกิดสารสนเทศในการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มรายบุคคล จึงเป็นผลทำให้ครูสะเต็มทุกคนได้รับการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายร่วมพัฒนาครูสะเต็มโดยอาศัยกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูในปัจจุบันที่มีโครงการพัฒนาครูแบบครบวงจรอย่างหลากหลาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวการพัฒนาครูสะเต็มในประเทศฟินแลนด์ที่เน้นให้ครูสะเต็มมีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดเวลาโดยมุ่งพัฒนาใน 3 ด้านคือ 1) ด้านความเป็นครูสะเต็มมืออาชีพ ได้แก่ ความรู้ ทักษะการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนและวิธีการประเมิน 2) ด้านความเป็นผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหาร การทำงานเป็นทีม บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านการสร้างเครือข่าย ได้แก่ บ้าน โรงเรียน ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ประชาชนและเครือข่ายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังคล้ายกับการพัฒนาครูสะเต็มในสหรัฐอเมริกา คือ 1) มีหลักสูตรสำหรับพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพสูงในระดับสากลบนฐานการวิจัยและเป็นคลินิกทางวิชาชีพ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่มีสถาบันครูพัฒนาทำหน้าที่ดังกล่าว 2) สนับสนุนงบประมาณเพื่อลงทะเบียนฝึกอบรมสำหรับครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน 3) มีระบบการขึ้นเงินเดือนครูเพื่อให้มีการแข่งขันของครูทุกชุมชนวิชาชีพ 4) มีการรับประกันคุณภาพของครูใหม่ทุกคนโดยครูพี่เลี้ยง 5) โรงเรียนจัดเวลาให้ครูทำงานร่วมกันอย่างน้อย 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ 6) มีระบบการศึกษาชั้นเรียนและพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน และ 7) จัดสรรเวลาในการพัฒนาทางวิชาชีพครูอย่างน้อย 10 วันต่อปีในแผนปฏิบัติการของทุกโรงเรียน

4. จากผลการถอดบทเรียนของงานวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียน ได้แก่ 1) การมีผู้นำที่ดีในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียน 2) ความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) การมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนาครูสะเต็มอย่างต่อเนื่อง 4) การสร้างเครือข่ายในการพัฒนาครูสะเต็มทั้งในและนอกโรงเรียน 5) การสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศด้านคุณลักษณะและการพัฒนาครูสะเต็ม ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นการเสริมระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูสะเต็มให้มีความเข้มแข็ง ยั่งยืนและต่อเนื่องโดยใช้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน ข้อมูลสารสนเทศรายบุคคลในการปรับแผนการพัฒนาครูสะเต็มโดยผู้นำเครือข่ายร่วมพัฒนาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยกันเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูทั้งในภาพรวมและเป็นรายบุคคล ตลอดจนการร่วมเป็นครูฝึก การชี้แนะ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาต่อยอดจากผู้เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะครูสะเต็มทั้ง 3 ด้านและ 13 คุณลักษณะที่ครูสะเต็มแต่ละคนนั้นมุ่งเน้นเพียงบางคุณลักษณะตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศด้านคุณลักษณะและการพัฒนาครูสะเต็มและกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูของไทยในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของ OECD ในปีพ.ศ. 2556 เรื่อง Teachers for the 21st Century ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพครูจาก 11 ประเทศกลุ่มสมาชิกของ TALIS ในปี พ.ศ. 2555 ซึ่งพบว่าครูที่ได้รับการฝึกปฏิบัติการสอนที่หลากหลายและมีส่วนร่วมในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูอย่างจริงจังส่งผลให้มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้มีระดับที่สูงขึ้น นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องถึงการเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาทางวิชาชีพครูภายนอกโรงเรียนอัน ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การประชุมสัมมนาทางการศึกษา 3) การศึกษาต่อ 4) การศึกษาดูงาน 5) การเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู 6) การเรียนรู้จากงานวิจัยแบบเดี่ยวและร่วมกัน ศึกษาเรียนรู้ 7) การสังเกตการณ์ และฝึกงานกับครูพี่เลี้ยง 8) การศึกษาจากตำรา และ 9) การสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับเพื่อนร่วมงานเพื่อปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้สำเร็จนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีเครือข่ายร่วมพัฒนาคอยเป็นที่เลี้ยงสนับสนุนให้พัฒนาด้วย

กิจกรรมที่หลากหลายและต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูตามปกติ นอกจากนี้ยังคล้ายคลึงกับการพัฒนาวิชาชีพครูเพิ่มเติมในหลายประเทศที่มีผลการประเมินด้านคุณภาพการศึกษาสูง ได้แก่ การพัฒนาทางวิชาชีพในสะเต็ม (สะเต็ม) ศึกษา (STEAM Education) ในเกาหลีใต้ที่มีการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ทรัพยากรมนุษย์ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยสร้างกลุ่มแกนนำประกอบด้วยโรงเรียนนำร่องทุกภูมิภาค ตั้งศูนย์ฝึกอบรมครูสะเต็ม จัดทำคู่มือการสืบสอบสำหรับนักเรียน และสนับสนุนตำราวัสดุอุปกรณ์สำหรับสะเต็มศึกษา เพื่อให้ครูสะเต็มทุกคนได้ทำการสอนจริงไปพร้อมกับการฝึกฝนพัฒนาตนเอง ในขณะที่การพัฒนาวิชาชีพของครูสะเต็มในประเทศอื่นได้แก่ ฟินแลนด์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียนั้นมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครูสะเต็มโดยมอบหมายให้มหาวิทยาลัยท้องถิ่นและศูนย์วิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศได้จัดทำหลักสูตรในการฝึกอบรมพัฒนาครูสะเต็มในช่วงวันหยุดและปิดภาคเรียนตามความสนใจของครูสะเต็มแต่ละบุคคลและสามารถเลือกเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อขอรับใบรับรองในการสอนสะเต็มศึกษา หรือหลักสูตรเพื่อขอรับวุฒิปริญญาตรีในลักษณะการศึกษาต่อได้ แต่ในประเทศฟินแลนด์นั้นได้มีศูนย์พัฒนาครูสะเต็มหลักของประเทศเพียงศูนย์เดียวเท่านั้น และกระบวนการพัฒนาครูสะเต็มของประเทศออสเตรเลียได้แบ่งออกเป็นการพัฒนากรอบประกอบวิชาชีพและการพัฒนาครูสะเต็มในขณะเริ่มต้นและพัฒนาต่อยอดการปฏิบัติหน้าที่จริงในโรงเรียนด้วยการใช้ระบบพี่เลี้ยง ระบบหลักสูตรฝึกอบรมในช่วงนอกเวลา และการพัฒนาด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสะเต็มอย่างต่อเนื่อง และเมื่อนำผลการศึกษาคูณลักษณะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียง 11 ด้าน คือ การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ การใช้ทรัพยากรเพื่อจัดการเรียนการสอน ทักษะการคิดขั้นสูง การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมการพัฒนาชีวิตและทักษะวิชาชีพของผู้เรียน การวัดการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนาวิชาชีพ และการสร้างเครือข่ายกับผู้มีส่วนได้เสียโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน แต่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคุณลักษณะของครูสะเต็มในประเทศอื่นทั้งทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป และทวีปออสเตรเลียแล้วนั้น มักจะให้ความสนใจและมุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยไม่เน้นการบริหารจัดการชั้นเรียน การเตรียมแผนการสอน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรมมากเท่าใดนัก ดังนั้น จึงไม่สามารถนำรูปแบบและแนวทางการพัฒนาครูสะเต็มของต่างประเทศมาใช้ในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยได้โดยตรง แต่อาจใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการศึกษาบริบทและแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในแต่ละกรณีเช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ ดังนั้น จึงควรใช้วิธีการที่แตกต่างหลากหลาย และมีความต่อเนื่องในการพัฒนาครูสะเต็มในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การพัฒนาวิชาชีพครูสะเต็มนั้นต้องมีการพัฒนาครูสะเต็มให้สามารถสอนแบบบูรณาการสาระวิชาได้และพัฒนาครูสะเต็มทุกคนในทีมที่ร่วมกันจัดกิจกรรมสะเต็มแบบบูรณาการ ซึ่งต้องให้ความสำคัญไปที่การพัฒนาความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอนสะเต็ม(STEM Pedagogical Content Knowledge, STEM-PACK) ที่ยั่งยืนและที่ส่งผลให้ครูสะเต็มสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ(Chamrat, 2017, pp.27-28) และการพัฒนาครูสะเต็มที่ผ่านมาของกระทรวงศึกษาธิการ และสสวท.ในช่วงแรกนั้นได้เน้นให้ครูสะเต็มที่ผ่านการพัฒนานำกิจกรรมสะเต็มที่ผู้เชี่ยวชาญออกแบบไปใช้จัดการเรียนรู้ในห้องเรียนสะเต็มของแต่ละโรงเรียนทั่วประเทศซึ่งอาจมีการยกระดับขั้นของกิจกรรมที่มีความแตกต่างออกไปแต่ยังไม่สามารถที่จะทำให้ครูสะเต็มมี คุณลักษณะเฉพาะของครูสะเต็มหรือ STEM-PACK ของครูสะเต็มที่ยั่งยืนได้ จึงควรเปิดโอกาสให้ครูสะเต็มได้ฝึกออกแบบกิจกรรมสะเต็มที่เหมาะสมกับบริบทของรายวิชา ระดับชั้นของผู้เรียน ที่เชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนนั้น และควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษาและในสาขาวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้องคอยเป็นพี่เลี้ยง

ชี้แนะให้คำแนะนำ เสริมความรู้พื้นฐานตลอดระยะเวลา 1 ปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพบว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการสอนเสริมของครู (Wang, et al., 2011) ดังนั้น การพัฒนาครูเสริมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของครูเสริมในการคิดออกแบบกิจกรรมเสริมที่เหมาะสมกับบริบทและตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องดำเนินการไปพร้อมกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูเสริมด้วยวิธีการที่แตกต่าง หลากหลาย และเหมาะสมกับพื้นฐานของครูเสริมในแต่ละบุคคลโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แผนพัฒนาตนเองรายบุคคล และครูเสริมที่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้คำชี้แนะเป็นระยะเวลาต่อเนื่อง เหมาะสมกับกลุ่มครูเสริมที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ กลุ่มครูบรรจุใหม่ในตำแหน่งครูผู้ช่วยที่กำลังอยู่ในช่วงที่ต้องพัฒนาอย่างเข้มข้นโดยครูพี่เลี้ยง กลุ่มของครูอัตราจ้างและครูที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ยังไม่มีประสบการณ์การสอนจริงมากนัก หรือกลุ่มครูที่มีวิทยฐานะครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษที่ต้องมีการพัฒนาวิชาชีพของตนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 ปีเพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพต่อไป โดยอาศัยโครงการพัฒนาครูและครูเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษาซึ่งต้องมีการพัฒนาไปพร้อมกับการปฏิบัติการสอนจริงในห้องเรียนเสริมศึกษาซึ่งการพัฒนาครูเสริม (In-service STEM Teacher) ดังกล่าวจะใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่าการผลิตครูเสริมขึ้นใหม่โดยมาตรฐานวิชาชีพครูเสริม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. นักบริหารการศึกษาสามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายในการพัฒนาครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กที่ต้องการพัฒนาครูเสริมให้สามารถจัดการเรียนรู้เสริมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งควรมีการศึกษารูปแบบในการพัฒนาครูเสริมของโรงเรียนก่อนการพัฒนา
2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูเสริมในโรงเรียนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยสร้างความยั่งยืนมากยิ่งขึ้นด้วยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในวงรอบต่อไปและมีการนำผลการพัฒนาในวงรอบการพัฒนาที่ผ่านมาเป็นฐานในการวางแผนในการพัฒนาในปัดต่อไป

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. การพัฒนาครูเสริมในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้น โรงเรียนควรคำนึงถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จทั้ง 5 ปัจจัยจากงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นกรอบในการวางแผนพัฒนา
2. การพัฒนาครูเสริมในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้น โรงเรียนสามารถนำคุณลักษณะของครูเสริมที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปปรับใช้โดยทำการศึกษารูปแบบในการพัฒนาครูเสริมของโรงเรียนก่อนการพัฒนา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ทำให้การพัฒนาครูเสริมในโรงเรียนที่เปิดสอนในแต่ละระดับในทุกสังกัดด้วยกระบวนการวิจัยในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารในการกำหนดเป็นนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาครูเสริมในโรงเรียนทุกสังกัดของประเทศไทยต่อไป
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะเฉพาะหรือสมรรถนะครูเสริมของโรงเรียนที่เปิดสอนแต่ละระดับในทุกสังกัดด้วยกระบวนการวิจัยในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อให้ได้เครื่องมือและวิธีการที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับประเทศไทยที่จะนำไปปรับประยุกต์ใช้ในโรงเรียนต่อไป

References

- Chaemchoy, S. (2012). Concept of Innovation for School Management in The 21ST Century. **Journal of Education Faculty, Naresuan University**, 14(2), 117-128.
- _____. (2015). Technology Leadership : Leading Technology Into 21ST Century School. **Journal of Education Faculty, Naresuan University**, 16(4), 216-224.
- Chamrat, S. (2016). STEM Education on the Way of Academic Service for Society : A Changing Point of Learning Process to the Future. **Kasetsart Educational Review**, 31(3), 39-41.
- _____. (2017). A Definition of STEM and Outstanding Features of Learning Activities under STEM Education Procedure. **Journal of Education, Sukhothai Thammathirat Open University**, 10(2), 13.
- Charoensethrasin, T. (2016). **Thai Education 4.0 under the context of education management for sustainable development**. [Online]. Available : <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-39-20/item/106545> [2016, December 9].
- Chatruprachewin, C., et al. (2014). (Field Studies and Regional Studies in Japan). **Journal of Education Faculty, Naresuan University**, 16(3), 225-235.
- Masincee, S.. (2012). It's Time to Revolutionize the Pedagogical Process : A Challenge to 21st Century Teachers. [Online]. Available : http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1350989153 [2012, October 23].
- Ministry of Education. (2016). **The Meeting Result of the Policy Commission on STEM Education, Ministry of Education**. [Online]. Available : <http://www.moe.go.th/websm/2016/may/218.html> [2016, December 9].
- Office of the Educational Council. (2016). **A Report on the Research about Making Proposals for Policy of STEM Education Management Promotion of Thailand**. Bangkok : Prikwan Graphic.
- _____. (2016). **A Summary of 7th Thai-U.S. Roundtable Meeting on the STEM Education : Learning Culure for the 21st Century Manpower**. Bangkok : Prikwan Graphic.
- Phanich, V. (2012). **Ways of Learning Management for Students in the 21st Century**. Bangkok : Tathata Publication
- _____. (2015). **Transformative Learning**. Bangkok : S.R. Printing.
- Prasertsan, S. (2015). **STEM Education : A New Challenge to the Thai Education**. Songkhla : Namsin Kosana.
- Sarrattana, V. (2013). **A Research on Educational Administration**. (3 rd ed). Bangkok : Thippayawisutthi.
- Wang, H., et al. (2011). STEM Integration : Teacher Perceptions and Practice. **Journal of Pre-College Engineering Education Research (J-PEER)**, 1(2), 2.

- Wannasri, J. (2010). Academic Leadership of School Administrators. **Journal of Education Faculty, Naresuan University** 12(1), 17-34.
- Yoshida, M. (2004). **Lesson study : A Japanese Approach to Improving Mathematic Teaching and Learning**. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associate.
- Yoshida, M. (2006). An overview of Lesson Study. In **Building our understanding of lesson study** (pp.1-12). Philadelphia : Research for better schools Inc.

ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

Student Digital Citizenship Indicators in Higher Education Institutions

วรรณกร พรประเสริฐ*

Wannakorn Phornprasert

เทียมจันทร์ ปานิชย์ผลินไชย**

Teamjan Parnichparinchai

ปกรณ์ ประจันบาน**

Pakorn Prachanban

น้ำทิพย์ องอาจวานิช**

Namthip Ongardwanich

Received : December 19, 2018

Revised : March 5, 2019

Accepted : March 13, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล และทำการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล 2. การตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่ามัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีจำนวน 11 ตัวบ่งชี้ 25 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ การเข้าถึงดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (3 พฤติกรรมบ่งชี้) การสื่อสารทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) มารยาททางดิจิทัล (3 พฤติกรรมบ่งชี้) การรู้เท่าทันดิจิทัล (3 พฤติกรรมบ่งชี้) กฎหมายดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) สุขภาพกายและใจทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) อัตลักษณ์ทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) และความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) 2) ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้ / ความเป็นพลเมืองดิจิทัล / นิสิตนักศึกษา

*นักศึกษาลัทธิการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Doctor of Education students Education Research and Evaluation Branch Faculty of Education
Naresuan University

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Lecturer in Research and Evaluation of Education Faculty of Education Naresuan University

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the student digital citizenship indicators in higher education institutions. The research methods are: 1. Study and synthesize the documents of digital citizenship indicators and behavioral indicators. 2. Investigate the appropriateness of digital citizenship indicators and behavioral indicators by experts 8 people who were selected by using purposive sampling. The research instrument was a questionnaire to evaluate the appropriateness of digital citizenship indicators and behavioral indicators. The data were analyzed by using frequency distributions, median, and interquartile range. The result revealed that; 1) There were 11 indicators and 24 behavioral indicators for student digital citizenship in higher education institutions as follows: digital access (2 behavioral indicators), digital commerce (3 behavioral indicators), digital communication (2 behavioral indicators), digital etiquette (3 behavioral indicators), digital literacy (3 behavioral indicators), digital law (2 behavioral indicators), digital rights and responsibilities (2 behavioral indicators), digital health and wellness (2 behavioral indicators), digital security (2 behavioral indicators), digital identity (2 indicator behavior), and digital safety (2 behavioral indicators). 2) The indicators and behavioral indicators for student digital citizenship in higher education institutions were found that appropriateness was between a high level to the highest level.

Keywords : Indicators / Digital Citizenship / Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและไร้ขีดจำกัด อีกทั้งยังได้แทรกซึมไปทุกมิติของสังคม ส่งผลให้พฤติกรรมในการดำรงชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทและกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน หรืออาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลคือปัจจัยที่ 5 ไปแล้ว ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลดังกล่าว Castells (2000) ได้กล่าวว่า มนุษย์ได้ก้าวเข้าสู่กระบวนทัศน์ใหม่ทางเทคโนโลยี (New Technological Paradigm) และยิ่งไปกว่านั้น ในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ก่อให้เกิดกลุ่ม Generation Z ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในสายเลือด และในอนาคต Generation Z จะเป็นผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ที่เติบโตในสังคมอย่างรวดเร็ว และจะเป็นพลเมืองกลุ่มใหม่ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ (Lobato, 2015)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2559 ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์โดยเน้นในเรื่องการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์ และที่สำคัญคือต้องพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 มาตรา 6 ได้กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลไว้ คือ มีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคสมัย (Digital Development for Economic and Social Development Act B.E. 2560, 2017) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติในเรื่องของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทัน (Thailand's 20 Year National Strategy B.E. 2561-2580, 2018) นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-

2574) ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้นักเรียน นักศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (Office of the Education Council, Ministry of Education, 2017)

นอกจากนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ในเรื่องของการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มคนที่ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือสูงที่สุดก็คือกลุ่มคนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมากถึงร้อยละ 71.70, 95.10 และ 99.50 ตามลำดับ (National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society, 2018) เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนิสิตนักศึกษาเติบโตและใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถเข้าถึงได้ทุกที่และทุกเวลา และถึงแม้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยอำนวยความสะดวกและนำมาซึ่งประโยชน์ที่มากมาย แต่อย่างไรก็ตามก็นำมาซึ่งความเสี่ยงมากมายหลากหลายรูปแบบเช่นกัน โดยจากผลการวิจัยของแพทยหญิงพรรณพิมล วิบูลากรชี้ให้เห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยงมากขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามมา ไม่ว่าจะเป็นการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) การพนันออนไลน์ การหลงเชื่อโฆษณาชวนเชื่อ การด่าทอกันในโลกออนไลน์หรือที่เรียกกันอีกอย่างว่าโลกเสมือนจริง ทำให้นำมาซึ่งปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในชีวิตจริง อีกทั้งอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดสังคมก้มหน้า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและคนรอบข้างน้อยลง การรับรู้เรื่องราวจากสังคมภายนอกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งนั่นส่งผลต่อการใช้ชีวิต กระบวนการคิด ภาวะทางอารมณ์ การยับยั้งชั่งใจ และการตัดสินใจโดยพลการ (Musikaphan & Pokpong, 2010) ด้วยเหตุนี้ กลุ่มคนในระดับการศึกษามหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องมีความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) เนื่องจากความเป็นพลเมืองดิจิทัลนับเป็นมาตรฐานหนึ่งด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่เสนอโดยสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (International Society for Technology in Education, 2007) เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างปลอดภัย เช่นเดียวกับกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในองค์ประกอบด้านที่ 5 ได้เน้นในเรื่องของทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) ซึ่งจะเห็นได้ว่า 1 ใน 5 ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้มีการเน้นในเรื่องของการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี (Ministry of Education, 2009) ซึ่งจะสอดคล้องกับเรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัล แต่อย่างไรก็ตามการเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้นเป็นอะไรที่มากกว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพราะการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลจะต้องเป็นบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ (Ribble, 2009) ประกอบกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้น ไม่ใช่เพียงเป็นแค่บุคคลเกิดและเติบโตมาในยุคดิจิทัลเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์และถูกต้อง ตระหนักถึงความปลอดภัย และไม่เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่น

ดังนั้นจากความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับพลเมืองกลุ่มคนในระดับการศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในอนาคต ทำให้สถาบันการศึกษาควรตระหนักและควรเตรียมการ เพื่อส่งเสริมและสร้างความพร้อมให้กับพลเมืองในยุค Generation Z หรือกลุ่มนิสิตนักศึกษาให้สามารถดำรงชีวิตควบคู่ไปพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทัน นั่นก็คือการทำให้นิสิตนักศึกษาก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์แบบ แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาไว้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้น ยังไม่พบในบริบทของประเทศไทยถึงความชัดเจนของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้มีการศึกษาตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งบทความวิจัยนี้เป็นผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ผลการศึกษาดังกล่าวจะทำให้ทราบถึงตัวบ่งชี้และพฤติกรรม

บ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลโดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบกับสามารถนำตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ได้นี้มาสร้างเป็นแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลเพื่อใช้ตรวจสอบระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษา อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่สามารถนำตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลไปวางแผนพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 6 ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพลเมืองให้มีความพร้อม มีความรู้ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อีกทั้งแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ที่ต้องการพัฒนาพลเมืองให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล และทำการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

1.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) โดยผู้วิจัยได้ยึดกรอบแนวคิดหลัก 2 แนวคิด ของ Ribble (2011) และ Park (2016)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ศึกษาแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ของ Ribble (2011) และ Park (2016) เพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ และ 2) ทำการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อทำการสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ และกำหนดเป็นนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การสังเคราะห์เนื้อหา

2. การตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

2.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล และ/หรือ เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสาร

กลุ่มที่ 2 นักวิชาการ ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ/หรือ เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสาร

กลุ่มที่ 3 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสร้างเครื่องมือวัดทางจิตลักษณะและทางการศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่มีช่องสำหรับผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดย 1) ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2) ดำเนินการส่งแบบประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมือง พร้อมด้วยตารางในการสังเคราะห์ และนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทั้งนี้ได้แนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ พร้อมสอของติดแสตมป์สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญส่งกลับคืน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดย 1) รวมคะแนนจากแบบประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด จากนั้นนำมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median : Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range : IQR) ของข้อคำถามเป็นรายตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ 2) นำค่า Median ที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 3) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม คือ ค่ามัธยฐาน มีค่ามากกว่าเท่ากับ 3.50 คะแนน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าไม่เกิน 1.50 คะแนน ทั้งนี้การแปลความหมายของคะแนนค่ามัธยฐาน มีรายละเอียดดังนี้

ค่ามัธยฐาน 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้/ พฤติกรรมบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 ค่ามัธยฐาน 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้/ พฤติกรรมบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
 ค่ามัธยฐาน 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้/ พฤติกรรมบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่ามัธยฐาน 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้/ พฤติกรรมบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
 ค่ามัธยฐาน 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง ตัวบ่งชี้/ พฤติกรรมบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล และทำการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้
1. การเข้าถึงดิจิทัล	1.1 มีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยี 1.2 ตระหนักถึงบุคคลอื่นที่ได้รับโอกาสในการใช้เทคโนโลยี
2. การซื้อขายทางดิจิทัล	2.1 ขยายของออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม 2.2 ซื้อของออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด 2.2 สืบค้นแหล่งที่มา หรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าทางดิจิทัล
3. การสื่อสารทางดิจิทัล	3.1 ระมัดระวังการสื่อสารทางดิจิทัลกับผู้ร่วมสนทนา 3.2 เคารพและให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาทางดิจิทัล
4. มารยาททางดิจิทัล	4.1 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในโลกดิจิทัล 4.2 ควบคุมอารมณ์ของตนเองในโลกดิจิทัล 4.3 รู้จักกาลเทศะในการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัล

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้
5. การรู้เท่าทันดิจิทัล	5.1 ประเมินข้อมูลข่าวสารทางดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง 5.2 ส่งต่อข้อมูลข่าวสาร หรือเรื่องราวต่างๆ ทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม 5.3 การสร้างสรรค์ข้อมูลทางดิจิทัล
6. กฎหมายดิจิทัล	6.1 หลีกเลียงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่ไม่เป็นความจริง 6.2 หลีกเลียงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทางดิจิทัล
7. สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	7.1 หลีกเลียงการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นผ่านทางดิจิทัล 7.2 หลีกเลียงการขโมยความคิดหรือผลงานของผู้อื่นทางดิจิทัลมาเป็นของตนเอง
8. สุขภาพกายและใจทางดิจิทัล	8.1 จัดสรรเวลาในการใช้งานโซเชียลมีเดียและการทำงานผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล 8.2 รู้จักใช้ชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างสมดุล
9. การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล	9.1 ปกป้องข้อมูลทางดิจิทัลของตนเอง 9.2 เข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลด้วยความรอบคอบ
10. อัตลักษณ์ทางดิจิทัล	10.1 สร้างข้อมูลส่วนตัวทางดิจิทัลเท่าที่จำเป็น 10.2 เปิดเผยข้อมูลทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม
11. ความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล	11.1 จัดการการถูกกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ 11.2 หลีกเลียงการกลั่นแกล้งผู้อื่นบนโลกไซเบอร์

จากตาราง 1 พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีจำนวน 11 ตัวบ่งชี้ 25 พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย การเข้าถึงดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) การซื้อขายทางดิจิทัล (3 พฤติกรรมบ่งชี้) การสื่อสารทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) มารยาททางดิจิทัล (3 พฤติกรรมบ่งชี้) การรู้เท่าทันดิจิทัล (3 พฤติกรรมบ่งชี้) กฎหมายดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) สุขภาพกายและใจทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) อัตลักษณ์ทางดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้) และความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล (2 พฤติกรรมบ่งชี้)

2. การตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล	Mdn	IQR	ผลการพิจารณา
1. การเข้าถึงดิจิทัล	4.50	1.00	เหมาะสมระดับมาก
1.1 มีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยี	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
1.2 ตระหนักถึงบุคคลอื่นให้ได้รับโอกาสในการใช้เทคโนโลยี	5.00	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล	Mdn	IQR	ผลการพิจารณา
2. การทำธุรกรรมทางดิจิทัล	4.50	1.00	เหมาะสมระดับมาก
2.1 ขยายสินค้าทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม	5.00	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
2.2 ซื้อสินค้าทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม	4.50	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
2.3 สืบค้นแหล่งที่มา หรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าทางดิจิทัล	4.50	1.00	เหมาะสมระดับมาก
3. การสื่อสารทางดิจิทัล	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
3.1 ระมัดระวังการสื่อสารทางดิจิทัลกับผู้ร่วมสนทนา	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
3.2 แครพและให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาทางดิจิทัล	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
4. มารยาททางดิจิทัล	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
4.1 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในโลกดิจิทัล	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
4.2 ควบคุมอารมณ์ของตนเองในโลกดิจิทัล	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
4.3 รู้จักกาลเทศะในการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัล	4.50	1.00	เหมาะสมระดับมาก
5. การรู้เท่าทันดิจิทัล	4.50	1.00	เหมาะสมระดับมาก
5.1 ประเมินข้อมูลข่าวสารทางดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง	5.00	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
5.2 ส่งต่อข้อมูลข่าวสาร หรือเรื่องราวต่างๆ ทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
5.3 สร้างสรรค์ข้อมูลทางดิจิทัล	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
6. กฎหมายดิจิทัล	4.50	1.00	เหมาะสมระดับมาก
6.1 หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่เป็นเท็จ	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
6.2 หลีกเลี่ยงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทางดิจิทัล	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
7. สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	5.00	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
7.1 หลีกเลี่ยงการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นผ่านทางดิจิทัล	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
7.2 หลีกเลี่ยงการขโมยความคิดหรือผลงานของผู้อื่นทางดิจิทัลมาเป็นของตนเอง	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
8. สุขภาพกายและใจทางดิจิทัล	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
8.1 จัดสรรเวลาในการใช้งานโซเชียลมีเดียและการทำงานผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
8.2 รู้จักใช้ชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างสมดุล	5.00	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
9. การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล	5.00	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
9.1 ปกป้องข้อมูลทางดิจิทัลของตนเอง	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
9.2 เข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลด้วยความรอบคอบ	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
10. อัตลักษณ์ทางดิจิทัล	5.00	0.75	เหมาะสมระดับมากที่สุด
10.1 สร้างข้อมูลส่วนตัวทางดิจิทัลเท่าที่จำเป็น	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
10.2 เปิดเผยข้อมูลทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล	Mdn	IQR	ผลการพิจารณา
11. ความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล	5.00	0.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
11.1 จัดการการถูกกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์	5.00	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด
11.2 หลีกเลี่ยงการกลั่นแกล้งผู้อื่นบนโลกไซเบอร์	5.00	1.00	เหมาะสมระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลทั้ง 11 ตัวบ่งชี้ 25 พฤติกรรมบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้แก้ไขตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 2 การซื้อขายทางดิจิทัล แก้ไขเป็นการทำธุรกรรมทางดิจิทัล พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 2.1 ขายของออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม แก้ไขเป็นขายสินค้าทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 2.2 ซื้อของออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด แก้ไขเป็นซื้อสินค้าทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 5.3 การสร้างสรรค์ข้อมูลทางดิจิทัล แก้ไขเป็นสร้างสรรค์ข้อมูลทางดิจิทัล และพฤติกรรมบ่งชี้ที่ 6.1 หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่ไม่เป็นความจริง แก้ไขเป็นหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่เป็นเท็จ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบไปด้วย 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การเข้าถึงดิจิทัล 2) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล 3) การสื่อสารทางดิจิทัล 4) มารยาททางดิจิทัล 5) การรู้เท่าทันดิจิทัล 6) กฎหมายดิจิทัล 7) สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล 8) สุขภาพกายและใจทางดิจิทัล 9) การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล 10) อัตลักษณ์ทางดิจิทัล และ 11) ความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล ซึ่งทั้ง 11 ตัวบ่งชี้ของความเป็นพลเมืองดิจิทัลนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากเอกสารของ Ribble (2011) และ Park (2016) ที่กล่าวถึงความสำคัญของ 11 ตัวบ่งชี้ที่นิสิตนักศึกษาควรมี เพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัล เนื่องจากกลุ่มนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ถูกแวดล้อมไปด้วยโลกของเทคโนโลยี สมาร์ทโฟน และสื่อโซเชียลมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นที่รวดเร็วเพียงปลายนิ้วสัมผัสบนสมาร์ตโฟน การซื้อขายทางออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และที่เห็นได้ชัดจนก็คือสมาร์ตโฟนนั้นได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันไปแล้ว ทำให้เกิดสังคมก้มหน้า ปฏิสัมพันธ์ของคนรอบข้างน้อยลง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความรับผิดชอบ หน้าที่ การงาน การเรียน และสุขภาพ ดังนั้นนิสิตนักศึกษาควรเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างไรจึงจะปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (International Society for Technology in Education, 2007) ได้เสนอให้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นมาตรฐานหนึ่งด้านเทคโนโลยีการศึกษา มุ่งเน้นให้ทุกคนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปตามที่ Ribble (2011) ได้กล่าวถึงเรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัลว่าเป็นเรื่องที่พลเมืองในยุคนี้ต้องเรียนรู้และควรจะทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย และที่สำคัญต้องถูกตามหลักของกฎหมายทางเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pescetta (2011) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสอนพลเมืองดิจิทัลในสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก ที่พบว่าเทคโนโลยีดิจิทัลยังคงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นนิสิตนักศึกษาจะต้องเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้เรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี เนื่องจากนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มักนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้อย่างผิดวิธี เช่นเดียวกับกับ Synder (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้ของครูเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในเรื่องของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ที่พบว่า ผู้เรียนนั้นใช้สื่อออนไลน์ในทาง

ที่ผิด และไม่คำนึงถึงอิทธิพลทางลบของรอยต่อทางเทคโนโลยีดิจิทัลกับชีวิตของตนเอง เป็นไปตามที่ Suppo (2013) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสอนความเป็นพลเมืองดิจิทัลในโรงเรียน เครือรัฐเพนซิลเวเนีย ที่พบว่า เรื่องของความเป็นพลเมืองดิจิทัลนี้ควรต้องส่งเสริมให้กับนักเรียนทุกคน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการเป็นพลเมืองดิจิทัล สอดคล้องกับ Gazi (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับอนาคตของทุกระดับการศึกษา ซึ่ง Gazi มีความตระหนักว่าผู้เรียนควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และเกิดประสิทธิผล ทั้งนี้ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนและครูผู้สอนมีความตระหนักในเรื่องของความเป็นพลเมืองดิจิทัล และควรมีการบูรณาการความรู้ความเข้าใจทางด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัลไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับผู้เรียน ได้มีความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัลที่แวดล้อมไปด้วยเทคโนโลยี ประกอบกับ Park (2016) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมไว้ด้วยว่า ในระยะเวลาอีก 10 ปีข้างหน้า ประชากรบนโลกร้อยละ 90 จะเข้าถึงอินเทอร์เน็ต อันจะขับเคลื่อนสังคมโลกให้ก้าวไปสู่สภาวะที่ทุกสิ่งจะเชื่อมเข้ากับโลกอินเทอร์เน็ต (Internet of Everything) หรืออินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) ซึ่งทำให้โลกเสมือนและโลกทางกายภาพเชื่อมเข้าหากันอย่างใกล้ชิด ชนิดที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มคนในยุคนี้จะต้องเป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์และถูกต้อง ตระหนักถึงความปลอดภัย และไม่เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่น

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทั้ง 11 ตัวบ่งชี้ ของนิสิตนักศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ มีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยี และตระหนักถึงบุคคลอื่นให้ได้รับโอกาสในการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้เป็นเพราะการจะเข้าสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้น สิ่งสำคัญอันดับแรกก็คือการเข้าถึงดิจิทัล เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นพลเมืองดิจิทัล หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นของการเป็นพลเมืองดิจิทัล เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2009) ที่กล่าวว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับคนจำนวนมากในการติดต่อสื่อสาร สนทนาและโต้ตอบกันอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการใช้งานทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลนั้นถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการก้าวเข้าสู่การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ประกอบกับจะต้องตระหนักถึงบุคคลอื่นให้ได้รับโอกาสในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียมกันในสังคม สอดคล้องกับ Suppo (2013) ที่กล่าวว่าบุคคลที่กำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัลและมีโอกาสในการเข้าถึงดิจิทัลได้นั้น ควรตระหนักดีว่าบุคคลอื่นก็ควรที่จะมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงดิจิทัลเช่นเดียวกัน และ World Information (2017) ได้อธิบายถึงการจะเข้าสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกกลุ่มคนจะต้องมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีในสังคมเสียก่อน จึงจะถือได้ว่าบุคคลนั้นมีความเป็นพลเมืองดิจิทัล

2. การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (Digital Commerce) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ ขายและซื้อสินค้าทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และสืบค้นแหล่งที่มา หรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าทางดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องมาจากโลกธุรกิจการค้าออนไลน์ได้เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง อำนวยความสะดวกและความรวดเร็วให้กับผู้ใช้งาน ทั้งการชำระเงินออนไลน์ การเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามความสะดวกและความรวดเร็วในการทำธุรกรรมทางดิจิทัลนี้ หากไม่ระมัดระวังและขาดความรอบคอบก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบตามมา ดังนั้นการเป็นพลเมืองดิจิทัลจึงต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจ และระมัดระวัง จะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่แฝงตัวเข้ามาในรูปแบบของการทำธุรกรรมทางดิจิทัล เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2011) ที่กล่าวว่า ในยุคปัจจุบันนี้ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการทำธุรกรรมทางดิจิทัลได้กลายมาเป็นบรรทัดฐานอย่างรวดเร็วในสังคม ทำให้กลุ่มวัยรุ่นในยุคดิจิทัลเหล่านี้ต้องปรับตัวและเรียนรู้เรื่องการเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด การทำการสืบค้นข้อมูลในการ

ทำธุรกรรมทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย และต้องสืบค้นต้นตอของแหล่งที่มา หรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าออนไลน์ สอดคล้องกับ lamsiriwong (2011) ที่กล่าวว่าในการทำธุรกรรมทางดิจิทัล มีจุดเด่นก็คือประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย แต่ผู้บริโภคควรมีความรอบคอบและตระหนักถึงภัยร้ายที่จะตามมากับการทำธุรกรรมทางดิจิทัล เช่นเดียวกันกับ Tongchot, Tabatanon, & Hommanee (2014) ที่กล่าวว่าผู้บริโภคในยุคดิจิทัลนี้จะต้องมีความระมัดระวัง และคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางดิจิทัลให้มาก

3. การสื่อสารทางดิจิทัล (Digital Communication) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ ระมัดระวังการสื่อสารทางดิจิทัลกับผู้ร่วมสนทนา และเคารพและให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาทางดิจิทัล ที่เป็นเช่นนี้เพราะเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเกิดความรวดเร็ว สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทุกที่และทุกเวลาผ่านทางโซเชียลมีเดียหลากหลายประเภท อีกทั้งยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารอีกด้วย แต่ก็มักจะพบว่าบางกลุ่มคนใช้ช่องทางการสื่อสารดิจิทัลนี้ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม อาทิ การให้ข้อมูลสำคัญกับคนแปลกหน้าในโลกออนไลน์ การสื่อสารที่มีเจตนาหมิ่นประมาทผู้อื่นและอาจนำมาซึ่งปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในชีวิตจริง ดังนั้นพลเมืองดิจิทัลที่ดีควรประพฤติปฏิบัติตนในการสื่อสารทางดิจิทัลให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2011) ที่กล่าวถึงตัวเลือกในการติดต่อสื่อสารผ่านทางช่องทางต่างๆ ได้แพร่กระจายมากขึ้น ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างต่อเนื่อง ทุกที่ทุกเวลา โดยเฉพาะสมาร์ทโฟนที่ให้อิสระเสรีภาพมากมายในการสื่อสารระหว่างกัน แต่อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาสำคัญก็คือ ด้วยความรวดเร็วในการสื่อสารทำให้เกิดการส่งข้อความในลักษณะที่ไม่เหมาะสม และไม่เคารพผู้ร่วมสนทนา สอดคล้องกับ Park (2016) ที่พบว่าช่องทางการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกรวดเร็วและมีความเชื่อมโยงกันทั่วโลก ทำให้พบว่าผู้ใช้ข้อได้เปรียบของช่องทางการสื่อสารดังกล่าวอย่างไม่เหมาะสม ทั้งที่กระทำไปโดยเจตนาหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เนื่องจากผู้ใช้การสื่อสารผ่านทางโซเชียลมีเดียจำนวนมากไม่ได้ถูกสอนให้รู้ว่าควรจะต้องตัดสินใจอย่างไรจึงจะเหมาะสมเมื่อมีตัวเลือกในการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างหลากหลาย เพราะในทุกวันนี้ ทุกกลุ่มคนสามารถใช้สื่อออนไลน์เพื่อสื่อสารหรือแสดงตัวตนให้ผู้อื่นรับรู้ แต่คนที่รู้จริงเท่านั้นจึงจะสามารถเลือกใช้การสื่อสารดิจิทัลได้อย่างมีความระมัดระวัง (Chirasopone, & et al, 2016) นอกจากนี้ Shea (2009) ยังได้กล่าวถึงการสื่อสารดิจิทัลที่ดีว่าควรใช้ภาษาที่สุภาพจนทั่วไปฟังใช้ มีความระมัดระวังในการสนทนา และไม่ใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดการแตกแยกหรือเสียดี

4. มารยาททางดิจิทัล (Digital Etiquette) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในโลกดิจิทัล ควบคุมอารมณ์ของตนเองในโลกดิจิทัล และรู้จักกาลเทศะในการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัล ทั้งนี้เป็นการพัฒนาไปอย่างไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นส่งผลให้การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นเป็นไปอย่างง่ายดาย ดังนั้นพลเมืองดิจิทัลจึงไม่ควรละเลยในการฟังตระหนักถึงเรื่องมารยาทและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในโลกออนไลน์เพื่อให้เกิดการใช้งานในสังคมออนไลน์ได้อย่างมีความสุข เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2011) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างต่อเนื่องได้ทุกที่ทุกเวลา แต่อย่างไรก็ตามผู้ใช้เทคโนโลยีส่วนใหญ่มักมองว่าเรื่องของมารยาทดิจิทัลเป็นปัญหาอย่างหนึ่ง เนื่องจากเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และสามารถพบได้บ่อยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นทุกคนจึงควรมีมารยาท รู้จักกาลเทศะในการใช้งานผ่านสื่อดิจิทัลด้วย และนอกจากนี้ผู้ใช้ทุกคนควรรู้จักควบคุมตนเองเมื่อต้องมีการสนทนากันด้วยถ้อยคำที่รุนแรง สอดคล้องกับ Park (2016) ที่กล่าวถึงพลเมืองดิจิทัลที่ดีจะต้องมีมารยาทและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในโลกออนไลน์ หรือที่รู้จักกันดีในนามของ Digital Etiquette ที่จะเป็นสิ่งที่ย้ำเตือนสติว่าควรกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมในการสื่อสารทุกประเภทในยุคดิจิทัล เช่นเดียวกันกับ Shea (2009)

ได้กล่าวว่าให้รู้สึกเสมอว่าอีกฝ่ายที่ทำการสื่อสารด้วยเป็นมนุษย์ จึงควรปฏิบัติกับผู้อื่นเหมือนกับที่เราอยากให้อีกฝ่ายปฏิบัติต่อตัวเราเอง ควรสื่อสารระหว่ากันด้วยถ้อยคำที่ดี เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในโลกออนไลน์ และ Thailand's Media Literacy (2017) เสนอว่าจะต้องรู้จักยับยั้งชั่งใจหรือควบคุมอารมณ์ไม่ทะเลาะวิวาทกับคนที่มีความเห็นหรือความรู้สึกที่แตกต่างหรืออยู่คนละชั่ว สามารถแสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างได้

5. การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ ประเมินข้อมูลข่าวสารทางดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง ส่งต่อข้อมูลข่าวสาร หรือเรื่องราวต่างๆ ทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และสร้างสรรค์ข้อมูลทางดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องมาจากเทคโนโลยีดิจิทัลมีความอัจฉริยะมากขึ้น การหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลทุกอย่างในโลกออนไลน์นั้นเมื่อมีด้านบวกก็ย่อมมีด้านลบเสมอ ดังเช่นข้อมูลข่าวสารที่ถาโถมเข้ามาแต่ละวันในโลกออนไลน์ ซึ่งไม่ใช่ข้อมูลที่มีประโยชน์ทั้งหมด และไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นความจริงทั้งหมดอีกด้วย ดังนั้นพลเมืองดิจิทัลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีทักษะที่ดีและรู้เท่าทันดิจิทัล เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2011) ที่กล่าวถึงการรู้เท่าทันดิจิทัลว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างรู้เท่าทัน การรู้เท่าทันดิจิทัลจึงเป็นศาสตร์ที่กว้างมาก จำเป็นต้องมีการเลือกสรรเนื้อหาที่พลเมืองในยุคดิจิทัลควรรู้ อีกทั้งพลเมืองดิจิทัลนั้นเป็นเยาวชนที่ควรต้องฝึกประเมินข้อมูลได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ Park (2016) ยังได้กล่าวว่าการรู้เท่าทันดิจิทัลว่าเป็นความสามารถในการประเมินข้อมูลได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงการส่งต่อข้อมูลต่างๆ อย่างเหมาะสม และสร้างสรรค์ข้อมูล เช่นเดียวกันกับ Llywodraeth Cymru Welsh Government (2015) ได้ออกแบบหลักการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันดิจิทัล โดยในทักษะด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล ระบุว่าจะต้องสามารถทำการประเมินข้อมูลในสภาพแวดล้อมทางดิจิทัล และต้องตระหนักถึงความเหมาะสมในการส่งต่อข้อมูล ประกอบกับ Secker & Beel (2013) และ Thailand's Media Literacy (2017) ได้กล่าวว่าการรู้เท่าทันดิจิทัลเป็นความสามารถในการประเมินข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม ถูกต้อง และเชื่อถือได้ คิดทบทวนก่อนส่งหรือแชร์ข้อความ รูปภาพ เสียง หรือคลิปวิดีโอลงไปในอินเทอร์เน็ต เพื่อไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น

6. กฎหมายดิจิทัล (Digital Law) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่เป็นเท็จ และหลีกเลี่ยงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทางดิจิทัล ที่เป็นเช่นนี้เพราะความสัมพันธ์ของมนุษย์สมัยใหม่ได้เคลื่อนย้ายไปอยู่บนโลกออนไลน์ ทำให้สามารถเชื่อมต่อกับผู้อื่น เข้าถึงและดาวน์โหลดข้อมูลตามที่ต้องการ รวมถึงการโพสต์และการส่งต่อเรื่องราวลงบนโลกออนไลน์ได้อย่างอิสระ ทำให้บางกลุ่มคนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ละเมิดกฎหมายดิจิทัล อาทิ การส่งต่อข้อมูลต่างๆ บนโลกออนไลน์ที่ไม่เป็นความจริง การขโมยทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นมาเป็นของตน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายหรือออกกฎหมายดิจิทัลขึ้นมาเพื่อควบคุมการกระทำบนโลกออนไลน์ดังกล่าว ดังนั้นพลเมืองดิจิทัลจึงควรเรียนรู้กฎหมายดิจิทัลเพื่อจะได้ใช้ชีวิตอยู่กับสังคมดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2011) ที่กล่าวว่าโซเชียลมีเดียทำให้การโพสต์ การค้นหา และการดาวน์โหลดเอกสารได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าความสามารถในการแบ่งปันข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายดายนี้เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพิจารณา เนื่องจากมักมีผู้ใช้ที่ไม่คำนึงหรือพิจารณาถึงสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และเมื่อมีการโพสต์ข้อความที่ไม่เหมาะสมลงไป หรือเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นได้ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการพิจารณาในประเด็นเรื่องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการคุ้มครองลิขสิทธิ์ สอดคล้องกับ Suppo (2013) และ Poovarawan (2003) และ Sakdivorapong (2010) ที่กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ผู้ใช้ควรตระหนักถึงทรัพย์สินทาง

ปัญญาและการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ไม่ขโมยทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นถึงแม้จะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่อยู่ในโลกเสมือนจริงมาแอบอ้างเป็นของตนเอง

7. สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Rights & Responsibilities) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ หลีกเลี่ยงการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นผ่านทางดิจิทัล และหลีกเลี่ยงการขโมยความคิดหรือผลงานของผู้อื่นทางดิจิทัลมาเป็นของตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะทุกสังคมย่อมมีการการลักขโมยสิ่งของหรือการละเมิดสิทธิของผู้อื่น ในสังคมดิจิทัลก็เช่นเดียวกันที่การละเมิดสิทธิของผู้อื่นสามารถทำได้ง่าย อาทิ การแอบอ้างผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง หรือแม้แต่การเปิดเผยข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต จนอาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดการขโมยความคิดในรูปแบบใหม่ ดังนั้นพลเมืองดิจิทัลจึงควรทำความเข้าใจเรื่องของสิทธิและความรับผิดชอบเพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2011) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ข้อมูลที่เราโพสต์สามารถกระจายถึงผู้อื่นให้อ่านหรือดูได้ทั้งหมดในโลกภายในพริบตา พลเมืองในยุคดิจิทัลที่ดีจึงต้องเรียนรู้ขอบเขตสิทธิของตนเองในสังคมออนไลน์ (Rights) และรับผิดชอบในสิ่งที่ตนโพสต์ (Responsibilities) เพื่อที่จะไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น อีกทั้งผู้ใช้ควรตระหนักถึงการขโมยทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น และด้วยการไม่ละเมิดสิทธิเหล่านี้เองจะเกิดเป็นความรับผิดชอบตามมา สอดคล้องกับ Park (2016) ที่กล่าวว่า สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ว่าเป็นความเข้าใจในสิทธิเฉพาะตัว รวมไปถึงการไม่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น เช่นเดียวกันกับ Shea (2009) และ Urapeepathanapong (2013) และ Thailand's Media Literacy (2017) เสนอว่าเป็นการเคารพความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันบนอินเทอร์เน็ต ไม่บุกรุกหรือเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่เปิดอ่านอีเมลล์ของคนอื่น ไม่ส่งต่อข้อมูล หรือความลับของคนอื่น

8. สุขภาพกายและใจทางดิจิทัล (Digital Health & Wellness) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ จัดสรรเวลาในการใช้งานโซเชียลมีเดียและการทำงานผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล และรู้จักใช้ชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างสมดุล ทั้งนี้เนื่องมาจากโซเชียลมีเดียได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในยุคดิจิทัล และเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญที่ต้องอยู่ข้างกายตลอดเวลา ทำให้ในหลายสถานการณ์มักจะพบเห็นผู้คนก้มหน้าก้มตาจ้องแต่สมาร์ทโฟนมากกว่าหันหน้าสนทนาระหว่างกัน หรือที่เรียกว่าการเสพติดอินเทอร์เน็ตมากเกินไป อาจก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ส่งผลกระทบต่อตนเองและคนรอบข้างทั้งทางร่างกายและจิตใจ ด้วยเหตุนี้พลเมืองดิจิทัลจึงต้องรู้จักควบคุมตนเอง สามารถบริหารเวลาในการใช้งานในโลกเสมือนจริงและในชีวิตจริงได้อย่างสมดุล เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2011) และ Berardi (2015) ที่กล่าวว่าบางกลุ่มคนที่เสพติดอินเทอร์เน็ตไม่สามารถถอนตัวหรือยับยั้งชั่งใจในการเล่นอินเทอร์เน็ตได้ คล้ายกับอาการติดสุราที่ว่าได้ ถ้าหากไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ และแบ่งเวลาในการใช้งานเหมาะสมก็ก่อให้เกิดผลกระทบตามมา สอดคล้องกับ Park (2016) กล่าวว่าการใช้สมาร์ทโฟนคือทักษะอย่างหนึ่งในการใช้เครื่องมือและสื่อในยุคดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจะต้องสามารถสร้างสมดุลให้กับชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้ และสามารถแบ่งเวลาในการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันกับ Digiteen (2017) ที่กล่าวว่าพลเมืองดิจิทัลควรหลีกเลี่ยงอันตรายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายและจิตใจ อีกทั้งความปลอดภัยของดวงตา และปัญหาความเครียดที่เกิดจากการเสพติดอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตมากเกินไป จะทำให้สมดุลชีวิตผิดเพี้ยนไปจากเดิม

9. การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Security) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ ปกป้องข้อมูลทางดิจิทัลของตนเอง และเข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลด้วยความรอบคอบ ที่เป็นเช่นนี้เพราะความสะดวกสบายของเทคโนโลยีดิจิทัลนั้นช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้งานจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมออนไลน์ การบันทึกข้อมูลสำคัญ อาทิ ข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ คลิปวิดีโอ และงานหรือเอกสารสำคัญลงในระบบ

เทคโนโลยีดิจิทัล แต่อย่างไรก็ตามก็มีกลุ่มคนที่ชอบลักขโมยข้อมูลเพื่อทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสีย โดยอาจใช้การแอบบัญชีผู้ใช้อีเมล Facebook หรือการใช้ Email Phishing ซึ่งก็คืออีเมลที่มีการปลอมแปลงข้อความเพื่อหลอกให้ผู้ใช้งานอีเมลกรอกข้อมูลสำคัญ ดังนั้นพลเมืองดิจิทัลควรเรียนรู้ภัยร้ายที่เกิดขึ้นในสังคมรูปแบบใหม่นี้ และรู้จักหลีกเลี่ยง รวมถึงป้องกันภัยเหล่านั้นในทุกวิถีทางเพื่อจะได้สามารถป้องกันและไม่ตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ เป็นไปตามแนวคิดของ Ribble (2011) ที่กล่าวว่าพลเมืองในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องรู้จักวิธีการป้องกันตนเองจากผู้คิดร้าย อาทิ การไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และมีการเข้าถึงข้อมูลไม่ว่าจะเป็น เว็บไซต์ หรือ E-mail ด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ สอดคล้องกับ Park (2016) ที่กล่าวว่าเป็นการตรวจสอบเบื้องต้นว่าตนเองมีภัยคุกคามในโลกไซเบอร์หรือไม่ อาทิ การแอบบัญชีผู้ใช้อีเมล Facebook เครื่องมือสื่อสารติดไวรัสคอมพิวเตอร์มัลแวร์ (Malware) หรือการถูกขโมยรหัสผ่าน พลเมืองดิจิทัลจึงควรรู้จักป้องกันข้อมูลอันมีค่าของตนเอง เช่นเดียวกันกับ Armendaiz (2016) กล่าวถึงการอัปเดตซอฟต์แวร์ที่จำเป็นนั้นจะช่วยรักษาความปลอดภัยได้มากขึ้น จะช่วยปกป้องข้อมูลของตนเองได้มากขึ้นเช่นกัน

10. อัตลักษณ์ทางดิจิทัล (Digital Identity) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ สร้างข้อมูลส่วนตัวทางดิจิทัลเท่าที่จำเป็น และเปิดเผยข้อมูลทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลได้สร้างอำนาจให้อยู่ในมือของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างอัตลักษณ์ออนไลน์ลงบนโซเชียลเน็ตเวิร์ก อาทิ Facebook, Instagram, Line, Twitter ฯลฯ ซึ่งเป็นการสร้างข้อมูลส่วนตัวและถูกทำให้เห็นเป็นสาธารณะ หรืออาจกล่าวว่าเป็นอีกช่องทางหนึ่งของการนำเสนอตนเองได้มากขึ้นในโลกเสมือนจริง แต่อย่างไรก็ตามก็มีบางกลุ่มคนที่เต็มใจและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่ได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญโดยไม่ได้นิ่งถึงผลกระทบที่ตามมา ดังนั้นพลเมืองดิจิทัลจึงต้องรู้ขอบเขตและภัยอันตรายต่างๆ ที่แฝงเข้ามาหากมีการเปิดเผยตัวตนมากเกินไป สอดคล้องกับ Attrill & Jalil (2011) กล่าวไว้ว่าผู้คนจำนวนมากในโลกออนไลน์ยินดีที่จะเปิดเผยข้อมูลหรือเรื่องราวส่วนตัวของตนเอง โดยการสร้างข้อมูลส่วนตัวในโลกออนไลน์ขึ้นมา ซึ่งอาจเกิดการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวที่มีความลึกซึ้งอ่อนไหว รายละเอียดของตนเองในลักษณะต่างๆ ให้เป็นที่รับรู้แก่บุคคลอื่น ทั้งคนรู้จักและคนแปลกหน้า เช่นเดียวกันกับ Park (2016) ได้กล่าวถึงกลุ่มคนที่ใช้ชีวิตอยู่ในยุคดิจิทัลจะต้องมีทักษะในการสร้างและการบริหารอัตลักษณ์ โดยการสร้างข้อมูลส่วนตัวในโลกออนไลน์ขึ้นมาเพื่อสร้างชื่อเสียงในโลกออนไลน์ของตัวเอง นอกจากนี้ Pisitsothanon (2006) ได้แนะนำว่าการเปิดเผยตัวตนหรือการสร้างข้อมูลที่เป็นการระบุตัวตนในโลกออนไลน์นั้น มีข้อควรระมัดระวัง ก็คือ ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์บ้าน เพราะผู้ไม่หวังดีอาจจะใช้ข้อมูลเหล่านี้แอบอ้างและนำไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้

11. ความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล (Digital Safety) ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ จัดการการถูกกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ และหลีกเลี่ยงการกลั่นแกล้งผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ ทั้งนี้เนื่องมาจากไม่ว่าในสังคมใดก็ตาม มักมีการทำร้ายผู้อื่นหรือกลั่นแกล้งผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดความเสียหาย ประกอบกับในยุคนี้เป็นยุคดิจิทัลทำให้บางกลุ่มคนใช้ช่องทางของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อกลั่นแกล้งกันผ่านโซเชียลมีเดีย หรือที่เรียกว่าการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นการกลั่นแกล้งผู้อื่นโดยไม่ต้องมีการเผชิญหน้า อาจเป็นการใช้เพียงคำถ้อยคำในการกลั่นแกล้ง หรือการโพสต์คลิปวิดีโอผ่านโลกโซเชียล อีกทั้งผลกระทบของการกลั่นแกล้งผู้อื่นสามารถขยายวงไปได้กว้างและรวดเร็ว ดังนั้นพลเมืองดิจิทัลจึงควรเรียนรู้วิธีการในการจัดการเมื่อถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์และที่สำคัญไม่ควรกลั่นแกล้งผู้อื่นในโลกไซเบอร์ เพราะนั่นอาจส่งผลกระทบต่อผู้อื่นถึงชีวิต เป็นไปตามแนวคิดของ Park (2016) ที่กล่าวถึงความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัลว่าเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่สำคัญในการบริหารจัดการความเสี่ยงในโลกออนไลน์ได้แก่ การไม่ไปกลั่นแกล้งผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ และสามารถจัดการกับการถูกกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ สอดคล้องกับ Smith, & et al. (2008) และ Musikaphan & Pokpong

(2010) ที่กล่าวว่า กลุ่มคนที่ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางโลกไซเบอร์นี้ที่นับวันจะยิ่งเจริญก้าวหน้าไปอย่างไร้ขีดจำกัด ควรเรียนรู้วิธีการป้องกันเมื่อต้องตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกทางไซเบอร์ เช่นเดียวกันกับ Mishna (2009) และ Conway (2009) และ Wisdom Council Thailand (2010) ที่พบว่าเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการรังแกผู้อื่นผ่านไซเบอร์ขยายตัวไปมากกว่านี้ กลุ่มคนในยุคดิจิทัลนี้ควรคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงไม่ควรเลียนแบบและหลีกเลี่ยงการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์เพื่อให้ผู้อื่นให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายและจิตใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร และคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา สามารถนำตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลไปเป็นกรอบในการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อสร้างความตระหนักและเพิ่มทักษะชีวิตทางด้านดิจิทัลให้กับนิสิตนักศึกษาให้สามารถดำรงชีวิตอยู่สังคมดิจิทัลได้อย่างประสบผลสำเร็จ
2. คณาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สามารถนำตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นกรอบในการประเมินความเป็นพลเมืองดิจิทัลและวางแผนในการพัฒนากิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนิสิตนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่พบว่า ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 11 ตัวบ่งชี้ 25 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ควรนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้มีความเหมาะสมกับบริบทของนิสิตนักศึกษาหรือไม่
2. ควรนำตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้เหล่านี้ไปพัฒนาเป็นแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อันเป็นการสะท้อนข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

References

- Attrill, A. & Jalil, R. (2011). Revealing Only the Superficial Me: Exploring Categorical Self-Disclosure Online. *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1634-1642.
- Armendaiz, T. (2016). *How to Prevent Spyware from Infecting Your Computer*. [Online]. Available : <https://www.lifewire.com/spyware-prevention-tips-153401>. [2017, September 3].
- Berardi, Ryan P. (2015). *Digital Citizenship: Elementary Educator Perceptions and Formation of Instructional Value and Efficacy*. Doctor of Education, Immaculata University.
- Castells, M. (2000). *Communication Power*. New York : Oxford University Press.
- Chirasopone, P., & et al. (2016). *Communication Literacy in Digital Age and Its Role in Guiding the Direction of Communication Reform in Thai Society*. Bangkok : Dhurakij Pundit University.

- Conway, A. (2009). **The Internet Generation: Bullying Has Gone Digital the Impact of Cyberbullying on Adolescent Identity**. Thesis for Master in Education, University of Dublin.
- Digital Development for Economic and Social Development Act B.E. 2560**. (2017, January 24). Royal Thai Government Gazette. Volume 134, Part 10 A. Page 1-23.
- Digiteen. (2016). **Digital Health and Wellness**. [Online]. Available : <https://digiteen.wikispaces.com/Digital+Health+and+Wellness>. [2017, September 19].
- Gazi, Z. A. (2016). Internalization of Digital Citizenship for the Future of All Levels of Education. **Education and Science Journal**, 41(186), 137-148.
- Iamsiriwong, O. (2011). **Management Information Systems**. Bangkok : Se-Ed Ucation.
- International Society for Technology in Education. (2007). **National Educational Technology Standards for Student**. (2 nd ed.). Eugene, OR : International Society for Technology in Education.
- Llywodraeth Cymru Welsh Government. (2015). **Design Principles for the Essential Digital Literacy Skills Qualification**. [Online]. Available : <http://dera.ioe.ac.uk/22223/1/150205-design-principles-for-the-essential-digital-literacy-skills-qualification-en.pdf>. [2016, Septembe 17].
- Lobato, M. (2015). **Marketing to Generation Z : Why Your Millennial Plan is Kaput**. [Online]. Available : <http://text100.com/articles/marketing-to-generation-z>. [2017, May 3].
- Ministry of Education. (2009). **National Higher Education Thailand Qualifications Framework B.E. 2552**. Bangkok : Office of the Higher Education Commission.
- Mishna, F., Saini, M. & Solomon, S. (2009). Ongoing and online: Children and youth's perceptions of cyberbullying. **Children and Youth Services Review**, 31, 1222-1228.
- Musikaphan, W., & Pokpong, S. (2010). **Factors Affecting the Attitude and Behavior of Both Physical Violence and Bullying through the Cyber World of Thai Youth**. Research Report. Bangkok : The Wisdom Society for Public Opinion Research of Thailand.
- National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society. (2018). **Summary of Important Results Explore the Use of Digital Technology and Household Communication B.E. 2560 (1 st Quarter)**. Bangkok : Statistical Forecasting Division, National Statistical Office.
- Office of the Education Council, Ministry of Education. (2017). **National Education Plan of Thailand No.12 (B.E. 2560-2574)**. (1 st ed.). Bangkok : Prikwarn Graphic.
- Park, Yuhyun. (2016). **8 Digital Skills We Must Teach Our Children**. [Online]. Available : <https://arbogasts.wordpress.com/2016/06/15/8-digital-skills-we-must-teach-our-children/>. [2017, June 15].

- Pescetta, M. (2011). **Teaching Digital Citizenship in a Global Academy**. Doctor of Philosophy, Nova Southeastern University.
- Pisitsothanon, A. (2006). **Internet Safety Guide**. Bangkok : Parbpim Printing.
- Poovarawan, Y. (2003). **ICT for Education**. (1 st ed.). Bangkok : Se-Ed Ucation.
- Ribble, M. (2009). **Digital Citizenship in School**. (2 nd ed.). Eugene, Oregon: The International Society for Technology in Education.
- _____. (2011). **Raising a Digital Child : A Digital Citizenship Handbook for Parents**. Eugene, Oregon : The International Society for Technology in Education.
- Ribble, M. & Bailey, Gerald d. (2007). **Digital Citizenship in Schools**. Eugene, Oregon : The International Society for Technology in Education.
- Sakdivorapong, C. (2010). Digital Technology Law of Computer-related Crime Act B.E. 2560. **Journal of Social Sciences and Humanities Kasetsart University**, 36(1), 25-38.
- Secker, J. & Beel, M. (2013). **LSE Digital and Information Literacy Framework**. [Online]. Available : http://lti.lse.ac.uk/digital-and-informationliteracy/LSE%iNFORMATION%20and%20Digital%20Literacy%20Framework_final.pdf. [2017, September 17].
- Shea, V. (2009). **Netiquette**. Albion Books : Cornell University.
- Smith, K., & et al. (2008). Cyberbullying: Its Nature and Impact in Secondary School Pupils. **Journal of child psychology and psychiatry**, 49(4), 376-385.
- Suppo, C.A. (2013). **Digital Citizenship Instruction in Pennsylvania Public Schools: School Leaders Expressed Beliefs and Current Practices**. Doctor of Education, Indiana University of Pennsylvania.
- Synder, S. (2016). **Teachers' Perceptions of Digital Citizenship Development in Middle School Students Using Social Media and Global Collaborative Projects**. Doctor of Philosophy, Walden University.
- Tongchot, S., Tabatanon, P., & Hommanee, S. (2014). Legal Problem Relating to Consumer Protection in Selling Goods or Services by Using Electronics Media. **Sripatum Chonburi Journal**, 12(2), 114-124.
- Thailand's 20 Year National Strategy (B.E. 2561-2580)**. (2018, October 13). Royal Thai Government Gazette. Volume 135, Part 82 A. Page 1-74.
- Thailand's Media Literacy. (2017). **ICT Happy**. [Online]. Available : <http://www.inetfoundation.or.th/ichappy/index.php?act=media>. [2017, September 12].
- Urapeepathanapong, T. (2013). **Person, Internet, and Privacy : Survey of Online Privacy Violations in Thai Society during the First Half of B.E. 2556**. [Online]. Available : <https://thainetizen.org/wp-content/uploads/2013/08/privacy-thailand-201308.pdf>. [2017, September 19].

Wisdom Council Thailand. (2010). **Cyberbullying Behavior among Youth in Bangkok Provinces, Thailand**. Nakhon Pathom : National Institute for Child and Family Development, Mahidol University.

World Information. (2017). **The Digital Divide**. [Online]. Available : <http://world-information.org/wio/infostructure/100437611730/100438659300/?ic=100446326> 096. [2017, June 6].

แนวทางการจัดให้มีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชน
Guidelines for the Establishment of Laws to Determine the Powers and Duties
of Community Police

สุชิน รอดกำเนิด*

Suchin Rodgumnoed

ศิริพงษ์ โสกา**

Siripong Sopha

Received : September 4, 2018

Revised : December 3, 2018

Accepted : February 6, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและผู้ให้ข้อมูลหลัก 20 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทยและแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในต่างประเทศที่เหมาะสมในการนำมาปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า (1) ประเทศไทยได้มีการนำหลักการตำรวจชุมชนมาประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาอาชญากรรมในลักษณะของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์เป็นหลัก (2) สภาพปัญหา เช่น งานตำรวจชุมชนมีการดำเนินการที่ไม่ต่อเนื่อง ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ราชการส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคส่วนอื่น ๆ และไม่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนไว้ในกฎหมายโดยตรง (3) เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น จะมีการดำเนินงานตำรวจชุมชนที่เป็นรูปธรรม โดยมีป้อมตำรวจชุมชนกระจายอยู่เต็มพื้นที่ของประเทศ (4) มาตรการทางกฎหมายที่ควรนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทย คือ การกำหนดให้มี “ป้อมตำรวจชุมชน” เป็นหน่วยงานย่อยของสถานีตำรวจ และกำหนดให้มี “งานตำรวจชุมชน” แยกออกมาเป็นงานเฉพาะ โดยบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.

คำสำคัญ : ชุมชน / ตำรวจชุมชน / ป้อมตำรวจชุมชน

*นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Law Program Students Western University

**อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Lecturer in Doctor of Law Program Western University

ABSTRACT

This qualitative research gathered data from document and 20 key informants. This research aims to study factual and legal problems with regard to the powers and duties of Thai community policing, and the concepts, theory, and comparative analysis of law measurement as it relates to the powers and duties within international communities that are applicable in Thai contexts. The research found that Thailand's main application of the concepts of community policing is completed through the practice of police community relations. With regard to the factual problems, the study found that there is a discontinuity in the community policing operation in Thailand, a lack of community participation, and no law that directly specifies the powers and duties of community police. The comparison between Thai and foreign community policing reveals that there is more serious application of community policing in foreign countries, especially in Japan, than there is in Thailand. There are police box dotted throughout the country in Japan. The legal regulations relating to the powers and duties that can be applied to Thai contexts, include the determining of community police box as the local police sub-stations in local communities and establishing community policing to be a specific duty in the National Police Act, B.E.

Keywords : Community / Community Policing / Community Police Box

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาทางสังคมที่สำคัญของประเทศไทยในปัจจุบัน คือ ปัญหาการก่ออาชญากรรมและการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยอาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนมากมักเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานต่างๆ เช่น ทำร้ายร่างกาย ฆ่าผู้อื่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ช่มชู้ เป็นต้น ส่วนปัญหายาเสพติดนั้น นับวันมีแต่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ อาชญากรรมทั่วไปที่เกิดขึ้นและปรากฏเป็นข่าวในแต่ละครั้งจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคม ส่วนอาชญากรรมที่เกี่ยวกับกระบวนการค้าขายยาเสพติด โดยเฉพาะสารเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) นั้น จะส่งผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพราะขอบเขตการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้แผ่ขยายเป็นวงกว้างในทุกพื้นที่ของประเทศและทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท แม้หลายหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่างทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่แล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถจัดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดให้ลดน้อยลงได้จากสังคมไทยได้ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้น มีองค์กรตำรวจเป็นหน่วยงานที่เปรียบเสมือนเป็นต้นธารในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากมีภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย การจัดระเบียบเบื้องต้นของสังคมด้วยการบังคับใช้กฎหมาย และการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีส่วนงานตำรวจแห่งชาติ ที่เป็นหน่วยงานสำคัญเริ่มแรกในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม (The Police Reform Committee, 2008, p.3)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการนำกลยุทธ์ตำรวจชุมชนเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมในลักษณะของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ (Police Community Relations)

ที่เน้นทางด้านการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นหลัก มาใช้เป็นเวลานานแล้ว (Law Reform Commission of Thailand, 2016, p. 140) ต่อมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงได้นำแนวคิดที่ว่า “ตำรวจคือประชาชน และประชาชนคือตำรวจ” มาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด โดยมีนโยบายส่งเสริมให้สถานีตำรวจต่าง ๆ ดำเนินโครงการจัดตั้ง “ป้อมตำรวจชุมชนโคบัง (KOBAN)” ซึ่งเป็นรูปแบบป้อมตำรวจชุมชนเมืองของประเทศญี่ปุ่น ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในหลาย ๆ ประเทศว่าได้ผลดีมาประยุกต์ใช้กับป้อมตำรวจในประเทศไทย เพื่อจักได้สร้างความใกล้ชิดและความร่วมมือกับประชาชนในชุมชน ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดที่ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ (Wattanasin, 2013)

ประเด็นปัญหา ในการนำกลยุทธ์ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์มาใช้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมนั้น ถือว่าเป็นแนวคิดแบบดั้งเดิมที่ไม่ได้ผลในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในปัจจุบัน ส่วนการดำเนินโครงการจัดตั้งป้อมตำรวจชุมชนโคบังนั้น เกิดขึ้นจากนโยบาย ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายก็จะทำให้ไม่มีความต่อเนื่องของโครงการ และทำให้ป้อมตำรวจชุมชนโคบังถูกลดความสำคัญลงไปโดยจะเห็นได้ว่าป้อมตำรวจชุมชนโคบัง แม้ว่าจะมีการดำเนินงานมานานหลายปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ พบว่าปัญหาและอุปสรรคนั้นมีอยู่หลายประการ ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ที่ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ (Law Reform Commission of Thailand, 2016, pp.64-74)

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยจึงเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่ควรจะต้องให้ความสำคัญกับหลักการตำรวจชุมชนอย่างจริงจัง เนื่องจากตำรวจชุมชนจะเป็นต้นทางของการแก้ปัญหาในระดับชุมชน ทั้งนี้ โดยนำรูปแบบตำรวจชุมชนของต่างประเทศที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบกับหลักการตำรวจชุมชน “Community Policing” ที่ตำรวจทั่วโลกใช้ มาเป็นกรอบในการดำเนินการแทนหลักการตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ (Police Community Relations) ที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยในการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สามารถป้องกันและควบคุมอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทยและของต่างประเทศ
3. เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทยและของต่างประเทศ
4. เพื่อแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในต่างประเทศที่เหมาะสม ในการนำมาปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการ ดังนี้
 - 1.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยศึกษาจากเอกสาร รายงาน บทความ บทวิเคราะห์ ทั้งจาก

สื่อมวลชน รายงานวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลในการตีความในลักษณะวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องที่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย หรือผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรงกับเรื่องที่ทำกรวิจัย รวมถึงการรวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องทางด้านกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง และนำไปสังเคราะห์ต่อไป

2. ขอบเขตของการวิจัย

2.1 ศึกษาเอกสาร โดยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชน มาตรการทางกฎหมายของไทยและต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้ (ภาคสนาม) จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มข้าราชการตำรวจ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้นำชุมชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งจะใช้แบบสัมภาษณ์แบบกำหนด หัวข้อไว้แล้ว หรือเป็นแบบปลายปิด (Closed Form) เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ผสมผสานกับแบบปลายเปิด (Opened Form) เพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็น นอกเหนือจากประเด็นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมในงานวิจัยนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนึงสมมติฐานของการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามที่ตั้งในแบบสัมภาษณ์ ได้ไปทำการทดสอบ (pre-test) ความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) ในแต่ละข้อ โดยทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) ให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการทำการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงด้วยการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของคำถามและคำตอบของผู้ตอบว่า ผู้ตอบหลงประเด็นหรือไม่ อย่างไร และผู้ตอบมีความเที่ยงตรงของคำตอบที่ทำให้เชื่อได้เพียงใด ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงและนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล จะมีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยข้อมูลปฐมภูมิ จะได้จากการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง ส่วนข้อมูลทุติยภูมิจะได้จากเอกสาร ได้แก่ งานวิจัย ตำรา หนังสือวิชาการ ตำบทกฎหมายต่าง ๆ บทความในวารสาร บทความทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนความคิดเห็นของนักวิชาการและนักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในเอกสารต่างๆ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากทำการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกแยกแยะและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการแบบพรรณนาและวิเคราะห์หาคำตอบ (Descriptive and Analytical Analysis) เพื่อที่จะตอบคำถามที่ตั้งไว้ โดยวิเคราะห์จากประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย

เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชน อุปสรรค และผลกระทบของกฎหมายหลักที่ใช้บังคับในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมาทำการสังเคราะห์ควบคู่กัน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทย

การที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังคงใช้กลยุทธ์ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมนั้น กลยุทธ์ดังกล่าวถือเป็นแนวคิดแบบดั้งเดิมที่ใช้ไม่ได้ผลในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในปัจจุบัน ส่วนการดำเนินโครงการจัดตั้งป้อมตำรวจชุมชนโคบัง ที่เกิดขึ้นจากนโยบาย เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ก็จะทำให้ไม่มีการดำเนินการที่ต่อเนื่อง และทำให้ป้อมตำรวจชุมชนโคบังถูกลดความสำคัญลงไป แม้ว่าจะมีการดำเนินงานมานานหลายปีแล้ว แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ เป็นเพราะมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

ปัญหาข้อเท็จจริง ประกอบด้วย

(1) การดำเนินงานโครงการตำรวจชุมชน หรือป้อมตำรวจชุมชนโคบัง ยังกระทำไม่เต็มที่และไม่จริงจัง เพราะเห็นว่าเป็นงานที่สร้างภาระจึงไม่ให้ความสำคัญ และกระทำไปเพียงเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายให้แล้วเสร็จไปตามโครงการเท่านั้น ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

(2) ยังขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน มูลนิธิต่าง และหน่วยงานต่าง ๆ

ปัญหาข้อกฎหมาย พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 กำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์กรที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ มีการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้มีการแก้ไขด้วยการยกย่องพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ขึ้นใหม่ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการในขณะนี้ โดยในมาตรา 13 ของร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติดังกล่าว กำหนดให้การจัดระเบียบราชการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้มีการแบ่งส่วนราชการในส่วนภูมิภาค ซึ่งอย่างน้อย องค์กรส่วนราชการที่เป็นกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด และสถานีตำรวจ แต่กระนั้นก็ดี ยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจอย่างเพียงพอ โดยการให้มีป้อมตำรวจในระดับชุมชน และยังไม่มีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบงานชุมชนโดยตรง

และจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ยังพบว่ามีความสับสนในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนอีกหลายประการ เช่น ตำรวจขาดแคลนงบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ และยังมีภารกิจมากมายหลายด้าน ทำให้ไม่สามารถกำหนดภาระหน้าที่และเวลาในการปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนอย่างเต็มที่ได้อีก ทั้ง ค่านิยมและวัฒนธรรมของตำรวจที่ถูกสร้างและสั่งสมมาเป็นเวลายาวนาน ไม่เอื้อให้เกิดระบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมในลักษณะตำรวจชุมชนได้ ทำให้ประชาชนหรือชุมชนไม่เชื่อถือตำรวจหรือการปฏิบัติงานของตำรวจ และพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือความประพฤติที่มีขอบของตำรวจบางส่วน ทำให้สาธารณชนมีทัศนคติในเชิงลบต่อตำรวจ

ตอนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกัอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทยและของต่างประเทศ

1.1 อำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในประเทศไทย

อำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในประเทศไทย มีแนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่วางหลักการให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดระบบการบริหาร การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยของประชาชนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและชุมชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนมีส่วนร่วมทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบาย งบประมาณ และอาสาสมัคร ตลอดจนการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานตำรวจ

รวมทั้งมีระเบียบ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2549 ที่กำหนดลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ ไว้ 5 ลักษณะ และกำหนด ให้ท้องถิ่นและชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจด้านต่างๆ รวม 6 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยของประชาชน ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ด้านการจราจร ด้านการดูแลสาธารณสมบัติ และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

ครั้นในปี พ.ศ. 2551 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2551 โดยมีการแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในลักษณะของเครือข่ายชุมชน ลักษณะปฏิบัติการ เช่น การเป็นอาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาจราจร เป็นต้น (2) การมีส่วนร่วมขององค์กร หรือมูลนิธิต่างๆ (3) การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2559 คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ ได้ออกระเบียบขึ้นอีก เรียกว่า ระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดระบบการบริหาร การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยของประชาชนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและชุมชน พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ เพื่อกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ ในรูปแบบที่ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หัวหน้าสถานีตำรวจ อาจขอรับการสนับสนุนงบประมาณ อาสาสมัคร วัสดุ ครุภัณฑ์ หรืออื่น ๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรภาคเอกชนได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยเสนอแผนหรือโครงการต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรภาคเอกชนที่จะขอรับการสนับสนุน

ในการดำเนินการต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการดำเนินการในหลายรูปแบบมาอย่างต่อเนื่อง เช่น มีการนำกลยุทธ์ตำรวจชุมชนเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรม ในลักษณะของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ (Police Community Relations) เป็นต้น และยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยการนำแนวคิดที่ว่า “ตำรวจคือประชาชน และประชาชนคือตำรวจ” มาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหายาอาชญากรรมและยาเสพติด โดยมีนโยบายส่งเสริมให้สถานีตำรวจต่าง ๆ ดำเนินโครงการจัดตั้ง “ป้อมตำรวจชุมชนโคบัง (KOBAN)” ขึ้น โดยนำรูปแบบป้อมตำรวจชุมชนเมืองของประเทศญี่ปุ่นที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในจากหลายประเทศว่าได้ผลดี มาประยุกต์ใช้กับป้อมตำรวจในประเทศไทย เพื่อจักได้สร้างความใกล้ชิดและความร่วมมือกับประชาชนในชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมและยาเสพติดให้กับชุมชนเมืองที่มีปัญหายาอาชญากรรมสูง ซึ่งเป็นแนวคิดตำรวจชุมชน

สมัยใหม่ ที่เชื่อมั่นว่าการทำงานร่วมกันระหว่างตำรวจกับชุมชนคือหนทางสู่ความสำเร็จ เนื่องจากตำรวจและประชาชนถือได้ว่าเป็นหุ้นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

1.2 อำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในต่างประเทศ

อำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในต่างประเทศ ทั้งในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น บราซิล และฝรั่งเศส และในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ และอังกฤษ สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีระบบตำรวจกึ่งรวมศูนย์ โดยกฎหมายว่าด้วยตำรวจของญี่ปุ่นให้อำนาจรัฐบาลจัดตั้งองค์กรตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรส่วนกลาง เพื่อกำหนดที่ควบคุมและกำกับดูแลองค์กร “ตำรวจจังหวัด” ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกิจการตำรวจเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และรักษาความสงบเรียบร้อยโดยการป้องกันปราบปรามและสอบสวนคดีอาญา โดยมี “คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยจังหวัด” เป็นผู้กำกับดูแลตำรวจในจังหวัด

โดยตำรวจจังหวัดจะแบ่งพื้นที่ออกเป็นเขต ในแต่ละเขตจะมีสถานีตำรวจเป็นหน่วยปฏิบัติการ แนวหน้าที่ทำหน้าที่ใกล้ชิดกับชุมชน และมีป้อมตำรวจ เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อสถานีตำรวจ โดยป้อมตำรวจจะเป็นจุดศูนย์กลางการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชน และทำหน้าที่เป็น “ศูนย์ความปลอดภัยชุมชน” โดยเชื่อมโยงกับประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (The Police Reform Committee, 2007, pp.99-150)

ป้อมตำรวจของประเทศญี่ปุ่น แบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกอยู่ในชุมชนเมือง เรียกว่าป้อมตำรวจชุมชนเมือง “โคบัง” (KOBAN) ตั้งอยู่บริเวณช่วงตึก ห้างสรรพสินค้า กระจายตามย่านสำคัญของเมือง เช่น สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง ย่านธุรกิจ ย่านศูนย์การค้าต่างๆ ส่วนอีกประเภทเรียกว่าป้อมตำรวจชุมชนท้องถิ่น “ชูโซโช” (CHUZAISHO) อยู่ตามเมืองเล็กและหมู่บ้านชนบททั่วประเทศ โดยมีป้อมตำรวจทั่วประเทศ จำนวน 12,807 แห่ง เฉพาะในกรุงโตเกียวมีป้อมตำรวจ KOBAN อยู่ถึง 826 แห่ง มีเจ้าหน้าที่ตำรวจมากกว่า 87,000 คน หรือประมาณหนึ่งในสามของกองกำลังประจำชาติญี่ปุ่น ที่ประจำการอยู่ในป้อมตำรวจชุมชนเมือง KOBAN ซึ่งจะมีตำรวจประจำป้อมผลัดละ 3-5 คน

ทั้งนี้ คำว่า KOBAN เป็นคำศัพท์ที่ญี่ปุ่นกำหนดให้ใช้ทับศัพท์แทนคำว่า Police Box ซึ่งป้อมตำรวจ (KOBAN) ที่ตั้งอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ ๆ จะมีเยอะมาก โดยอาจจะเป็นอาคารอย่างง่าย ๆ หรืออาจจะเป็นคูหาที่เข้ามา โดยตำรวจที่ประจำป้อม KOBAN จะมีจักรยานเอาไว้ขี่ลาดตระเวนส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งจะขับรถยนต์ตำรวจคอยลาดตระเวนในเขตที่ตนเองดูแล โดยปกติตำรวจญี่ปุ่นจะไม่พกปืน มีเพียงกระบอง และถุงมือ บางนายจะมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุสื่อสาร หรือโทรศัพท์มือถือ ไว้ติดต่อกับศูนย์ข้อมูล และนอกจากงานลาดตระเวนซึ่งเป็นงานประจำตามปกติแล้ว บางครั้งตำรวจก็จะออกไปตั้งจุดตรวจในเวลากลางคืน การกำกับดูแลจะมีหัวหน้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งระดับสารวัตรเป็นผู้กำกับดูแล ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำป้อม KOBAN จะยืนปฏิบัติหน้าที่บริเวณหน้าป้อมคอยตรวจตรา สอดส่องโดยรอบบริเวณใกล้เคียง (Chusri, 2017)

รูปแบบการทำงานของตำรวจป้อมยาม ใช้หลักพื้นฐานของแนวคิด “ตำรวจเพื่อชุมชน” (Community Policing) ซึ่งเป็นปรัชญาการทำงานขององค์กรตำรวจทั่วโลกในปัจจุบัน ซึ่งป้อมตำรวจ KOBAN ถือเป็นเป็นจุดติดต่อระหว่างตำรวจและประชาชน ที่สามารถพบเห็นได้อย่างแพร่หลายในเมืองต่าง ๆ ประเทศญี่ปุ่น โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์รักษาความปลอดภัยในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำป้อมจะทำหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจตรา สอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อย ให้บริการประชาชนโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนผู้พักอาศัย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและตรวจเยี่ยมชุมชนเพื่อการสร้างความรู้สึกลดภัยให้แก่

ประชาชนอย่างใกล้ชิด มีทั้งการให้ข้อมูลและแจกจ่ายเอกสารข้อมูลอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัดกิจกรรมนอกเวลาของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้แก่เยาวชนและชุมชนในเรื่องต่างๆ

ภายในป้อม KOBAN จะมีเคาน์เตอร์ให้บริการประชาชน โทรศัพท์ วิทยุ และแผนที่ รวมทั้งข้อมูลต่างๆ ในพื้นที่ เช่น รายชื่อผู้พักอาศัยในท้องถิ่น ผู้พักอาศัยที่ต้องทำงานเลิกค่าหรือดึก ในกรณีที่มีเหตุเกิดขึ้นอาจติดตามสอบถามจากบุคคลเหล่านี้ได้ว่าประสบเหตุหรือพบเห็นเหตุการณ์หรือไม่ รวมถึงข้อมูลประชาชนที่มีอาวุธปืนในครอบครอง รายชื่อโรงแรมที่พัก รายชื่อคนที่มีปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาทางจิต ข้อมูลกลุ่มมิจฉาชีพ รายชื่อคนที่อยู่อาศัยตามลำพัง ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องไปตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ สถานบริการห้องอาหาร คริวเรือนที่ที่พักอาศัย ประชากร (Wattanasin, 2013)

1.2.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล เป็นประเทศที่มีระบบตำรวจที่รวมศูนย์ เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น โดยจะมีองค์กรระดับชาติ ทำหน้าที่ควบคุมหรือกำกับดูแลหน่วยงานของตำรวจในรัฐโดยทางอ้อม ด้วยการแต่งตั้งบุคลากรและกำหนดนโยบาย ส่วนการปฏิบัติการด้านการบังคับบัญชา และการควบคุมตำรวจเป็นความรับผิดชอบของรัฐ

โดยรัฐบาลกลางทำหน้าที่ควบคุมหน่วยงานตำรวจ 2 หน่วย ประกอบด้วย ตำรวจที่เป็นทหาร และตำรวจพลเรือน และรับผิดชอบการรักษาความปลอดภัยในดินแดนของรัฐต่างๆ ในสหพันธ์ ซึ่งมีทั้งหมด 26 รัฐ และ 1 เขตนครหลวง เทียบเท่ารัฐ ซึ่งตำรวจของสหพันธ์จะรับผิดชอบ สืบสวน สอบสวนอาชญากรรมข้ามรัฐ อาชญากรรมในประเทศและระหว่างประเทศ เช่น การค้ายาเสพติด หน้าที่สอบสวนคดีอาญา นอกจากนี้ รัฐบาลสหพันธ์ยังรับผิดชอบควบคุมตำรวจหน่วยพิเศษต่างๆ เช่น ตำรวจทางหลวงของสหพันธ์ และตำรวจรถไฟ สำหรับหน่วยงานตำรวจของรัฐ มีความรับผิดชอบต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ ได้แก่ การป้องกันอาชญากรรม การบังคับใช้กฎหมาย การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในดินแดน และความผิดอื่นๆ ที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจสหพันธ์ (The Police Reform Committee, 2007, pp.31-32)

โดยประเทศบราซิลได้นำระบบตำรวจของญี่ปุ่นไปใช้เพื่อปรับปรุงความปลอดภัยของประชาชนในเขตที่ประสบกับภัยอาชญากรรมสูง โดยได้จัดตั้งป้อมตำรวจ KOBAN ขึ้นเป็นเครือข่ายสถานีตำรวจขนาดเล็กทั่วประเทศ และประสบความสำเร็จในการรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในประเทศของตนเอง

ต่อมา KOBAN ของบราซิล ได้พัฒนาไปถึงระดับการให้ความร่วมมือกับ JICA อันเป็นโครงการความร่วมมือสามฝ่ายระหว่างญี่ปุ่น บราซิล และฮอนดูรัส ช่วยให้ประเทศฮอนดูรัส จัดการกับปัญหาการฆาตกรรมที่มีอัตราผู้เสียชีวิตสูงที่สุดในโลก โดยรัฐบาลฮอนดูรัสได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของพลเมืองในการป้องกันอาชญากรรมและการปรับปรุงด้านความปลอดภัย จึงได้จัดทำโครงการ “การฝึกอบรมตำรวจแห่งชาติเกี่ยวกับปรัชญาตำรวจชุมชน โดยมีต้นแบบมาจากญี่ปุ่น ซึ่งโครงการนี้ได้ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจและภาคประชาสังคม โดยนำ “KOBAN” มาปฏิบัติในชุมชน ให้บริการท้องถิ่นโดยตรงในการแก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำและการลาดตระเวน เพื่อต่อสู้กับปัญหาอาชญากรรม และนอกเหนือไปจากฮอนดูรัสแล้ว JICA ยังร่วมมือกับบราซิลในการช่วยเหลือการรักษาความปลอดภัยในชุมชนให้กับประเทศในลาตินอเมริกาอีกหลายประเทศ ได้แก่ เอลซัลวาดอร์ กัวเตมาลา คอสตาริกา และนิการากัว (Japan International Cooperation Agency, 2013)

1.2.3 ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ระบบตำรวจในกระบวนการยุติธรรมฝรั่งเศสมีลักษณะที่สอดคล้องกับระบบกฎหมาย ปรัชญาขั้นพื้นฐานการดำเนินคดี และระบบศาลในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ซึ่ง Ua-amnoey (2007, pp.65-76) อธิบายว่า โครงสร้างของตำรวจฝรั่งเศสมีลักษณะผสมผสาน โดยภารกิจ

และหน้าที่หลักจะอยู่กับตำรวจของรัฐบาลกลาง คือ ตำรวจพลเรือนและตำรวจทหาร โดยมีตำรวจท้องถิ่น ทำหน้าที่รับผิดชอบงานที่ไม่ใช่ภารกิจหลักของตำรวจ และให้การสนับสนุนการทำงานของตำรวจรัฐบาลกลาง โดยตำรวจพลเรือน จะทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตเมืองที่มี ประชากรมากกว่า 10,000 คน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีกำลังตำรวจ ประมาณ 145,000 คน ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยที่มีกองกำลังตำรวจมากที่สุด ส่วนตำรวจทหาร เป็นกองกำลังตำรวจที่ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีระบบและชั้นยศคล้ายคลึงกับทหาร ทำหน้าที่ ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตชนเมืองและชนบท ที่มีขนาดประชากรในพื้นที่ไม่เกินหนึ่งหมื่นคน ซึ่งเป็น พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ และยังทำหน้าที่ดูแลพื้นที่ตามแนวชายแดนอีกส่วนหนึ่ง

สำหรับตำรวจท้องถิ่น จะขึ้นอยู่กับเทศบาล โดยมีอำนาจหน้าที่จำกัดเฉพาะ เช่น การจัด ระเบียบทางเท้า การวางสิ่งของรुकlässเขตสาธารณะ เป็นต้น ไม่มีอำนาจในการจับกุม ตรวจค้น สืบสวน สอบสวน

1.2.4 ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ Sataworn (2015) กล่าวว่า กองกำลังตำรวจสิงคโปร์ (Singapore Police Force) อยู่ภายใต้กระทรวงมหาดไทย โดยภารกิจหลักของกองกำลังตำรวจสิงคโปร์ คือ การ ป้องกัน การป้องปราม และการสืบสวนจับกุมอาชญากรรม ในเรื่องการป้องกันของตำรวจสิงคโปร์ จะเป็นการ ป้องกันที่สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม เช่น การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อไม่ให้เสี่ยงต่อการเกิดเหตุ การให้ความรู้ แก่ประชาชนเพื่อป้องกันตนเอง การร่วมมือกับสถานประกอบการธุรกิจเพื่อป้องกันตนเองจากอาชญากรรม เป็น ต้น ส่วนการใช้กำลังออกตรวจตราป้องกันเหตุ คือการป้องปรามของตำรวจสิงคโปร์ ทั้งนี้ การสร้างความเชื่อมั่น และหุ้นส่วน เช่น ระบบการตำรวจชุมชน การให้บริการในท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์ 1 ใน 6 ด้าน ที่กองกำลัง ตำรวจสิงคโปร์กำหนดไว้

ตำรวจของประเทศสิงคโปร์ มีการปรับตัว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน (Thairath Online, 2017) คือ

(1) การแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสังคมไม่ยอมรับพฤติกรรม การทุจริต (2) การจัดโครงสร้างกระจายอำนาจ เจ้าหน้าที่ตำรวจลงไปในพื้นที่ให้ใกล้ชิดกับประชาชน โดยชุมชน จะต้องเป็นหุ้นส่วนกับตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม (3) ผู้นำชุมชนจะร่วมกับตำรวจเพื่อระบุปัญหาและ วิธีแก้ไข (4) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการทำงานของตำรวจอย่างเพียงพอ

โดยประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศแรกที่น่ารูปแบบการรักษาความปลอดภัยของตำรวจแบบ KOBAN ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมกับวัฒนธรรมประเพณีและการบังคับใช้กฎหมายของตนเองภายใต้ชื่อ Koban Way (Nippon Communications Foundation, 2016)

1.2.5 ประเทศอังกฤษ เป็นประเทศที่มีระบบตำรวจที่มีการกระจายอำนาจอย่างมาก มีการ แบ่งแยกเป็นตำรวจรัฐบาลกลาง และตำรวจท้องถิ่น โดยตำรวจรัฐบาลกลาง จะเป็นกองกำลังตำรวจที่มีภารกิจ เฉพาะด้าน แต่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ประกอบไปด้วย ตำรวจขนส่ง ตำรวจทหาร ตำรวจป้องกันสถานที่ ที่มี นิเวศลิษฐ์ และตำรวจต่อต้านองค์กรอาชญากรรม โดยกองกำลังตำรวจที่ทำหน้าที่เฉพาะด้านเหล่านี้ จะมี เจ้าหน้าที่และการทำงานที่เป็นอิสระ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ จากรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่น และถูกควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการท้องถิ่นและผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

ส่วนตำรวจท้องถิ่น เป็นกองกำลังตำรวจตามพื้นที่ความรับผิดชอบ ตามลักษณะการแบ่งพื้นที่ ของประเทศ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ กองกำลังตำรวจที่แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามเขต County และกองกำลังตำรวจที่แบ่งตามพื้นที่เฉพาะขนาดเล็ก โดยกองกำลังตำรวจที่แบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบตามเขต County มีทั้งหมด 43 หน่วย มีกองกำลังพลมากที่สุดในประเทศอังกฤษ ซึ่งเทียบเคียงได้กับตำรวจภูธรจังหวัด

ของไทย หน่วยงานตำรวจท้องถิ่นเหล่านี้ จะปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่รับผิดชอบของตนเองได้อย่างอิสระ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น โดยอำนาจหน้าที่ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจ ค.ศ. 1966 ควบคุมกำกับดูแลโดยคณะกรรมการตำรวจท้องถิ่นของตนเอง แต่จะมีเฉพาะตำรวจในเขตเมืองลอนดอนที่มีอยู่สองหน่วยเท่านั้น คือ Metropolitan Police และ City of London Police ซึ่งจะขึ้นตรงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คณะกรรมการตำรวจท้องถิ่น (Local Police Authority) จะทำหน้าที่ตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งหัวหน้าตำรวจจะต้องทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีให้กับคณะกรรมการตำรวจท้องถิ่นทราบ นอกจากนี้คณะกรรมการตำรวจท้องถิ่น ยังมีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับอาวุโส โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ส่วนหัวหน้าตำรวจ ก็มีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจอื่น ๆ ได้เช่นเดียวกัน

สำหรับกองกำลังตำรวจที่แบ่งตามพื้นที่เฉพาะขนาดเล็กที่จัดตั้งขึ้นมา จะรับผิดชอบในพื้นที่เฉพาะ โดยเป็นกองกำลังที่ดูแลพื้นที่ขนาดเล็กของตนเอง มีความเป็นอิสระต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น สวสนสาธารณะท่าเรือ เป็นต้น ซึ่งเรียกหน่วยงานเหล่านี้ว่า Private Constabularies (Ua-amnoey, 2007, pp.60-64)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทยและของต่างประเทศ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทยและของต่างประเทศ สามารถนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบได้ตามตารางนี้

ตารางที่ 1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของไทยและต่างประเทศ

ประเด็น	ไทย	ญี่ปุ่น	บราซิล	ฝรั่งเศส	สิงคโปร์	อังกฤษ
โครงสร้าง การจัด องค์กร ตำรวจ	ระบบรวม ศูนย์อำนาจ อยู่ที่ ส่วนกลาง	ระบบกึ่งรวม ศูนย์ หรือ ระบบคู่ขนาน มีตำรวจ แห่งชาติ และ ตำรวจจังหวัด ที่แบ่งแยก อำนาจหน้าที่ ออกจากกัน	ระบบกึ่งรวม ศูนย์ หรือ ระบบคู่ขนาน มีตำรวจ สหพันธ์มีและ ตำรวจรัฐ	เป็นระบบ ผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 หน่วยหลัก คือ ตำรวจ แห่งชาติ กับ ตำรวจภูธร แห่งชาติ นอกจากนี้ ยังมีตำรวจ เทศบาล	ระบบ กระจาย อำนาจให้กับ ท้องถิ่น	ระบบ กระจาย อำนาจ นอกจากมี ตำรวจรัฐบาล กลางแล้ว ยัง มีตำรวจของ แต่ละเมือง ด้วย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	ไทย	ญี่ปุ่น	บราซิล	ฝรั่งเศส	สิงคโปร์	อังกฤษ
ข้อดี/ จุดแข็ง	ผู้บังคับบัญชา สูงสุดคนเดียว เป็นผู้มี อำนาจบังคับ บัญชา และ บริหาร จัดการ หน่วยงาน ตำรวจ ทั้งหมดอย่าง เบ็ดเสร็จ เด็ดขาด	แบ่งแยก อำนาจหน้าที่ และการ บังคับบัญชา ตำรวจใน ระดับจังหวัด ออกจาก ระดับ ชาติ อย่างชัดเจน ทำให้มี ประสิทธิภาพ ในการดูแล ชุมชนมาก	จะแบ่งแยก อำนาจหน้าที่ และการ บังคับบัญชา ตำรวจใน ระดับจังหวัด หรือในรัฐ ออกจาก รัฐบาลกลาง หรือสหพันธ์ รัฐ อย่าง ชัดเจน	มีตำรวจ ท้องถิ่น ทำหน้าที่ สนับสนุนการ ทำงานของ ตำรวจ รัฐบาลกลาง	เจ้าหน้าที่ ตำรวจลงไป ในพื้นที่ ใกล้ชิดกับ ประชาชน โดยชุมชน เป็นหุ้นส่วน กับตำรวจใน การป้องกัน อาชญากรรม	ตำรวจท้องถิ่น ควบคุมกำกับ ดูแลโดย คณะกรรมการ ตำรวจท้องถิ่น ที่มีภาค ประชาชนมี ส่วนร่วม จึงตอบสนอง ประชาชน อย่างเต็มที่
ข้อเสีย/ จุดอ่อน	ไม่ตอบสนอง ความต้องการ ของ ประชาชน และสาย บังคับบัญชา ยืดยาว ตำรวจทุก หน่วย ขึ้นอยู่ กับผบ.ตร. เพียงคนเดียว	-	-	-	-	มีค่าใช้จ่ายสูง และบางแห่ง อาจไม่มี ประสิทธิภาพ

ตอนที่ 4 การแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในต่างประเทศที่เหมาะสม ในการนำมาปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในต่างประเทศที่เหมาะสมและควรนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพ คือ ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีรูปแบบการบริหารงานที่ชัดเจน โดยกฎหมายว่าด้วยตำรวจของญี่ปุ่น กำหนดให้จังหวัดมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบกิจการตำรวจ ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ปกป้องคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การจับกุมผู้ต้องหาที่กระทำความผิด การสอบสวนคดีอาญา รวมทั้ง การควบคุมจราจร

ซึ่งกิจการตำรวจของญี่ปุ่นที่แบ่งออกตามเขตภูมิศาสตร์ ทั้งสิ้น 47 จังหวัดนั้น แต่ละจังหวัดจะมี “คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยจังหวัด” เป็นผู้กำกับตำรวจจังหวัด โดยตำรวจจังหวัด จะมีสถานีตำรวจซึ่งมีหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้บังคับบัญชา สถานีตำรวจเป็นหน่วยปฏิบัติการแนวหน้าที่ทำหน้าที่ใกล้ชิดกับชุมชน ส่วนป้อมตำรวจ และป้อมตำรวจที่อยู่อาศัย เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อสถานีตำรวจ ทั้งนี้ ป้อมตำรวจจะเป็นจุด

ศูนย์กลางการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชน และทำหน้าที่เป็น “ศูนย์ความปลอดภัยชุมชน” สำหรับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่นั้น ซึ่งป้อมตำรวจจะมีบทบาทที่สำคัญในการรักษาความปลอดภัยในชุมชน โดยเชื่อมโยงกับประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (The Police Reform Committee, 2007, pp.99-150)

ทั้งนี้ Wattanasin (2013) ได้อธิบายเกี่ยวกับป้อมตำรวจของประเทศญี่ปุ่นว่า เป็นรูปแบบของหน่วยงานขนาดเล็ก ที่มีอยู่ 2 ประเภท ประเภทแรกอยู่ในชุมชนเมือง เรียกว่าป้อมตำรวจชุมชนเมือง “โคบัง” (KOBAN) ส่วนอีกประเภทเรียกว่า ป้อมตำรวจชุมชนท้องถิ่น “ชูโซโช” (CHUZAISHO) อยู่ตามเมืองเล็กและหมู่บ้านชนบททั่วประเทศ รูปแบบการทำงานของตำรวจป้อมยาม ใช้หลักพื้นฐานของแนวคิด “ตำรวจเพื่อชุมชน” (Community Policing) ซึ่งเป็นปรัชญาการทำงานขององค์กรตำรวจทั่วโลกในปัจจุบัน โดยระบบตำรวจชุมชนของญี่ปุ่นที่ประกอบด้วย KOBAN และ CHUZAISHO นั้น จะมีคณะกรรมการประสานงาน ที่มีองค์ประกอบจากสมาชิกชุมชนที่หลากหลาย คณะกรรมการนี้จะช่วยแสดงความคิดเห็น ร้องขอหรือมีการพูดคุยหารือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของชุมชน กิจกรรมที่น่าสนใจของระบบตำรวจชุมชนญี่ปุ่น ได้แก่

- 1) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยจะมีกิจกรรมเดินสำรวจความต้องการของประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความต้องการของประชาชน เยี่ยมเยียนประชาชนตามที่พักอาศัย
- 2) การจัดตั้ง “คณะที่ปรึกษาตำรวจ” (Police box liaison council) เพื่อให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ คณะที่ปรึกษานี้มีจุดมุ่งหมายที่คอยสอดส่องดูแลปัญหาและความต้องการของประชาชน
- 3) จัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ขนาดเล็ก (Police Box Papers) เนื้อหาจะเกี่ยวกับข่าวของเพื่อนบ้าน อุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ และมาตรการในการป้องกัน ตลอดจนการแนะนำสิ่งที่ต้องนำมาใส่ใจ
- 4) แจกเตือนภัยอาชญากรรม จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ แจกบัตรตรวจ (Patrol Card) ให้แก่บ้านหรือรถยนต์ที่ตรวจพบว่าลืมนล็อคประตู และส่งจดหมายเตือน เพื่อแจ้งข่าวเกี่ยวกับเด็ก เป็นต้น
- 5) ตรวจเยี่ยมเยียนพบปะประชาชน เน้นประชากรกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น คนชรา คนพิการที่อยู่โดดเดี่ยว ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและเหตุร้ายต่างๆ
- 6) กิจกรรมเยาวชนสัมพันธ์ แนะนำเยาวชนให้เล่นกีฬา และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การสอนยูโด เคนโด หรือกีฬาต่างๆ รวมทั้งการฝึกคัดลายมือ การวาดภาพ และด้านวัฒนธรรมอื่นๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในประเทศไทย มีประเด็นที่จะอภิปราย คือ

ประเด็นที่ว่า ยังขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน มูลนิธิ และหน่วยงานต่างๆ นั้น เป็นเพราะการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมโครงการตำรวจชุมชน หรือป้อมตำรวจชุมชนโคบัง ที่ผ่านมายังกระทำไม่เต็มที่และไม่จริงจัง เพราะส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นงานที่สร้างภาระ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญ และกระทำไปเพียงเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายไปแล้วเสร็จไปตามโครงการเท่านั้น ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรที่จะดำเนินการให้เข้มข้น ต่อเนื่อง โดยอาศัยช่องทางตามกฎหมายและระเบียบที่มีอยู่แล้ว ทั้งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2549 ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2551 และระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดระบบการบริหาร การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยของประชาชนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและชุมชน พ.ศ. 2559 รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งขณะนี้แม้ว่าจะยังเป็นร่างพระราชบัญญัติอยู่ แต่มีความเป็นไปได้ว่าในที่สุดแล้วจะผ่านการพิจารณาจนถึงขั้นการประกาศใช้แทนพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติฉบับปัจจุบันได้ ทั้งนี้ ควรดำเนินการผ่านโครงการ กิจกรรมต่างๆ ให้หลากหลายและบูรณาการ การดำเนินการในพื้นที่ร่วมกันระหว่างตำรวจ ชุมชน ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สถาบันทางศาสนา องค์กรเอกชน มูลนิธิ เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในลักษณะหุ้นส่วนกัน โดยยึดหลักการสำคัญ คือ เน้นชุมชนเป็นสำคัญ

2. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทยและของต่างประเทศ มีประเด็นที่จะอภิปราย คือ

แนวคิดใหม่ในการป้องกันอาชญากรรม เกี่ยวกับบทบาทของตำรวจและชุมชน เป็นแนวคิดที่เรียกกันว่า “ความเป็นหุ้นส่วน” (Partnership) ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ซึ่งเชื่อกันว่าการป้องกันอาชญากรรมที่ประสบผลสำเร็จ ขึ้นอยู่กับชุมชนมากกว่าตำรวจ บทบาทของตำรวจและประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยคิดว่า ประชาชนช่วยเหลือตำรวจ มาเป็นตำรวจช่วยเหลือประชาชน ดังนั้น ตำรวจจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ทั้งนี้ การป้องกันอาชญากรรมเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักของตำรวจที่จะลดปัญหาอาชญากรรม ส่งผลให้ประชาชนอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขและช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น ดังที่ Bhakdinarinath (2013, pp.178-181) อธิบายว่า ตำรวจทุกคนมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการทำงานของตำรวจ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงองค์กรครั้งสำคัญ รวมทั้งชุมชน อันเป็นความแตกต่างระหว่างแนวคิด แนวปฏิบัติแบบเก่า ตามทฤษฎีตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ (Police Community Relations) ที่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ให้หันมาสู่หลักการใหม่ตามหลักการตำรวจชุมชน “Community Policing” ที่พัฒนาขึ้นมาจากความเชื่อพื้นฐานเดิมของทฤษฎีตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน โดยการเข้าไปฝังตัวอยู่กับชุมชน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างตำรวจและชุมชน

3. วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศไทยและของต่างประเทศ มีประเด็นที่จะอภิปราย คือ

พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ที่อยู่ระหว่างดำเนินการในขณะนี้ ยังกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์กรที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ มีการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง โดยไม่มีบทบัญญัติให้มีการกระจายอำนาจอย่างเพียงพอโดยการให้มีป้อมตำรวจในระดับชุมชน และยังไม่มีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบงานชุมชนโดยตรง จึงมีข้อเสียหรือจุดอ่อน คือ ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน เพราะมีสายบังคับบัญชาที่ยาว ตำรวจทุกหน่วยขึ้นอยู่กับผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพียงคนเดียว เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่น สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ที่เป็นระบบระบบกึ่งรวมศูนย์ หรือการควบคุมในระบบคู่ขนาน ที่มีตำรวจแห่งชาติ และตำรวจของรัฐหรือของจังหวัดซึ่งแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ออกจากกัน จะมีข้อดี คือ เป็นการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่และการบังคับบัญชาตำรวจในระดับจังหวัดออกจากระดับชาติอย่างชัดเจน ทำให้มีประสิทธิภาพในการดูแลชุมชนท้องถิ่นมาก ส่วนในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ และอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น จะมีข้อดีที่แต่ละเมืองจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจลงไปในพื้นที่ใกล้ชิดกับ

ประชาชน โดยชุมชนเป็นหุ้นส่วนกับตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมตำรวจท้องถิ่น รวมทั้ง คณะกรรมการตำรวจท้องถิ่นที่มีภาคประชาชนมีส่วนร่วม จึงตอบสนองประชาชนอย่างเต็มที่

4. การแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนในต่างประเทศ

ที่เหมาะสม มาปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ มีประเด็นที่จะอภิปราย คือ

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตำรวจชุมชนของประเทศญี่ปุ่น ที่ถือว่าเหมาะสม และควรนำมาปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพนั้น เป็นเพราะระบบตำรวจของประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดให้จังหวัดมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบกิจการตำรวจ ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ปกป้องคุ้มครองชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การจับกุมผู้ต้องหาที่กระทำความผิด การสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งการควบคุมจราจร ในจังหวัด โดยมี “คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยจังหวัด” เป็นผู้กำกับตำรวจจังหวัด โดยประการสำคัญ คือ ตำรวจจังหวัดในแต่ละจังหวัด จะมีสถานีตำรวจ ป้อมตำรวจ และ ป้อมตำรวจที่อยู่อาศัย

โดยป้อมตำรวจชุมชนเมืองโคบัง ของประเทศญี่ปุ่น ที่กระจายตามย่านสำคัญ ๆ เช่น บริเวณชุมทางสถานีรถไฟ สถานีขนส่ง ย่านธุรกิจ ย่านศูนย์การค้าต่าง ๆ ถือว่าเป็นศูนย์รักษาความปลอดภัยในชุมชน และให้บริการชุมชนขั้นพื้นฐาน รูปแบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำป้อมใช้หลักพื้นฐานของแนวคิด “ตำรวจเพื่อชุมชน” (Community Policing) ซึ่งเป็นปรัชญาการทำงานขององค์กรตำรวจทั่วโลกในปัจจุบัน โดยจะทำหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจตรา สอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชน การตรวจเยี่ยมชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความรู้สึกลดภัยให้แก่ประชาชนอย่างใกล้ชิด ซึ่งป้อมตำรวจชุมชนเมืองโคบัง เป็นรูปแบบขององค์กรตำรวจที่ประสบความสำเร็จที่สร้างชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ จนหลายประเทศได้นำไปศึกษาและใช้เป็นต้นแบบในการประยุกต์ปรับปรุงพัฒนาระบบป้อมยามของตน จนประสบความสำเร็จ เช่น สิงคโปร์ บราซิล สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ ไต้หวัน อินโดนีเซีย และจีน เป็นต้น ดังนั้น ประเทศไทย ก็ควรนำมาใช้ เพราะเป็นระบบที่ไม่ต่างไปจากประเทศไทยมากนัก คือ ยังเป็นตำรวจแห่งชาติหน่วยเดียว เพียงแต่ต้องมีการกระจายอำนาจลงไปหน่วยงานย่อยของสถานีตำรวจให้ลงไปถึงป้อมตำรวจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ต้องนำหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักการของตำรวจชุมชน (Community Policing) มาใช้อย่างเต็มที่และจริงจัง รวมทั้งต้องติดตามประเมินผลการดำเนินงานทั้งโครงการตำรวจชุมชน และ อาสาสมัครตำรวจชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ต้องบูรณาการ การดำเนินงานในพื้นที่ร่วมกัน เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการทำงานของตำรวจให้เพียงพอและเป็นไปอย่างราบรื่น ในลักษณะหุ้นส่วนกัน โดยยึดหลักการสำคัญ คือ เน้นชุมชนเป็นสำคัญ

2. ต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ ฉบับที่ผ่านการพิจารณาของ คณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. โดยกำหนดให้มี “ป้อมตำรวจชุมชน” เป็นหน่วยงานย่อยของสถานีตำรวจ และกำหนดให้มี “งานตำรวจชุมชน” แยกออกมาเป็นงานเฉพาะ เพื่อจัดได้เป็นหลักประกันว่าจะมีการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ไม่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยง่าย เมื่อมีการเปลี่ยนนโยบาย หรือมีการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชา เหมือนกับการกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง และที่สำคัญคือ จะทำให้มี ป้อมตำรวจชุมชนเป็นศูนย์ความปลอดภัยของชุมชนที่ครอบคลุมอยู่ในทุกพื้นที่ของชุมชนทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยแนวทางการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการตำรวจทั้งระบบ
2. ควรวิจัยแนวทางการจัดให้มีกฎหมายระบบตำรวจท้องถิ่น

References

- Wattanasin, K. (2013, January 26). **Koban is the heart of community policing system in Japan**. [Online]. Available : <http://gwattanasin.blogspot.com/2013/01/koban.html> [2017, March 20].
- Law Reform Commission of Thailand. (2016). **Guidelines for criminal justice reform**. Nonthaburi : Mata Printing.
- The Police Reform Committee. (2008). **Completed report of police system development and the strategies of developing police working system**. Bangkok : National Buddhist Department Printing.
- _____. (2007). **Introduction to foreign Police**. Bangkok : National Buddhist Department Printing.
- Ua-amnoey, J., et al. (2007). **Possibilities of transferring the mission of the royal Thai police**. Nonthaburi : The Police Reform Committee.
- Thairath Online. (2017, October 30). **Propost 10 items to restore a whole police system, restructuring and decentralization to local administration**. [Online]. Available : <https://www.thairath.co.th/content/1111634> [2017, November 10].
- Sataworn, P. (2015, October 7). **Presentations of Philippine police and Singapore police**. [Online]. Available : http://preeda44.blogspot.com/2015/10/2-25th-jaspoc_26.html. [2017, February 15].
- Bhakdinarinath, S. (2013). **Modern policing : community policing in CSD**. Nonthaburi, Thailand : Green Apple Graphic Printing.
- Chusri, A. (2017) **Label 33 Koban**. [Online]. Available : https://www.jeducation.com/THAI/sign/33_police/police.htm [2017, April 12].
- Japan International Cooperation Agency. (2013, August 22). **Honduras : the Japanese ‘koban’ system helps tackle the highest murder rate in the world**. [Online]. Available : https://www.jica.go.jp/english/news/field/2013/130822_01.html [2017, April 19].
- Nippon Communications Foundation. (2016, February 13). **“koban” neighborhood police boxes help boost public safety**. [Online]. Available : <https://www.nippon.com/en/features/jg00057/> [2017, April 20].

การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

Facebook media use, advertising strategy and impact on decision-making of
men in Bangkok for undergoing facial surgery

นิภา วีระสอน*

Nipha Virasorn

สันทัต ทองรินทร์**

Santat Thongrin

ปิยฉัตร ล้อมชวการ**

Piyachat Lomchavakarn

Received : December 12, 2018

Revised : January 9, 2019

Accepted : January 21, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. การเปิดรับสื่อโฆษณาบนเฟซบุ๊กเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมบนใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร 2. เหตุผลในการตัดสินใจทำศัลยกรรมบนใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร 3. การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กกับการตัดสินใจทำศัลยกรรมบนใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร 4. กระบวนการตัดสินใจทำศัลยกรรมบนใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร 5. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานครกับการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊ก 6. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กกับการตัดสินใจทำศัลยกรรมบนใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ชายที่เคยทำศัลยกรรมบนใบหน้าอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เลือกตัวอย่างแบบอาสาสมัครจากกลุ่มผู้ชายที่ติดตามเฟซบุ๊กของสถาบัน ความงาม จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อเฟซบุ๊กของสถาบันความงามผ่านสมาร์ตโฟน ช่วงเวลาที่เปิดรับคือ เวลา 16.01-20.00 น. โดยมีความถี่ 3-4 ครั้งต่อวัน วัตถุประสงค์ของการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมจากบุคคลที่มีชื่อเสียง และสิ่งที่ทำให้รู้จักเพจสถาบันเสริมความงามคือการสังเกตจากเพื่อนบนเว็บไซต์เฟซบุ๊ก 2) เหตุผลในการตัดสินใจทำศัลยกรรมบนใบหน้าประกอบด้วยการทำศัลยกรรมสามารถเพิ่มความงามได้ตามที่ต้องการ และทำศัลยกรรมเพื่อให้เป็นที่ประทับใจของตนเองและผู้อื่น 3) กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้กลยุทธ์การ

*นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Master of Communication Arts students Communication Arts Sukhothai Thammathirat Open University

**อาจารย์ประจำสาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Lecturer in the course and teaching field Sukhothai Thammathirat Open University

โฆษณาที่มีผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า ประกอบด้วยกลยุทธ์ด้านการบอกต่อ และกลยุทธ์ด้านการจูงใจในการตัดสินใจทำศัลยกรรม 4) การเลือกตัดสินใจที่ส่งผลต่อการทำศัลยกรรมใบหน้า ประกอบด้วย การประเมินทางเลือก และการแสวงหาข่าวสาร 5) อาชีพ ที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณา และส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า และ 6) การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การรับรู้ / กลยุทธ์การโฆษณา / เฟซบุ๊ก / การตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชาย

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1. Bangkok men's exposure to advertising on Facebook about cosmetic surgery; 2. Bangkok men's reasons for deciding to get facial cosmetic surgery; 3. Bangkok men's awareness of advertising strategies on Facebook and their decisions to get facial cosmetic surgery; 4. Bangkok men's process of decision making to get facial cosmetic surgery; 5. the relationship between the demographic factors of men in Bangkok and their awareness of advertising strategies on Facebook; and 6. the relationship between awareness of advertising strategies on Facebook and Bangkok men's decisions to get facial cosmetic surgery. This was a survey research. The sample population was 400 men living in Bangkok who had had facial cosmetic surgery. The samples were chosen through voluntary sampling from among men who were followers of the facebook pages of beauty clinics. The research tool was a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, f test and ANOVA. The results showed that 1) most of the samples looked at beauty clinics' facebook pages on their smartphones 3-4 times a day, most often during the time period 16:01-20:00. Their main objective was to read news about celebrities who got cosmetic surgery. They were introduced to the beauty clinics' facebook pages by their friends on facebook. 2) Men's reasons for getting facial cosmetic surgery were to make themselves look good as they desired and to make themselves more attractive and make a good impression. 3) The advertising strategies that influenced their decisions that the samples were aware of were word of mouth advertising and persuasive/incentive advertising. 4) The decision making process consisted of assessing the alternatives and searching for more information. 5) Occupation of the samples was a factor that affected their awareness of advertising strategies and their decision to get facial cosmetic surgery. 6) Awareness of advertising strategies on facebook was related to decisions to get facial cosmetic surgery to a statistically significant degree at confidence level 0.05.

Keywords : Awareness / Advertising Strategy / Facebook / Men's Decision to Get Facial Cosmetic Surgery

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทำศัลยกรรมเสริมความงาม ในปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากคนยุคใหม่ต้องการเสริมสร้างความมั่นใจด้วยการสร้างภาพลักษณ์และบุคลิกภาพที่ดี ด้วยการศัลยกรรมความงาม โดยมีรายงานการทำศัลยกรรมจากสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งเสริมสวายนานาชาติ หรือ ISAPS ซึ่งมีสำนักงานในรัฐนิวแฮมป์เชียร์ของสหรัฐ ได้เปิดเผยรายงานศัลยกรรมตกแต่งเสริมสวาระดับโลกสำหรับปี 2559 ผ่านเว็บไซต์ The International Society of Aesthetic Plastic Surgery (2017) ซึ่งมีการจัดอันดับประเทศที่มีการทำศัลยกรรมตกแต่งเสริมสวามากที่สุดในโลก โดยประเทศไทยติดอันดับที่ 21 มีการทำศัลยกรรมตกแต่งเสริมสวากว่า 112,000 ครั้ง ประเภทที่มีการทำศัลยกรรมมากที่สุดคือ เปลือกตา 16,584 ครั้ง เสริมหน้าอก 14,435 ครั้ง เสริมจมูก 12,182 ครั้ง โดยการทำศัลยกรรมใบหน้าของประเทศไทยนั้นอยู่อันดับที่ 17 ของโลก ซึ่งมีผู้ทำศัลยกรรมมากถึง 46,070 คน

ปัจจุบันการศัลยกรรมเสริมความงามไม่ได้จำกัดแค่ในเพศหญิงเท่านั้น แต่ยังได้รับความนิยมในเพศชายด้วย เนื่องจากในปัจจุบันผู้ชายก็หันมาใส่ใจดูแลตนเองมากขึ้น อาจเพราะวิวัฒนาการเทคโนโลยีด้านการแพทย์และแนวโน้มความใส่ใจต่อสุขภาพความงามเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในบุคลิกภาพมากขึ้น จึงทำให้การศัลยกรรมถูกมองเป็นเรื่องปกติ การทำศัลยกรรมใบหน้าในเพศชายนั้น มีการแบ่งตามช่วงอายุ ได้ 3 ช่วง คือ 1) วัยทำงาน นิยมทำศัลยกรรม เพื่อเพิ่มความหล่อเซ็กซี่ แก่ไขส่วนที่บกพร่องหรือเสริมสร้างจุดเด่นให้ดูดียิ่งขึ้น 2) วัยกลางคน มักจะพบว่าใบหน้าเริ่มเหี่ยวเหิน หย่อนคล้อย มีริ้วรอยและเริ่มหย่อนคล้อย แก่ไขได้ด้วยการผ่าตัดดึงหน้า โดยยกแก้มทั้งสองข้างขึ้น ทำตาสองชั้น เก็บหนังส่วนเกินออก เก็บริ้วรอยที่หน้าผากเล็กน้อย ก็จะทำให้ใบหน้ามีความอ่อนเยาว์ลงกว่า 10 ปี และ 3) สูงวัย โดยความต้องการหลักๆ คือมีใบหน้าที่จะดูอ่อนเยาว์ สามารถแก่ไขได้ด้วยการผ่าตัดดึงหน้า ดึงคอ เก็บถุงใต้ตา ตามน Kamol Plastic Surgery, Hospital. (2015)

การโฆษณา เป็นการสื่อสารข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสารจูงใจและเตือนความทรงจำเกี่ยวกับสินค้า และบริการ หรือความคิด (Wongmontha, S. 1997, p 125) ทั้งนี้จะเห็นว่าการโฆษณาก็คือการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ การโฆษณาจึงต้องมีกลยุทธ์การโฆษณาที่สามารถส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรม ดังเช่น เนื้อหาที่อยู่ในสื่อโฆษณา ต้องอ่านแล้วเข้าใจง่าย วิธีการนำเสนอต้องมีการจูงใจองค์ประกอบศิลป์ สีสัน รวมไปถึงตารางหรือผู้นำทางความคิด โปรโมชัน ภาพตัวอย่างคนทำก่อนหลัง คนที่เคยศัลยกรรมแล้วมารีวิวบอกเล่าประสบการณ์ถึงการยอมรับในสังคม ระยะเวลาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ไม่ยาวนานเกินไป อาจรวมถึงช่วงเวลาในการโฆษณาด้วย ซึ่งส่งผลให้ผู้บริโภคนั้นมีการรับรู้ ซึ่งมีมนุษย์ในฐานะที่ผู้รับสารจะไม่รับข่าวสารทุกชนิดที่ผ่านสายตา แต่จะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสาร หรือกระบวนการการกลั่นกรองข่าวสารซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน การเลือกเปิดรับ การเลือกสนใจ การเลือกตีความ การเลือกจดจำ (Teepakarn, D. 2003, p 34) ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าผู้ชายสินค้าและบริการ ต่างเจาะกลุ่มเป้าหมายในการโฆษณาไปยังสื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากสื่อออนไลน์เป็นสื่อที่ใกล้ชิดผู้บริโภคมากที่สุดอีกสื่อหนึ่ง ซึ่งผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา สื่อออนไลน์ ถือได้ว่าเป็น “สื่อใหม่” (New Media) (Kaewthep, K., et al.2000) อธิบายว่า “สื่อใหม่” เป็นนวัตกรรมที่มีความหลากหลาย มีคุณสมบัติทั้งในเชิงเทคนิค ในเชิงสังคม ที่มีรูปแบบการสื่อสารสองทาง ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีรูปแบบการทำงานในลักษณะออนไลน์ และสามารถที่จะใช้ สร้างโต้ตอบ แสดงความคิดเห็น และเพิ่มเติมเนื้อหาได้จากทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร โดยสื่อสังคมออนไลน์มีหลายรูปแบบ ทั้งประเภทเครื่องมือ และการประยุกต์ใช้งานที่หลากหลาย ซึ่งเฟซบุ๊กถูกจำแนกในชนิดเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการแสดงว่าอยู่ ณ สถานที่ใด (Williamson, Andy, 2013) ด้วยคุณลักษณะของเฟซบุ๊กที่เป็นเว็บไซต์ที่บุคคลหรือหน่วยงานสามารถสร้างข้อมูลและเปลี่ยนแปลงข้อมูล (สถานะของตน)

เผยแพร่รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว โดยที่บุคคลอื่นสามารถเข้ามาแสดงความชอบหรือส่งต่อ หรือเผยแพร่ หรือแสดงความคิดเห็น ได้อย่างเหมาะสมหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสถาบันเสริมความงามส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะสร้างแฟนเพจในเฟซบุ๊ก เพราะจะสามารถประชาสัมพันธ์สิ่งต่างๆ เช่น ข่าวสาร กิจกรรม รีวิวตลอดจนสินค้าและบริการ ให้กับเพื่อนหรือบุคคลต่างๆ กำลังมองหาหรือมีความสนใจในการศัลยกรรมได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการโฆษณาค่อนข้างถูก และที่สำคัญสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่อยู่บนโลกออนไลน์ได้เป็นอย่างดี สถาบันเสริมความงามต่างๆจึงเลือกใช้สื่อเฟซบุ๊กในการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักและโฆษณาสินค้าและบริการ รวมทั้งโปรโมชั่นและการรีวิวจากผู้เคยเข้ารับบริการด้วย จากลิสต์รายชื่อสถาบันเสริมความงาม ได้เปิดเผยรายชื่อคลินิกเสริมความงามของไทยที่น่าสนใจในปี 2017 โดยเว็บไซต์ www.th.travel141.com พบว่ามีการจัดอันดับเว็บไซต์คลินิกเสริมความงามที่มีผู้ติดตามสูงสุด 10 ลำดับแรกโดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ Meko Clinic, Master piece clinic, Theerathorn Clinic, Wuttisak Clinic, AP Clinic, YB Clinic, Rajdhevee Clinic, Elite Clinic, DRK Beauty Clinic และ BK Clinic Aesthetic Bangkok styles

จะเห็นได้ว่าสถาบันเสริมความงามทั้ง 10 แห่งนั้นมีผู้ติดตามข่าวสารเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีที่จะสามารถโฆษณาสินค้าบริการและประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักได้คราวเดียวในครั้งละหลายๆ นอกการรับรู้สื่อโฆษณาแล้วนั้นอีกสิ่งหนึ่งที่สถาบันเสริมความงามต้องการคือการตัดสินใจซื้อ ซึ่งการตัดสินใจ เป็นกระบวนการในการเลือกที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่างๆที่มีอยู่ ซึ่งผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจในทางเลือกต่างๆของสินค้าและบริการอยู่เสมอ โดยที่เขาจะเลือกสินค้าหรือบริการตามข้อมูลและข้อจำกัดของสถานการณ์ การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ภายในจิตใจของผู้บริโภค (Samerjai, C. 2007, p.46) ซึ่งกระบวนการการตัดสินใจ ผู้บริโภคจะผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การรับรู้ปัญหา 2) การค้นหาข้อมูล 3) การประเมินผลทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ

ในปัจจุบันผู้ที่ศัลยกรรมนั้นมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น และยังได้รับความนิยมจากเพศชายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าผู้ชายมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการทำศัลยกรรมสูงกว่าผู้หญิงถึง 2.3 เท่า ส่งผลให้สถาบันเสริมความงามทั้งหลายมีการปรับตัวและพัฒนาศักยภาพด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆมากขึ้น เพื่อตอบสนองให้ผู้ที่จะสนใจทำศัลยกรรมสามารถเปิดรับเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านสื่อ Facebook ได้ง่ายดายมากขึ้นและยังรับรู้ถึงปัจจัยต่างๆในสื่อโฆษณาที่สถาบันเสริมความงามต้องการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทั้ง โปรโมชั่น กิจกรรมและรีวิวของผู้ที่เคยรับการศัลยกรรมเพื่อส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรม อีกทั้งสื่อโฆษณายังส่งเสริมด้านการตลาดและการขายควบคู่ไปด้วย ซึ่งการพัฒนาสื่อโฆษณาให้มีความแตกต่างหลากหลาย เพื่อสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นและส่งผลไปถึงความพึงพอใจเพื่อสร้างฐานลูกค้าเก่าและยังส่งผลการแสวงหากลุ่มลูกค้าใหม่ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสื่อโฆษณานั้นมีความสำคัญและมีผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมเป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อโฆษณาบนเฟซบุ๊ก เกี่ยวกับการทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊ก กับการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานครกับการรับรู้กลยุทธการโฆษณา

6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กลยุทธการโฆษณากับกระบวนการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้า

สมมุติฐานการวิจัย

1. สมมุติฐานที่ 1 ผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการรับรู้ กลยุทธการโฆษณาบนเฟซบุ๊ก แตกต่างกัน

2. สมมุติฐานที่ 2 การรับรู้กลยุทธการโฆษณาบนเฟซบุ๊กแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ได้มีการดำเนินตามขั้นตอนการศึกษาดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ชายที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 2,682,962 คน (Official Statistics Registration Systems,2018)

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนตามเกณฑ์ของทาโร ยามาเน่ ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นกลุ่มผู้ชายที่ใช้สื่อเฟซบุ๊ก ติดตามเพจสถาบันความงามทั้ง 8 เพจให้ความร่วมมืออาสาสมัครจำนวนเพจละ 45 คน และกลุ่มผู้ชายที่เคยทำคัลยกรรมบนใบหน้าที่มีความสนใจหรือเคยพบเห็นสื่อโฆษณาเกี่ยวกับการทำคัลยกรรมใบหน้าทางสื่อเฟซบุ๊กให้ความร่วมมืออาสาสมัครจำนวน 40 คน และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีจำนวนทั้งหมด 4ข้อ เป็นคำถามที่มีตัวเลือกหลายตัวเลือก โดยให้เลือกเพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ ช่วงเวลา อุปกรณ์ที่ใช้งาน และสิ่งที่ทำให้รู้จักเพจสถาบันเสริมความงาม เป็นคำถามที่มีตัวเลือกหลายตัวเลือก สามารถเลือกได้หลายคำตอบ

ตอนที่ 3 เหตุผลในการตัดสินใจทำคัลยกรรม ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้า มีทั้งหมด 15 ข้อ เป็นคำถามแบบ Likert Scale

ตอนที่ 4 การรับรู้กลยุทธการโฆษณา ได้แก่ 1.กลยุทธด้านการจงใจในการตัดสินใจทำคัลยกรรม 2. กลยุทธด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ 3.กลยุทธด้านการรับรองโดยลูกค้า 4.กลยุทธด้านการบอกต่อ เป็นคำถามแบบ Likert Scale

ตอนที่ 5 การเลือกตัดสินใจทำคัลยกรรมบนใบหน้า ได้แก่ 1.การตระหนักถึงความต้องการ 2.การเสาะแสวงหาข่าวสาร 3.การประเมินทางเลือก 4.การตัดสินใจซื้อ เป็นคำถามแบบ Likert Scale

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประสานงานและส่งแบบสอบถามให้กับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและเครื่องมือวิจัย เพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามตามมุมมองผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ซึ่งข้อคำถามที่นำมาใช้ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำแบบสอบถามที่ได้มาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อนำไปทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยผลการตรวจสอบพบว่าได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.801

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามออนไลน์ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ติดตามเพจสถาบันเสริมความงามและกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมืออาสา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้อธิบายข้อมูลที่ดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

สรุปผลการวิจัย

1. การเปิดรับสื่อเฟซบุ๊ก อุปกรณ์ที่ใช้ในการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์แบบพกพา (Notebook) และลำดับสุดท้ายคือแท็บเล็ต ความถี่ในการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กต่อวัน 3-4 ครั้ง รองลงมาคือ มากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป และลำดับสุดท้ายคือ 1-2 ครั้ง วัตถุประสงค์ของการใช้เฟซบุ๊กเพื่อการตัดสินใจทำศัลยกรรม ส่วนใหญ่เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมจากบุคคลที่มีชื่อเสียง รองลงมาคือเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมผ่านทางเฟซบุ๊กแฟนเพจ และลำดับสุดท้ายคือ เพื่อศึกษารีวิวจากผู้เคยทำศัลยกรรม ช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กส่วนใหญ่เปิดรับในช่วงเวลา ช่วงเวลา 16.01 น.-20.00 น. รองลงมาคือ ช่วงเวลา 20.01 น.-24.00 น. และลำดับสุดท้ายคือ ช่วงเวลา 00.01 น.-08.00 น. สิ่งที่ทำให้รู้จักเพจสถาบันเสริมความงามส่วนใหญ่จากการสังเกตจากเพื่อนบนเฟซบุ๊ก รองลงมาคือ การค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง และลำดับสุดท้ายคือ ติดตามจากเว็บไซต์ของสถาบันความงาม

2. เหตุผลในการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดเห็นว่าการทำศัลยกรรมสามารถเพิ่มความงามได้ตามที่ต้องการ รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างทำศัลยกรรมเพื่อให้เป็นที่ประทับใจของตนเองและผู้อื่น และลำดับสุดท้ายคือ กลุ่มตัวอย่างทำศัลยกรรมใบหน้าเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง

3. การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาที่มีผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลยุทธ์ด้านการบอกต่อ รองลงมาคือ กลยุทธ์ด้านการจูงใจในการตัดสินใจทำศัลยกรรม และน้อยที่สุดคือ กลยุทธ์ด้านการรับรองโดยลูกค้า

3.1 การรับรู้กลยุทธ์ด้านการจูงใจในการตัดสินใจทำศัลยกรรม มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้คลินิกหรือสถานที่ทำศัลยกรรมใบหน้าที่มีชื่อเสียงส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ราคาที่ชัดเจน ส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า และน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าการแสดงรายละเอียดเนื้อหาการทำศัลยกรรมชัดเจนส่งผลต่อการจูงใจในการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า

3.2 การรับรู้กลยุทธ์ด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความน่าเชื่อถือสถาบันเสริมความงามจากจำนวนผู้กดติดตามเพจสถาบันความงาม รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความน่าเชื่อถือจากเนื้อหาข่าวสารรายละเอียดการทำศัลยกรรมใบหน้าจาก

เพลงสถาบันเสริมความงาม และน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าการแสดงรายละเอียดเนื้อหาการทำศัลยกรรมชัดเจนส่งผลต่อการตั้งใจในการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า

3.3 การรับรู้กลยุทธ์ด้านการรับรองโดยลูกค้า มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ภาพตัวอย่างและคลิปนำเสนอ แสดงก่อนและหลังทำศัลยกรรมใบหน้า มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมรวมอยู่ในระดับมาก

3.4 การรับรู้กลยุทธ์ด้านการบอกต่อ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารการทำศัลยกรรมใบหน้า จากคนใกล้ชิด หรือแอดดกลุ่มผู้ทำศัลยกรรมใบหน้ารองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าเพราะ คำแนะนำจากบุคคลใกล้ชิด

4. กระบวนการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการประเมินทางเลือก รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาข่าวสาร และน้อยที่สุดคือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการจากตนเอง/จากภายนอก และ ด้านการตัดสินใจซื้อ

4.1 ด้านการตระหนักถึงความต้องการจากตนเอง/จากภายนอก มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างสนใจทำศัลยกรรมใบหน้า เพราะอยากได้โปรโมชันจากทางสถาบันเสริมความงามบนใบหน้า รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างสนใจทำศัลยกรรมใบหน้า เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในบุคลิกภาพมากขึ้นและน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างสนใจทำศัลยกรรมบนใบหน้าเพราะต้องการได้รับการยอมรับจากคนอื่น

4.2 ด้านการแสวงหาข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นข้อมูลหรือการรับรองเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมบนใบหน้าจากบุคคลที่มีชื่อเสียง รองลงมาคือ ก่อนกลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า กลุ่มตัวอย่างสอบถามข้อมูลจากพนักงานขายหรือเพลงสถาบันเสริมความงามโดยตรง และน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างสอบถามข้อมูลการทำศัลยกรรมใบหน้าจากบุคคลใกล้ชิด เช่น เพื่อน ครอบครัว หรือผู้ที่เคยทำศัลยกรรมใบหน้ามาก่อน เป็นที่รู้จัก

4.3 ด้านการประเมินทางเลือก มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ก่อนกลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า พิจารณาจากเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำศัลยกรรมใบหน้า รองลงมาคือ ก่อนกลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า พิจารณาจากราคาและค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม และน้อยที่สุดคือ ก่อนกลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า พิจารณาจากชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบันความงาม

4.4 ด้านการตัดสินใจซื้อ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าเพราะ อัตราค่าบริการที่สมเหตุสมผล รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าเพราะ สถาบันเสริมความงามนั้นมีความสะดวกในการเดินทาง และน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าเพราะ โปรโมชัน ส่วนลด รวมไปถึงการมีบริการผ่อนชำระ

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

5.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊ก แตกต่างกัน ผลการทดสอบพบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แต่ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊ก

5.2 สมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กแตกต่างกัน มีการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ผลการทดสอบพบว่า การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊ก

มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานครในทุกด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ด้านการจงใจในการตัดสินใจทำคัลยกรรม กลยุทธ์ด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ กลยุทธ์ด้านการรับรองโดยลูกค้า กลยุทธ์ด้านการบอกต่อ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเปิดรับสื่อโฆษณาบนเฟซบุ๊ก ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างผู้ชายที่ทำคัลยกรรมใบหน้าในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ มีการเปิดรับสื่อโฆษณาโดยใช้โทรศัพท์สมาร์ตโฟน เป็นอุปกรณ์ในการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้รับสารนั้นเลือกรับสื่อที่มีอยู่ โดยผู้รับสารจะเลือกรับสื่อที่ไม่ต้องมีความพยายามมาก ซึ่งหมายถึง สื่อที่สามารถจัดหาได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าโทรศัพท์สมาร์ตโฟนนั้นก็เป็นอีกอุปกรณ์ชนิดหนึ่งที่ผู้รับสารส่วนใหญ่ใช้งานกันอย่างแพร่หลายเพื่อเปิดรับสื่อเฟซบุ๊ก จะเห็นได้จากรายงานของ “We Are Social” ดิจิทัลเอเจนซี และ “Hootsuite” ผู้ให้บริการระบบจัดการ Social Media และ Marketing Solutions ได้รวบรวมสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลก เพื่อฉายภาพการเปลี่ยนแปลงทั้งภาคธุรกิจออนไลน์ และพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในแต่ละประเทศเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ www.brandbuffet.in.th พบว่าประเทศไทย การใช้งานอินเทอร์เน็ตบนสมาร์ตโฟนของไทยยังคงเป็นประเทศที่ใช้เวลาท่องอินเทอร์เน็ตต่อวันมากที่สุดในโลก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4 ชั่วโมง 56 นาที มีผู้ใช้ Social Media เป็นประจำผ่าน Smart Device จำนวน 46 ล้านคนและกรุงเทพมหานคร ยังคงครองแชมป์ เมืองที่มีผู้ใช้ Facebook มากสุดในโลกอีกด้วย ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊ก ส่วนใหญ่ อยู่ที่ 3-4 ครั้งต่อวัน และส่วนใหญ่เปิดรับในช่วงเวลา 16.01 น.-20.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเย็นหลังจากเลิกทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการเปิดรับโดยเลือกรับสื่อที่สะดวกและ ผู้รับสารจะเปิดรับสื่อที่มีความสะดวกกับตัวเองเป็นหลัก ดังนั้นก็จะเห็นได้ว่าช่วงเย็นนั้นเป็นช่วงที่กลุ่มตัวอย่างเลิกงาน จึงสะดวกต่อการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊ก โดยวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อเฟซบุ๊กเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำคัลยกรรมจากบุคคลที่มีชื่อเสียงนั้นสอดคล้องกับเลือกเปิดรับสื่อที่สอดคล้องกับตนเอง โดยผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อที่มีความสอดคล้องกับความรู้ และพฤติกรรมเลือกซื้อของตนเอง ดังนั้นก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจทำคัลยกรรมนั้นได้มีการเลือกเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กเพื่อหาข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกลุ่มตัวอย่างเกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใด ความต้องการข่าวสารก็จะยิ่งเร็วมากขึ้น

นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการแสวงหาข่าวสารของกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างศึกษาค้นคว้าข้อมูลการทำคัลยกรรมใบหน้า เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่จะสนองตอบความต้องการของตน เนื่องมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างนั้นต้องการรู้ ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการทำคัลยกรรมใบหน้า และพบว่าความรู้ที่ตนมีอยู่ไม่เพียงพอ จึงทำการศึกษาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ดังกล่าวด้วยการแสวงหา ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำคัลยกรรมจากบุคคลที่มีชื่อเสียง โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นการแสวงหาข้อมูลอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อการซื้อ เป็นลักษณะของผู้บริโภคที่รู้สึกเกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการตามสถานการณ์ เมื่อต้องการตัดสินใจซื้อสินค้า ก็จะแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการนั้น โดยมีแรงจูงใจมาจากความต้องการให้กระบวนการตัดสินใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย โดยสิ่งที่ทำให้รู้จักเพจสถาบันเสริมความงามส่วนใหญ่ จากการสังเกตจากเพื่อนบนเฟซบุ๊ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saesow, A. (2013) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้ Facebook และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผ่าน Facebook ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการวิเคราะห์แนวโน้มในการซื้อสินค้า พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ซื้อสินค้าจากการเปิดรับโฆษณาโดยตรงจากเครือข่ายเพื่อนเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพื่อนเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลในการเปิดรับสื่อโฆษณาและยังส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อด้วย

นอกจากนี้จากงานวิจัยข้างต้นพบว่าพฤติกรรมการใช้งาน Facebook ส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้งาน Facebook ทุกวัน โดยส่วนใหญ่ใช้ Facebook มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง ช่วงเวลาที่นิยมใช้งาน Facebook มากที่สุดคือ 16:01 น.- 20:00 น. ซึ่งสรุปได้ว่าที่กลุ่มตัวอย่างมีการเลือกการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กเนื่องจากเป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างนั้นมียูแล้ว และเป็นสื่อที่สะดวกต่อการเปิดรับ โดยช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สะดวกต่อการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊ก คือช่วงเวลาเย็น เพราะเป็นช่วงเวลาที่คุณส่วนใหญ่เสร็จภารกิจ เช่น เป็นช่วงหลังเลิกงาน และจากงานวิจัยข้างต้นยังพบว่าผู้ใช้ Facebook ในช่วงเวลา 16:01 น.-20:00 น. มีแนวโน้มในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่าน Facebook จากการเปิดรับโฆษณาต่างๆ มากกว่าผู้ใช้ Facebook ในช่วงเวลา 12:01 น.-16:00 น. นั้นก็แสดงให้เห็นว่าช่วงเวลาเย็นยังเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มในการตัดสินใจซื้อสินค้ามากกว่าช่วงเวลาอื่นๆ อีกด้วย โดยวัตถุประสงค์ของการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กนั้น เพื่อต้องการศึกษาข้อมูลการทำลายกรรมจากบุคคลที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นการเปิดรับสื่อที่สอดคล้องกับตนเองเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจ คือการทำลายกรรมใบหน้า อีกทั้งยังเป็นการแสวงหาข้อมูลข่าวสารอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อส่งผลการตัดสินใจซื้ออีกด้วย

2. เหตุผลในการตัดสินใจทำลายกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำลายกรรมเพราะสามารถเพิ่มความงามได้ตามที่ต้องการ ซึ่งเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นรับรู้ถึงความต้องการของตนเองทั้งจากสิ่งที่กระตุ้นภายใน ที่กลุ่มตัวอย่างอาจเห็นว่ามีความต้องการเพิ่มความงาม แล้วเห็นว่าต้องได้รับการแก้ไขหรือเพิ่มเติม จึงตัดสินใจทำลายกรรมใบหน้า และจากสิ่งกระตุ้นภายนอก ซึ่งเป็นการกระตุ้นส่วนประสมทางการตลาด โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการกระตุ้นจากการเปิดรับสื่อโฆษณาผ่านสื่อโซเชียลมีเดียอย่างเฟซบุ๊ก ซึ่งการโฆษณาผ่านสื่อโซเชียลมีเดียเป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งที่มีกลยุทธ์ทางการสื่อสารที่มีเป้าหมายหลัก คือ การชักจูงใจ และ/หรือการโน้มน้าวใจกลุ่มเป้าหมายให้เกิดทัศนคติ และพฤติกรรมตามที่นักโฆษณาต้องการ (Sampattavanich, P. 2003, p.163) นอกจากจะเป็นการชักจูงโน้มน้าวใจแล้ว โฆษณายังมีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสาร (Farby. A. D, 1998) อีกทั้งยังมีบทบาทในการเตือนความจำอีกด้วย โดยการโฆษณาเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นจึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจทำลายกรรมใบหน้าอีกด้วย และผลการวิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างทำลายกรรมเพื่อให้เป็นที่ประทับใจของตนเองและผู้พบเห็น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ โดยที่เจตคติของบุคคลสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้หลายวิธีโดยการได้รับข้อมูล ข่าวสารจากผู้อื่นหรือจากสื่อต่างๆ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของเจตคติในส่วนของการรับรู้เชิงแนวคิด (Cognitive Component) และเมื่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบส่วนอื่นซึ่งมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย กล่าวคือ เมื่อองค์ประกอบของเจตคติในส่วนของการรับรู้เชิงแนวคิดเปลี่ยนแปลง จะทำให้องค์ประกอบในส่วนของอารมณ์ และองค์ประกอบในส่วนของพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงด้วยซึ่งสอดคล้องกับการรับรู้ในปัจจัยด้านสภาพความสัมพันธ์ทางสังคม บุคคลมักจะยึดติดกับกลุ่มอ้างอิงทางสังคม ดังนั้น จึงมักตัดสินใจคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงในแง่ของความคิด เจตคติ และพฤติกรรมเพื่อทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ทั้งนี้จะสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นทำลายกรรมเพื่อให้เป็นที่ประทับใจของตนเองและผู้พบเห็นนั้นเป็นเกิดจากการรับรู้ทางด้านสภาพสังคมที่ชี้ให้เห็นว่า การทำลายกรรมจะทำให้ผู้อื่นที่พบเห็นนั้นเกิดความประทับใจ เป็นที่ยอมรับของสังคมนั่นเอง และยังสอดคล้องกับวิจัยของ Suksang, T. (2015) ได้ศึกษาเรื่องค่านิยมและอิทธิพลจากบุคคลที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจทำลายกรรมความงาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 26-35ปี การศึกษาปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-30,000 บาท เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านค่านิยมทางสังคมมีความสำคัญในการตัดสินใจทำลายกรรมความงาม เพราะช่วยเสริมบุคลิกภาพให้เข้าสังคมได้ง่าย และช่วยให้หางานได้ง่ายขึ้น ด้านค่านิยม

ทางจิตใจ เมื่อทำคัลยกรรมแล้วทำให้มีหน้าตาที่สวยงามขึ้น ทำให้รู้สึกมั่นใจ ด้านอิทธิพลจากบุคคลใกล้ชิด บุคคลในครอบครัวจะมีอิทธิพลในการแนะนำหรือชักจูง น้อยกว่าเพื่อนหรือแฟน ส่วนอิทธิพลจากบุคคลที่มีชื่อเสียงจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจทำคัลยกรรมความงามอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

3. การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊ก ที่มีผลต่อการตัดสินใจทำคัลยกรรมบนใบหน้าของผู้ชายในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสองอันดับแรก คือ ด้านการบอกต่อและด้านการมุ่งเน้นในการตัดสินใจทำคัลยกรรม โดยด้านการบอกต่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารการทำคัลยกรรมใบหน้า จากคนใกล้ชิด หรือ แวดวงกลุ่มผู้ทำคัลยกรรมใบหน้า รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้าเพราะ คำแนะนำจาก บุคคลใกล้ชิด จากตรงนี้จะพบว่าเพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Theerathamthada, T. (2015) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า ระดับ Counter Brand ของผู้บริโภคที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า ระดับ Counter Brand ของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ เพื่อน คิดเป็น 42% รองลงมาคือ Blogger คิดเป็น 31.4 % รวมไปถึงสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า ของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ สื่อออนไลน์ คิดเป็น 45.2 % ต่อมาด้านการมุ่งเน้นในการตัดสินใจทำคัลยกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้คลินิกหรือสถานที่ทำคัลยกรรมใบหน้าที่มีชื่อเสียงส่งผลต่อการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้า รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ราคาที่ดีเด่น ส่งผลต่อการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Throngjit, S. (2016) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางการตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางการตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ของผู้บริโภคจากการทำการวิจัยในครั้งนี้ สามารถระบุความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพล และส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของลูกค้าได้ ประกอบไปด้วย 8 ปัจจัย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางการตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยประสิทธิภาพของเว็บไซต์และการนำเสนอสินค้า, ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์, ปัจจัยความภักดีในตราสินค้า, ปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และราคา ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และการให้ข้อมูลข่าวสารโปรโมชั่น, ปัจจัยด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว และการให้บริการส่วนบุคคล, ปัจจัยการรับรู้ถึงแบรนด์และปัจจัยด้านสิทธิประโยชน์ของสินค้าและการต่อรองราคา

4. กระบวนการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการวิเคราะห์ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยในสองอันดับแรกคือ ด้านการประเมินทางเลือก และด้านการแสวงหาข่าวสาร โดยด้านการประเมินทางเลือก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการค้นคว้าศึกษาข้อมูลการทำคัลยกรรมใบหน้าด้านเทคโนโลยีในการทำคัลยกรรมด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการทำคัลยกรรมนั้นได้มีวิวัฒนาการที่เจริญก้าวหน้าไปไกลกว่าแต่ก่อนค่อนข้างมาก ดูได้จากเครื่องมือต่างๆที่ทางสถาบันความงามนั้นเผยแพร่เพื่อมุ่งเน้นในการตัดสินใจทำคัลยกรรม เช่น เครื่องจำลองภาพ 3 มิติ ที่จะทำให้ผู้ที่สนใจทำคัลยกรรมได้เห็นใบหน้าของตนเองอย่างสมจริง 360 องศา และสามารถเลือกแบบใบหน้าที่ต้องการก่อนการทำคัลยกรรมใบหน้าได้ด้วย เป็นต้น นอกจากนี้เรื่องของเทคโนโลยีในการทำคัลยกรรมแล้ว ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างพิจารณาควบคู่กับ ราคาและค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับส่วนประสมทางการตลาดทางด้านราคา โดยเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจซื้อ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าของผลิตภัณฑ์กับราคาของผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา กลุ่มตัวอย่างก็จะเกิดการตัดสินใจซื้อ หรือเรียกได้ว่าราคาสมเหตุสมผลนั่นเอง ดังนั้นหากสถาบันเสริมความงามต้องการสร้างยอดขายและกำไร ควรตั้งราคาให้สมเหตุสมผลกับผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเป็นสำคัญ ต่อมาด้านการแสวงหาข่าวสาร ซึ่งการแสวงหาข่าวสารจะเกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคเกิด

ความต้องการในสินค้าและบริการในขั้นแรก ขั้นต่อมาคือต้องการทราบคุณลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ซึ่งอาจรวมถึง ราคาสินค้าและบริการ หรือแม้กระทั่งข้อเสนอพิเศษต่างเกี่ยวกับสินค้าและบริการนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นข้อมูลหรือการรับรองเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมบนใบหน้าจากบุคคลที่มีชื่อเสียงและก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า ได้มีการสอบถามข้อมูลจากพนักงานขายหรือเพจสถาบันเสริมความงามโดยตรง ดังนั้นสิ่งที่พบจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นแสวงหาข้อมูลจากแหล่งที่สำคัญ 2 แหล่งข้อมูลภายนอก ซึ่งในหลายสถานการณ์ที่มีข้อมูลภายในไม่เพียงพอเพื่อประกอบการตัดสินใจหรือผู้บริโภคต้องการจะหาข้อมูลเพิ่มเติมให้มากกว่าที่มีอยู่ในความจำผู้บริโภคจะเริ่มทำการค้นหาข้อมูลจากแหล่งภายนอก คือแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ได้แก่ การสอบถามจากเพื่อน ญาติคนใกล้ชิดหรือผู้ที่เคยทดลองใช้สินค้าและบริการนั้นๆแล้ว และ แหล่งข้อมูลทางการตลาด เป็นแหล่งข้อมูลที่อยู่ในบทบาทของผู้ผลิตหรือเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้แก่การโฆษณา การนำเสนอขายโดยพนักงาน

5. ความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากร กับการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาและส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี เป็นวัยทำงาน อาชีพส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้กลยุทธ์โฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรม คืออาชีพ พนักงานเอกชน จากตรงนี้จะพบว่าด้วยอาชีพพนักงานเอกชน มีการแข่งขันค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็นด้านความสามารถหรือแม้กระทั่งบุคลิกภาพและหน้าตา ที่อาจส่งผลต่อการเลื่อนขั้นและตำแหน่ง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้กลุ่มตัวอย่างอาชีพพนักงานเอกชนมีการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าเป็นส่วนใหญ่ เพื่อต้องการสร้างบุคลิกภาพที่ดีเพื่อเพิ่มโอกาสทางด้านการงาน เช่น อาจได้รับการเข้าทำงาน หรือเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

6. ความสัมพันธ์ของการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กกับการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้าของผู้ชาย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทำศัลยกรรมใบหน้า นั้นมีอยู่หลายด้านซึ่งด้านแรกคือด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phetniam, G. (2017) ได้ศึกษาเรื่อง สื่อโฆษณาการตลาดดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า สื่อดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคนั้นคือ ด้านความน่าเชื่อถือ ซึ่งจากตรงนี้จะเห็นว่า ไม่ว่าการโฆษณาบนสื่อดิจิทัลจะเป็นอย่างไร แต่ลูกค้าก็ยังจะมองถึงการสร้างความน่าเชื่อถือของผู้โฆษณาเป็นหลัก ถึงจะตัดสินใจซื้อโดยการสร้างความน่าเชื่อถือก็ยังเป็นกลยุทธ์การโฆษณาแบบดั้งเดิม ที่ยังสามารถใช้เป็นกลยุทธ์หลักเพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่น ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ของผู้ขายโดยตรง ยังรวมไปถึงตัวสินค้าเองด้วย หากจะสร้างความน่าเชื่อถือของสินค้า ก็ควรต้องมีมาตรฐาน ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ซื้อ และส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อตามมา

นอกจากด้านการสร้างความน่าเชื่อถือแล้ว อีกด้านที่สำคัญคือด้านการรับรองโดยลูกค้าและด้านการบอกต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewcharoensri, W. (2015) ได้ศึกษาเรื่องกรณีศึกษาอิทธิพลของรูปแบบการตลาดแบบปากต่อปากที่มีต่อทัศนคติของการตลาดแบบปากต่อปาก พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารหรือการโฆษณาเกี่ยวกับตัวสินค้าหรือบริการจากสื่อมวลชน จากแหล่งที่เป็นผู้มีประสบการณ์ในสินค้าหรือบริการนั้น ๆ โดยได้รับข้อมูลจาก Facebook ซึ่งมีความเห็นว่าการสื่อสารแบบปากต่อปากทำให้ได้รับประโยชน์และทำให้รู้ทันต่อสถานการณ์โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการตลาดแบบปากต่อปาก ซึ่งจากตรงนี้จะเห็นว่ากลยุทธ์การโฆษณาอีกด้านที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อได้ คือด้านการรับรองโดยลูกค้าและการบอกต่อ นั้นเปรียบเสมือนลูกค้านั้นสามารถรับรู้ได้ถึงประสบการณ์ตรงจากผู้ใช้งาน โดยการรับรองโดยลูกค้านั้นเป็นสิ่งที่ทำได้

ง่ายจากสื่อเฟซบุ๊ก เพราะไม่ว่าจะเป็นธุรกิจใดก็มักจะทำรีวิวจากผู้ที่เคยทำหรือใช้จริงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมให้สินค้าน่าใช้ และยังเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาที่มีผลต่อการตัดสินใจทำคัลยกรรมของผู้ชายที่เลือกทำคัลยกรรมบนใบหน้า พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ความน่าเชื่อถือจากฟรีเซ็นเตอร์ของสถาบันเสริมความงาม ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือบุคคลที่มีชื่อเสียง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำทางความคิด ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อของผู้รับสารหรือผู้ทำคัลยกรรม ดังนั้นสถาบันความงามหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำคัลยกรรมนั้นอาจไม่เป็นไปตามประสงค์หรืออาจมีผลกระทบข้างเคียงรวมไปถึงความปลอดภัยด้วย อีกทั้งในการที่สถาบันความงามทำสื่อโฆษณาเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำคัลยกรรมนั้นควรตระหนักถึงจรรยาบรรณของวิชาชีพสื่อที่สร้างสื่อโฆษณาโดยให้ข้อมูลแบบรอบด้าน ให้ความเป็นเหตุเป็นผลแก่ผู้รับสาร มากกว่าสร้างแรงจูงใจทางด้านอารมณ์เพียงอย่างเดียว

2. การเลือกตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจทำคัลยกรรมใบหน้า เพราะอยากได้โปรโมชันจากทางสถาบันเสริมความงามบนใบหน้า ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าโปรโมชัน เป็นการส่งเสริมการขายที่ดีที่สุด ซึ่งหากทางสถาบันเสริมความงามต้องการให้มีลูกค้าเพิ่มขึ้น ควรส่งเสริมการขายด้วยโปรโมชัน

3. จากผลการวิจัยพบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้กลยุทธ์การโฆษณาบนเฟซบุ๊ก โดยเฉพาะอาชีพพนักงานเอกชน ซึ่งเป็นวัยทำงาน ที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี จากตรงนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ฐานลูกค้ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อ และยังสามารถประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างฐานลูกค้าแบบเครือข่ายได้อีกด้วย ทั้งจากที่ทำงาน และเพื่อนฝูง ทางสถาบันความงามที่ต้องการสร้างฐานลูกค้าและสร้างรายได้เพิ่ม จึงไม่ควรละเลยคนอาชีพพนักงานเอกชน จึงควรทำการตลาดแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำคัลยกรรมใบหน้า ในขอบเขตที่กว้างขึ้น นอกเหนือจากในเขตของกรุงเทพมหานคร เช่น จังหวัดอื่นๆ

2. ควรทำการศึกษาในสื่ออื่นๆ นอกเหนือจากการติดตามเพจสถาบันเสริมความงาม เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึก เช่น การรีวิว การเขียนบล็อก เป็นต้น

References

- Arwakul, W. (1991). *Public relations technique*. Bangkok : O.S. Printing House.
- Assael, H. (1998). *Consumer behavior: A strategic approach*. (3 rd ed.). New York : Houghton Mifflin.
- Benjarong-kij, U. (1999). *Receiver analysis*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Chaturongkul, A. (2000). *Marketing strategy* . (2nd Edition). Bangkok : Thammasat University.
- Farby, A. D. (1998). *How to produce successful advertising : A guide to strategy, planning and targeting*. London : Kagan Page.

- Kaewcharoensri, W. (2015). **A case study of influence of word-of-mouth marketing model on attitude towards word-of-mouth marketing**. Independent Study of Master of Business Administration. Bangkok University.
- Kaewthep, K., et al. (2000). **New insight of media and society**. Bangkok: Edison Press Product Co., Ltd.
- Kittiwatan, K. (1988). **Dynamics of communication in handout of communication dynamics unit 2 (P. 23-26)**. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Kamol Plastic Surgery, Hospital. (2015). **Men and plastic surgery**. [Online]. Available : <https://www.kamolhospital.com> [2017, November 15].
- Kotler, P. & Amstrong. (1993). **Marketing an introduction**. New Jersey : Prentice Hall.
- Muenprasertdee, S. (2014). **Factors affecting trendy consumption behaviors of consumers in Bangkok Metropolis**. Independent Study of Master of Business Administration. Bangkok University.
- Phetniam, G. (2017). **Digital advertising affecting consumer purchasing decision in Bangkok**. Thesis of Master of Business Administration, Dhurakij Pundit University.
- Report on Population and Housing Statistics, 2018. (2018). [Online]. Available : http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php [2018, February 20].
- Saesow, A. (2013). **Behavior of using Facebook and decision making Behavior via Facebook of private University students in Bangkok**. Thesis of Master of Business Administration. Siam University.
- Samerjai, C. (2007). **Consumer behavior**. Bangkok: SE-EDUCATION PCL.
- Sampattavanich, P. (2003). **Motivation and advertising**. Bangkok : What Is It? Press.
- Sereerat, S., et al. (2009). **Marketing management. New era**. Bangkok : Pattana Suksa.
- Suksang, T. (2015). **Values and influences of people on the decision-making process for cosmetic surgery**. Thesis of Master of Business Administration. Bangkok University.
- Suphakul, Y. (1997). **Mass media**. Bangkok : O.S. Printing House.
- Suwanchatchai, T. (1999). News seeking, utilization and satisfaction of tourists with news of Bangkok Tourist Promotion Center. **Journal of International and Thai Tourism**, 7(3), 23.
- Teepakarn, D. (2003). **Marketing communication**. Bangkok : Amorn Printing.
- Theerathamthada, T. (2015). **Factors influencing purchasing decision making for counter branded skin care Products of consumers in Bangkok**. Independent Study of Master of Business Administration. Thammasat University.
- Throngjit, S. (2016). **Factors influencing online shopping decisions through E-Marketplace**. Independent Study of Master of Business Administration. Thammasat University.
- The Society of Aesthetic Plastic Surgeons of Thailand, Association. (2017). **2016 World Cosmetic Surgery Report**. [Online]. Available : www.isaps.org [2017, November 15].

- Williamson, Andy. Social Media Guidelines for Parliaments [Online]. Available from:
<http://www.ipu.org/PDF/publications/SMG2013EN.pdf> [6 August 2013]
- Wisetsathorn, K. and Wisetsathorn, M. (2009). **Psychology in daily life**. Bangkok: Textbooks and printed materials. Faculty of Industrial Education. King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
- Wongmontha, S. (1997). **Integrated knowledge of marketing communication**. Bangkok : Wisitpattana.
- Wongmontha, S. (1997). **Advertising and promotion**. Bangkok : Theera Film and Scitex.
- WP. Pseud.(2018). **According to World's Largest Internet User , "Thailand" is the top largest internet addicts - "Bangkok", the city of the highest Facebook use**. [Online]. Available : <https://www.brandbuffet.in.th> [2018, November 22].
- _____. (2017). **Article 10: List of interesting beauty clinics in Thailand in 2017**. [Online]. Available : www.th.travel141.com [2017, November 16].
- _____. (2012). **Be painful and unlimited spending for beauty towards ten thousand million value market**. [Online]. Available : <https://positioningmag.com/14913> [2017, November 16].
- _____. (2014). **Surgery knowledge** . [Online]. Available : <http://www.surgery.or.th/knowledge.php>. [2017, November 15].

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
Desirable Characteristics of School Administrators in the 21st century as
Perceived by the teacher in Ubonratchathani Primary Educational Service

Area office 3

วิรัตน์ ไชยโคตร*

Wirat Chaiyacote

ทองสุข วันแสน**

Thongsook Wansean

จรรณ คูณมี**

Jaroon Koonmee

รัตติกรณ์ นียมะจันทร์**

Rattikorn Niyomajun

Received : November 15, 2019

Revised : December 11, 2019

Accepted : February 12, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และประเภทของโรงเรียน 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 ถึง 1.00 มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.92 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู จำแนกตามสถานภาพของครู ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบค่าที (t-test) และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test : One Way ANOVA) ขั้นตอนที่ 2 เป็น การศึกษาแนวทางการ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

Master of Education students Educational Administration Ratchathani University

**อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

Faculty of Graduate Studies Ratchathani University

เนื้อหา และสรุปเชิงบรรยาย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านจำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านความเป็นผู้นำ และ 5) ด้านความรู้และทักษะการบริหาร 2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน 3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องวุฒิทางอารมณ์ สติปัญญา และวางตัวให้เหมาะสม 2) ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน เป็นผู้นำในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหาร 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องการให้ความยุติธรรม การวางใจเป็นกลาง และนำหลักธรรมมาปฏิบัติ และหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน 4) ด้านความรู้ และทักษะการบริหาร ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องการมีความรู้และทักษะการบริหารองค์กร และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องการสร้างขวัญกำลังใจ การยกย่องชมเชย และการให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงาน

คำสำคัญ : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ / ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) study the desirable characteristics of school administrators in the 21st century 2) compare desirable characteristics of school administrators in the 21st century according thought of teacher classified by individual factor consisted of gender, degree of education and working experience 3) study the guidelines for development the desirable characteristics of school administrators in the 21st century. The research method was 2 stages: The first; study the desirable characteristics of school administrators in the 21st century, The samples were 118 peoples; the data was collected by rating scale questionnaire with index of item objective congruence between 0.67-1.00, discrimination index 0.38-0.92 and the reliability was 0.99. The data was analyzed by frequencies, percentage, average, and standard deviation. The comparison desirable characteristics of school administrators in the 21st century according thought of teacher classified by gender and degree of education by using independent samples t-test and classified by working experience was used one way analysis of variance. The second stage was to study the guidelines for development desirable characteristics of school administrators in the 21st century. The samples were 20 peoples. The tool for gathering data was the interview guidelines with its index of item objective congruence at 1.00 all item. The data was analyzed by content analysis. The results were as follows. 1. The desirable characteristics of school administrators in the 21st century in overall were at a high level, when considering in each aspect. There were at high level all 5 aspects; 1) personality 2) human relations 3) ethics 4) leadership and 5) management skills. 2. The comparison desirable characteristics of school administrators in the 21st century according

thought of teacher classified by individual factor consisted of gender, degree of education and working experience were found that, there were not different in overall and all each aspect at the level of statistical significance 0.05. 3. The guidelines for development desirable characteristics of school administrators in the 21st century were as follows; 1) Personality aspect, the administrators should develop their emotion, intelligence and demeanor. 2) Leadership aspect, the administrators should develop them self for the best model in working and the leader in using technology for working. 3) Morality and ethics aspect, the administrators should develop the righteousness, neutrality, good governance and four sublime states of mind for guidelines on the management. 4) Knowledge and skills in management aspect, the administrators should develop their knowledge, skill in using technology and innovation for management 5) Human relation aspect, the administrators should develop the morale promoting, admiration and coaching in working.

Keyword : Desirable Characteristics / School Administrators in the 21st century

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก แต่คุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาจะบรรลุประสงค์และนโยบายของรัฐได้ ต้องอาศัยการบริหารการศึกษาที่ดีและเหมาะสมกับชุมชนนั้นๆ คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา แต่การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามนโยบายและตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายนอกได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆตามความรับผิดชอบหลัก ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป (Office of the National Education Commission, 2004, p.30.)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วตลอดเวลาและต่อเนื่องในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมในการดำเนินการจึงจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่คาดหวัง ในการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาและมีภารกิจหลายด้านจะต้องบริหารทรัพยากรและทำงานร่วมกับคน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องพัฒนา ส่งเสริมสมรรถนะ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้และทักษะในการบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์ มาเป็นส่วนประกอบในการบริหาร เพราะหากผู้บริหาร บริหารงานแบบเดิม ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 อาจทำให้การบริหารสถานศึกษาไม่สำเร็จตามเป้าหมายและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดน แม้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวระดับชาติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 จะมีมาแล้วตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 ด้วยการจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีการประชุมเชิงวิชาการ บทความข้อเขียนเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานทักษะขั้นสูงซึ่งกำลังกลายเป็นแนวโน้มสำคัญของโลก แต่การเคลื่อนไหวในเรื่งดังกล่าวขาดความต่อเนื่องจริงจังของทุกฝ่าย การไม่มีเจ้าภาพองค์กรที่เป็นหลักในการประสานงานและดำเนินการในเรื่องนี้

จริงจัง ถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน การอยู่นิ่งเฉย การทำแบบเดิมๆ ตามที่เคยชิน การรอรับนโยบายจากเบื้องบนเพียงอย่างเดียว ขณะที่การเมืองการปกครองไม่เสถียรภาพ ล้วนสร้างความเสียหายต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ ส่งผลให้ประเทศชาติขาดศักยภาพในการแข่งขันและเสียผลประโยชน์เมื่อเปิดพรมแดนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2558 การเริ่มต้นในวันนี้อาจช้าไปนิด แต่ยังไม่สายเกินไปที่จะลงมือทำ โดยผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับในฐานะผู้มีอำนาจขององค์กร จะต้องตัดสินใจดำเนินการให้แผนยุทธศาสตร์และภารกิจของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ มีการสร้างคุณภาพสำหรับอนาคตบนพื้นฐานของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และติดตามกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง (Makronmanee, 2012, pp. 38-40)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารย่อมต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคศตวรรษที่ 21 เพราะการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารมีความสำคัญต่อบทบาทการบริหารในยุคของการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี และในยุคศตวรรษที่ 21 ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 จะมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ และทักษะการบริหาร และด้านมนุษยสัมพันธ์ มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญที่จะศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 โดยมุ่งหวังว่าสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ส่งผลให้การบริหารและจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีเขต 3 จำแนกตามเพศ วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีสถานภาพต่างกันในด้านเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีทัศนะต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในอำเภอศรีเมืองใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 ถึง 1.00 มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.92 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามสถานภาพของครู ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบค่าที (t-test) และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test หรือ One Way ANOVA)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูอำเภอศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ครู 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนที่ 1 จำนวน 4 แห่ง แต่ละแห่งจำนวน 5 คน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป กลุ่มละ 1 คน และตัวแทนครู 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายและรายข้อ พบดังนี้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ ในภาพรวม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารแต่งกายเรียบร้อยและเหมาะสมกับกาลเทศะ พูดจาเรียบร้อย ใช้ภาษาถูกต้อง ตรงไปตรงมา แลรับผิชอบ ตรงต่อเวลา ตามลำดับ

1.2 ด้านความความเป็นผู้นำ ในภาพรวม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหาร เป็นแบบอย่างในการให้บริการชุมชนและสังคม และเป็นแบบอย่างในการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลาได้ ตามลำดับ

1.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ในภาพรวม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของครูบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน มีความยินดีต่อความสำเร็จ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากร มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และมีความปรารถนา เป็นมิตร กับครูและบุคลากร ชุมชนและหน่วยงาน ตามลำดับ

1.4 ด้านความรู้และทักษะในการบริหาร ในภาพรวม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีความรู้และทักษะการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีการพัฒนาครูผู้สอน

เข้าอบรม และ พัฒนาอย่างสม่ำเสมอ มีความรู้และทักษะในการประชาสัมพันธ์ และมีความรู้และทักษะในการวางแผนส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับ

1.5 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ในภาพรวม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญและเข้าร่วมปฏิบัติงานของสถานศึกษาและชุมชน ให้ความเป็นกันเอง ความสนิทสนม และให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรทุกคน และเอาใจใส่ ให้คำแนะนำเมื่อผู้ได้บังคับบัญชาในสถานศึกษาทำผิดตามลำดับ

2. ผลการศึกษา และเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบดังนี้

2.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กรณีจำแนกตามเพศ พบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านความเป็นผู้นำ 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านความรู้ และทักษะในการบริหาร 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบตามเพศ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

2.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กรณีจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี และครูที่มีคุณวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านความเป็นผู้นำ 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านความรู้ และทักษะในการบริหาร 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กรณีจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี ครูที่มีประสบการณ์ 10-20 ปี และครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านความเป็นผู้นำ 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านความรู้ และทักษะในการบริหาร 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงานพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องที่สำคัญ ดังนี้ 1) บุคลิกภาพทางกาย ควรออกกำลังกาย ในวันหยุดอย่างสม่ำเสมอจะช่วยผ่อนคลายความเครียดได้ 2) บุคลิกภาพทางอารมณ์และจิตวิทยา ควรควบคุมอารมณ์ และรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 3) บุคลิกภาพทางสังคม ควรรู้จักปรับตัวเข้ากับทุกสภาพสังคม และวางตัวอย่างเหมาะสม 4) บุคลิกภาพทางสติปัญญา ควรรับฟังความคิดเห็นและปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาและช่วยคิดแก้ปัญหาได้

3.2 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ ควรเป็นต้นแบบในการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน และใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานวิชาการ 2) ด้านสังคม ควรเข้าถึงบุคลากรได้ทุกระดับ เป็นผู้นำในการร่วมกิจกรรมกับชุมชนและเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

3.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม ควรประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม และวางใจเป็นกลาง 2) ด้านจริยธรรม ควรปฏิบัติตน และบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้เป็นแนวทางบริหาร

3.4 ด้านความรู้ และทักษะในการบริการ ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรส่งเสริมสนับสนุนครูในการจัดการศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำกับบุคลากร พร้อมทั้งเป็นต้นแบบในการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรมีการวางแผนโครงการประจำปีงบประมาณ และใช้งบประมาณตามแผน ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนส่วนตัว 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรกระจายงานแก่บุคลากรในองค์กรอย่างทั่วถึง มอบหมายงานตรงกับความสามารถ และส่งเสริมความก้าวหน้าของครู 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรอำนวยความสะดวกให้ตรงกับความต้องการของบุคลากร และเอื้อต่อการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน

3.5 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร และแสดงความคิดเห็น 2) ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ ควรยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลตอบแทนตามโอกาสอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการประสานงาน ควรให้ความสำคัญกับการประสานงานในองค์กรและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะอภิปรายผลจากการศึกษาใน 3 ประเด็นคือ 1) ด้านผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 2) ด้านผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 3) ด้านผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาบริหารการศึกษา และก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องผ่านการอบรมก่อนมาดำรงตำแหน่ง เมื่อมาดำรงตำแหน่งแล้วผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้และทักษะในการบริหาร ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaemsrichan. (2013) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของข้าราชการครูในอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2 พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ภาพรวมรายด้านและรายข้อ

1.2.1 ด้านบุคลิกภาพ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในรายด้านรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบุคลิกภาพที่ดีตั้งแต่ภายนอก เพราะเป็นสิ่งที่ผู้อื่นสามารถรับรู้ได้ผ่านการปฏิสัมพันธ์ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนอยู่เสมอ เพราะถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเอาใจใส่ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tempaim. (2010) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก

1.2.2 ด้านความเป็นผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู ในรายด้านรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะคุณสมบัติของผู้บริหารเกี่ยวกับความเป็นผู้นำเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของผู้บริหารโรงเรียน เพราะผู้นำจะส่งอิทธิพลให้ผู้ร่วมงานทุ่มเทความสามารถในการทำงานให้อย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ผู้บริหารจึงถือเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chiwsan. (2011) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครู อำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก

1.2.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู ในรายด้านรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะคุณลักษณะที่ผู้บริหารต้องสำนึกเกิดขึ้นในจิตใจ สามารถคิดและตัดสินใจได้ว่าอะไรดี ไม่ดี อะไรควรทำ ไม่ควรทำ เหมาะสม ไม่เหมาะสม มีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์ ยุติธรรม ไม่ยุติธรรม ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและนำไปปฏิบัติโดยทั่วกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phansuwan. (2014) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ด้านคุณธรรม และจริยธรรม อยู่ในระดับมาก

1.2.4 ด้านความรู้ และทักษะในการบริหาร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู ในรายด้านรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารจะต้องมีความรู้และทักษะเหมาะสมกับตำแหน่ง มีความสามารถในการจัดการองค์กร และระบบงาน 4 ด้านของโรงเรียน ทั้งงานบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีความสามารถในการวางแผน การจัดระบบสารสนเทศ และการจัดบุคลากรทำงานได้อย่างเหมาะสม และควบคุม แนะนำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Somchit. (2012) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในเขตอำเภอเขาค้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ด้านความรู้และความสามารถ อยู่ในระดับมาก

1.2.5 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู ในรายด้านรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่รักใคร่ ความจงรักภักดี ความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน รวมทั้งเป็นการจูงใจของบุคคลให้ทำงานเป็นทีม สนองความต้องการของบุคคลทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fongsiri. (2015) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

2. การอภิปรายผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่การบริหารโรงเรียนและปฏิบัติกับบุคลากรโดยเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติระหว่างครูเพศชายกับเพศหญิง ทำให้ครูมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phasom. (2011) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ

ผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามเพศที่ต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าครูจะมีวุฒิการศึกษาใดๆก็จะมีมุมมองว่าผู้บริหารควรเป็นต้นแบบที่ดีในทุกๆด้าน จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tempaim. (2010) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่าโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poomket. (2011) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าครูจะมีประสบการณ์ต่างกัน แต่จะมีมุมมองว่าผู้บริหารควรเป็นต้นแบบที่ดี ทั้ง 5 ด้าน จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chiwsan. (2011) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูอำเภอบางละมุงกลุ่ม 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การอภิปรายผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ด้านบุคลิกภาพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาบุคลิกภาพทางกายในเรื่อง การออกกำลังกายและเล่นกีฬาหลังเลิกงานหรือในวันหยุดอย่างสม่ำเสมอ บุคลิกภาพทางอารมณ์และจิตวิทยาในเรื่องการผ่อนคลายจิตใจ การนั่งสมาธิ ด้านบุคลิกภาพทางสังคมในเรื่องการพบปะสนทนากับทุกฝ่าย บุคลิกภาพทางปัญญาในเรื่องการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นว่า แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้บริหารดังกล่าวเป็นแนวทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chayada. Mansri (2014, p.100) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารว่าผู้บริหารควรมีกระบวนการทำงานร่วมกัน มีการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลและสามารถชี้แจงเหตุผลและผลของการตัดสินใจต่อผู้บังคับบัญชาได้ และให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอความคิดเห็นในการบริหาร อาทิ การอภิปรายแลกเปลี่ยนการประชุมร่วมกันและการยอมรับความแตกต่างทางความคิด

3.2 ด้านความเป็นผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาด้านวิชาการในเรื่องการให้ความสำคัญด้านวิชาการ โดยสนับสนุนผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ด้านสังคมการ

เข้าถึงบุคลากรได้ทุกระดับ เพื่อให้เกิดความศรัทธาและเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการบริหารที่ดีในเรื่องการเปิดใจรับฟังข้อเสนอแนะ และนำมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารโดยให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า แนวทางการพัฒนาด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mansri. (2014, p. 102) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารว่า ผู้บริหารสร้างสัมพันธ์ที่ดีภายในสถานศึกษา จากการทำงานและกิจกรรมร่วมกันมีผลงานที่มีประสิทธิภาพจากความร่วมมือของทุกฝ่ายงาน และใช้กิจกรรมสร้างสรรค์นอกเหนือจากภาระหน้าที่ประจำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความตระหนักของความเป็นผู้นำที่พึงปรารถนา และมีความสามารถหรือคุณสมบัติและลักษณะที่สังเกตได้ของผู้บริหารที่สามารถดูใจ ประสานงานให้บุคคลอื่นๆ ปฏิบัติตามจนสามารถ บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร

3.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนา ด้านคุณธรรมในเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการพิจารณาตามกฎหมายเกณฑ์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน ด้านจริยธรรมในเรื่องการปฏิบัติตนและการบริหารงานโดยนำหลักธรรมาภิบาล และหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงาน จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า แนวทางการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารดังกล่าวเป็นแนวทางที่ดี เพราะเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jawranalert. (2009, p.66) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในเขตอำเภอโคกสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง

3.4 ด้านความรู้ และทักษะในการบริหาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาการด้านการบริหารงานวิชาการในเรื่อง การขับเคลื่อนงานวิชาการกับผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์กร เพื่อรับรู้แนวทางแก้ปัญหาจากผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านการบริหารงานงบประมาณในเรื่องการวางแผนโครงการประจำปีงบประมาณอย่างรัดกุมและชัดเจน ควรใช้งบประมาณตามแผนให้ตรงมากที่สุด ด้านการบริหารงานบุคคลในเรื่องการกระจายงานผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์กรอย่างทั่วถึง เสมอภาค มีการมอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถ และส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านการบริหารงานทั่วไปในเรื่องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จัดห้องเรียน จัดวัสดุและครุภัณฑ์ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า แนวทางพัฒนาด้านความรู้และทักษะในการบริหารของผู้บริหารดังกล่าวเป็นแนวทางที่ดี เพราะเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับคำกล่าวของ Runcharoen. (2003, p. 23) ที่ว่าผู้บริหารมืออาชีพควรบริหารและจัดการศึกษาตามหลักวิชาการและการปฏิบัติ นำองค์กรไปสู่เป้าหมายโดยยึดคณะบุคคลมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ประสานงานเพื่อผลงานตามหน้าที่ ความสามารถ ปรับเปลี่ยนเทคนิคเพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารปฏิบัติได้ง่ายและสามารถทำได้

3.5 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารควรพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในเรื่องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการบริหารงาน และส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและเสมอภาค ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ ในเรื่องการสร้างขวัญกำลังใจ การยกย่องชมเชย การให้รางวัลผลตอบแทนตามโอกาสอย่าง จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า แนวทางการพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารดังกล่าวเป็นแนวทางที่ดี เพราะเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับคำกล่าวของ Phothikun. (2002, p.2) ที่ว่ามนุษยสัมพันธ์เป็นศาสตร์และศิลป์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่เมตตา ความร่วมมือ ความ

จงรักภักดี และความสำเร็จ คำว่า มนุษย์สัมพันธ์ นั้นยากแก่การให้จำกัดความที่แน่นอนได้ แต่โดยทั่วไปแล้ว หมายถึงการปฏิบัติที่ผู้บริหารกระทำต่อผู้ใต้บังคับบัญชาสอดคล้องกับศีลธรรม จรรยา และความเชื่อในสังคม ซึ่งผู้บริหารปฏิบัติได้ง่ายและสามารถทำได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ สิ่งที่ผู้บริหารพัฒนาดีแล้ว และควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารแต่งกายเรียบร้อยและเหมาะสมกับกาลเทศะ ผู้บริหารพูดจาสุภาพเรียบร้อย ใช้ภาษาถูกต้อง เปิดเผยตรงไปตรงมา ผู้บริหารมั่นคงหนักแน่น มองโลกในแง่ดี และสิ่งที่ควรพัฒนาเร่งด่วนให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารควรมีวุฒิทางอารมณ์ โดยรับฟังผู้ใต้บังคับบัญชาบ้างในเรื่องปัญหาการปฏิบัติ ไม่ควรใช้อำนาจหรืออารมณ์ในการสั่งงาน ควรแยกเรื่องส่วนตัวกับงานออกจากกัน จึงจะทำให้งานที่เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น และผู้บริหารควรรู้จักปรับตัวเข้ากับทุกสภาพสังคม

1.2 ด้านความเป็นผู้นำ สิ่งที่ผู้บริหารพัฒนาดีแล้ว และควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นนักวิชาการแบบมืออาชีพ และสิ่งที่ควรพัฒนาเร่งด่วนให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารเสริมสร้างกำลังใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในการทำงาน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรมากยิ่งขึ้น และยกย่องบุคลากรที่มีความสามารถให้แสดงหรือนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพสูงสุด ใช้กิจกรรมสร้างสรรค์นอกเหนือจากงานภาระหน้าที่ประจำ

1.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม สิ่งที่ผู้บริหารพัฒนาดีแล้ว และควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารมีความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ผู้บริหารมีจรรยาบรรณต่อตนเอง ประกอบด้วย พึงประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และพัฒนาตนให้มีคุณธรรม มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารงาน ผู้บริหารมีหลักธรรมาภิบาล และพรหมวิหาร 4 ต่อเพื่อนร่วมงานและหน่วยงาน และสิ่งที่ควรพัฒนาเร่งด่วนให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการพิจารณาตามกฎเกณฑ์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น การประกาศใช้เกณฑ์ใช้เกณฑ์ให้ได้รับทราบและการถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเปิดเผยและทราบทั่วกัน การตั้งคณะกรรมการพิจารณาประเมินผล อาทิ การให้รางวัล การเลื่อนเงินเดือน และตำแหน่ง เป็นต้น และบริหารงานโดยนำหลักธรรมาภิบาลและพรหมวิหาร 4 มาใช้เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนต่อการบริหารงานและต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยความถูกต้องชอบธรรม ใช้ความประนีประนอมและยืดหยุ่นตามสถานการณ์เพื่อช่วยลดความขัดแย้งในการทำงาน

1.4 ด้านความรู้และทักษะในการบริหาร สิ่งที่ผู้บริหารพัฒนาดีแล้ว และควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารมีความรู้และทักษะในการเลื่อนขั้นเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง ผู้บริหารมีความรู้และทักษะการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีการพัฒนาครูผู้สอน เข้าอบรมและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารมีความรู้และทักษะการจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา มอบหมายงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล และสิ่งที่ควรพัฒนาเร่งด่วนให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารควรร่วมขับเคลื่อนงานวิชาการกับบุคลากรในองค์กร เพื่อรับรู้แนวทางการแก้ปัญหาจากการบุคลากร และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ส่งเสริมสนับสนุนครูในการจัดการศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตามให้คำแนะนำกับบุคลากรได้ การวางแผนโครงการประจำปีงบประมาณอย่างรัดกุมและชัดเจน โดยควรใช้งบประมาณตามแผนที่ตรงมากที่สุด และแสวงหางบประมาณในการจัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

1.5 ด้านมนุษยสัมพันธ์ สิ่งที่ผู้บริหารพัฒนาดีแล้ว และควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับบุคลากรทุกกลุ่มงาน ให้คำปรึกษา แนะนำ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และสิ่งที่ควรพัฒนาเร่งด่วนให้ดียิ่งขึ้น มีดังนี้ ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหาร และมีการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ยกย่องชมเชยและให้รางวัลผลตอบแทนตามโอกาสอย่างเหมาะสม

1.6 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ตามทัศนของครูที่จำแนกตาม เพศ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีความแตกต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตาม จะมีความแตกต่างกันมากในด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้และทักษะในการบริหาร ดังนั้นจึงควรพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในด้านดังกล่าวให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 และหน่วยงานอื่น

2.2 ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 และหน่วยงานอื่น

2.3 ควรพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 และหน่วยงานอื่น

References

- Chaemsrichan, Y. (2013). *Desirable Characteristics of School Administrators according though of teacher in Pongnumron District of Chanthaburi Primary Educational Service Area 2*. Dissertation of Master of Education Program Burapha University.
- Chiwsan, P. (2011). *Desirable Characteristics of School Administrators according thought of teacher in Bang Lamung droup 3 District Chonburi Primary Educational Service Area 3*. Dissertation of Master of Education Program Burapha University.
- Fongsiri, S. (2015). *Desirable Characteristics of School Administrators of Ubonratchathani Primary Educational service area office 5*. Dissertation of Master of Education Program Ubonratchathani Rajabhat University.
- Jawranalert, S. (2009). *Disirable Characteristics of school administrators according though of teacher in Kogsung District of Sa Kaeo Primary Education Service area 2*. Dissertation of Master of Education Program Burapha University.
- Makronmanee, R. (2012). *Characteristics of School Administrators in the Eru of Borderless World Education Administration to World Class Standard*. Bangkok : Plus Plus Kiator.
- Mansri, C. (2004). *Guidelines on the development desirable.characteristics of school administrators in Uthaithani Primary Education Service Area 2*. Dissertation of Master of education Program NaKhon Sawan Rajabhat University.
- Office of the National Education Commission. (2006). *Ministry of Education*. Bangkok : Ministry of Education.

- Phansuwan, P. (2014). **Desirable Characteristics of School Administrators according thought of teacher in Secondary Education Service Area Office 22**. Dissertation of Master of Education Program Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Phasom, S. (2011). **Characteristics of School Administrators of Chanthaburi Primary Educational service Area 1**. Dissertation of Master of Education Program Burapha University.
- Phothikun, P. (2002). **Teamwork Development**. Bangkok : Midsiam.
- Poomket, M. (2011). **Characteristics of School Administrations according thought of teacher in Chonburi Primary Education Service area 2**. Dissertation of Master of Education Program Faculty of Education Burapha University.
- Runcharoen, T. (2003). **Management of School in Education Reform**. Bangkok : Khanwfang.
- Somchit, M. (2012). **Desirable Characteristics of School Administrators according thought of teacher in Khao Chakan District of Sa Kaeo Primary Education Service Area 1**. Dissertation of Master of Education Program Burapha University.
- Tempaim, S. (2010). **Disirable Characteristics of Secondary School Administrators according thought of Ability Expectance of teacher and School Administrators**. Bankok : Odian Store.

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียง
ภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

The Development of an Instructional Model Based on Digital Storytelling
to Enhance English Pronunciation and Creativity of Undergraduate Students

ศิริโสภา แสนบุญเวช*

Sirisopa Sanboonvej

เฉลิมชัย มนุเศวต**

Chalearmchai Manoosawet

ไพฑูรย์ สินลารัตน์**

Paitoon Sinlarat

Received : December 21, 2018

Revised : January 10, 2019

Accepted : January 21, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2. ศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ลงทะเบียนวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูประถมศึกษา จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) สารการเรียนรู้ (4) การจัดกิจกรรมการ (5) การประเมินผล กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน คือ 1) รู้จักปัญหา 2) ค้นคว้าจากสื่อ 3) ลงมือร่วมกัน 4) สร้างสรรค์ชิ้นงาน 5) ประสานความคิด 2. ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2.1 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการออกเสียงภาษาอังกฤษหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ .05 2.2 ผลคะแนนการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ของ

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

PhD of Education Program in Curriculum and Instruction, Progressive University Dhurakij Pundit
University

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Instructor Program in Curriculum and Instruction, Progressive University Dhurakij Pundit University

ผู้เรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 60 และค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 4 ด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่น 2.3 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลเป็นรายด้าน โดยเรียงจากความพึงพอใจมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านผลงานการสร้างสื่อดิจิทัล ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านบรรยากาศ

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน / การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล / การออกเสียงภาษาอังกฤษ / ความคิดสร้างสรรค์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop an instructional model based on digital storytelling to enhance English pronunciation and creativity of undergraduate students 2) to study the effectiveness of the developed instructional model. Samples were 30 students from the Elementary Program of Faculty of Education, Kampaeng Phet Rajabhat University, who enrolled in the Introduction to Linguistic for Elementary School Teachers in the 1st semester of academic year 2018. Research instruments included the English pronunciation test, the creativity evaluation form, and the students' satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean score, standard deviation, t-test for dependent sample, relative gain score and content analysis. The findings were as follows: 1. The instructional model based on digital storytelling to enhance English pronunciation and creativity of undergraduate students consists of 5 components: 1) principle, 2) objectives, 3) content, 4) procedures and 5) evaluation 5 procedures which were perceiving problems, searching from media, working together, creating a product and coordinating ideas;. 2.1) The effectiveness of the developed instructional model found that the students' posttest average scores of the English pronunciation were significantly higher than the pretest mean scores at the .05 level 2.2) The relative gain scores of creativity was higher than the designated standard of 60 percent. The mean scores of creativity ranging from the highest to the lowest were fluency, elaboration, originality and flexibility. 2.3) The overall scores of the student satisfaction toward the developed instructional model was at the high level. The mean scores of students' satisfaction ranging from the highest to the lowest were Instructor, Content, Digital Storytelling Product, Learning Process and Environment.

Keywords : Instructional Model / Digital Storytelling / English Pronunciation / Creativity

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากกระแสการแข่งขันทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารมีหลากหลายภาษา แต่มีภาษาหนึ่งที่ผู้คนทั่วโลกใช้ในการสื่อสารและถือว่าเป็นภาษาสากล นั่นคือ ภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังเป็นภาษาที่ประชาคมอาเซียน จัดให้เป็นภาษาสำหรับการสื่อสารระหว่างกันในการทำงาน (working language) อีก ผู้เรียนในยุคโลกไร้พรมแดนนี้จึงต้องมีความรู้และทักษะที่มีความสำคัญมาก คือ ความสามารถในการ

สื่อสารภาษาอังกฤษที่เน้นความสามารถในการรับและส่งสาร ความเข้าใจในสาร ความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อื่นๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งทักษะในการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลบนพื้นฐานความถูกต้อง ตลอดจนความสามารถของผู้เรียนในการเลือกใช่วิธีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ Ministry of Education. (2008) การออกเสียงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพูดและการฟังในการสื่อสาร การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษผู้พูดจำเป็นต้องออกเสียงให้ชัดเจนและถูกต้อง ในการฟังผู้ฟังจะต้องสามารถวิเคราะห์คำพูดที่ได้ยินตามหน่วยเสียงในระบบเสียงเพื่อตีความหมายได้อย่างถูกต้อง Hewing. (2004) ซึ่งสอดคล้องกับ Chotiksatein. (2009) กล่าวว่ามีการเรียนรู้หลักไวยากรณ์ในการสอนภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน แต่ถ้าผู้เรียนไม่รู้วิธีการออกเสียงอย่างถูกต้อง ถือได้ว่าการเรียนภาษาอังกฤษยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การที่ผู้เรียนจะสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว หรือออกเสียงได้อย่างถูกต้องเพื่อนำไปสู่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับความรู้และการฝึกฝนของผู้เรียน รวมทั้งการมีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน (Taucharean, 2001) การเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศ ซึ่งนับเป็นเรื่องที่จำเป็นและเร่งด่วนในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและพร้อมรับกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ทั้งนี้ ในการปรับทิศทางและปฏิรูปการพัฒนาประเทศทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษา การเตรียมความพร้อมผู้เรียนในหลากหลายทักษะเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ Samakoses. (2015) กล่าวว่านอกจากความสามารถทางวิชาชีพและทักษะชีวิตแล้ว 4 ทักษะที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จก็คือ ทักษะในการสื่อสาร (Communication) คิดเป็นวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ความร่วมมือ (Collaboration) และคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creativity) เพื่อสร้างเยาวชนคนไทยที่เคยเป็นเพียงผู้บริโภคให้กลายเป็นผู้สร้าง ผู้คิด ผู้ปฏิบัติที่จะทำให้สามารถฝ่ากระแสสังคมการบริโภคนิยมได้โดยการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการคิดค้น ประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ สามารถเกิดเป็นผลผลิตทางปัญญาเพื่อประโยชน์ต่อสังคม ดังแนวคิดของ (Sinlarat, 2016) ใน “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ” การที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและพร้อมรับกับนโยบายประเทศไทย 4.0 นั้น ผู้เรียนควรจะมีความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน เพื่อที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้ควบคู่ไปกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน ดังที่ Mishra & Koehler. (2006) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญในชั้นเรียน ต้องพยายามนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้นสำหรับผู้ที่จะเป็นครูยุคใหม่ แต่สิ่งที่ควรมีมากกว่าการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียนคือ ความรู้ทางเทคโนโลยี (Technological Knowledge) ศิลปะการจัดการเรียนการสอน (Pedagogical Knowledge) และความรู้ในด้านเนื้อหา (Content Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ 3 ด้าน ที่ควรมีในตัวนักศึกษา ครูยุคดิจิทัลและสามารถบูรณาการระหว่างการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาวิชาความรู้และเทคโนโลยีเพื่อทำให้เกิดการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

จากประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษของผู้วิจัยในระดับมหาวิทยาลัย พบว่า ปัญหาในการออกเสียงภาษาอังกฤษอันดับต้นๆ เกิดจากการแทรกแซงของภาษาแม่ซึ่งเกิดจากความแตกต่างจากการออกเสียงระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ เช่น ระดับเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย เสียงเน้น การเชื่อมคำ และทำนองเสียง Chatwirote. (2018) อีกทั้งตัวผู้เรียนยังมีปัญหาในเรื่องทักษะการฟังซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องกับ “การออกเสียง” ส่งผลให้ผู้เรียนขาดประสิทธิภาพทางการสื่อสาร รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของ

นักศึกษาปริญญาตรี ที่ประกอบด้วยแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเชิงสังคม (Social Constructivism) ผสมผสานกับ แนวคิดการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Storytelling) มีรากฐานมาจากวิธีการสอนด้วยการเล่าเรื่อง (Storytelling) เป็นการนำเสนอเรื่องราวของผู้เล่าเรื่อง ผ่านการพูดสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ แต่การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล ที่รูปแบบการเล่าเรื่องแบบใหม่ เช่น การเล่าเรื่องเรื่องราวของตนเอง สอดแทรกวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และคุณค่า ผ่านความหลากหลายของรูปแบบการนำเสนอเรื่องราว (The digital storytelling Association, 2002) และยังช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ไหวพริบปฏิภาณในการร้อยเรียงเรื่องราวเพื่อนำเสนอ (Bruner, 1990; Glis, 2005) การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลสามารถใช้เป็นแบบฝึกหัดทางสังคมผ่านการเล่าเรื่องให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนจะเป็นผู้ผลิตการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลด้วยตนเอง ฝึกทักษะการใช้เครื่องมือในการถ่ายทำ และการตัดต่ออย่างง่าย (Meadows, 2003) เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนในอนาคตอันใกล้เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปสู่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า หากมีความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นในงานชิ้นใดงานชิ้นหนึ่งย่อมมีคุณค่าเสมอ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าจะจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนที่กำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Age) ได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาชาติการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จึงนับเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะสามารถพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อจะนำความรู้เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างเหมาะสมกับชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่จะสามารถพัฒนาชุมชน เพื่อประเทศชาติสืบไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยพิจารณาจาก
 - 2.1 คะแนนการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 - 2.2 คะแนนการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์อย่างน้อยร้อยละ 60
 - 2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัย โดยแบ่งขั้นตอนเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้
 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความเอกสาร และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นดังต่อไปนี้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียน โดย
 ทำการศึกษาสภาพปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนไทย และศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่
 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจากวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล
 การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษ รวมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของ
 ผู้สอนสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการออก
 เสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา และนำมาสังเคราะห์ร่วมกับเสียงในภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหา
 สำหรับผู้เรียนไทย ที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า เสียงในภาษาอังกฤษที่เป็น
 ปัญหาสำหรับผู้เรียน มีดังนี้ เสียงพยัญชนะต้น /v/, /θ/, /ð/, /z/, /dʒ/ และเสียงพยัญชนะท้าย /θ/, /ð/,
 /dʒ/, /f/, /z/

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียง
 ภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบการ
 เรียนการสอน การจัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอน การตรวจคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสาร
 ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน และทดลองสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล
 บางแผนการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน ในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนผู้วิจัยนำ
 ข้อมูล จากการศึกษาสภาพปัญหาจากตำราเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้สอนการออกเสียงภาษาอังกฤษ ใน
 ขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งมีด้วยกัน 5 องค์ประกอบดังนี้
 หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและการ
 ประเมินผล โดยใช้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานจากการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล

2.2 จัดทำเอกสารประกอบการจัดการเรียนการสอน ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดย
 การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนฯ เป็นการสร้างเอกสารเพื่อ
 อธิบายการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ที่นำรูปแบบนี้ไปใช้สามารถเข้าใจความ
 เป็นมา องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลได้ดี
 ยิ่งขึ้น

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการจัดการเรียนการ
 สอนฯ เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลและเอกสาร
 ประกอบการสอนตามรูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมิน เพื่อใช้ประเมินความเหมาะสมกับ
 รูปแบบการเรียนการสอน ความเหมาะสมของคู่มือการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ และความเหมาะสมของ
 แผนการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนฯ แบ่งออกเป็น 3
 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการ
 สอน และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิธีการประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ
 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก ระดับ 3 หมายถึง มีความ
 เหมาะสมปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย และระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด
 รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียน
 การสอน ให้ผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการศึกษา 2 ท่าน ด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน และทางด้านการออกเสียง
 ภาษาอังกฤษ 2 ท่าน รวม 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและให้คำแนะนำเพิ่มเติม สำหรับการให้ความหมาย
 ของผลการประเมินที่วัดได้จากผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้ 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด 3.51-4.50

หมายถึง เหมาะสมมาก 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย 1.00-1.51 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการเรียนการสอน มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 อยู่ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้ โดยนำผลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ โดยส่วนที่เป็นมาตรฐานค่า นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมไปปรับปรุงรายละเอียดในรูปแบบการเรียนการสอน และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.3.2 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดการเรียนการสอน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิธีการประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย และระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและพิจารณาประเด็นการประเมินและความเหมาะสม นำมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำคู่มือการจัดการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการศึกษา ด้านเทคโนโลยีและทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสม และให้คำแนะนำเพิ่มเติม สำหรับการให้ความหมายของผลการประเมินที่วัดได้จากผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้ 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย 1.00-1.51 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดการเรียนการสอน พบว่า คู่มือการจัดการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 อยู่ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้ นำผลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ โดยส่วนที่เป็นมาตรฐานค่า นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมไปปรับปรุงรายละเอียดคู่มือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถสรุปผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขคู่มือการจัดการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาปริญญาตรี มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.3.3 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนการสอน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิธีการประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย และระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและพิจารณาประเด็นการประเมินและความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำแผนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลให้ผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการศึกษา ด้านเทคโนโลยีและทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและให้คำแนะนำเพิ่มเติม สำหรับการให้ความหมายของผลการประเมิน ที่วัดได้จากผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้ 4.51-5.00 หมายถึง

เหมาะสมมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย 1.00-1.51 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาปริญญาตรี มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 อยู่ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้ นำผลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ โดยส่วนที่เป็นมาตรฐานค่า นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมไปปรับปรุงรายละเอียดแผนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถสรุปผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาปริญญาตรี มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.4 การทดลองสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี เพื่อการตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่ผ่านการประเมิน ตรวจสอบความเหมาะสมและปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปใช้ทดลองสอนในบางแผนการจัดการเรียนการสอน กับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 4 แผน ก่อนการทดลองจริงเพื่อศึกษาความเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ ขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ชั้นปีที่ 1-5 จำนวน 10 หมู่เรียน มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 357 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ลงทะเบียน รายวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูประถมศึกษา จำนวน 1 กลุ่ม มีนักศึกษา 30 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายแบบมีหน่วยสุ่มเป็นกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล

2.1 แบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้ ดำเนินการศึกษาวัตถุประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูประถมศึกษา ศึกษาปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียน และสัมภาษณ์ผู้สอนภาษาอังกฤษ ในเรื่องเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนไทย เพื่อนำมากำหนดเป็นโครงเรื่องของเนื้อหาสาระที่จะทำการวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษ สร้างตารางกำหนดเนื้อหาแบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษ (Table of test specification) ในรายวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูประถมศึกษา ที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษ ในพยัญชนะต้น /v/, /θ/, /ð/, /z/, /dʒ/ และพยัญชนะท้าย /θ/, /ð/, /dʒ/, /tʃ/, /z/ ทั้งหมด 3 ตอน แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 การออกเสียง

ระดับคำ ตอนที่ 2 การออกเสียงระดับประโยค และตอนที่ 3 การออกเสียงระดับอนุเจต โดยกำหนดคะแนนตอนละ 20 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 60 คะแนน เวลาที่ใช้สอบ ทั้งหมด 25 นาที สร้างข้อคำถามที่ใช้ในการวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียน ตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดเนื้อหาแบบทดสอบการออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนไทย ที่แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษที่มีเสียงที่เป็นปัญหาในระดับคำ ที่มีทั้งหมด 2 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน การออกเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นที่เป็นปัญหา และการออกเสียงคำที่มีพยัญชนะท้ายที่เป็นปัญหา แต่ละข้อมีชุดคำศัพท์ 2 ชุดให้ผู้เรียนเลือกเพียง 1 ชุดในการทดสอบการออกเสียง ตอนที่ 2 การออกเสียงภาษาอังกฤษที่มีเสียงที่มีเสียงที่เป็นปัญหาในระดับประโยค มีทั้งหมด 2 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน การออกเสียงประโยคที่ประกอบด้วยคำที่มีพยัญชนะต้นที่เป็นปัญหา และการออกเสียงประโยคที่ประกอบด้วยคำที่มีเสียงพยัญชนะท้ายที่เป็นปัญหา ที่มีจำนวน ข้อละ 5 ประโยค และตอนที่ 3 การออกเสียงระดับอนุเจตแบบสั้น 1 ข้อ ข้อละ 20 คะแนน ที่ประกอบด้วยคำและโยคที่มีเสียงที่เป็นปัญหา 1 ข้อ นำแบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข นำแบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนไทย ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ สอดคล้อง ไม่น่าใจ และไม่สอดคล้อง จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 จะต้องนำแบบวัดมาปรับปรุงต่อไป ผลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนไทยอยู่ที่ 0.67-1.00 แสดงว่ามีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ ดำเนินการทดลองใช้แบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนไทย โดยการนำแบบวัดแบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้น ที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองสอบกับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าดัชนีความยาก (Difficulty Index) และค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Index) โดยพิจารณาแบบวัดข้อที่มีค่าดัชนีความยากตั้งแต่ 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ดำเนินการวิเคราะห์แบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha Coefficients) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 แสดงว่ามีความสามารถสูงสามารถนำไปใช้ได้ ในการประเมินการออกเสียงภาษาอังกฤษ เป็นข้อสอบการออกเสียงภาษาอังกฤษ ใช้ผู้ประเมิน 2 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนไทย สามารถนำไปใช้ได้ และจัดทำแบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาฉบับสมบูรณ์

2.2 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยกำหนดให้มีการประเมินความคิดสร้างสรรค์ เป็น 3 ระยะ คือ เริ่มเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยมีขั้นตอนพัฒนาแบบประเมินดังนี้ ดำเนินการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ เพื่อกำหนดกรอบของการวัด ตามนิยามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ กำหนดข้อบ่งชี้พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ ที่มีลักษณะเป็นแบบประเมิน ที่ให้ครูผู้สอนประเมินความคิดสร้างสรรค์ ตาม rubric ที่อธิบายระดับพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ 3 ระดับ สร้างแบบประเมินความคิด

สร้างสรรค์ตามโครงสร้างที่กำหนดและนำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้อง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข นำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ 1 ท่านผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 4 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และพิจารณาความสอดคล้องของนิยามกับพฤติกรรมบ่งชี้ ตลอดจนความเหมาะสมของการใช้ภาษา โดยการตอบแบบประเมินที่มี มาตรการประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความคิดเห็นว่าสอดคล้อง มีความคิดเห็นไม่แน่ใจ และมีความคิดเห็นว่ามีไม่สอดคล้อง ประเมินความสอดคล้องโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนน 0.05 ขึ้นไป ผลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องอยู่ที่ 0.60-1.00 แสดงว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้นำแบบประเมินพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ไปทดลองใช้กับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองก่อน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถาม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในคำสั่ง และวิธีการใช้แบบประเมินประเมินพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ นำแบบประเมินพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์มาหาค่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมิน 2 คน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 แสดงให้เห็นว่าแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้ได้ ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาแบบสอบถาม ดังนี้ ดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจและเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นกรอบของการวัดความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล กำหนดข้อคำถามในแบบสอบถามความพึงพอใจให้สอดคล้องกับกรอบที่กำหนดไว้ข้างต้น สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามโครงสร้างแบบสอบถามที่กำหนดไว้ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาและประเมิน ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ และไม่สอดคล้อง จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามโดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 จะต้องนำข้อคำถามนั้นมาปรับปรุงต่อไป แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลมี ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าสามารถนำไปใช้ได้ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยนำแบบสอบถามทั้งฉบับไปทดลองใช้กับผู้เรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha Coefficients) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 แสดงว่ามีความสามารถสูงสามารถนำไปใช้ได้

3. แบบแผนการทดลอง

การทดลองใช้และประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี นำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมา

ใช้กับนักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน โดยใช้แบบแผนการวิจัย The one group pretest posttest design ขั้นตอนในการทดลองมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทดสอบความสามารถทางการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหา ด้วยแบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษ (Pretest) เพื่อทราบคะแนนการออกเสียงภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างก่อนการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.2 ผู้วิจัยประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเริ่มเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล ด้วยแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล ในรายวิชา ภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูประถมศึกษา ตามแผนการสอนจำนวน 10 แผนๆ ละ 3 ชั่วโมง แผนที่ 1 การออกเสียงภาษาอังกฤษเบื้องต้น แผนที่ 2 ความสำคัญและปัญหา แผนที่ 3 การออกเสียงพยัญชนะ แผนที่ 4 การออกเสียงสระ แผนที่ 5 การออกเสียงระดับประโยค แผนที่ 6 การออกแบบเรื่องราว แผนที่ 7 การสร้างเรื่องราว แผนที่ 8 การสร้างเรื่องราวผ่านสื่อดิจิทัล แผนที่ 9 การเสนอเรื่องราว แผนที่ 10 การแก้ไขผลงาน รวมเป็น 30 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

3.4 หลังจากการทดลองการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบผู้วิจัย ทดสอบการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหา กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง ด้วยแบบวัดการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนไทย (Posttest)

3.5 ในแผนที่ 5 และ ในแผนที่ 10 ผู้วิจัยทำการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นครั้งที่ 2 และ 3 ด้วยแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.6 หลังจากการทดลอง ผู้เรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.7 เก็บรวบรวมแบบบันทึกหลังการออกเสียง หลังจากการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อมาวิเคราะห์ข้อมูลการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาของผู้เรียนไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินผลรูปแบบการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยพิจารณาจาก

4.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยใช้สถิติ t-test แบบ pair sample

4.2 วิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน กลุ่มทดลองด้วยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล 2 ระยะ ได้แก่ ระยะระหว่างเรียน และหลังเรียน

4.3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล โดยใช้สถิติ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1. การประเมินข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาก่อนและหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ได้แก่ t-test แบบ pair samples

1.2 วิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์การออกเสียงภาษาอังกฤษรายบุคคลโดยใช้วิธีการวัดการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์

1.3 วิเคราะห์ค่าพัฒนาการสัมพัทธ์ของความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน กลุ่มทดลอง 2 ระยะ คือ ระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล สถิติที่ใช้ได้แก่ การหาค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. การประเมินข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพของงานวิจัยครั้งนี้ ได้จากการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาจากการทำงาน ตลอดการวิจัยและความคิดเห็นของนักศึกษาที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจ ข้อมูลที่ได้นำมาจัดเป็นหมวดหมู่ เรียบเรียงให้เป็นระบบ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมมาทั้งหมด ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ที่ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1) รู้จักปัญหา 2) ค้นคว้าจากสื่อ 3) ลงมือร่วมกัน 4) สร้างสรรค์ชิ้นงาน 5) ประสานความคิด และการวัดและการประเมินผล

2. ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีผลสรุปดังนี้

2.1 คะแนนการออกเสียงภาษาอังกฤษ ผลหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้เรียนมีความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2 คะแนนพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ของความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล พบว่า ผลการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ของความคิดสร้างสรรค์ ในระยะที่ 2 ถึงระยะที่ 3 มีผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

2.3 ภาพรวมความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี ในภาพรวมคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ประกอบไปด้วยส่วนประกอบที่สำคัญครบถ้วน ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน แล้ว พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจาก ขั้นตอนการพัฒนาแบบมีการดำเนินการตามขั้นตอนเชิงระบบ โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล หลักการและแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากทฤษฎีต่างๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างสองแนวคิด จนเกิดเป็นรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องมาจากผลจากการสังเคราะห์ จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เชิงสังคม (Social Constructivism) และทฤษฎีการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล (Digital story telling) สอดคล้องแนวคิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ก่อให้เกิดเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล จากผลการศึกษา ผู้เรียนมีผลการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ในการสร้างความรู้ ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม จากการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือกันและกันในการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหา และแก้ไขปัญหาร่วมกันผ่านกระบวนการขั้นตอนการสร้างเรื่องราวผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ Li. (2005) กล่าวไว้ในการศึกษาปัญหาภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียน ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างชาติ พบว่า ปัญหาในการสื่อสาร คือ ผู้เรียนมีคำศัพท์ที่จำกัด ไม่สามารถใช้ในการสื่อสารได้ทั้งหมด จากการศึกษา การจัดการเรียนการสอนแบบคอนสตรัคติวิสต์ซึม เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากความรู้ของตนที่มีอยู่เดิม เชื่อมต่อจนเป็นความเข้าใจ ผู้สอนควรจัดสถานการณ์การเรียนรู้ให้เสมือนจริง เพื่อให้สิ่งแวดล้อมที่เสมือนจริง นำพาผู้เรียนไปยังการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Self construct knowledge)

2. ผลการประเมินการออกเสียงภาษาอังกฤษ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังการเรียนด้วยรูปแบบ โดยภาพรวมพบว่าผู้เรียน มีความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษ ดีขึ้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาของของผู้เรียน ก่อนและหลังการเรียนด้วยรูปแบบฯ พบว่า ผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการในการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นทุกคน สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งชี้ให้เห็นแล้วว่ากิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ เป็นกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน ในการฝึกฝนการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหา ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ในการแก้ไขการออกเสียงได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาวิธีการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องได้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการสร้างสื่อดิจิทัล มิใช่การท่องจำเพื่อการ

ออกเสียงภาษาอังกฤษเพื่อให้ผ่านการทดสอบ แต่เป็นการนำมารอออกเสียงภาษาอังกฤษมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Smeda., et al. (2014) ที่กล่าวว่า การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและผูกพันกับการสร้างเรื่องราวผ่านสื่อดิจิทัล ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ โดยใช้ประสาทในการรับรู้ทั้ง 3 ดั้งนี้ มือ ตา และหู ทั้งยังส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยี และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในตัวผู้เรียนในการสร้างชิ้นงานการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ สอดคล้องกับ Robin & Pierson. (2005) ความยืดหยุ่นและธรรมชาติทางระบบของการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลจะช่วยให้ผู้เรียนทางด้านความบกพร่องทางการได้ยิน ภาพและความรู้สึก ผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงประสบการณ์ เพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ (cognitive process)

3. คะแนนพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน ผลการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ของความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล พบว่า ผลการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ของความคิดสร้างสรรค์ ในระยะที่ 2 ถึง ระยะที่ 3 มีผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลสามารถแก้ปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษและสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนได้ การประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน หลังจากการสังเกตความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน มีพัฒนาการด้านความคิดคล่องแคล่วและความคิดละเอียดลออ มีคะแนน สูงที่สุด 2 อันดับ ซึ่งสอดคล้องกับ Nakniyom. (2010) ที่พบว่าระดับความคิดสร้างสรรค์ ด้าน ด้านการปรับแต่งและความคิดละเอียดลออ อยู่ในระดับที่สูงกว่า ความคิดริเริ่มและความรวดเร็ว ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนสูงขึ้นในทุกด้าน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน พบว่า ด้านความคิดคล่องแคล่ว มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ถัดมาความคิดละเอียดลออ ความคิดริเริ่มและความคิดยืดหยุ่น ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากประเด็นการสังเกตพบว่า ความคิดละเอียดลออและความคิดยืดหยุ่นเป็นเรื่องที่ประเมินจากผลงานการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล แต่เมื่อสังเกตจากคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ระยะที่ 3 พบว่า ด้านความคิดคล่องแคล่วสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 1.90 รองลงมาเป็นด้านความคิดละเอียดลออ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.87 ความคิดริเริ่ม ค่าเฉลี่ย 1.78 และความคิดยืดหยุ่น 1.74 ตามลำดับ ผลงานของผู้เรียนที่แสดงถึงพัฒนาการด้านความคิดละเอียดลออ ส่วนเกิดมาจากการสร้างเรื่องราวผ่านสื่อดิจิทัลที่มีรายละเอียดในชิ้นงานมากขึ้นกว่าในช่วงแรกๆ สอดคล้องกับ Laddaklom Booncherdchoo. (2016) ที่กล่าวว่า จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัยโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง พบว่า ความคิดที่ไม่เด่นชัดที่สุด ในความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน คือความคิดยืดหยุ่น พิจารณาจากประเด็นคำถามเป็นการตอบคำถามที่หลากหลาย หรือแก้ไขปัญหาที่หลากหลายภายใต้สถานการณ์ที่จำกัด และการสร้างเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลโดยไม่ยึดติดจากสิ่งเดิม จากการวิเคราะห์ ในประเด็นนี้ พบว่าการศึกษาดังแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้เรียนเรียนรู้จากการทำตามผู้สอน เชื่อผู้สอน มาเป็นเวลานาน ผู้เรียนไม่ได้ฝึกฝนการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ขาดความมั่นใจในการเรียน และการสร้างชิ้นงาน ที่แปลกใหม่จากเดิมอย่างสิ้นเชิง ด้วยความที่กลัวว่าในสิ่งที่ทำจะไม่ถูกต้อง ไม่กล้าลองผิด สอดคล้องกับ Wright. (2013) ตัวผู้เรียนเอง วัฒนธรรมการอยู่ในระบอบ กรอบ

ประเพณี ที่ผู้น้อยมักจะต้องทำตามผู้ใหญ่ในอดีต ส่งผลมายังสังคมในห้องเรียนที่ผู้เรียนเป็นเพียงผู้ฟังผู้สอนเพียงอย่างเดียว ไม่พยายามหาความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างนี้เป็นแบบการเรียนรู้ด้วย หลักไวยากรณ์ จดบันทึก เน้นการพูดที่ตรงตามหลักไวยากรณ์ การใช้สถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษทั้งในห้องเรียนและในชีวิตจริงยังพบได้น้อย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะทางการพูดสื่อสารภาษา การออกเสียงอย่างถูกต้อง ทั้งที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยมายาวนานแล้ว

4. คะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ในภาพรวมคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยในประเด็นที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ เรื่อง เครื่องมือ อุปกรณ์ในการเรียนการสอน มีเพียงพอต่อการใช้งาน และจากข้อเสนอแนะของผู้เรียน วิเคราะห์ได้ว่า ในระยะแรกผู้เรียนสร้างสื่อดิจิทัลแบบง่าย ๆ ความยาวไม่เกิน 2 นาที แต่หลังจากนั้น ผู้เรียนต้องการสร้างเรื่องราวที่มีรายละเอียดมากขึ้น ต้องการสร้างเรื่องคล้ายภาพยนตร์ บางครั้งอุปกรณ์ก็ไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของผู้เรียน จากการเสนอแนะในแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้เรียนต้องการสร้างเรื่องนอกสถานที่ ต้องการเครื่องแต่งกายที่หลากหลาย และแปลกใหม่มากขึ้น ต้องการใช้ไมโครโฟนแบบมือถือที่สามารถตัดเสียงรบกวนภายนอกได้ โปรแกรมตัดต่อที่มีลิขสิทธิ์ ที่สามารถสร้างลูกเล่นในสื่อดิจิทัลได้หลากหลายมากขึ้น โดยไม่มีข้อจำกัด ข้อนี้แสดงให้เห็นถึงความสนใจของผู้เรียน ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีใช้การเรียนเพื่อผลการเรียน แต่เป็นการเรียนที่เกิดความเป็นเจ้าของผลงาน มีความต้องการพัฒนางานของตนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ก่อนการเรียนรู้อาจมีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนทาง ด้านการสร้างสื่อดิจิทัล การเขียนภาษาอังกฤษ การสร้างเรื่องราว ก่อน ที่จะนำเข้าสู่การนำรูปแบบนี้ไปใช้
2. สามารถนำแนวทางจากรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปปรับการสอนในระดับชั้น หากผู้เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา อาจใช้โปรแกรมในคอมพิวเตอร์สร้างสื่อดิจิทัลแทน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือ
3. รูปแบบการสอนนี้สามารถนำไปใช้กับรายวิชาที่เกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศ หรือนำไปแก้ไขปัญหาการออกเสียงในภาษาต่างประเทศ หรือ แก้ปัญหาในการออกเสียงภาษาไทย
4. ในการนำแนวทางจากรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ โดยเฉพาะการสร้างสื่อดิจิทัลจากโทรศัพท์ ผู้สอนต้องทดลองการใช้ แอปพลิเคชัน ในระบบปฏิบัติการที่แตกต่างกัน ก่อนที่จะนำไปสอนผู้เรียน เพราะบางแอปพลิเคชันมีค่าใช้จ่าย วิเคราะห์ความสามารถในการสร้างสื่อดิจิทัลของผู้เรียน และอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ก่อน
5. ระยะเวลาที่ใช้ ตามรูปแบบนี้ มี 30 ชั่วโมง 10 แผน 10 ชิ้นงานการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อต้องการประสิทธิผลในด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา การนำไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น ในระดับชั้นอื่น อาจมีการลดทอนชิ้นงานการสร้างสื่อดิจิทัล ลงเพื่อเป็นการลดทอนภาระงานของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในตัวแปรอื่น เช่น เรื่องความคงทนของความรู้ ของผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยรูปแบบนี้ การวัดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การนำตนเอง หรือ ความผูกพันในการเรียนของผู้เรียน
2. ควรนำชิ้นงานการสร้างสื่อดิจิทัลของผู้เรียนมาศึกษาประเมินผลพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
3. ควรมีการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น เช่น การฟัง การเขียน ไวยากรณ์ คำศัพท์ จากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล

References

- Bruner, J. (1990). **Acts of meaning**. Cambridge Ma : Harward University Press.
- Chatwirote, B. (2018, January-April). The Development of Training Course on Phonetics for Primary Teachers to Enhance Teaching Abilities in Pronunciation and Vocabulary Spelling English for Ethnic Diversity Students in the Special Economic Zone along Thailand and Myanmar Border. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**, 24(1), 92-106.
- Chotiksatein, P. (2009). **Vowels and Consonants Pronunciation of English**. (8 th ed.). Bangkok : Chulalongkorn Publishing.
- Hewings, M. (2004). **Pronunciation tasks. Student's Book**. Cambridge : Cambridge University Press.
- Laddaklom Booncherdchoo, S. (2016, May-August). The Development of Creative Thinking Ability of Undergraduate Students in Early Childhood Education Program through Self-Regulation Learning Process Approach. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 9(2).
- Li (2005). **Translated English of Chinese standard**. [Online]. Available : <https://books.google.co.th> [2016, May 10].
- Ministry of Education. (2008). **Basic Education Core Curriculum**. Bangkok : Kurusapa Publishing.
- Mishra, & Koehler. (2006). **Contemporary literacies and technologies in english language arts teacher education : Shift happens**. [Online]. Available : <https://www.punyamishra.com/2008/01/12/mishra-koehler-2006/> [2016, May 10].
- Nakniyom, J. (2010). **Creativity Thinking of Chulalongkorn Medical Students**. Master thesis, Graduate School, Chulalongkorn University.
- Robin, B., & Pierson, M. (2005). **A Multi level approach to using digital storytelling in the classroom**. Digital Storytelling Workshop, SITE 2005, University of HUSTON. [Online]. Available : http://digitalstorytelling.coe.uh.edu/survey/SITE_DigitalStorytelling.pdf. [2016, May 10].
- Samakoses, V. (2015). The crisis of English teacher in Thai Education in **Post Today** [Online]. Available : <https://www.posttoday.com/politic/report/402500>. [2017, January 6].

- Sinlarat, P. (2016). **Creative and Productive Education Philosophy**. Bangkok : Chulalongkorn Publishing.
- Smeda, et al. (2014). **The effectiveness of digital storytelling in the classrooms: a comprehensive study**. Smart Learning Environments. [Online]. Available : <https://slejournal.springeropen.com/articles/10.1186/s40561-014-0006-3> [2016, May 10].
- Tauycharean, P. (2001) **Phonetic English Speaking**. (3 rd ed.). Bangkok : Thummasat Publishing.
- The Digital Storytelling Association. (2002). **The center for digital storytelling**. [Online]. Available : <http://dsaweb.org> [2016, January 24].
- Wright, C. (2013). **English is fun by Chris**. Bangkok : Se-ed Publishing.